Okuyalım, öğrenelim, öğretelim de
Kur'an yolunda olalım.

ALLÂH'IN KELÂMI İRÂBININ TAMÂMI

5. CİLD

Müellifi
Süleyman oğlu
Hüseyin KALELİ
Emekli Müftü

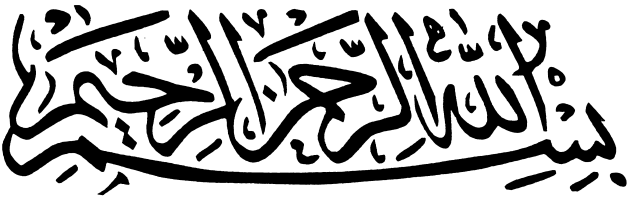

ALLÂH'IN KELÂMI ÎRÂBININ TAMÂMI

CİLD V

Müellifi:
Süleyman oğlu
Hüseyin KALELİ
Emekli Müftü

Yayın Kurulu:
Necati Tuncer
Bekir Tuncer
Ömer Tuncer

Redekte & Dizgi:
Soner & Şule Dağ

Baskı ve Cilt:
Dizgi Ofset Matbaacılık
F.Çakmak Mah. 10451 Sk. No: 4 Karatay/Konya
Tel: 0(332) 342 07 42

Basım Tarihi:
Eylül - 2012

© Copyright:
Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN
Takım: 9789758954-90-2
1.Cild: 9789758954-95-7

≈ SÛRELER ≈

Sûre Adı	Sayfa No:
30/Rûm Sûresi	1
31/Lokmân Suresi	39
32/Secde Sûresi	63
33/Ahzâb Sûresi	81
34/Sebe' Sûresi	135
35/Fâtır Sûresi	172
36/Yâsîn Sûresi	204
37/Saffât Sûresi	244
38/Sâd Sûresi	301
39/Zümer Sûresi	340
40/Ğafir Sûresi	392
41/Fussilet Sûresi	447
42/Şûrâ Sûresi	483
43/Zuhruf Sûresi	519
44/Duhan Sûresi	562
45/Câsiye Sûresi	582
46/Ahkâf Sûresi	605

RÛM SÛRESİ

30. Sûredir

60 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

الٓمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(الم) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

غُلِبَتِ الرُّومُ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(غُلِبَتِ) fi'li mâzı, mechul. (الرُّومُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(غُلِبَتِ الرُّومُ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

فِىٓ أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُم مِّنۢ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(فِي أَدْنَى) cârr-mecrur, (غُلِبَتِ) e müteallık. (الْأَرْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَغْلِبُونَ) e müteallık. (غَلَبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Masdar mef'ûlü muzâf olmuş. (سَ) harfi tenfîs.

Cümle:

(سَيَغْلِبُونَ ... هُم) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

فِى بِضْعِ سِنِينَ ۗ لِلَّهِ ٱلْأَمْرُ مِن قَبْلُ وَمِنۢ بَعْدُ ۚ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(فِي بِضْعِ) cârr-mecrur, (يَغْلِبُونَ) ye müteallık. (سِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْأَمْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zarf, zamme üzere mebni, mahallen mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (مِن بَعْدُ), (مِن قَبْلُ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَفْرَحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُؤْمِنُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...لِلَّهِ الْأَمْرُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

بِنَصْرِ ٱللَّهِ ۚ يَنصُرُ مَن يَشَآءُ ۖ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(بِنَصْرِ) cârr-mecrur, (يَفْرَحُ) ya müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَنصُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâil, müstetir zamir (اللَّهِ) a râci. (مَن) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstettir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَنصُرُ) cümlesi, isti'nâfiyye veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَعْدَ اللّٰهِ ؕ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ وَعْدَهٗ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَعْدَ) mahzuf (وَعَدَ) fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يُخْلِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَعْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

("وعدهم اللّٰه وَعْدًا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (وَعْدَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(لَا يَعْلَمُوْنَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

يَعْلَمُوْنَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۖ وَهُمْ عَنِ الْاٰخِرَةِ هُمْ غٰفِلُوْنَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(يَعْلَمُوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (ظَاهِرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (ظَاهِرًا) a müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَنِ الْآخِرَةِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (غَافِلُوْنَ) ye müteallık. (هُمْ) tevkîd, mahallen merfu.

Cümleler:

(...يَعْلَمُوْنَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُوْنَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 8

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ ۗ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُسَمًّى ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَتَفَكَّرُوا) fi'li muzârî, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي أَنفُسِهِمْ) cârr-mecrur, (يَتَفَكَّرُوا) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (خَلَقَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (أَجَلٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُسَمًّى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (كَثِيرًا) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, (كَثِيرًا) ın mahzuf sıfatına müteallık. (بِلِقَاءِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (كَافِرُونَ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd.

Cümleler:

(...لَمْ يَتَفَكَّرُوا) cümlesi, (أجهلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا خَلَقَ اللَّهُ) cümlesi, (يَتَفَكَّرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(إِنَّ كَثِيرًا ... لَكَافِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَمَا كَانَ

اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسِيرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَسِيرُوا) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (يَنْظُرُوا), (يَسِيرُوا) gibi, ona ma'tuf. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَشَدَّ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَشَدَّ) ye müteallık. (قُوَّةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَثَارُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (عَمَرُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَكْثَرَ) mahzuf (عمارة) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِمَّا) cârr-mecrur, (عَمَرُوا) ye müteallık. (عَمَرُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (جَاءَتْهُمْ) fili mâzı ve mef'ûlü. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ اللَّهُ) fili mâzı, nâkıs ve ismi. (لِ) harfi cuhud ve cerr. (يَظْلِمَ) fili muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci.

(...أَنْ يَظْلِمَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (لَٰكِنْ) harfi istidrâk. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَنفُسَ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَظْلِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَمْ يَسِيرُوا) cümlesi, (أقعدوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْظُرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (يَنْظُرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...كَانُوا أَشَدَّ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَثَارُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَمَرُوهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...عَمَرُوهَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم) cümlesi, birinci (عَمَرُوهَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَظْلِمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 10

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوأَىٰ أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةَ) mukaddem haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَسَاءُوا) fi'li mâzı ve fâili. (السُّوأَى) ismi tafdîl müennes (كَانَ) nin mahzuf (العقوبة) takdîrindeki muahhar isminin sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أن) harfi masdar. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْتَهْزِئُونَ) ye müteallık.

(...أن كَذَّبُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (عَاقِبَةَ) ye müteallık.

(...أن كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...كَانَ عَاقِبَةَ) cümlesi, geçen âyetteki (مَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَسَاءُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 11

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَبْدَأُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (الْخَلْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (يُعِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (ثُمَّ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechul ve merfu olan (تُرْجَعُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(...اللَّهُ يَبْدَأُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْدَأُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...يُعِيدُهُ) ve (تُرْجَعُونَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

Âyet: 12

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُبْلِسُ) ye müteallık. (تَقُومُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُبْلِسُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُجْرِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...تَقُومُ السَّاعَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَكُنْ) ün mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مِنْ شُرَكَائِهِمْ) cârr-mecrur, muahhar ismi ve merfu olan (شُفَعَاءُ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzi, nâkıs ve ismi. (بِشُرَكَائِهِمْ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (كَافِرِينَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(لَمْ يَكُنْ ... شُفَعَاءُ) ve (كَانُوا ... كَافِرِينَ) cümleleri, geçen âyetteki (يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 14

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتَفَرَّقُونَ) ye müteallık. (تَقُومُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَتَفَرَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...تَقُومُ السَّاعَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يَتَفَرَّقُونَ) cümlesi, bir önceki âyetteki (يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَمَّا) harfi şart, tafsîl. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre –Aslında mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı–. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي رَوْضَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يُحْبَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ فِي رَوْضَةٍ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُحْبَرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 16

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart, tafsîl. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِقَاءِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (فِي الْعَذَابِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُحْضَرُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 17

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حِينَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُمْسُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (حِينَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُصْبِحُونَ) fi'li muzâri, tâmm, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...سُبْحَانَ "سبّحوا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُمْسُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(تُصْبِحُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 18

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) îtirâziyye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْحَمْدُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (الْحَمْدُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عَشِيًّا) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (حِينَ) zarf, mansub.

Nasb alâmeti fetha. (تُظْهِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَهُ الْحَمْدُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(تُظْهِرُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 19

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(يُخْرِجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْحَيَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْمَيِّتِ) cârr-mecrur, (يُخْرِجُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ) geçen cümle gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إخراجاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (تُخْرَجُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...يُخْرِجُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...يُخْرِجُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُحْيِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تُخْرَجُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir.

Allâh'a râci. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن تُرَابٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık.

(...أنْ خَلَقَكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

(ثُمَّ) âtıfa. (إذَا) fücêiyye. (أنتُم) mübteda, mahallen merfu. (بَشَرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَنتَشِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مِنْ آيَاتِهِ أنْ خَلَقَكُم) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أنتُم بَشَرٌ) cümlesi, (أنْ خَلَقَكُم) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(تَنتَشِرُونَ) cümlesi, (بَشَرٌ) un sıfatı veya (أنتُم) ün ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 21

وَمِنْ اٰيَاتِهٖٓ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوٓا
اِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَّوَدَّةً وَّرَحْمَةً ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ
لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْ آيَاتِهِ أنْ خَلَقَ) geçen âyetin başı gibi. (لَكُم مِنْ أنفُس) cârr-mecrurlar, (خَلَقَ) ya müteallıklar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أنْ خَلَقَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

(أزْوَاجًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَسْكُنُوا) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إلَيْهَا) cârr-mecrur, (تَسْكُنُوا) ye müteallk.

(...أنْ تَسْكُنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (خَلَقَ) ya müteallık.

(وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَوَدَّةً وَرَحْمَةً) birinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(...أنْ جَعَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen (...أنْ خَلَقَ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذٰلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem habere müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in

mahzuf sıfatına müteallık. (يَتَفَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya mu'terize. Îrâbda yeri yok.

(يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 22

وَمِنْ اٰيَاتِهٖ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافُ اَلْسِنَتِكُمْ
وَاَلْوَانِكُمْ ۭ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّلْعٰلِمِيْنَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَلْقُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (اخْتِلَافُ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَلْسِنَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَلْوَانِكُمْ), (أَلْسِنَتِكُمْ) e ma'tuf, onun gibi. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْعَالِمِينَ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...مِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya mu'terize. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَمِنْ اٰيَاتِهٖ مَنَامُكُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاۗؤُكُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ۭ
اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنَامُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِاللَّيْلِ) cârr-mecrur, (مَنَامُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (النَّهَارِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ابْتِغَاءُ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن

فَضْلِ) cârr-mecrur, (ابْتِغَاءُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ) 21. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...مِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ) cümlesi, 20. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya mu'terize. Îrâbda yeri yok.

(يَسْمَعُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 24

وَمِنْ اٰيَاتِهٖ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَّطَمَعًا وَّيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَيُحْيِۦ بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۭ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمُ) birinci mef'ûlü, mahallen mansub. (الْبَرْقَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَوْفًا وَطَمَعًا) mef'ûlü leh ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (يُنَزِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (يُنَزِّلُ) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُحْيِي) ye müteallık. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) 21. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(..."مِنْ آيَاتِهِ "إراءتكم) cümlesi, 20. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُرِيكُمُ) cümlesi, mukadder (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُنَزِّلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُحْيِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya mu'terize. Îrâbda yeri yok.

(يَعْقِلُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 25

وَمِنْ اٰيَاتِهٖٓ اَنْ تَقُوْمَ السَّمَآءُ وَالْاَرْضُ بِاَمْرِهٖ ۭ ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً ۡ مِّنَ الْاَرْضِ ۡ اِذَآ اَنْتُمْ تَخْرُجُوْنَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) masdariyye. (تَقُومَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّمَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

(بِأَمْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (دَعَاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a veya müvekkel melek'e râci. (دَعْوَةً) mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (دَعَا) ya müteallık. (إِذَا) fücêiyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَخْرُجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ) cümlesi, 20. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...دَعَاكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(تَخْرُجُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 26

وَلَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ كُلٌّ لَّهٗ قٰنِتُوْنَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَانِتُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

وَهُوَ الَّذِى يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ ۚ وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (يَبْدَأُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الْخَلْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (يُعِيدُهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَهْوَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَهْوَنُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَثَلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَعْلَى) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübtdeda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْدَأُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُعِيدُهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ أَهْوَنُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَهُ الْمَثَلُ...) ve (هُوَ الْعَزِيزُ...) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 28

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ اَنْفُسِكُمْ ۖ هَلْ لَكُمْ مِنْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ فِى مَا رَزَقْنَاكُمْ فَاَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ ۖ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(ضَرَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُم) cârr-mecrur, (ضَرَبَ) ye müteallık. (مَثَلًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ أَنفُس) cârr-mecrur,

(مَثَلاً) in mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَل) harfi istifhâm inkâri. (لكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ مَا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مَلَكَتْ) fi'li mâzı. (أيْمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ) harfi cerr, zâid. (شُرَكَاء) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (فِي مَا) cârr-mecrur, (شُرَكَاء) ye müteallık. (رَزَقْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (أنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (سَوَاء) e müteallık. (تَخَافُونَهُمْ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (كَخِيفَةِ) cârr-mecrur, mahzuf (خوفا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أنفُس), (خِيفَةِ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذَلِكَ) cârr-mecrur, (تفصيلاً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (نُفَصِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (الآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (نُفَصِّلُ) ye müteallık. (يَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...ضَرَبَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَل لكُم مِن مَا مَلَكَتْ) cümlesi, (مَثَلاً) den bedel. Mahallen mansub.

(...مَلَكَتْ أيْمَانُكُم) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...رَزَقْنَاكُمْ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أنتُمْ فِيهِ سَوَاء) cümlesi, (هَل لكُم مِن مَا مَلَكَتْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَخَافُونَهُمْ) cümlesi, (أنتُمْ) ün ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...نُفَصِّلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْقِلُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 29

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ فَمَنْ يَهْدِي
مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۖ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَهْوَاء) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda,

mahallen merfu. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَضَلَّ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. Mef'ûlü müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهُم) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (نَاصِرِينَ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...اتَّبَعَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يَهْدِي) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَهْدِي) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...أَضَلَّ اللَّهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَهُم مِن نَاصِرِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 30

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَقِمْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَجْهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلدِّينِ) cârr-mecrur, (أَقِمْ) e müteallık. (حَنِيفًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِطْرَةَ) mahzuf (إلزموا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (فَطَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّه) a râci. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (فَطَرَ) ya müteallık. (لا) nâfiye lilcins. (تَبْدِيلَ) ismi, mahallen mansub. (لِخَلْقِ) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الدِّينُ الْقَيِّمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (لَٰكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr

alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَقِمْ) cümlesi, (إن ضلّ بعض الناس) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...فِطْرَةَ اللَّهِ "إلزموا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...فطر) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ) cümlesi, ikinci ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 31

مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(مُنِيبِينَ), (إلزموا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (مُنِيبِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَقِيمُوا) fi'li emr ve fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...اتَّقُوهُ), (...أَقِيمُوا) ve (لا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cümleleri, geçen âyetin başına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 32

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا ۖ كُلُّ حِزْبٍ
بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) den bedel, îrâbı aynı. (فَرَّقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (دِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen

mecrur. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (شِيَعاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (حِزْبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (فَرِحُونَ) ye müteallık. (لَدَيْ) zarf, mahallen mansub, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...فَرَّقُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا شِيَعاً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا
أَذَاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَسَّ) fi'li mâzı. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ضُرٌّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (دَعَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُنِيبِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, hâle müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَذَاقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (هُم) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (مِنْهُ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (رَحْمَةً) den hâl olan mahzufe müteallık. (إِذَا) fücêiyye. (فَرِيقٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُم) cârr-mecrur, (فَرِيقٌ) un mahzuf sıfatına müteallık. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُشْرِكُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...دَعَوْا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَذَاقَهُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(فَرِيقٌ مِنْهُم بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ) cümlesi, ikinci (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (فَرِيقٌ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 34

لِيَكْفُرُوا بِمَآ اٰتَيْنَاهُمْ ۭ فَتَمَتَّعُوا ۣ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(لِ) lâmı ta'lîl ve cerr. (يَكْفُرُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَكْفُرُوا) ya müteallık. (آتَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

(...أَنْ يَكْفُرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُشْرِكُونَ) ye müteallık.

(فَ) isti'nâfiyye. (تَمَتَّعُوا) fi'li emr ve fâili. (فَ) ta'lîliyye. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...آتَيْنَاهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَمَتَّعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(سَوْفَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

اَمْ اَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهٖ يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) ve istihfâm inkârî anlamında. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (سُلْطَاناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَتَكَلَّمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (سُلْطَاناً) e râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَتَكَلَّمُ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُشْرِكُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ يَتَكَلَّمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَكَلَّمُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 36

وَاِذَآ اَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا ۖ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ
بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ اِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَذَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (النَّاسَ رَحْمَةً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَرِحُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (فَرِحُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُصِبْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سَيِّئَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (سَيِّئَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (مَا) masdariyye de olur. (قَدَّمَتْ) fi'li mâzı. (أَيْدِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) fücâiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَقْنَطُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا قَدَّمَتْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُصِبْ) e müteallık.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَذَقْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(فَرِحُوا بِهَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ يَقْنَطُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَقْنَطُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 37

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَآءُ وَيَقْدِرُ ۚ
اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm tevbîhi. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (و) fâili. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (اللَّهَ) lafzı celâl, ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَبْسُطُ) fi'li muzâri, merfu. Raf

alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) e râci. (الرِّزْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْا) ın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(لِمَن) cârr-mecrur, (يَبْسُطُ) ya müteallık. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (يَقْدِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem habere müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...يَرَوْا) cümlesi, (أغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْسُطُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْدِرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 38

فَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ ۖ ذٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (آتِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ذَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (الْقُرْبَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (حَقَّ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْمِسْكِينَ وَابْنَ) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِّلَّذِينَ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (يُرِيدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (وَجْهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُفْلِحُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (وَ).

Cümleler:

(...آتٍ) cümlesi, (إن كان الرزق) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...ذٰلِكَ خَيْرٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُرِيدُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) cümlesi, (ذٰلِكَ خَيْرٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (يُرِيدُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 39

وَمَآ اٰتَيْتُمْ مِنْ رِبًا لِيَرْبُوَا۟ فِىٓ اَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوا۟
عِنْدَ اللّٰهِ ۚ وَمَآ اٰتَيْتُمْ مِنْ زَكٰوةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللّٰهِ
فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (آتَيْتُم) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (مِن ربا) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَرْبُوَا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (ربا) ya râci. (فِي أَمْوَالِ) câr-mecrur, (يَرْبُوَا) ye müteallık. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنْ يَرْبُوَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (آتَيْتُم) e müteallık.

(فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâfiye. (يَرْبُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (ربا) ya râci. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَرْبُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا آتَيْتُم مِن زَكَاةٍ), (مَا آتَيْتُم مِن ربا) gibi, ona ma'tuf. (تُرِيدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (وَجْهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُضْعِفُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (وَ).

Cümleler:

(...آتَيْتُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَرْبُوا) cümlesi, (هو) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu. İsim cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

İkinci (...آتَيْتُم) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تُرِيدُونَ) cümlesi, (آتَيْتُم) ün fâilinden hâl. Mahallen mansub. Veya (زَكَاةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(أُولَئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 40

اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ۖ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذٰلِكُمْ مِنْ شَىْءٍ ۗ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (خَلَقَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (ثُمَّ) âtıfa. (رَزَقَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (ثُمَّ) âtıfa. (يُمِيتُكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (ثُمَّ) âtıfa. (يُحْيِيكُمْ), (يُمِيتُكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (هَلْ) harfi istihâm inkâri. (مِن شُرَكَائِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَن) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَفْعَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (مِن ذٰلِكُم) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مِن) harf cerr zâid. (شَيْءٍ), (يَفْعَلُ) nün mef'ûlü, lafzan mecrur, mahallen mansub. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَعَالَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تَعَالَى) ye müteallık. (يُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...اللّٰهُ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقَكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...رَزَقَكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُمِيتُكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُحْيِيكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...هَلْ مِن شُرَكَائِكُم مَنْ يَفْعَلُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...يَفْعَلُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سُبْحَانَهُ "نسبّح") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَعَالَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ اَيْدِى النَّاسِ
لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِى عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(ظَهَرَ) fi'li mâzı. (الْفَسَادُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الْبَرِّ) cârr-mecrur, (ظَهَرَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (الْبَحْرِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمَا) cârr-mecrur, (الْفَسَادُ) nün mahzuf sıfatına müetallık. (كَسَبَتْ) fi'li mâzı. (أَيْدِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُذِيقَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بَعْضَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يُذِيقَهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ظَهَرَ) ya müteallık.

(عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَرْجِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...عَمِلُوا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَرْجِعُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 42

قُلْ سِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (سِيرُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (سِيرُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (انظُرُوا) fi'li emr ve fâili. (كَيْفَ) ismi istifhâm, mahallen mansub, fi'li mâzı ve nâkıs olan (كَانَ) nin haberi. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zarf, zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Mahzuf sıleye

müteallık. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (أَكْثَرُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُشْرِكِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سِيرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...انظُرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (انظُرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(كَانَ أَكْثَرُهُم مُشْرِكِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَقِمْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَجْهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلدِّينِ) cârr-mecrur, (أَقِمْ) e müteallık. (الْقَيِّمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَقِمْ) e müteallık. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَا) nâfiye lilcins. (مَرَدَّ) ismi, mahallen mansub. (لَهُ) cârr-mecrur, (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (يَأْتِيَ) ye müteallık. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَصَّدَّعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَقِمْ وَجْهَكَ) cümlesi, (إن عزمت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(لَا مَرَدَّ لَهُ) cümlesi, (يَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(يَصَّدَّعُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِأَنْفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَـ) cevâbda vâkı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُفْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنْ عَمِلَ), (مَنْ كَفَرَ) gibi, ona ma'tuf. (صَالِحاً) mahzuf (عملاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَـ) cevâbda vâkı. (لِأَنْفُسِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَمْهَدُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...مَنْ كَفَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(عَلَيْهِ كُفْرُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...مَنْ عَمِلَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلَ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(يَمْهَدُونَ) cümlesi, (هُمْ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu. İsim cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 45

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ ۚ
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْزِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (يَجْزِيَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَجْزِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَمْهَدُونَ) ye müteallık.

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُحِبُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكَافِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ لا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ) cümlesi, (يجزي الكافرين إنّه لا يحبّهم) takdîrindeki mukadderin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(لا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 46

وَمِنْ اٰيَاتِهٖٓ اَنْ يُّرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ وَّلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهٖ وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِاَمْرِهٖ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنْ آيَاتِ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُرْسِلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الرِّيَاحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يُرْسِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

(مُبَشِّرَاتٍ), (الرِّيَاحَ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُذِيقَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ رَحْمَةِ) câr-mecrur, (يُذِيقَ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يُذِيقَكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُرْسِلَهَا) takdîrindeki fi'le müteallık.

(وَ) âtıfa. (لِتَجْرِيَ), (لِيُذِيقَ) gibi, ona ma'tuf. (الْفُلْكُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِأَمْرِ) câr-mecrur, (تَجْرِيَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ تَجْرِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَبْتَغُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وا) fâili. (مِن فَضْلِ) câr-mecrur, (تَبْتَغُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ تَبْتَغُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (لَعَلَّكُمْ) harfi teraccî ve mahallen mansub olan ismi. (تَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وا) fâili.

Cümleler:

(...مِنْ آيَاتِهِ "إرسال" الرِّيَاحَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) cümlesi, (فعل ذلك لعلكم تفلحون) takdîrindeki mukadder ta'lîl cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 47

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلاً اِلٰى قَوْمِهِمْ فَجَآؤُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ اَجْرَمُوا ؕ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ) câr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رُسُلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَى قَوْمِ) câr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (جَاؤُوهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْبَيِّنَاتِ) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) âtıfa. (انتَقَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الَّذِينَ) câr-mecrur, (انتَقَمْنَا) ye müteallık. (أَجْرَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (حَقّاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْنَا) câr-mecrur, (حَقّاً) a müteallık. (نَصْرُ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâf îtirâzı cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَاؤُوهُم) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...انتَقَمْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ حَقّاً عَلَيْنَا نَصْرُ) cümlesi, mukadder kasem cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

اَللّٰهُ الَّذِى يُرْسِلُ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ فِى السَّمَآءِ كَيْفَ يَشَآءُ وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلاَلِهِ ۚ فَاِذَآ اَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (يُرْسِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الرِّيَاحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (تُثِيرُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (الرِّيَاحَ) a râci. (سَحَاباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (يَبْسُطُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (يَبْسُطُ) ya müteallık. (كَيْفَ) ismi şart, hâl, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يَبْسُطُ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (يَجْعَلُهُ), (يَبْسُطُهُ) gibi, ona ma'tuf. (كِسَفاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْوَدْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَخْرُجُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (الْوَدْقَ) ya râci. (مِنْ خِلَالِ) cârr-mecrur, (يَخْرُجُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَصَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَصَابَ) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûl, mahallen mansub. (يَشَاءُ) geçenki gibi. (مِنْ عِبَادِهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) fücêiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَسْتَبْشِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...اللَّهُ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُرْسِلُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تُثِيرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْسُطُهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (يَبْسُطُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...يَجْعَلُهُ) cümlesi, (يَبْسُطُهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَرَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْرُجُ) cümlesi, (الْوَدْقَ) dan hâl. Mahallen mansub.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, (تَرَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَصَابَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

İkinci (...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَبْشِرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 49

وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ اَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهٖ لَمُبْلِسِينَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (إِنْ), (قَدْ) gibidir tahkık ifâde eder. (إِنْ) nin muhafefe olduğu ve isminin de zamîri şan olup, mahzuf olduğu da sahihdir, (إِنَّهُ) takdîrinde. Gelen cümle de haberidir. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (مُبْلِسِينَ) e müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُنَزَّلَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nâibi fâili, müstetir zamir (الْوَحْيَ) a râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يُنَزَّلَ) ye müteallık. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (يُنَزَّلَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (مُبْلِسِينَ), (كَانُوا) nün haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(...أَنْ يُنَزَّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Cümle:

(...كَانُوا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 50

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ؕ
اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰى ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (انْظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى آثَارِ) cârr-mecrur, (انْظُرْ) a müteallık. (رَحْمَتِ اللّٰهِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (ذٰلِكَ) ismi işâret, ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (مُحْيِي) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْمَوْتَى), (مُحْيِي) nın mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...انْظُرْ) cümlesi, (إن أرسل اللّٰه الرياح) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يُحْيِي الْأَرْضَ) cümlesi, lafzı celâlden hâl. Mahallen mansub.

(...إِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِي) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

وَلَئِنْ اَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَاَوْهُ مُصْفَرًّا لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهٖ يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (رِيحًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (رَأَوْهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, şarta ma'tuf, mahallen meczum. (مُصْفَرًّا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) kasemiyye. (ظَلُّوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنْ بَعْدِ) câr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَكْفُرُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...رَأَوْهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...ظَلُّوا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.
(يَكْفُرُونَ) cümlesi, (ظَلُّوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 52

فَاِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَآءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(فَ) ta'lîliyye. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (تُسْمِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمَوْتٰى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (لَا تُسْمِعُ الصُّمَّ), (لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى) gibi, ona ma'tuf. (الدُّعَاءَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (وَلَّوْا) fi'li mâzı. (مُدْبِرِينَ) müekkid hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ) cümlesi, (لا تحزن عليهم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لا تُسْمِعُ الصُّمَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...وَلَّوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 53

وَمَآ اَنْتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ۭ اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُّؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنْتَ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (هَادِي), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (الْعُمْيِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَنْ ضَلَالَةِ) cârr-mecrur, (هَادِي) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) nâfiye. (تُسْمِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُؤْمِنُ) fi'li muzâri merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مُسْلِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَا أَنْتَ بِهَادِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ تُسْمِعُ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْمِنُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُم مُسْلِمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ مِّنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَّشَيْبَةً ۭ يَخْلُقُ مَا يَشَاۗءُ ۚ وَهُوَ الْعَلِيْمُ الْقَدِيْرُ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (خَلَقَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (مِن ضَعْفٍ)

cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (ضَعْفٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قُوَّةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (جَعَلَ مِن بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا), (جَعَلَ مِن بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (شَيْبَةً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَخْلُقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يَخْلُقُ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اللَّهُ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَكُم) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...جَعَلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْلُقُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْعَلِيمُ) cümlesi, (يَخْلُقُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub. Veya (يَخْلُقُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ ۙ مَا لَبِثُوا غَيْرَ
سَاعَةٍ ۚ كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُقْسِمُ) ye müteallık. (تَقُومُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُقْسِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُجْرِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (مَا) nâfiye. (لَبِثُوا) fi'li mâzı ve fâili. (غَيْرَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَبِثُوا) ye müteallık. (سَاعَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (افكا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يُؤْفَكُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...تَقُومُ السَّاعَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا لَبِثُوا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْفَكُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 56

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ
اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَٰكِنَّكُمْ
كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (أُوتُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (الْعِلْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْإِيمَانَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (لَبِثْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِي كِتَابِ) cârr-mecrur, (لَبِثْتُمْ) e müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَىٰ يَوْمِ) cârr-mecrur, (لَبِثْتُمْ) e müteallık. (الْبَعْثِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْبَعْثِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَٰكِنَّكُمْ) harfi istidrâk ve ismi. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَا) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetteki (يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أُوتُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ لَبِثْتُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هَٰذَا يَوْمُ) ve (...لَٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَا تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 57

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye. (يَنفَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعْذِرَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُسْتَعْتَبُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...لا يَنفَعُ) cümlesi, bir önceki âyetteki (يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُسْتَعْتَبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 58

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ۟ وَلَئِنْ
جِئْتَهُمْ بِاٰيَةٍ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَرَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلنَّاسِ فِي هَذَا) cârr-mecrurlar, (ضَرَبْنَا) ye müteallıklar. (الْقُرْآنِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (ضَرَبْنَا) ye müteallık. (مَثَلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (جِئْتَهُم) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (بِآيَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لَ) kasemiyye. (يَقُولَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (الَّذِينَ) ismi, mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) nâfiye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مُبْطِلُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَدْ ضَرَبْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جِئْتَهُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ) cümlesi, ikinci mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 59

كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (طبعا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يَطْبَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلٰى قُلُوبِ) cârr-mecrur, (يَطْبَعُ) ya müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَطْبَعُ اللّٰهُ) cümlesi, îtirâzıyye veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (وَعْدَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَقٌّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (يَسْتَخِفَّنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُوقِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, (إن قال الكافرين ذلك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(لا يُوقِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

RÛM SÛRESİNİN SONU

LOKMÂN SURESİ

31. Sûredir
34 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

الٓمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(الم) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (آيَاتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكِتَابِ الْحَكِيمِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...تِلْكَ آيَاتُ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(هُدًى), (الْكِتَابِ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةً) hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْمُحْسِنِينَ) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) e müteallık.

Âyet: 4

اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, (الْمُحْسِنِينَ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (يُقِيمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ), (يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُوقِنُونَ) e müteallık. (هُمْ) geçenkinin tevkîdi, mahallen merfu.

Cümleler:

(...يُقِيمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْتُونَ) ve (هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(يُوقِنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (عَلَى هُدًى) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (هُدًى) in mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أُولَئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamiri fasl. (الْمُفْلِحُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أُولَئِكَ عَلَى هُدًى) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمُ الْمُفْلِحُونَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِى لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا ۚ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muhhar mübteda, mahallen merfu. (يَشْتَرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (لَهْوَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَدِيثِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُضِلَّ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُضِلَّ) ye müteallık.

(...أَنْ يُضِلَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَشْتَرِي) ye müteallık.

(اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَتَّخِذَ), (يُضِلَّ) gibi, ona ma'tuf. (هَا) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (هُزُواً) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ مُهِينٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(...أَنْ يَتَّخِذَهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...مِنَ النَّاسِ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَشْتَرِي) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَّىٰ مُسْتَكْبِرًا كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا
كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا ۖ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (تُتْلَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَلَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir geçen âyetteki (مَنْ) e âid. (مُسْتَكْبِراً), (وَلَّى) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَأَنْ) harfi teşbih, muhaffefe. İsmi, müstetir zamir geçen âyetteki (مَنْ) e âid. (لَمْ) harf nefy ve cezm ve kalb. (يَسْمَعْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هَا)

mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir geçen âyetteki (مَنْ) e âid. (كَأَنَّ) harfi teşbih ve nasb. (فِي أُذُنَيْ) cârr-mecrur, (كَأَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَقْراً) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (بَشِّرْهُ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِعَذَابٍ) cârr-mecrur, (بَشِّرْ) e müteallık. (أَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تُتْلَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...وَلَّى) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَأَن لَمْ يَسْمَعْهَا) cümlesi, (وَلَّى) nin fâilinden ikinci hâl. Mahallen mansub.

(...لَمْ يَسْمَعْهَا) cümlesi, muhaffefe (كَأَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْراً) cümlesi, (كَأَن لَمْ يَسْمَعْهَا) cümlesinden bedel. Veya (وَلَّى) nin fâilinden üçüncü hâl. Mahallen mansub.

(...بَشِّرْهُ) cümlesi, (إن جاءك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 8

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جَنَّاتُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّعِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ جَنَّاتُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(خَالِدِينَ), (لَهُمْ) ün zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, hâle müteallık. (وَعْدَ) mahzuf fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَقّاً) mahzuf fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...وَعَدَ اللّٰهِ وَعْداً") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَاَلْقٰى فِى الْاَرْضِ رَوَاسِىَ
اَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ ۟ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ
مَآءً فَاَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (عَمَدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَرَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (أَلْقَى), (خَلَقَ) gibi, ona ma'tuf. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (أَلْقَى) ya müteallık. (رَوَاسِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) masdariyye. (تَمِيدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَوَاسِيَ) ye râci. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (تَمِيدَ) ye müteallık.

(...أَنْ تَمِيدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (خشية) takdîrindeki muzâf mahzuf, aslı (لاجل خشية) mef'ûlü leh.

(وَ) âtıfa. (بَثَّ), (أَلْقَى) gibi, ona ma'tuf. (فِيهَا مِن كُلِّ) cârr-mecrurlar, (بَثَّ) ye müteallıklar. (دَابَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَنزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَنبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ), (بَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَابَّةٍ) gibi. (كَرِيمٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...خَلَقَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَرَوْنَهَا) cümlesi, (عَمَدٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...أَلْقَى) cümlesi, (خَلَقَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...بَثَّ) ve (...أَنزَلْنَا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...أَنبَتْنَا) cümlesi, (بَثَّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

هٰذَا خَلْقُ اللّٰهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ ۚ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (خَلْقُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَرُونِي) fi'li emr ve fâili. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, (ذَا) ismi işâret, haber, mahallen merfular. (مَاذَا) ikisi birden ismi istifhâm da olur. (خَلَقَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلِ) harfi idrâb intikâlî. (الظَّالِمُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...هَذَا خَلْقُ اللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرُونِي) cümlesi, (إن كنتم صادقين) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...خَلَقَ الَّذِينَ) cümlesi, (أَرُونِي) nun ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنِ اشْكُرْ لِلَّهِ ۚ وَمَن يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۖ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (أَنِ) harfi tefsîr. (اشْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (اشْكُرْ) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَشْكُرْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَن) e

âid. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَشْكُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, (يَشْكُرُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (غَنِيٌّ حَمِيدٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اشْكُرْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَن يَشْكُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَشْكُرْ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّمَا يَشْكُرُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...مَن كَفَرَ) cümlesi, (مَن يَشْكُرْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرَ) cümlesi, ikinci (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 13

وَإِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَهُوَ يَعِظُهٗ يٰبُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِ ؕ
اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (لُقْمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِابْنِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَعِظُهُ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (لُقْمَانُ) a râci. (يَا) harfi nidâ. (بُنَيَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (يِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâhiye, câzime. (تُشْرِكْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (تُشْرِكْ) e müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الشِّرْكَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) harfi te'kîd. (ظُلْمٌ عَظِيمٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِذْ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ لُقْمَانُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...هُوَ يَعِظُهُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...يَعِظُهُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لا تُشْرِكْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ ۚ حَمَلَتْهُ اُمُّهُ وَهْنًا عَلٰى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ
فِى عَامَيْنِ اَنِ اشْكُرْ لِى وَلِوَالِدَيْكَ اِلَىَّ الْمَصِيرُ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (وَصَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْاِنْسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِوَالِدَيْ) cârr-mecrur, (وَصَّيْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَمَلَتْهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (أُمُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَهْنًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى وَهْنٍ) cârr-mecrur, (وَهْنًا) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (فِصَالُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي عَامَيْنِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَنِ) harfi tefsîr. (اشْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (اشْكُرْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لِوَالِدَيْ) cârr-mecrur, (اشْكُرْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَصِيرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...وَصَّيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(حَمَلَتْهُ أُمُّهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(فِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اشْكُرْ لِي) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(إِلَيَّ الْمَصِيرُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

وَاِنْ جَاهَدَاكَ عَلٰٓى اَنْ تُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ فَلَا
تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِى الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ اَنَابَ

اِلَيَّ ثُمَّ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (جَاهَدَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (عَلَى) harfi cerr. (أَنْ) harfi masdar. (تُشْرِكَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِي) cârr-mecrur, (تُشْرِكَ) ye müteallık.

(...أَنْ تُشْرِكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَاهَدَاكَ) ye müteallık.

(مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بِهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (عِلْمٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تُطِعْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (صَاحِبْ) fi'li emr. (هُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (صَاحِبْ) e müteallık. (مَعْرُوفًا) mahzuf (مصاحبة) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اتَّبِعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (سَبِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. (مَنْ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (أَنَابَ) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أُنَبِّئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِمَا) cârr-mecrur, (أُنَبِّئُ) ye müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...جَاهَدَاكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تُطِعْهُمَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...صَاحِبْهُمَا) ve (...اتَّبِعْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen meczumlar.

(...أَنَابَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ) cümlesi, (فَإِنَّكم ميّتون) takdîrindeki mukadder ta'lîle ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أُنَبِّئُكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 16

يَا بُنَيَّ اِنَّهَآ اِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِى صَخْرَةٍ اَوْ فِى السَّمٰوٰتِ اَوْ فِى الْاَرْضِ يَاْتِ بِهَا اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (بُنَيَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (اِنْ) harfi şart, câzim. (تَكُ) fi'li muzâri, nâkıs, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti mahzuf (ن) üzerinde sükûn. İsmi, müstetir zamir (هَا) zamîri ile işâret edilen haslete râci. (مِثْقَالَ) haber, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَبَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْ خَرْدَلٍ) cârr-mecrur, (حَبَّةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) âtıfa. (تَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, fi'li şarta ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (هَا) zamîri ile işâret edilen haslete râci. (فِي صَخْرَةٍ) cârr-mecrur, (تَكُنْ) ün mahzuf haberine müteallık. (أَوْ) âtıfa. (فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ), (فِي صَخْرَةٍ) gibiler, ona ma'tuflar. (يَاْتِ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harf illetin hazfi. (بِهَا) cârr-mecrur, (يَاْتِ) ye müteallık. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَطِيفٌ خَبِيرٌ) haberleri, merfular. Raf alâmeti zammeler.

Cümleler:

(...يَا بُنَيَّ) cümlesi, Lokman'ın sözü isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهَا إِن تَكُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِن تَكُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَكُن فِي صَخْرَةٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يَاْتِ بِهَا اللَّهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

يَا بُنَيَّ اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَاْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَاصْبِرْ عَلٰى مَآ اَصَابَكَ ۜ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (بُنَيَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَقِمِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اْمُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (اْمُرْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (انْهَ عَنِ الْمُنكَرِ), (اْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ) gibi. (وَ) âtıfa. (اصْبِرْ عَلَى مَا), (اْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ) gibi. (أَصَابَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (إِنَّ ذٰلِكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنْ عَزْمِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْأُمُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَا بُنَيَّ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...أَقِمِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اْمُرْ), (...انْهَ) ve (...اصْبِرْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...أَصَابَكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِى الْاَرْضِ مَرَحًا ۜ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُصَعِّرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (خَدَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (تُصَعِّرْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَمْشِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (تَمْشِ) ye müteallık. (مَرَحًا), (تَمْشِ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُحِبُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme.

Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُخْتَالٍ فَخُورٍ) muzâfun ileyh ve sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...لا تُصَعِّرْ) ve (...لا تَمْشِ) cümleleri, geçen âyetteki (أَقِمِ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(إِنَّ اللَّهَ لا يُحِبُّ) cümlesi, nehyin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...لا يُحِبُّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 19

وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ ۚ إِنَّ أَنْكَرَ
الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اقْصِدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي مَشْيِ) cârr-mecrur, (اقْصِدْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اغْضُضْ مِن صَوْتِكَ), (اقْصِدْ فِي مَشْيِكَ) gibi. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (أَنكَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأَصْوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) harfi te'kîd. (صَوْتُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَمِيرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اقْصِدْ) ve (...اغْضُضْ) cümleleri, bir önceki âyetteki (أَقِمِ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...إِنَّ أَنكَرَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ۗ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ
يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وْ) fâili. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (اللَّهَ) lafzı celâl, ismi,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهَ) a râci. (لَكُم) cârr-mecrur, (سَخَّرَ) ya müteallık.

(...أَنَّ اللّٰهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَوْا) ın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (أَسْبَغَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَسْبَغَ) ya müteallık. (نِعَمَهُ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً), (نِعَمَ) den hâl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يُجَادِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِي اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُجَادِلُ) ye müteallık. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (يُجَادِلُ) nün fâilinden hâl. (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (هُدًى), (عِلْمٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (كِتَابٍ مُنِيرٍ) ma'tuf ve sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...تَرَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَخَّرَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَسْبَغَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...مِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُجَادِلُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا ۚ أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (اتَّبِعُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنْزَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (نَتَّبِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf

alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَجَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (آبَاءَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâm inkâri. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (الشَّيْطَانُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الشَّيْطَان) a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَى عَذَابِ) cârr-mecrur, (يَدْعُوا) ye müteallık. (السَّعِيرِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...اتَّبِعُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu. Aslı makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنْزَلَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...نَتَّبِعُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Makûlül'kavl mahzuf, (لا نتّبع ما أنزل اللّه) takdîrinde.

(...وَجَدْنَا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ) cümlesi, (آبَاءَ) den hâl. Mahallen mansub.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, mâ kabli onu tefsir ediyor.

(...يَدْعُوهُمْ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 22

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ
بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ ۗ وَإِلَى اللّٰهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُسْلِمْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَجْهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (يُسْلِمْ) e müteallık. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُحْسِنٌ) haber, merfu. (فَ) cevâbda vâkı. (قَدِ) harfi tahkık. (اسْتَمْسَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِالْعُرْوَةِ) cârr-mecrur, (اسْتَمْسَكَ) ye müteallık. (الْوُثْقَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَاقِبَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأُمُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَنْ يُسْلِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُسْلِمْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...هُوَ مُحْسِنٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...اسْتَمْسَكَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنْكَ كُفْرُهُ ۖ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا
عَمِلُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (يَحْزُنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كُفْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (نُنَبِّئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِمَا) cârr-mecrur, (نُنَبِّئُ) ye müteallık. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلِيمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِذَاتِ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (الصُّدُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَنْ كَفَرَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...لَا يَحْزُنْكَ كُفْرُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(فَنُنَبِّئُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلاً ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ اِلٰى عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(نُمَتِّعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (قَلِيلاً) mahzuf (التمتعاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (نَضْطَرُّهُمْ), (نُمَتِّعُهُمْ) gibi, ona ma'tuf. (إلى عَذَابٍ) cârr-mecrur, (نَضْطَرُّ) ya müteallık. (غَلِيظٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...نُمَتِّعُهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...نَضْطَرُّهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ ؕ
قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (إن) harfi şart, câzim. (سَأَلْتَهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) kasemiyye. (يَقُولُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf. (قُل) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إن سَأَلْتَهُم) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ خَلَقَ) cümlesi, (سَأَلْتَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...خَلَقَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَقُولُنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

("اللَّهُ خالقها") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قُلِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...الْحَمْدُ لِلَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَكْثَرُهُمْ لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (قُلِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَكْثَرُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 26

لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِىُّ الْحَمِيْدُ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi, mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللَّهَ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

وَلَوْ اَنَّ مَا فِى الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ وَّالْبَحْرُ يَمُدُّهٗ مِنْ بَعْدِهٖ سَبْعَةُ اَبْحُرٍ مَّا نَفِدَتْ كَلِمٰتُ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi temenni ve takdîr. (أَنَّمَا) harfi te'kîd ve ismi. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (مِن شَجَرَةٍ) cârr-mecrur, (مَا) nın temyîzi. (أَقْلَامٌ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.
(وَ) hâliyye. (الْبَحْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَمُدُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْبَحْرُ) a râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun

ileyh, mahallen mecrur. (سَبْعَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَبْحُرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (مَا) nâfiye. (نَفِدَتْ) fi'li mâzı. (كَلِمَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَزِيزٌ حَكِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...ثبت وجود الأقلام) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...الْبَحْرُ يَمُدُّهُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...يَمُدُّهُ مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ) cümlesi, (الْبَحْرُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

مَا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (خَلْقُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (بَعْثُكُمْ), (خَلْقُكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (كَنَفْسٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَاحِدَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (سَمِيعٌ بَصِيرٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مَا خَلْقُكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُولِجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (اللَّيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي النَّهَارِ) cârr-mecrur, (يُولِجُ) ye müteallık.

(أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (يُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ), (يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (كُلٌّ) e râci. (إِلَى أَجَلٍ) cârr-mecrur, (يَجْرِي) ye müteallık. (مُسَمًّى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin haberi ve merfu olan (خَبِيرٌ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُولِجُ اللَّيْلَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُولِجُ النَّهَارَ) ve (...سَخَّرَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

(...كُلٌّ يَجْرِي) cümlesi, (الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يَجْرِي) cümlesi, (كُلٌّ) ün haberi. Mahallen merfu.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهِ الْبَاطِلُ ۙ
وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(ذَلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (مَا أَنَّ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, hâl. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْبَاطِلُ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَنَّ مَا يَدْعُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde, geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ) cümlesi, masdar te'vîlinde, geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:

(...ذٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ) cümlesi, geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

اَلَمْ تَرَ اَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللّٰهِ لِيُرِيَكُمْ
مِنْ اٰيَاتِهٖ ؕ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنَّ الْفُلْكَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الْفُلْكَ) e râci. (فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ) cârr-mecrurlar, (تَجْرِي) ye müteallıklar.

(...أَنَّ الْفُلْكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَوْا) ın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُرِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (اللَّهِ) a râci. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, (يُرِيَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يُرِيَكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَجْرِي) ye müteallık.

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ)

in mahzuf sıfatına müteallık. (صَبَّارٍ شَكُورٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَجْرِي) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ ۚ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (غَشِيَهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مَوْجٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَالظُّلَلِ) cârr-mecrur, (مَوْجٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (دَعَوُا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُخْلِصِينَ), (دَعَوُا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لَهُ) cârr-mecrur, (مُخْلِصِينَ) nin mef'ûlü olan (الدِّينَ) nin mahzuf hâline müteallık. (فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (نَجَّاهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (إِلَى الْبَرِّ) cârr-mecrur, (نَجَّا) ye müteallık. (فَ), (لَمَّا) nın cevâbında vâkı. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُقْتَصِدٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (يَجْحَدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يَجْحَدُ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (كُلُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَتَّارٍ كَفُورٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, geçen âyetteki (أَنَّ الْفُلْكَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...غَشِيَهُم مَوْجٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...دَعَوُا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, (إِذَا) ve cevâbı cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...نَجَّاهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...مِنْهُم مُقْتَصِدٌ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلاَّ كُلُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لاَ يَجْزِى وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلاَ مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلاَ تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَلاَ يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اخْشَوْا) fi'li emr ve fâili. (يَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَالِدٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْ وَلَدِ) cârr-mecrur, (يَجْزِي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (مَوْلُودٌ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (جَازٍ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَنْ وَالِدِ) cârr-mecrur, (جَازٍ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَيْئاً), (جَازٍ) nin mef'ûlü mutlakı olan (جزاءً) takdîrindeki masdarın nâibi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إنَّ وَعْدَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَقٌّ), (إنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تَغُرَّنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd, mahallen meczum. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْحَيَاةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (لا يَغُرَّنَّكُم), (لا تَغُرَّنَّكُمُ) gibi, ona ma'tuf. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (يَغُرَّنَّ) ye müteallık. (الْغَرُورُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا النَّاسُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اخْشَوْا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لا يَجْزِي وَالِدٌ) cümlesi, (يَوْماً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...هُوَ جَازٍ) cümlesi, (مَوْلُودٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) cümlesi, nidâ mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(لا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ) cümlesi, (إن عرفتم هذه الأحكام) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...لا يَغُرَّنَّكُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 34

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ ۚ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ ۖ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا ۖ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ ۖ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِلْمُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّاعَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يُنَزِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْغَيْثَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَعْلَمُ), (يُنَزِّلُ) gibi, ona ma'tuf. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الْأَرْحَامِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَدْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نَفْسٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَاذَا) ismi istifhâm, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَكْسِبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نَفْسٌ) e râci. (غَداً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا تَدْرِي نَفْسٌ) geçenki gibi. (بِأَيِّ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَمُوتُ) ye müteallık. (أَرْضٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلِيمٌ خَبِيرٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يُنَزِّلُ) ve (...يَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.
(...مَا تَدْرِي نَفْسٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَكْسِبُ غداً) cümlesi, (تَدْرِي) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.
İkinci (...مَا تَدْرِي نَفْسٌ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَمُوتُ) cümlesi, ikinci (تَدْرِي) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

LOKMÂN SÛRESİNİN SONU

SECDE SÛRESİ

32. Sûredir
30 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

الٓمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(الم) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(تَنْزِيلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye lilcins. (رَيْبَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (مِن رَبٍّ) cârr-mecrur, (تَنْزِيلُ) nün mahzuf haberine müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...تَنْزِيلُ الْكِتَابِ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا رَيْبَ فِيهِ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Veya (الْكِتَابِ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 3

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ ۚ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا
مَآ اَتٰيهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) ve istifhâm anlamında. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (افْتَرَاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Rasûlullâha râci. (بَلْ) harfi idrâb ibtâlî. (هُوَ)) mübteda, mahallen merfu. (الْحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَّبِّ) cârr-mecrur, (الْحَقُّ) ya müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (تُنذِرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha

(أَنْ تُنذِرَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أنزلنا) takdîrindeki fi'le müteallık.

(مَا) nâfiye. (أَتَاهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مِن) harfi cerr, zâid. (نَذِيرٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَتَى) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَهْتَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...افْتَرَاهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...هُوَ الْحَقُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَتَاهُم مِن نَذِيرٍ) cümlesi, (قَوْماً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يَهْتَدُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ
اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ؕ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهٖ مِنْ وَلِيٍّ
وَلَا شَفِيعٍ ؕ اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf sıleye müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي سِتَّةِ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (أَيَّامٍ) muzâfun ileyh,

mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (اسْتَوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلَى الْعَرْشِ) cârr-mecrur, (اسْتَوَى) ye müteallık. (مَا) nâfiye. (لَكُم مِن دُونِ) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (وَلِيٍّ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (شَفِيعٍ), (وَلِيٍّ) e ma'tuf, îrâbı da aynı. (أَ) harfi istifhâm. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَتَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...اللَّهُ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَوَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا لَكُم مِن دُونِهِ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(لَا تَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, (أَغفلتم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مِنَ السَّمَآءِ اِلَى الْاَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ اِلَيْهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهٗٓ اَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(يُدَبِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْأَمْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ) cârr-mecrurlar, (يُدَبِّرُ) ya müteallıklar. (ثُمَّ) âtıfa. (يَعْرُجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْأَمْرَ) ya râci. (إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ) cârr-mecrurlar, (يَعْرُجُ) ya müteallıklar. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (مِقْدَارُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلْفَ) haber, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَنَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِمَّا) cârr-mecrur, mahzuf sıfata müteallık. (تَعُدُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...يُدَبِّرُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...يَعْرُجُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ) cümlesi, (يَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(تَعُدُّونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

ذٰلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (عَالِمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْغَيْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الشَّهَادَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) ikinci ve üçüncü haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...ذٰلِكَ عَالِمُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ مِن طِينٍ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (أَحْسَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَلَقَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (بَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ), (أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ) gibi, ona ma'tuf. (مِن طِينٍ) cârr-mecrur, (بَدَأَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...أَحْسَنَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...بَدَأَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَهُ) cümlesi, (كُلَّ) nin sıfatı. Mahallen mansub. Veya (شَيْءٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 8

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِن سُلَالَةٍ مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (نَسْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن سُلَالَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِن مَاءٍ) cârr-mecrur, (سُلَالَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (مَهِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...جَعَلَ) cümlesi, geçen âyetteki (بَدَأَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

ثُمَّ سَوّٰيهُ وَنَفَخَ فيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْئِدَةَ ۜ قَليلاً مَا تَشْكُرُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (سَوّٰاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (نَفَخَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِيهِ مِن رُوحِ) cârr-mecrurlar, (نَفَخَ) ya müteallıklar. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ) mef'ûlü bih ve ma'tufları, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (قَلِيلاً), (شكراً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) kılleti te'kîd için. (تَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...سَوَّاهُ), (...نَفَخَ) ve (...جَعَلَ لَكُمُ) cümleleri, geçen âyetteki cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(تَشْكُرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَقَالُوٓا ءَاِذَا ضَلَلْنَا فِى الْاَرْضِ ءَاِنَّا لَفِى خَلْقٍ جَديدٍ ۜ بَلْ هُمْ بِلِقَآءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâm inkârî. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (ضَلَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (ضَلَلْنَا) ye müteallık. (أ) istifhâm inkârî. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي خَلْقٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (جَدِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (بِلِقَاءِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (كَافِرُونَ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...**قَالُوا**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**ضَلَلْنَا**) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(**إِذَا**) ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...**إِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ**) cümlesi, (**نبعث**) veya (**نخرج**) takdîrindeki mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(**هُم بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

قُلْ يَتَوَفّٰيكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِى وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(**قُلْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**يَتَوَفَّي**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**كُمْ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**مَلَكُ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الْمَوْتِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**الَّذِي**) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (**وُكِّلَ**) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (**الَّذِي**) ye âid. (**بِكُمْ**) cârr-mecrur, (**وُكِّلَ**) ye müteallık. (**ثُمَّ**) âtıfa. (**إِلَى رَبِّ**) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechul ve merfu olan (**تُرْجَعُونَ**) a müteallık. (**و**) nâibi fâili. (**كُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...**قُلْ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**يَتَوَفَّاكُمْ مَلَكُ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...**وُكِّلَ بِكُمْ**) cümlesi, (**الَّذِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(**تُرْجَعُونَ**) cümlesi, (**يَتَوَفَّاكُمْ مَلَكُ**) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۜ رَبَّنَآ اَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا اِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**لَوْ**) harfi imtinâ. (**تَرَى**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). Mef'ûlü mahzuf. (**إذ**) zarf, mahallen mansub. (**الْمُجْرِمُونَ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti (**و**). (**نَاكِسُوا**) haber, merfu. Raf alâmeti (**و**). (**رُؤُوس**)

muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَبْصَرْنَا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa sebebiyye. (ارْجِعْنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَعْمَلْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (صَالِحاً) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُوقِنُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...لَوْ تَرَى) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (لرأيت أمراً عجباً) takdîrinde.

(...الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, (يقولون ربّنا) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...أَبْصَرْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...سَمِعْنَا) ve (...ارْجِعْنَا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...نَعْمَلْ) cümlesi, (إن ترجعنا) takdîrindeki mukadder şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا مُوقِنُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدٰيهَا وَلٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّى
لَأَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtinâ. (شِئْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُدَى) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (حَقَّ) fi'li mâzı. (الْقَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنِّي) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لَ) harfi kasem. (أَمْلَأَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن). (جَهَنَّمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ

الْجِنَّةِ) câr-mecrur, (أَمْلَأَنَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (النَّاس) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَجْمَعِينَ), (الْجِنَّةِ وَالنَّاس) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...لَوْ شِئْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...حَقَّ الْقَوْلُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَمْلَأَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا ۖ إِنَّا نَسِينَاكُمْ
وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) masdariyye. (نَسِيتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (لِقَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. (يَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...مَا نَسِيتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذُوقُوا) ya müteallık.

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (يَوْمِ) den bedel, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَسِينَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْخُلْدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) masdariyye. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا كُنتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. İkinci (ذُوقُوا) ya müteallık.

Cümleler:

(...ذُوقُوا) cümlesi, (يقولون ربّنا) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّا نَسِينَاكُمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...ذُوقُوا) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 15

اِنَّمَا يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا الَّذِينَ اِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا
وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٥﴾ ﴿سجده﴾

Îrâbı:

(**إِنَّمَا**) edâtı hasr. (**يُؤْمِنُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (**بِآيَاتِ**) cârr-mecrur, (**يُؤْمِنُ**) ye müteallık. (**نَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**الَّذِينَ**) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (**إِذَا**) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (**ذُكِّرُوا**) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (**بِهَا**) cârr-mecrur, (**ذُكِّرُوا**) ye müteallık. (**خَرُّوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**سُجَّدًا**), (**خَرُّوا**) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**سَبَّحُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**بِحَمْدِ**) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (**رَبِّ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) hâliyye. (**هُمْ**) mübteda, mahallen merfu. (**لَا**) nâfiye. (**يَسْتَكْبِرُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(...**إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**إِذَا**) ve cevâbı cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...**ذُكِّرُوا**) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...**خَرُّوا**) cümlesi, (**إِذَا**) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...**سَبَّحُوا**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(**هُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ**) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(**لَا يَسْتَكْبِرُونَ**) cümlesi, (**هُمْ**) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 16

تَتَجَافٰى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا
وَطَمَعًا ۖ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(**تَتَجَافٰى**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**جُنُوبُ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**هُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**عَنِ الْمَضَاجِعِ**) cârr-mecrur, (**تَتَجَافٰى**) ye müteallık. (**يَدْعُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**رَبَّ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen

mecrur. (خَوْفاً) mef'ûlü leh veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (طَمَعاً) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مِمَّا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُنْفِقُونَ) ye müteallık. (رَزَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

Cümleler:

(...تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ) cümlesi, (سَبَّحُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُونَ) cümlesi, (جُنُوبُهُمْ) ün zamirinden hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَزَقْنَاهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُنْفِقُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (لا يَسْتَكْبِرُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 17

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ ۚ جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أُخْفِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أُخْفِيَ) ye müteallık. (مِن قُرَّةِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (أَعْيُنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (جَزَاءً) mef'ûlü leh veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمَا) cârr-mecrur, (جَزَاءً) e müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لا تَعْلَمُ نَفْسٌ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُخْفِيَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 18

أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا ۚ لَا يَسْتَوُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (فَـ) âtıfa. (مَن) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَن) e âid. (مُؤْمِناً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَمَن) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كَانَ فَاسِقاً), (كَانَ مُؤْمِناً) gibi. (لا) nâfiye. (يَسْتَوُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَن كَانَ مُؤْمِناً) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ مُؤْمِناً) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ فَاسِقاً) cümlesi, ikinci (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لا يَسْتَوُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (فَـ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جَنَّاتُ) muahhar mübeda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَأْوَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (نُزُلاً), (جَنَّاتُ الْمَأْوَى) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِـ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) masdariyye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نزلاً) ye müteallık.

Cümleler:

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ جَنَّاتُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 20

وَاَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَاْوٰيهُمُ النَّارُ ۖ كُلَّمَآ اَرَادُوٓا اَنْ
يَخْرُجُوا مِنْهَآ اُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ
النَّارِ الَّذِى كُنْتُمْ بِهٖ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart, tafsîl. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (فَسَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (مَأْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّارُ) haber, merfu Raf alâmeti zamme. (كُلَّمَا) zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَرَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَخْرُجُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (يَخْرُجُوا) ya müteallık.

(...أَنْ يَخْرُجُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَرَادُوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أُعِيدُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (أُعِيدُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِي) ismi mavsul, (عَذَابَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُكَذِّبُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...الَّذِينَ فَسَقُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...فَسَقُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَأْوَاهُمُ النَّارُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَرَادُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أُعِيدُوا فِيهَا) cümlesi, (كُلَّمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قِيلَ لَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ذُوقُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 21

وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (نُذِيقَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (mütekellim muazzam). (مِنَ الْعَذَابِ) cârr-mecrur, (نُذِيقَنَّ) ya müteallık. (الْأَدْنَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (دُونَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (لَعَلَّهُمْ) harfi teraccî ve mahallen mansub olan ismi. (يَرْجِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نُذِيقَنَّهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَرْجِعُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا ۚ إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (ذُكِّرَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (ذُكِّرَ) ya müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (أَعْرَضَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَنْهَا) cârr-mecrur, (أَعْرَضَ) ya müteallık. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنَ الْمُجْرِمِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (مُنْتَقِمُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَنْ أَظْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذُكِّرَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْرَضَ عَنْهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. İsmi, müstetir zamir (أنت). (فِي مِرْيَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (مِن لِقَاءِ) cârr-mecrur, (تَكُنْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُدًى) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لِبَنِي) cârr-mecrur, (هُدًى) e müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif).

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا تَكُن فِي مِرْيَةٍ) cümlesi, (إن تساءلت عنه) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...جَعَلْنَاهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (أَئِمَّةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَهْدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, (يَهْدُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَمَّا) zarf, mahallen mansub. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِآيَاتِ) cârr-

mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُوقِنُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَهْدُونَ) cümlesi, (أَئِمَّةً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...صَبَرُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(كَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(يُوقِنُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 25

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَفْصِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِيمَا) cârr-mecrur, (يَفْصِلُ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَخْتَلِفُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ رَبَّكَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ يَفْصِلُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَفْصِلُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 26

أَوَ لَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ ۚ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ ۖ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَهْدِ) fi'li muzârî, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, mahzuf (إِهْلَاكِنَا) takdîrinde. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَهْدِ) ye müteallık. (كَمْ) sayıdan kinâye, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَهْلَكْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْقُرُونِ) cârr-mecrur, (كَمْ) in temyîzi. (يَمْشُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي مَسَاكِنِ) cârr-mecrur, (يَمْشُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أ) istifhâm takrîrî. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَسْمَعُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَمْ يَهْدِ) cümlesi, (أغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, isti'nâf beyâni veya fâilin tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(...يَمْشُونَ) cümlesi, (الْقُرُونِ) den hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَسْمَعُونَ) cümlesi, (أأصابهم الصمم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ ۖ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzârî, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَسُوقُ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (الْمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَى الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (نَسُوقُ) ya müteallık. (الْجُرُزِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنَّا نَسُوقُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْا) ın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (نُخْرِجُ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِهِ) cârr-mecrur, (نُخْرِجُ) ye müteallık. (زَرْعًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb

alâmeti fetha. (تَأْكُلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (تَأْكُلُ) ye müteallık. (أَنْعَامُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنْفُسُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâm takrîrî. (فَـ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُبْصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...لَمْ يَرَوْا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَسُوقُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...نُخْرِجُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ) cümlesi, (زَرْعًا) in sıfatı. Mahallen mansub.

(لَا يُبْصِرُونَ) cümlesi, (أفلا يبصرون) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَتَىٰ) zarf, ismi istifhâm, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muahhar mübteda, mahallen merfu. (الْفَتْحُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنْتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 29

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْفَتْحِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَنْفَعُ) fi'li muzâri,

merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِيمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُنظَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَنفَعُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَا يُنظَرُونَ) cümlesi, (لَا يَنفَعُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(لَا يُنظَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 30

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَعْرِضْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَعْرِضْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (انتَظِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّهُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُنتَظِرُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...أَعْرِضْ عَنْهُمْ) cümlesi, (إن أعرضوا عَنْكَ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...انتَظِرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

SECDE SÛRESİNİN SONU

AHZÂB SÛRESİ

33. Sûredir
73 Âyettir
Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يَـٰٓأَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ ۗ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾

Îrâbı:

(**يَا**) harfi nidâ. (**أيُّ**) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (**هَا**) harfi tenbih. (**النَّبِيُّ**) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (**اتَّقِ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**اللَّهَ**) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**لَا**) nâhiye, câzime. (**تُطِعِ**) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ**) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri (**ي**) ler. (**إِنَّ اللَّهَ**) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (**كَانَ**) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (**اللَّهَ**) a râci. (**عَلِيماً حَكِيماً**) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...**يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ**) nidâ cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...**اتَّقِ**) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...**لَا تُطِعِ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...**إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيماً**) cümlesi, emr ve tevkîdin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...**كَانَ عَلِيماً**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 2

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اتَّبِعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُوحَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (إِلَيْكَ مِن رَبِّكَ) cârr-mecrurlar, (يُوحَى) ya müteallıklar. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (خَبِيراً) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اتَّبِعْ) cümlesi, geçen âyetteki (اتَّقِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُوحَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ كَانَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلاً ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَوَكَّلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلْ) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (اللَّهِ) lafzı celâl, fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَكِيلاً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...تَوَكَّلْ) cümlesi, bir önceki âyetteki (اتَّقِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَى بِاللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

مَا جَعَلَ اللّٰهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِى جَوْفِهٖ ۚ وَمَا جَعَلَ
اَزْوَاجَكُمُ الّٰٓئِ تُظٰهِرُوْنَ مِنْهُنَّ اُمَّهٰتِكُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ
اَدْعِيَآءَكُمْ اَبْنَآءَكُمْ ؕ ذٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِاَفْوَاهِكُمْ ؕ وَاللّٰهُ
يَقُوْلُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِى السَّبِيْلَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (جَعَلَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لِرَجُلٍ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (قَلْبَيْنِ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (فِي جَوْفِ) cârr-mecrur, (قَلْبَيْنِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَزْوَاجَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّائِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (تُظَاهِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (مِنْهُنَّ) cârr-mecrur, (تُظَاهِرُونَ) ye müteallık. (أُمَّهَاتِ), (جَعَلَ) nin ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ), (مَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمْ) gibi. (أَبْنَاءَ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (قَوْلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِأَفْوَاهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (السَّبِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمْ) ve (مَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ...) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(تُظَاهِرُونَ...) cümlesi, (اللَّائِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(ذَلِكُمْ قَوْلُكُم...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَقُولُ الْحَقَّ...) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(هُوَ يَهْدِي...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَهْدِي السَّبِيلَ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

اُدْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَ
هُمْ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ۚ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ

فِيمَآ اَخْطَاْتُمْ بِهٖ وَلٰكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۭ وَكَانَ
اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(ادْعُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (لِآبَاءِ) cârr-mecrur, (ادْعُوا) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَقْسَطُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَقْسَطُ) ya müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَعْلَمُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (آبَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (إِخْوَانُ) mahzuf (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الدِّينِ) cârr-mecrur, (إِخْوَانُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَوَالِي) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جُنَاحٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيمَا) cârr-mecrur, (جُنَاحٌ) a müteallık. (أَخْطَأْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَخْطَأْتُمْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَكِنْ) harfi istidrâk. (مَا) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen mecrur. (تَعَمَّدَتْ) fi'li mâzı. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (غَفُوراً رَحِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...ادْعُوهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ أَقْسَطُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تَعْلَمُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِخْوَانُكُمْ "هُمْ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ) cümlesi, (لَمْ تَعْلَمُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَخْطَأْتُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ اللَّهُ غَفُوراً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

اَلنَّبِيُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَاَزْوَاجُهٗٓ اُمَّهَاتُهُمْ ۗ وَاُولُوا
الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِى كِتَابِ اللّٰهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُهَاجِرِينَ اِلَّآ اَنْ تَفْعَلُوٓا اِلٰٓى اَوْلِيَآئِكُمْ مَعْرُوفًا ۗ كَانَ
ذٰلِكَ فِى الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾

Îrâbı:

(**اَلنَّبِيُّ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**أَوْلَى**) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِ**) cârr-mecrurlar, (**أَوْلَى**) ye müteallıklar. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**أَزْوَاجُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**هُ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**أُمَّهَاتُ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**هُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**أُولُوا**) mübteda, merfu. Raf alâmeti (**وا**). (**الْأَرْحَامِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**بَعْضُ**) ikinci mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**هُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**أَوْلَى**) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ**) cârr-mecrurlar, (**أَوْلَى**) ya müteallıklar. (**اللَّهِ**) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**مِنَ الْمُؤْمِنِينَ**) cârr-mecrur, (**أَوْلَى**) ya müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**الْمُهَاجِرِينَ**) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (**ي**). (**إِلَّا**) edâtı istisna. (**أَنْ**) harfi masdar ve nasb. (**تَفْعَلُوا**) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**إِلَى أَوْلِيَاءِ**) cârr-mecrur, (**تَفْعَلُوا**) ye müteallık. (**كُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**مَعْرُوفًا**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...**أَنْ تَفْعَلُوا**) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub.

(**كَانَ**) fi'li mâzı, nâkıs. (**ذَلِكَ**) ismi işâret, ismi, mahallen merfu. (**فِي الْكِتَابِ**) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (**مَسْطُوراً**) a müteallık.

Cümleler:

(...**اَلنَّبِيُّ أَوْلَى**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**أَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ**...) ve (**أُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ**...) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(**بَعْضُهُمْ أَوْلَى**...) cümlesi, (**أُولُوا**) nün haberi. Mahallen merfu.

(**كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُوراً**) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

وَاِذْ اَخَذْنَا مِنَ النَّبِيّٖنَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَاِبْرٰهِيمَ وَمُوسٰى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ), (اذكر) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (أَخَذْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ النَّبِيِّينَ) cârr-mecrur, (أَخَذْنَا) ye müteallık. (مِيثَاقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen merur. (وَ) âtıfa. (مِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ) cârr-mecrurlar, (أَخَذْنَا) ye müteallıklar. (وَ) âtıfa. (إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى), (نُوحٍ) a ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmeti fetha ve mukadder kesreler. (ابْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَخَذْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَخَذْنَا) ye müteallık. (مِيثَاقًا غَلِيظًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...أَخَذْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

İkinci (...أَخَذْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 8

لِيَسْئَلَ الصّٰدِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ ۚ وَاَعَدَّ لِلْكٰفِرِينَ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿٨﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَسْئَلَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الصَّادِقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (عَنْ صِدْقِ) cârr-mecrur, (يَسْئَلَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَعَدَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (عَذَابًا أَلِيمًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(...أَنْ يَسْئَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَخَذْنَا) ye müteallık.

Cümle:

(...أَعَدَّ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 9

يَـٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَةَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ
جَآءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا ۚ
وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۚ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اذْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (نِعْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (اذْكُرُوا) ye müteallık. (إذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (نِعْمَةَ) den bedel. (جَاءتْكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (جُنُودٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (أرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أرْسَلْنَا) ye müteallık. (ريحاً وَجُنُوداً) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (بَصِيراً) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا أيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اذْكُرُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءتْكُمْ جُنُودٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أرْسَلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...لَمْ تَرَوْهَا) cümlesi, (جُنُوداً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(كَانَ اللَّهُ ... بَصِيراً) cümlesi, isti'nâf îtirâzî. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

إِذْ جَآءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ ٱلْأَبْصَـٰرُ
وَبَلَغَتِ ٱلْقُلُوبُ ٱلْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِٱللَّهِ ٱلظُّنُونَا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçen âyetteki (إِذْ) den bedel, mahallen mansub. (جَاؤُوكُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن فَوْقِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنْ أَسْفَلَ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (أَسْفَلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِذْ) geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (زَاغَتْ) fi'li mâzı. (الْأَبْصَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (بَلَغَتِ الْقُلُوبُ), (زَاغَتْ الْأَبْصَارُ) gibi, ona ma'tuf. (الْحَنَاجِرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (تَظُنُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (تَظُنُّونَ) ye müteallık. (الظُّنُونَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ا) zâide.

Cümleler:

(...جَاؤُوكُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...زَاغَتْ الْأَبْصَارُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...بَلَغَتِ الْقُلُوبُ) ve (...تَظُنُّونَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.

Âyet: 11

هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالاً شَدِيدًا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(هُنَالِكَ) ismi işâret, zarf, mahallen mansub. (ابْتُلِيَ) fi'li mâzı, mechûl. (الْمُؤْمِنُونَ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (وَ) âtıfa. (زُلْزِلُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (زِلْزَالاً شَدِيداً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...ابْتُلِيَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...زُلْزِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلاَّ غُرُورًا ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ) geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُنَافِقُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi

mavsul, fâile ma'tuf, mahallen merfu. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَضٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) nâfiye. (وَعَدَنَا اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (رَسُولُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (غُرُوراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(فِي قُلُوبِهِم مَرَضٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا وَعَدَنَا اللَّهُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 13

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ
فَارْجِعُوا ۚ وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا
عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ ۖ إِنْ يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ) geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (قَالَت) fi'li mâzı. (طَائِفَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (طَائِفَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (يَا) harfi nidâ. (أَهْلَ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَثْرِبَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (لا) nâfiye lilcins. (مُقَامَ) ismi, mahallen mansub. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (فَ) âtıfa. (ارْجِعُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (يَسْتَأْذِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَرِيقٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمُ) cârr-mecrur, (فَرِيقٌ) un mahzuf sıfatına müteallık. (النَّبِيَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِنَّ بُيُوتَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَوْرَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هِيَ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (عَوْرَةٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِنْ) nâfiye. (يُرِيدُونَ), (يَقُولُونَ) gibi. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (فِرَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَت طَائِفَةٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لا مُقَامَ لَكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...ارْجِعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُونَ) cümlesi, (فَرِيقٌ) den hâl. Mahallen mansub.
(...إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مَا هِيَ بِعَوْرَةٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(إِن يُرِيدُونَ إِلاَّ فِرَاراً) cümlesi, îtirâzıyye veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِم مِنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا
وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَآ إِلاَّ يَسِيراً ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtinâ. (دُخِلَتْ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir Medîne'ye râci. (عَلَيْهِم مِنْ أَقْطَار) cârr-mecrurlar, (دُخِلَتْ) e müteallıklar. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (سُئِلُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (الْفِتْنَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (آتَوْهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَلَبَّثُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (تَلَبَّثُوا) ye müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (يَسِيراً) mahzuf (زمنا) takdîrindeki zarfın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لَوْ دُخِلَتْ) cümlesi, geçen âyetteki (يَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...سُئِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...آتَوْهَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَا تَلَبَّثُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ لاَ يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ ۚ
وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْؤُلاً ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَاهَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن

(قَبْلُ) cârr-mecrur, (عَاهَدُوا) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يُوَلُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (الْأَدْبَارَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. Birinci mef'ûl mahzuf, (العدو) takdîrinde. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَهْدُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَسْؤُولاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...كَانُوا عَاهَدُوا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...عَاهَدُوا) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(...لا يُوَلُّونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْؤُولاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ اِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ اَوِ الْقَتْلِ
وَاِذًا لَا تُمَتَّعُونَ اِلَّا قَلِيلاً ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَنْفَعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْفِرَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنْ) harfi şart, câzim. (فَرَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (مِنَ الْمَوْتِ) cârr-mecrur, (فَرَرْتُمْ) e müteallık. (أَوِ) âtıfa. (الْقَتْلِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِذاً) harfi cevâb. (لا) nâfiye. (تُمَتَّعُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (قَلِيلاً) mahzuf (تمتعاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنْ فَرَرْتُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.
(لا تُمَتَّعُونَ إِلاَّ قَلِيلاً) cümlesi, (إذا نفعكم ظاهراً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَ بِكُمْ سُوٓءًا
اَوْ اَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۜ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَن) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (ذَا) haber, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (يَعْصِمُكُم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (يَعْصِمُ) ye müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَرَادَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (بِكُمْ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (سُوءاً) in mahzuf hâline müteallık. (أَوْ) âtıfa. (أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً), (أَرَادَ بِكُمْ سُوءاً) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَجِدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لَهُم) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَلِيّاً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (نَصِيراً) birinci mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْصِمُكُم) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَادَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

İkinci (...أَرَادَ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَجِدُونَ) cümlesi, (سيعذّبون) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَآئِلِينَ لِاِخْوَانِهِمْ
هَلُمَّ اِلَيْنَا ۚ وَلَا يَاْتُونَ الْبَاْسَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (يَعْلَمُ اللّٰهُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الْمُعَوِّقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (الْمُعَوِّقِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْقَائِلِينَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لِإِخْوَانِ) cârr-mecrur, (الْقَائِلِينَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَلُمَّ) ismi fiil, mebni. Fâili, müstetir zamir (أنتم). (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, (هَلُمَّ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (لَا) nâfiye. (يَأْتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْبَأْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (قَلِيلًا) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَعْلَمُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَلُمَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub. Âmili (الْقَائِلِينَ).

(...لا يَأْتُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 19

أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ ۚ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ
أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۖ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ
سَلَقُوكُم بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا
فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(أَشِحَّةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَشِحَّةً) e müteallık. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ الْخَوْفُ) fi'li mâzı ve fâili. (رَأَيْتَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (يَنظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (يَنظُرُونَ) ye müteallık. (تَدُورُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَعْيُنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَالَّذِي) cârr-mecrur, (يُغْشَى) nın mahzuf ikinci mef'ûlüne müteallık. (يُغْشَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ) cârr-mecrurlar, (يُغْشَى) ye müteallıklar. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (ذَهَبَ) fi'li mâzı. (الْخَوْفُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَلَقُوكُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِأَلْسِنَةٍ) cârr-

mecrur, (سَلَقُوا) ye müteallık. (حِدَادٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَشِحَّةً), (سَلَقُوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى الْخَيْرِ) cârr-mecrur, (أَشِحَّةً) e müteallık. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) âtıfa. (أَحْبَطَ) fi'li mâzı. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) îtirâzıyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (ذَلِكَ) ismi işâret, ismi, mahallen merfu. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (يَسِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(...جَاءَ الْخَوْفُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...رَأَيْتَهُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَنظُرُونَ) cümlesi, (رَأَيْتَهُمْ) ün ğâib zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(...تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ) cümlesi, (يَنظُرُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...يُغْشَى عَلَيْهِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...ذَهَبَ الْخَوْفُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...سَلَقُوكُم) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أُولَئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يُؤْمِنُوا) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَحْبَطَ اللَّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيراً) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا ۖ وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوا
لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنبَائِكُمْ ۖ وَلَوْ
كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(يَحْسَبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْأَحْزَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَذْهَبُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَأْتِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (الْأَحْزَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوَدُّوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, mahallen meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَوْ) harfi temenni. (أَنَّهُمْ)

harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بَادُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (فِي الْأَعْرَابِ) cârr-mecrur, (بَادُونَ) ye müteallık.

(أَنَّهُم بَادُونَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَوَدُّوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(يَسْأَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْ أَنبَاءِ) cârr-mecrur, (يَسْأَلُونَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtinâ. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيكُم) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (مَا) nâfiye. (قَاتَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (قَلِيلًا) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(يَحْسَبُونَ...) cümlesi, (أَعْمَالَهُمْ) ün zamirinden hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَمْ يَذْهَبُوا...) cümlesi, ikinci mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(إِن يَأْتِ الْأَحْزَابُ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(يَوَدُّوا...) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَسْأَلُونَ...) cümlesi, (بَادُونَ) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(لَوْ كَانُوا فِيكُم...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(مَا قَاتَلُوا...) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (فِي رَسُولِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ), (كَانَ) nin muahhar ismi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يَرْجُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْيَوْمَ الْآخِرَ) mef'ûle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (ذَكَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اللَّهَ) lafzı celâl,

mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَثِيراً) mahzuf (ذكراً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(كَانَ لَكُمْ ... أُسْوَةٌ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ يَرْجُوا...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَرْجُوا...) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(ذَكَرَ...) cümlesi, (كَانَ يَرْجُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وَلَمَّا رَأَ الْمُؤْمِنُونَ الْاَحْزَابَ ۙ قَالُوا هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ ۚ وَمَا زَادَهُمْ اِلَّآ اِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۜ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأى) fi'li mâzı. (الْمُؤْمِنُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (الْأَحْزَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَا) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (وَعَدَنَا اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (رَسُولُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (صَدَقَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (رَسُولُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (زَادَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (وعداً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka râci. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (إِيمَاناً وَتَسْلِيماً) ikinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.

(رَأى الْمُؤْمِنُونَ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(قَالُوا...) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(وَعَدَنَا اللَّهُ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(صَدَقَ اللَّهُ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا زَادَهُمْ إِلاَّ إِيمَاناً...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 23

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ ۖ فَمِنْهُمْ
مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ ۖ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (رِجَالٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (صَدَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَاهَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (عَاهَدُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (قَضَىٰ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (نَحْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَنْتَظِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (بَدَّلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (تَبْدِيلًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...صَدَقُوا) cümlesi, (رِجَالٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...عَاهَدُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَضَىٰ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...مِنْهُمْ مَنْ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْتَظِرُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا بَدَّلُوا) cümlesi, ikinci (مِنْهُمْ مَنْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (يَنْتَظِرُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 24

لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ
شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْزِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الصَّادِقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (بِصِدْقِ) cârr-mecrur, (الصَّادِقِينَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَجْزِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçenki âyetteki (صَدَقُوا) ya müteallık.

(وَ) âtıfa. (يُعَذِّبَ) fi'li muzâri, (يَجْزِيَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْمُنَافِقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(...أَنْ يُعَذِّبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(إِنْ) harfi şart, câzim. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَوْ) âtıfa. (يَتُوبَ) fi'li muzâri, (يُعَذِّبَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَتُوبَ) ye müteallık.

(...أَنْ يَتُوبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (غَفُوراً رَحِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...إِنْ شَاءَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (إِنْ شَاءَ تعذيبهم عذّبهم) takdîrinde.

(...إِنَّ اللَّهَ كَانَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ غَفُوراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 25

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا ۚ وَكَفَى
اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (رَدَّ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِغَيْظِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَنَالُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (خَيْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كَفَى اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (الْمُؤْمِنِينَ) birinci mef'ûl,

mansub. Nasb alâmeti (ي). (الْقِتَالَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوِيّاً عَزِيزاً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...رَدَّ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَنَالُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...كَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ اللَّهُ قَوِيّاً) cümlesi, isti'nâf îtirâzî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ظَاهَرُوهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن صَيَاصِي) cârr-mecrur, (ظَاهَرُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَذَفَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِي) cârr-mecrur, (قَذَفَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الرُّعْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَرِيقاً) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقْتُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (تَأْسِرُونَ), (تَقْتُلُونَ) gibi, ona ma'tuf. (فَرِيقاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَنْزَلَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ظَاهَرُوهُم) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَذَفَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(...تَقْتُلُونَ) cümlesi, (قُلوبهم) in ğâib zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(...تَأْسِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 27

وَاَوْرَثَكُمْ اَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ وَاَرْضًا لَّمْ تَطَئُوْهَا ؕ
وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرًا ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَوْرَثَكُمْ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَرْضَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (دِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ), (أَرْضَهُمْ) e ma'tuflar, onun gibiler. (وَ) âtıfa. (أَرْضاً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَطَؤُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (قَدِيراً) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَوْرَثَكُمْ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ تَطَؤُوهَا) cümlesi, (أَرْضاً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(كَانَ اللَّهُ ... قَدِيراً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

يَآ اَيُّهَا النَّبِىُّ قُلْ لِّاَزْوَاجِكَ اِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا
وَزِيْنَتَهَا فَتَعَالَيْنَ اُمَتِّعْكُنَّ وَاُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيْلًا ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّبِيُّ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِأَزْوَاجِ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُنَّ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (تُرِدْنَ) fi'li muzâri, mebni, (ن) fâili. (الْحَيَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (زِينَةَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (تَعَالَيْنَ) fi'li emr, câmid, (ن) fâili. (أُمَتِّعْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (وَ) âtıfa. (أُسَرِّحْكُنَّ), (أُمَتِّعْكُنَّ) gibi, ona ma'tuf. (سَرَاحاً جَمِيلاً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ كُنْتُنَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...تُرِدْنَ الْحَيَاةَ) cümlesi, (كُنْتُنَّ) nin haberi. Mahallen mansub.
(...تَعَالَيْنَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...أُمَتِّعْكُنَّ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أُسَرِّحْكُنَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

وَإِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْاٰخِرَةَ فَإِنَّ اللّٰهَ
أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُنَّ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (تُرِدْنَ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) fâili. (اللّٰهَ وَرَسُولَ) mef'ûlü ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الدَّارَ الْآخِرَةَ) mef'ûle ma'tuf ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (أَعَدَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهَ) a râci. (لِلْمُحْسِنَاتِ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (مِنْكُنَّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (أَجْرًا عَظِيمًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...إِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنْ كُنْتُنَّ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...تُرِدْنَ اللّٰهَ) cümlesi, (كُنْتُنَّ) nin haberi. Mahallen mansub.
(إِنَّ اللّٰهَ أَعَدَّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 30

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ يُضَاعَفْ
لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۚ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (نِسَاءَ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّبِيِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَأْتِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْكُنَّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (بِفَاحِشَةٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِ) ye müteallık. (مُبَيِّنَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُضَاعَفْ) fi'li muzâri, mechul, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهَا) cârr-mecrur, (يُضَاعَفْ) a müteallık. (الْعَذَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ضِعْفَيْنِ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, ismi, mahallen merfu. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (يَسِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(...يَا نِسَاءَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يَأْتِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ ذَٰلِكَ ... يَسِيراً) cümlesi, (مَنْ يَأْتِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

YİRMİ BİRİNCİ CÜZÜN SONU

YİRMİ İKİNCİ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 31

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَآ اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ ۙ وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَقْنُتْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْكُنَّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (يَقْنُتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (رَسُولِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَعْمَلْ), (يَقْنُتْ) gibi, ona ma'tuf. Birinci fiilde (مَنْ) in lafzına göre müzekker ikinci fiilde ise manasına göre müennes olarak gelmiştir. (صَالِحًا) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُؤْتِ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هَا) birinci mef'ûl, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (أَجْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَّتَيْنِ) masdardan vekil mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (أَعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهَا) cârr-mecrur, (أَعْتَدْنَا) ye müteallık. (رِزْقًا كَرِيمًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...مَنْ يَقْنُتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْنُتْ مِنْكُنَّ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...تَعْمَلْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...نُؤْتِهَا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْتَدْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

يَا نِسَآءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَاَحَدٍ مِنَ النِّسَآءِ اِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (نِسَاءَ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّبِيِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَسْتُنَّ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (كَأَحَدٍ) cârr-mecrur, (لَسْتُنَّ) nin haberine müteallık. (مِنَ النِّسَاءِ) cârr-mecrur, (أَحَدٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (إِنِ) harfi şart, câzim. (اتَّقَيْتُنَّ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَخْضَعْنَ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum, (نَ) fâili. (بِالْقَوْلِ) cârr-mecrur, (تَخْضَعْنَ) ye müteallık. (فَ) sebebiyye. (يَطْمَعَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu.

(أَنْ يَطْمَعَ الَّذِي) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَخْضَعْنَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(فِي قَلْبِهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَضٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (قُلْنَ) fi'li emr ve fâili. (قَوْلًا مَعْرُوفًا) mef'ûlü mutlak veya mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يَا نِسَاءَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَسْتُنَّ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِ اتَّقَيْتُنَّ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَخْضَعْنَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 33

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَرْنَ) fi'li emr ve fâili. (فِي بُيُوتِ) cârr-mecrur, (قَرْنَ) ye müteallık. (كُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَبَرَّجْنَ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum, (نَ) fâili. (تَبَرُّجَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجَاهِلِيَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْأُولَىٰ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (أَقِمْنَ) fi'li emr ve fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (آتِينَ الزَّكَاةَ), (أَقِمْنَ الصَّلَاةَ) gibi. (وَ) âtıfa. (أَطِعْنَ اللَّهَ), (أَقِمْنَ الصَّلَاةَ) gibi. (وَ) âtıfa. (رَسُولَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb

alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يُرِيدُ اللَّهُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لِ) zâide. (يُذْهِبَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَنْكُمُ) cârr-mecrur, (يُذْهِبَ) ye müteallık. (الرِّجْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يُذْهِبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أَهْلَ) münâda, mansub –harfi nidâ mahzuf–. Nasb alâmeti fetha. (الْبَيْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يُطَهِّرَ) fi'li muzâri, (يُذْهِبَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَطْهِيراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يُطَهِّرَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَرْنَ), (...لا تَبَرَّجْنَ), (...أَقِمْنَ), (...آتِينَ) ve (...أَطِعْنَ) cümleleri, geçen âyetteki (لا تَخْضَعْنَ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen meczumlar.

(...إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اذْكُرْنَ) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُتْلَى) fi'li muzâri, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (فِي بُيُوتِ) cârr-mecrur, (يُتْلَى) ye müteallık. (كُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْحِكْمَةِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (لَطِيفاً خَبِيراً) haberler, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...اذْكُرْنَ) cümlesi, geçen âyetteki (أَطِعْنَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(...يُتْلَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ كَانَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ لَطِيفاً) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 35

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيراً وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْراً عَظِيماً ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الْمُسْلِمِينَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (الْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيراً وَالذَّاكِرَاتِ) buraya kadar bütün kelimeler (إنَّ) nin ismine ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri müzekkerler de (ي), müennesler de kesredir. Aradaki (فُرُوجَ), (الْحَافِظِينَ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّهَ) lafzı celâl, (الذَّاكِرِينَ) in mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَثِيراً) ise, (ذكراً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَعَدَّ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (مَغْفِرَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَجْراً عَظِيماً) mef'ûle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...إنَّ الْمُسْلِمِينَ ... أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 36

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْراً أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالاً مُبِينًا ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِمُؤْمِنٍ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (مُؤْمِنَةٍ), (مُؤْمِنٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قَضَى اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (رَسُولُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَمْرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمُ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْخِيَرَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, (الْخِيَرَةُ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَعْصِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (رَسُولَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَلَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (ضَلَالاً مُبِيناً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...مَا كَانَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَضَى اللَّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...مَنْ يَعْصِ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْصِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...قَدْ ضَلَّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 37

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ
عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ
وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا

وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لاَ يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ
أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولاً ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (تَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلَّذِي) cârr-mecrur, (تَقُولُ) ye müteallık. (أَنْعَمَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَنْعَمَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَنْعَمْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَنْعَمْتَ) ye müteallık. (أَمْسِكْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَمْسِكْ) e müteallık. (زَوْجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اتَّقِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (تُخْفِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي نَفْسِ) cârr-mecrur, (تُخْفِي) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُبْدِي) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَخْشَى), (تُخْفِي) gibi, ona ma'tuf. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (اللَّهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَحَقُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَخْشَى) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ تَخْشَاهُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (أَحَقُّ) ya müteallık.

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قَضَى زَيْدٌ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (قَضَى) ya müteallık. (وَطَرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (زَوَّجْنَاكَهَا) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü ile ikinci mef'ûlü. (لِكَيْ) harfi ta'lîl ve harfi masdar. (لا) nâfiye. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (حَرَجٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(لِكَيْ لا يَكُونَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (زَوَّجْنَا) ye müteallık.

(فِي أَزْوَاجِ) cârr-mecrur, (حَرَجٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (أَدْعِيَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık.

(قَضَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُنَّ) cârr-mecrur, (قَضَوْا) a müteallık. (وَطَراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (أَمْرُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَفْعُولاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِذْ تَقُولُ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَقُولُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أَنْعَمَ اللَّهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَنْعَمْتَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَمْسِكْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اتَّقِ اللَّهَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...تُخْفِي) cümlesi, (تَقُولُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...اللَّهُ مُبْدِيهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَخْشَى) cümlesi, (تُخْفِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...اللَّهُ أَحَقُّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...قَضَى زَيْدٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...زَوَّجْنَاكَهَا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قَضَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.
(كَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ ۖ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَلَى النَّبِيِّ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (حَرَجٍ) muahhar ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (فِيمَا) cârr-mecrur, (حَرَجٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (فَرَضَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (فَرَضَ) ya müteallık. (سُنَّةَ) mansubun bi nez'ilhâfıd (كَسُنَّةَ) takdîrinde. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي الَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (خَلَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلُ) cârr-mecrur, (خَلَوْا) e müteallık. (وَ) âtıfa.

(كَانَ أَمْرُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَدَراً مَقْدُوراً) haber ve tevkîdi, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...مَا كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...فَرَضَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سُنَّةَ اللَّهُ سُنَّ") cümlesi, isti'nâf beyâni veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَراً) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

اَلَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللّٰهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ اَحَدًا
اِلَّا اللّٰهَ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيبًا ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) geçen âyettekinden bedel, mahallen mecrur. (يُبَلِّغُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رِسَالَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَخْشَوْنَهُ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَخْشَوْنَ أَحَداً) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (إِلاَّ) edâtı istisna. (اللَّهَ) lafzı celâl, müstesna, mansub, (أَحَداً) den bedel de olur. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (اللَّهِ) lafzı celâl, fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (حَسِيباً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يُبَلِّغُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْشَوْنَهُ) ve (...لا يَخْشَوْنَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...كَفَى بِاللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen âyetteki (كَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَراً) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَآ اَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلٰكِنْ رَسُوْلَ اللّٰهِ
وَخَاتَمَ النَّبِيّٖنَ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (مُحَمَّدٌ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَبَا) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (أَحَدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن رِجَالِ) cârr-mecrur, (أَحَدٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكِن) harfi istidrâk. (رَسُولَ), (أَبَا) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (خَاتَمَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّبِيِّينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (عَلِيماً) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيماً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اذْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذِكْراً كَثِيراً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اذْكُرُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلاً ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (سَبِّحُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (بُكْرَةً) zarf, (وَأَصِيلاً) ma'tuf zarf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...سَبِّحُوهُ) cümlesi, geçen âyetteki (اذْكُرُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَٰٓئِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِ ۚ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (يُصَلِّي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يُصَلِّي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَلَائِكَةُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُخْرِجَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ) cârr-mecrurlar, (يُخْرِجَ) ye müteallıklar.

(...أَنْ يُخْرِجَكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُصَلِّي) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِالْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (رَحِيماً) ye müteallık.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُصَلِّي) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيماً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ ۚ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(تَحِيَّةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَحِيَّةُ) ye müteallık. (يَلْقَوْنَهُ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (سَلَامٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أَعَدَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (أَجْراً كَرِيماً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(تَحِيَّتُهُمْ ... سَلَامٌ "عَلَيْكُمْ") cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(سَلَامٌ "عَلَيْكُمْ") cümlesi, (تَحِيَّةُ) ün haberi. Mahallen merfu.

(...أَعَدَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 45

يَـٰٓأَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّآ أَرْسَلْنَـٰكَ شَـٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّبِيُّ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أرْسَلْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (شَاهِداً) hıtab zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مُبَشِّراً وَنَذِيراً) hâle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يَا أيُّهَا النَّبِيُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إنَّا أرْسَلْنَاكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أرْسَلْنَاكَ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 46

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (دَاعِياً) hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (دَاعِياً) e müteallık. (بِإذْنِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (سِرَاجاً مُنِيراً) hâle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Âyet: 47

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (بَشِّرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (بِ) harfi cerr. (أنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَهُم) cârr-mecrur, (أنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَضْلاً كَبِيراً), (أنَّ) nin muahhar ismi ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أنَّ لَهُم ... فَضْلاً) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَشِّرْ) e müteallık.

Cümleler:

(...بَشِّرِ) cümlesi, (راقب الناس) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Mukadder (راقب الناس) cümlesi, nidâ mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ اَذٰيهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۭ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلاً ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye, câzime. (تُطِعِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri (ي) ler. (وَ) âtıfa. (دَعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَذٰى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَوَكَّلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلْ) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) zâide. (اللّٰهِ) lafzı celâl, fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَكِيلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(لَا تُطِعِ...), (دَعْ أَذٰاهُمْ...) ve (تَوَكَّلْ...) cümleleri, geçen âyetteki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(كَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنٰتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا ۚ فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلاً ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (نَكَحْتُمُ) fi'li mâzı ve fâili. (الْمُؤْمِنَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (طَلَّقْتُمُوهُنَّ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, (و) işbâ için. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (طَلَّقْتُم) e müteallık. (أَنْ)

harfi masdar ve nasb. (تَمَسُّوهُنَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (مَا) nâfiye. (لَكُمْ عَلَيْهِنَّ) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (مِنْ) zâide. (عِدَّةٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (تَعْتَدُّونَهَا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَتِّعُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (سَرِّحُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (سَرَاحاً جَمِيلاً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...نَكَحْتُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...طَلَّقْتُمُوهُنَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْتَدُّونَهَا) cümlesi, (عِدَّةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur veya merfu.

(...مَتِّعُوهُنَّ) cümlesi, (إن لم تفرضوا لهنّ صداقاً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı.

(سَرِّحُوهُنَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf.

Âyet: 50

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ
وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ
عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ
وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ
يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا
عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ
حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (النَّبِيُّ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أحْلَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكَ) cârr-mecrur, (أحْلَلْنَا) ye müteallık. (أزْوَاجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mercur. (اللَّاتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (آتَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (أجُورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (مَلَكَتْ) fi'li mâzı. (يَمِينُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِمَّا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (أفَاءَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (أفَاءَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (بَنَاتِ عَمِّكَ), (بَنَاتِ عَمَّاتِكَ), (بَنَاتِ خَالِكَ), (بَنَاتِ خَالَاتِكَ) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri kesreler. (عَمٍّ) gibi kelimeler ve (كَ) ler muzâfun ileyhler, zâhiren ve mahallen mecrurlar. (اللَّاتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (هَاجَرْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (امْرَأَةً مُؤْمِنَةً) mef'ûle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إنْ) harfi şart, câzim. (وَهَبَتْ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (امْرَأَةً) e râci. (نَفْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلنَّبِيِّ) cârr-mecrur, (وَهَبَتْ) e müteallık. (إنْ) harfi şart, câzim. (أرَادَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (النَّبِيُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يَسْتَنْكِحَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...أنْ يَسْتَنْكِحَهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أرَادَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(خَالِصَةً), (يَسْتَنْكِحَهَا) nin mef'ûl zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكَ) cârr-mecrur, (خَالِصَةً) e müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallenmansub. (فَرَضْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ فِي أزْوَاجِ) cârr-mecrurlar, (فَرَضْنَا) ye müteallıklar. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (أزْوَاجِ) ye ma'tuf, mahallen mecrur. (مَلَكَتْ) fi'li mâzı. (أيْمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِكَيْ) harfi cerr ve harfi masdar. (لَا) nâfiye. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (حَرَجٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...كَيْ لَا يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أحْلَلْنَا) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (غَفُوراً رَحِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّا أَحْلَلْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَحْلَلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...آتَيْتَ) cümlesi, (اللَّاتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَلَكَتْ يَمِينُكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَفَاءَ اللَّهُ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هَاجَرْنَ) cümlesi, ikinci (اللَّاتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...وَهَبَتْ) cümlesi, (امْرَأَةً) in ikinci sıfatı veya (امْرَأَةً) den hâl. Mahallen mansub. Şartın cevâbı mahzuf, (فهي حلّ له) takdîrinde.
(...أَرَادَ النَّبِيُّ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, geçen cevâb ona delâlet ediyor.
(...عَلِمْنَا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...فَرَضْنَا) cümlesi, üçüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ) cümlesi, dördüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ اللَّهُ غَفُوراً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

تُرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُئْوِي إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ ۖ وَمَنِ ابْتَغَيْتَ
مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ
وَلَا يَحْزَنَّ وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي
قُلُوبِكُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(تُرْجِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنْهُنَّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (تُؤْوِي), (تُرْجِي) gibi, ona ma'tuf. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (تُؤْوِي) ye müteallık. (مَنْ تَشَاءُ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (ابْتَغَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (مِمَّنْ) cârr-

mecrur, mahzuf hâle müteallık. (عَزَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (لا) nâfiye lilcins. (جُنَاحَ) ismi, mahallen mansub. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَدْنَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَقَرَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَعْيُنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (إِلَى) ile mahallen mecrur. (أَدْنَى) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَحْزَنَّ) fi'li muzâri ve fâili. (وَ) âtıfa. (يَرْضَيْنَ) fi'li muzâri ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَرْضَيْنَ) ye müteallık.

(أَنْ يَرْضَيْنَ...) ve (أَنْ لا يَحْزَنَّ...) cümleleri, masdar te'vîllerinde geçen masdar cümlesine ma'tuflar. Onun gibiler.

(آتَيْتَهُنَّ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (كُلُّ), (يَرْضَيْنَ) nin fâilinin tevkîdi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلِيماً حَلِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(تُرْجِي...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَشَاءُ...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تُؤْوِي...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (تَشَاءُ...) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(ابْتَغَيْتَ...) cümlesi, üçüncü (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عَزَلْتَ...) cümlesi, dördüncü (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لا جُنَاحَ عَلَيْكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(ذٰلِكَ أَدْنَى...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(آتَيْتَهُنَّ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ يَعْلَمُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْلَمُ...) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(كَانَ اللَّهُ عَلِيماً...) cümlesi, ta'lîl manasında isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَآ اَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ اَزْوَاجٍ
وَلَوْ اَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ اِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ
عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يَحِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكَ) cârr-mecrur, (يَحِلُّ) ye müteallık. (النِّسَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ) harfi cerr. (بَعْدُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. (يَحِلُّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَبَدَّلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ تَبَدَّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde fâile ma'tuf. Mahallen merfu.

(بِهِنَّ) cârr-mecrur, (تَبَدَّلَ) ye müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَزْوَاجٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (أَعْجَبَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (حُسْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَا) ismi mavsul, (النِّسَاءِ) den bedel, mahallen merfu. (مَلَكَتْ) fi'li mâzı. (يَمِينُكَ), (حُسْنُهُنَّ) gibi. (وَ) âtıfa. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (رَقِيباً) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ) cümlesi, (تَبَدَّلَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...مَلَكَتْ يَمِينُكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ اللَّهُ ... رَقِيباً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ اِلَّآ اَنْ يُؤْذَنَ
لَكُمْ اِلٰى طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ اِنٰيهُ ۙ وَلٰكِنْ اِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا
فَاِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَاْنِسِينَ لِحَدِيثٍ ۚ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ

يُؤْذِى النَّبِىَّ فَيَسْتَحْيِ مِنكُمْ ۖ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِ مِنَ الْحَقِّ ۚ
وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسْئَلُوهُنَّ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ ۚ ذَٰلِكُمْ
أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ۚ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ
وَلَا أَن تَنكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِن بَعْدِهِ أَبَدًا ۚ إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ
عِندَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (تَدْخُلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بُيُوتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّبِيِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَّا) edâtı istisna. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُؤْذَنَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf nâibi fâile müteallık. (إِلَى طَعَامٍ) cârr-mecrur, (يُؤْذَنَ) ye müteallık.

(...أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub.

(غَيْرَ), (لَكُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَاظِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (إِنَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكِنْ) harfi istidrâk. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (دُعِيتُمْ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (ادْخُلُوا) fi'li emr ve fâili. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (طَعِمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (انْتَشِرُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (مُسْتَأْنِسِينَ), (غَيْرَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لِحَدِيثٍ) cârr-mecrur, (مُسْتَأْنِسِينَ) ye müteallık. (إِنَّ ذَٰلِكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (ذَٰلِكُمْ) e râci. (يُؤْذِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (ذَٰلِكُمْ) e râci. (النَّبِيَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (يَسْتَحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (يَسْتَحْيِي) ye müteallık. (وَ) îtirâzıyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يَسْتَحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (مِنَ الْحَقِّ) cârr-mecrur, (يَسْتَحْيِي) ye

müteallık. (وَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (سَأَلْتُمُوهُنَّ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (و) işbâ' için. (مَتَاعاً) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (اسْأَلُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. İkinci mef'ûl mahzuf. (مِن وَرَاءِ) cârr-mecrur, (اسْأَلُوا) ye müteallık. (حِجَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَٰلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَطْهَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِقُلُوبِ) cârr-mecrur, (أَطْهَرُ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قُلُوبِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf mukaddem haberine müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُؤْذُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (رَسُولَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنْ تُؤْذُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَنْكِحُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَزْوَاجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (تَنْكِحُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَبَداً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ تَنْكِحُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(إِنَّ ذَٰلِكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (ذَٰلِكُمْ) e râci. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, (إِنَّ) nin haberi ve mansub olan (عَظِيماً) e müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَدْخُلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...دُعِيتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...ادْخُلُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...طَعِمْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...انتَشِرُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ ذَٰلِكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ يُؤْذِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُؤْذِي النَّبِيَّ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.
(يَسْتَحْيِي مِنكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...اللَّهُ لا يَسْتَحْيِي) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...سَأَلْتُمُوهُنَّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اسْأَلُوهُنَّ) cümlesi, (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...ذَلِكُمْ أَطْهَرُ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...مَا كَانَ لَكُمْ) cümlesi, (لا تَدْخُلُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيماً) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 54

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(إن) harfi şart, câzim. (تُبْدُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أو) âtıfa. (تُخْفُوهُ), (تُبْدُوا شَيْئاً) gibi, ona ma'tuf. (فـ) cevâbda vâkı. (إنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (عَلِيماً) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تُبْدُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...تُخْفُوهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إنَّ اللَّهَ كَانَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum. Veya (إن تبدوا شيئاً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbının ta'lîli.
(كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيماً) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 55

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا

مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ ۚ وَاتَّقِينَ اللّٰهَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye lilcins. (جُنَاحَ) ismi, mahallen mansub. (عَلَيْهِنَّ فِي آبَاءِ) cârr-mecrurlar, (لا) nın mahzuf haberine müteallıklar. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) lar, gelecek altı yerde âtıfa (لا) da yine altı yerde nefyi te'kîd için (أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ) lardan sonraki isimlerde (آبَاءِ) ye ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. Zamirler muzâfun ileyhler, mahallen mecrurlar, (إِخْوَان) ler de muzâfun ileyh, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (مَا) ismi mavsul, ma'tuf, mahallen mecrur. (مَلَكَتْ) fi'li mâzı. (أَيْمَانُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (اتَّقِينَ) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (شَهِيداً) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(لا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللَّهَ ... شَهِيداً) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ ... شَهِيداً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 56

اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ۚ يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ
اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (وَ) âtıfa. (مَلَائِكَةَ) isme ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُصَلُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى النَّبِيِّ) cârr-mecrur, (يُصَلُّونَ) ye müteallık. (يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (صَلُّوا)

fi'li emr ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (صَلُّوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (سَلِّمُوا) fi'li emr ve fâili. (تَسْلِيماً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...صَلُّوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...سَلِّمُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يُؤْذُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (رَسُولَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَنَهُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (لَعَنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْآخِرَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَعَدَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (عَذَاباً مُهِيناً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْذُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَعَنَهُمُ اللَّهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَعَدَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 58

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا
فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يُؤْذُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنَاتِ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اكْتَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) haberde vâkı. (قَدِ) harfi tahkık. (احْتَمَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بُهْتَاناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِثْماً مُبِيناً) mef'ûle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...الَّذِينَ يُؤْذُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْذُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اكْتَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...احْتَمَلُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 59

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ
يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا
يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (النَّبِيُّ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِأَزْوَاجِ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَنَاتِكَ), (أَزْوَاجِكَ) ye ma'tuf, onun gibi. (وَ) âtıfa. (نِسَاءِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (يُدْنِينَ) fi'li muzâri, mebni ve fâili. (عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِ) cârr-mecrurlar, (يُدْنِينَ) ye müteallıklar. (هِنَّ) muzzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَدْنَىٰ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُعْرَفْنَ) fi'li muzâri, mechûl ve nâibi fâili.

(...أَنْ يُعْرَفْنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (إِلَى) ile mahallen mecrur. (أَدْنَىٰ) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُؤْذَيْنَ) fi'li muzâri, mechul ve nâibi fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (غَفُوراً رَحِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(...أَنْ لا يُؤْذَيْنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُدْنِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub. Veya mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ذَلِكَ أَدْنَى) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ اللَّهُ غَفُوراً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ
فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(لَ) kasem için. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَنْتَهِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (الْمُنَافِقُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâile ma'tuf, mahallen merfu. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَضٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الْمُرْجِفُونَ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (فِي الْمَدِينَةِ) cârr-mecrur, (الْمُرْجِفُونَ) ye müteallık. (لَ) kasemiyye. (نُغْرِيَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِهِمْ) cârr-mecrur, (نُغْرِيَنَّ) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُجَاوِرُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يُجَاوِرُونَ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (قَلِيلًا) mahzuf (زمنا) takdîrindeki zarf, mef'ûlü fîhin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَنُغْرِيَنَّكَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

(...لَا يُجَاوِرُونَكَ) cümlesi, (لَنُغْرِيَنَّكَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

مَلْعُونِينَ ۖ أَيْنَ مَا ثُقِفُوا أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(مَلْعُونِينَ), (يُجَاوِرُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (أَيْنَمَا) ismi şart, câzim, zarf, mahallen mansub. (ثُقِفُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili, mahallen meczum. (أُخِذُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili, şartın cevâbı. (وَ) âtıfa. (قُتِّلُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (تَقْتِيلًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...ثُقِفُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُخِذُوا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قُتِّلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ ۖ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(سُنَّةَ), (سنّ) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي الَّذِينَ) cârr-mecrur, (سُنَّةَ) ye müteallık. (خَلَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلُ) cârr mahallen mecrur, (خَلَوْا) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَن) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (تَجِدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِسُنَّةِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَبْدِيلًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...سُنَّةَ "سنّ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَن تَجِدَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

يَسْئَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ۖ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ ۖ
وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(يَسْئَلُكَ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (النَّاسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنِ السَّاعَةِ) cârr-mecrur, (يَسْئَلُ) ye müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (عِلْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يُدْرِيكَ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (لَعَلَّ) harfi teracci ve nasb. (السَّاعَةَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. İsmi, müstetir zamir (السَّاعَةَ) ye râci. (قَرِيباً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَسْئَلُكَ النَّاسُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا يُدْرِيكَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَعَلَّ السَّاعَةَ) cümlesi, (يُدْرِي) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...تَكُونُ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 64

اِنَّ اللّٰهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَاَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَعَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهَ) a râci. (الْكَافِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (أَعَدَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (سَعِيراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّ اللّٰهَ لَعَنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَعَنَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَعَدَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 65

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(خَالِدِينَ), (لَهُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (أَبَدًا) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يَجِدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَلِيًّا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (نَصِيرًا) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...لا يَجِدُونَ) cümlesi, (لَهُمْ) deki zamirden ikinci hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 66

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُقَلَّبُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (وُجُوهُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, (تُقَلَّبُ) ye müteallık. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (يَا) harfi tenbîh. (لَيْتَنَا) harfi temenni ve ismi. (أَطَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَطَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الرَّسُولَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ا) zâide.

Cümleler:

(...تُقَلَّبُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (يَجِدُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...لَيْتَنَا أَطَعْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَطَعْنَا اللَّهَ) cümlesi, (لَيْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَطَعْنَا الرَّسُولَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 67

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَطَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (سَادَتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كُبَرَاءَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَضَلُّونَا) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (السَّبِيلَا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ا) zâide.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetteki (يَقُولُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub. Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّا أَطَعْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَطَعْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَضَلُّونَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 68

رَبَّنَآ اٰتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(رَبَّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آتِهِمْ) fi'li emr ve birinci mef'ûl. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ضِعْفَيْنِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِنَ الْعَذَابِ) cârr-mecrur, (ضِعْفَيْنِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (الْعَنْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَعْنًا كَبِيرًا) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...آتِهِمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...الْعَنْهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ اٰذَوْا مُوسٰى فَبَرَّاَهُ اللّٰهُ مِمَّا قَالُوا ۚ وَكَانَ عِنْدَ اللّٰهِ وَجِيهًا ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime.

(تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (كَالَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (آذَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (فَ) âtıfa. (بَرَّأَهُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (بَرَّأَ) ye müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, haber ve mansub olan (وَجِيهاً) e müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لا تَكُونُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...آذَوْا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...بَرَّأَهُ اللَّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلاً سَدِيداً ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (قُولُوا) fi'li emr ve fâili. (قَوْلاً سَدِيداً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fetha lar.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قُولُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزاً عَظِيماً ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(يُصْلِحْ) harfi nidâ, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يُصْلِحْ) a müteallık. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ), (يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُطِعْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اللَّهَ وَرَسُولَ) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (فَازَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَوْزاً عَظِيماً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يُصْلِحْ) cümlesi, mukadder şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَغْفِرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يُطِعْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُطِعْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...قَدْ فَازَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 72

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ
فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ ۖ
إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَرَضْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْأَمَانَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (عَرَضْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ وَالْجِبَالِ), mecrura ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (فَ) âtıfa. (أَبَيْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَحْمِلْنَهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

(...أَنْ يَحْمِلْنَهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَبَيْنَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (أَشْفَقْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (أَشْفَقْنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (حَمَلَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْإِنْسَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir

zamir (الْإِنسَانُ) a râci. (ظَلُوماً جَهُولاً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...إِنَّا عَرَضْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَرَضْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَبَيْنَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَشْفَقْنَ) ve (حَمَلَهَا الْإِنسَانُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, îtirâzıyye ta'lîl için. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ ظَلُوماً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 73

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُعَذِّبَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُنَافِقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (الْمُنَافِقَاتِ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ), (الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (يَتُوبَ اللَّهُ), (يُعَذِّبَ اللَّهُ) ye ma'tuf, onu gibi. (عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (يَتُوبَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنَاتِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (غَفُوراً رَحِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ يُعَذِّبَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (حَمَلَهَا) veya (عَرَضْنَا) ye müteallık.

(أَنْ يَتُوبَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:

(...كَانَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

AHZAB SÛRESİNİN SONU

SEBE' SÛRESİ

34. Sûredir
54 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِى الْاٰخِرَةِ ۭ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**اَلْحَمْدُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**لِلّٰهِ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**الَّذِي**) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (**لَهُ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**مَا**) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (**فِي السَّمَاوَاتِ**) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**مَا فِي الْأَرْضِ**), (**مَا فِي السَّمَاوَاتِ**) gibi, ona ma'tuf. (**وَ**) âtıfa. (**لَهُ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**الْحَمْدُ**) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**فِي الْآخِرَةِ**) cârr-mecrur, (**الْحَمْدُ**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**هُوَ**) mübteda, mahallen merfu. (**الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ**) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...**اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ**) cümlesi, (**مَا**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...**لَهُ الْحَمْدُ**) ve (...**هُوَ الْحَكِيمُ**) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 2

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ
السَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۭ وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَلِجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَلِجُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا يَخْرُجُ مِنْهَا), (مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ), (مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا يَعْرُجُ فِيهَا), (مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ) gibi. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الرَّحِيمُ الْغَفُورُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَلِجُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْرُجُ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَنزِلُ) cümlesi, üçüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْرُجُ) cümlesi, dördüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الرَّحِيمُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (يَعْلَمُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 3

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ ۖ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ ۚ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâfiye. (تَأْتِينَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (السَّاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَلَىٰ) harfi cevâb. (وَ) kasemiyye ve cerr. (رَبِّي) mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Mahzuf (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (لَ) kasemiyye. (تَأْتِيَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) e râci. (عَالِمِ), (رَبِّ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْغَيْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَعْزُبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (يَعْزُبُ) ye müteallık. (مِثْقَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي

(السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (ذَرَّةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (ذَرَّةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (أَصْغَرُ), (مِثْقَالُ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (أَصْغَرُ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (أَكْبَرُ), (مِثْقَالُ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (فِي كِتَابٍ) cârr-mecrur, geçen fâil ve ma'tuflarından hâl olan mahzufe müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَقسم "وَرَبِّي") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَتَأْتِيَنَّكُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ) cümlesi, (عَالِمِ) deki zamirden müekkid hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 4

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْزِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...أَنْ يَجْزِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçen âyetteki (لَتَأْتِيَنَّ) ye müteallık.

(آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَغْفِرَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (رِزْقٌ كَرِيمٌ) mübtedaya ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَئِكَ لَهُم مَغْفِرَةٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُم مَغْفِرَةٌ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

وَالَّذِينَ سَعَوْ فِى اٰيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
مِنْ رِجْزٍ اَلِيمٌ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (سَعَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي آيَاتِ) câr-mecrur, (سَعَوْا) e müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُعَاجِزِينَ), (سَعَوْا) ın fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رِجْزٍ) câr-mecrur, (عَذَابٌ) ün sıfatına müteallık. (أَلِيمٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...الَّذِينَ سَعَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...سَعَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُم عَذَابٌ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

وَيَرَى الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِى اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ
هُوَ الْحَقَّ ۙ وَيَهْدِى اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (أُوتُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (الْعِلْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (إِلَيْكَ مِن رَبِّ) câr-mecrurlar, (أُنزِلَ) ye müteallıklar. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) zamîri fasl. (الْحَقَّ), (يَرَى) nın ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Kur'âna râci. (إِلَى صِرَاطِ) câr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...يَرَى الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُنزِلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَهْدِي) cümlesi, (الْحَقَّ) ya ma'tuf. Mahallen mansub

Âyet: 7

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا
مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ۙ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَلْ) harfi istifhâm. (نَدُلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَىٰ رَجُلٍ) cârr-mecrur, (نَدُلُّ) ye müteallık. (يُنَبِّئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (رَجُلٍ) e râci. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (مُزِّقْتُمْ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (كُلَّ) mef'ûlü mutlaka muzâf onun îrâbını aldı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُمَزَّقٍ) muzâfun ileyh, mecrur –aslında mef'ûlü mutlak–. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي خَلْقٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (جَدِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ نَدُلُّكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يُنَبِّئُكُمْ) cümlesi, (رَجُلٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...مُزِّقْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ) cümlesi, (يُنَبِّئُ) nün ikinci ve üçüncü mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 8

اَفْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَمْ بِهٖ جِنَّةٌ ؕ بَلِ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ
بِالْاٰخِرَةِ فِى الْعَذَابِ وَالضَّلٰلِ الْبَعِيْدِ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَجُلٌ) e râci. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (افْتَرَى) ya müteallık. (كَذِبًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أم) harfi atf. (بِهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جِنَّةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (فِي الْعَذَابِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (الضَّلَالِ الْبَعِيدِ) mecrura ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...افْتَرَى) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...بِهِ جِنَّةٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

اَفَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِّنَ السَّمَآءِ
وَالْاَرْضِ ؕ اِنْ نَّشَاْ نَخْسِفْ بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ
كِسَفًا مِّنَ السَّمَآءِ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيْبٍ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîrî. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَى مَا) cârr-mecrur, (يَرَوْا) a müteallık. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) geçenkine ma'tuf, mahallen mecrur. (خَلْفَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِن) harfi şart,

câzim. (نَشَأْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (نَخْسِفْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بهم) cârr-mecrur, (نَخْسِفْ) e müteallık. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa. (نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفاً), (نَخْسِفْ بِهِمُ الْأَرْضَ) gibi, ona ma'tuf. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (كِسَفاً) in mahzuf sıfatına müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَةً) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (عَبْدٍ مُنِيبٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...لَمْ يَرَوْا) cümlesi, (أغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ نَشَأْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...نَخْسِفْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...نُسْقِطْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) cümlesi, ta'lîl manasında isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلاً ۖ يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ ۖ وَأَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (دَاوُودَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَّا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَضْلاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَا) harfi nidâ. (جِبَالُ) münâda, nekire maksûde, zamme üzere mebni. (أَوِّبِي) fi'li emr ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) maıyye. (الطَّيْرَ) mef'ûlü maah, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَلَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (أَلَنَّا) ye müteallık. (الْحَدِيدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا جِبَالُ) nidâ cümlesi, (قُلْنَا) takdîrindeki mahzuf fi'lin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...أَوِّبِي مَعَهُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَلَنَّا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

أَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا ۖ إِنِّي
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(أَنِ) harfi tefsîr. (اعْمَلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (سَابِغَاتٍ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قَدِّرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي السَّرْدِ) cârr-mecrur, (قَدِّرْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (اعْمَلُوا) fi'li emr ve fâili. (صَالِحًا) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِمَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (بَصِيرٌ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اعْمَلْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَدِّرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اعْمَلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ ۚ وَأَسَلْنَا لَهُ
عَيْنَ الْقِطْرِ ۖ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ ۖ
وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِسُلَيْمَانَ) cârr-mecrur, (سخّرنا) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (الرِّيحَ) bu mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (غُدُوُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَهْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (رَوَاحُهَا شَهْرٌ), (غُدُوُّهَا شَهْرٌ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (أَسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (أَسَلْنَا) ye müteallık. (عَيْنَ)

mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِطْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مِنَ الْجِنِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَعْمَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَعْمَلُ) ye müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَزِغْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (عَنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, (يَزِغْ) a müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نُذِقْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ عَذَابِ) cârr-mecrur, (نُذِقْ) a müteallık. (السَّعِيرِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...سَخَّرْنَا لِسُلَيْمَانَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...غُدُوُّهَا شَهْرٌ) cümlesi, (الرِّيحَ) dan hâl. Mahallen mansub.

(...رَوَاحُهَا شَهْرٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَسَلْنَا) ve (...مِنَ الْجِنِّ مَنْ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...يَعْمَلُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يَزِغْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَزِغْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...نُذِقْهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَآءُ مِنْ مَحَارِيبَ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ
كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ ۚ اعْمَلُوٓا اٰلَ دَاوُدَ شُكْرًا ۚ
وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَعْمَلُونَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَانَ) a râci. (مِن

(مَحَارِيبَ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (تَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ ... وَقُدُورٍ), (مَحَارِيبَ) ye ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri fetha ve kesreler. (كَالْجَوَابِ) cârr-mecrur, (جِفَانٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (رَاسِيَاتٍ), (قُدُورٍ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اعْمَلُوا) fi'li emr ve fâili. (آلَ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (دَاوُودَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (شُكْراً) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (قَلِيلٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ عِبَادِيَ) cârr-mecrur, (قَلِيلٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الشَّكُورُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَعْمَلُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اعْمَلُوا) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(قَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ ۖ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قَضَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (قَضَيْنَا) ye müteallık. (الْمَوْتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (دَلَّهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (عَلَى مَوْتِ) cârr-mecrur, (دَلَّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (دَابَّةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَرْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَأْكُلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (دَابَّةُ) ye râci. (مِنسَأَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (خَرَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَانَ) a râci. (تَبَيَّنَتِ) fi'li mâzı. (الْجِنُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أن) muhaffefe –aslı (أَنَّهُمْ)– harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَوْ) harfi

imtinâ. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْغَيْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (لَبِثُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْعَذَابِ) cârr-mecrur, (لَبِثُوا) ye müteallık. (الْمُهِينِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنْ لَوْ كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَضَيْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلاَّ دَابَّةُ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَأْكُلُ) cümlesi, (دَابَّةُ الْأَرْضِ) dan hâl. Mahallen mansub.

(...خَرَّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا يَعْلَمُونَ) cümlesi, muhaffefe (أَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَعْلَمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(...مَا لَبِثُوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ ۖ كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ ۚ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِسَبَإٍ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (فِي مَسْكَنِ) cârr-mecrur, muahhar isim ve merfu olan (آيَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَنَّتَانِ), (آيَةٌ) den bedel, merfu. Raf alâmeti (ا). (عَنْ يَمِينٍ) cârr-mecrur, (جَنَّتَانِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (شِمَالٍ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِن رزْقِ) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اشْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (اشْكُرُوا) ye müteallık. (بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ) mahzuf (هي) takdîrindeki mübtedanın haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (رَبٌّ غَفُورٌ) mahzuf (المنعم) takdîrindeki mübtedanın haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...كَانَ لِسَبَإٍ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كُلُوا) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...اشْكُرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...بَلْدَةٌ "هي") cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...رَبٌّ "المنعم") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَعْرَضُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (سَيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَرِمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (بَدَّلْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِجَنَّتَيْ) cârr-mecrur, (بَدَّلْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَيْ) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri (ى) lar. (أُكُلٍ خَمْطٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (أَثْلٍ وَشَيْءٍ), (أُكُلٍ) e ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (مِن سِدْرٍ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (قَلِيلٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَعْرَضُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَرْسَلْنَا) ve (...بَدَّلْنَاهُم) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 17

ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا ۖ وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(ذَٰلِكَ) ismi işâret, mukaddem ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (جَزَيْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (بِ) harfi cerr, sebebiyye. (مَا) masdariyye. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(...مَا كَفَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَزَيْنَا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (هَلْ) harfi istifhâm nafiye. (نُجَازِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الْكَفُورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...جَزَيْنَاهُم) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...نُجَازِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (الْقُرَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (بَارَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (بَارَكْنَا) ye müteallık. (قُرًى ظَاهِرَةً) birinci mef'ûl ve sıfatı, mecrurlar. (وَ) âtıfa. (قَدَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (قَدَّرْنَا) ye müteallık. (السَّيْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سِيرُوا) fi'li emr ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (سِيرُوا) ye müteallık. (لَيَالِيَ وَأَيَّاماً) zarfı zaman ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (آمِنِينَ), (سِيرُوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...بَارَكْنَا) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَدَّرْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سِيرُوا) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Âyet: 19

فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَاعِدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أسْفَار) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti

kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (أَحَادِيثَ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَزَّقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (كُلَّ) mef'ûlü mutlaka muzâf onun îrâbını almıştır, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُمَزَّقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِّكُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (صَبَّارٍ شَكُورٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetteki mukadder kavl cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...بَاعِدْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَزَّقْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (صَدَّقَ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (صَدَّقَ) ya müteallık. (إِبْلِيسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ظَنَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (اتَّبَعُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna. (فَرِيقًا) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (فَرِيقًا) ın mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعُوهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ بِالْاٰخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ ۭ وَرَبُّكَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ حَفِيْظٌ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye veya âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (سُلْطَانٍ), (كَانَ) nin ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (اِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نَعْلَمَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُؤْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (نَعْلَمَ) ye müteallık.

(...أَنْ نَعْلَمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (سُلْطَانٍ) e müteallık.

(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مِنْهَا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فِي شَكٍّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (حَفِيظٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَا كَانَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْمِنُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(رَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ۚ لَا يَمْلِكُوْنَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيْهِمَا مِنْ شِرْكٍ وَمَا لَهٗ مِنْهُمْ مِّنْ ظَهِيْرٍ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ادْعُوا) fi'li emr ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (زَعَمْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûlün mahzuf sıfatına müteallık, (زَعَمْتُموهم آلهة موجودة) takdîrinde. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَمْلِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِثْقَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (ذَرَّةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (فِي الْأَرْضِ), (فِي السَّمَاوَاتِ) ye ma'tuf, onun gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهُمْ فِيهِمَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (مِن) harfi cerr zâid. (شِرْكٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (ظَهِيرٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ادْعُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...زَعَمْتُم) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَمْلِكُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ) ve (مَا لَهُ مِنْهُم مِن ظَهِيرٍ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 23

وَلَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ عِندَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ ۖ حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا ۙ قَالَ رَبُّكُمْ ۖ قَالُوا الْحَقَّ ۖ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَنفَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الشَّفَاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı hasr ve istisna. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (الشَّفَاعَةُ) ye müteallık. (أَذِنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُ) cârr-mecrur, (أَذِنَ) ye müteallık. (حَتَّىٰ) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen

mansub, cevâbına müteallık. (فُزِّعَ) fi'li mâzı, mechul. (عَنْ قُلُوبِ) cârr-mecrur, nâibi fâil. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi istifhâm mübteda, (ذَا) ismi mavsul, haber, mahallen merfular veya (مَاذَا) ikisi bir ismi istifhâm. (قَالَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْحَقَّ) mahzuf mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ) cümlesi, geçen âyetteki (لا يَمْلِكُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَذِنَ لَهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ رَبُّكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

İkinci (...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ "الْحَقَّ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...هُوَ الْعَلِيُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ قُلِ اللّٰهُ ۙ وَاِنَّآ
اَوْ اِيَّاكُمْ لَعَلٰى هُدًى اَوْ فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يَرْزُقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنَ السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (يَرْزُقُ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قُلْ) geçenki gibi. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf (رازقكم) takdîrinde. (وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَوْ) âtıfa. (إِيَّاكُمْ), (إِنَّ) nin ismine ma'tuf, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (عَلَى هُدًى) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (أَوْ) âtıfa. (فِي ضَلَالٍ), (عَلَى هُدًى) gibi, ona ma'tuf. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَن يَرْزُقُكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَرْزُقُكُم) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

İkinci (...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

("رازقكم اللّٰه") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَعَلَى هُدًى ... إِنَّا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 25

قُلْ لَا تُسْئَلُونَ عَمَّآ اَجْرَمْنَا وَلَا نُسْئَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لا) nâfiye. (تُسْئَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تُسْئَلُونَ) ye müteallık. (أَجْرَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (نُسْئَلُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili müstetir zamir (نحن). (عَمَّا) cârr-mecrur, (نُسْئَلُ) ye müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا تُسْئَلُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَجْرَمْنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نُسْئَلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ ۖ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَجْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَجْمَعُ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (يَفْتَحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili,

müstetir zamir Allâh'a râci. (بَيْنَنَا) geçenki gibi, (يَفْتَحُ) ye müteallık. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (يَفْتَحُ) ya müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَفْتَحُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...هُوَ الْفَتَّاحُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

قُلْ اَرُونِيَ الَّذِينَ اَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلاَّ ۖ بَلْ هُوَ اللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَرُونِ) fi'li emr ve fâili. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الَّذِينَ) ismi mavsul, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (أَلْحَقْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَلْحَقْتُمْ) e müteallık. (شُرَكَاءَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَلَّا) harfi red'ı ve zecr. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ) lafzı celâl, haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) sıfatlar, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرُونِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَلْحَقْتُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

وَمَآ اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ كَآفَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (كَافَّةً), (النَّاسِ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur,

(أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (بَشِيراً وَنَذِيراً) muhatab zamirinden hâl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاس) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 29

وَيَقُولُونَ مَتَى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَتَى) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub, mahzuf mukaddem habere müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muahhar mübteda, mahallen merfu. (الْوَعْدُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَتَى هَذَا الْوَعْدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنْتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, îtirâzıyye sual ve cevâb arasında. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 30

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لاَ تَسْتَاخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلاَ تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِيعَادُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye. (تَسْتَاْخِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (تَسْتَاْخِرُونَ) ye

müteallık. (سَاعَةً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا تَسْتَقْدِمُونَ), (لا تَسْتَأْخِرُونَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَكُم مِيعَادُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لا تَسْتَأْخِرُونَ) cümlesi, (مِيعَادُ) nün sıfatı. Mahallen merfu. Veya (يَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...لا تَسْتَقْدِمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 31

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَلَا بِالَّذِى
بَيْنَ يَدَيْهِ ۗ وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الظّٰلِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ
يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ الْقَوْلَ ۚ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا
لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَآ اَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (نُؤْمِنَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِهٰذَا) cârr-mecrur, (الْقُرْآنِ) ye müteallık. (الْقُرْآنِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (بِالَّذِي) cârr-mecrur, (نُؤْمِنَ) ye müteallık. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (تَرَى) nın mef'ûlü mahzuf, (تَرَى حال الظَّالِمُونَ) takdîrinde. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri (و) lar. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَرْجِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (بَعْضُ) ya müteallık. (الْقَوْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (اسْتُضْعِفُوا) fi'li mâzı ve

nâibi fâili. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (اسْتُضْعِفُوا) ye müteallık. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلَا) harfi imtina livucûdi ğayrihi. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu –haberi mahzuf–. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye veya 29. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَن نُّؤْمِنَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَوْ تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (لرأيت عجباً) takdîrinde.
(...الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ) cümlesi, (الظَّالِمُونَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(...يَقُولُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتُضْعِفُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَوْلَا أَنْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُنَّا مُؤْمِنِينَ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ
عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنتُم مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (اسْتَكْبَرُوا) ye müteallık. (اسْتُضْعِفُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (أ) harfi istifhâm. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (صَدَدْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَنِ الْهُدَىٰ) cârr-mecrur, (صَدَدْنَا) ye müteallk. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (جَاءَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الْهُدَىٰ) ye râci. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (كُنتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُّجْرِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتُضْعِفُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...صَدَدْنَاكُمْ) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...جَاءَكُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(كُنتُم مُجْرِمِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الَّيْلِ
وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَآ أَنْ نَّكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُۥٓ أَندَادًا ۚ
وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ۚ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِىٓ
أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (اسْتُضْعِفُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (اسْتُضْعِفُوا) ye müteallık. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلْ) harfi idrâb. (مَكْرُ) mahzuf (صدّنا) fi'linin fâili olacağı gibi, (مَكْرُ كُم صدّنا) takdîrindeki mübtedâ da olur, (صدّنا) cümlesi, haber olur. Her iki takdîrde de merfudur. Raf alâmeti zamme. (اللَّيْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (النَّهَارِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (تَأْمُرُونَنَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نَكْفُرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (نَكْفُرَ) ye müteallık.

(...أَنْ نَكْفُرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَأْمُرُونَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (نَجْعَلَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (أَندَاداً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ نَجْعَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (أَسَرُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (النَّدَامَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَمَّا) zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mukadder cevâbına müteallık. (رَأَوُا) fi'li mâzı ve fâili. (الْعَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْأَغْلَالَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي أَعْنَاق) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun

ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَلْ) harfi istifhâm nefy. (يُجْزَوْنَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مَا) ismi mavsul, mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur, (يُجْزَوْنَ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتُضْعِفُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَكْرُ اللَّيْلِ "صدّنا") cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Makûlül'kavl mahzuf, (لم يكن مجرمين بل) takdîrinde.

(...تَأْمُرُونَنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَسَرُّوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا واسْتَكْبَرُوا) den hâl. Mahallen mansub.

(...رَأَوُا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَمَّا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, (رَأَوُا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...كَفَرُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ يُجْزَوْنَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 34

وَمَآ اَرْسَلْنَا فِى قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ اِلاَّ قَالَ مُتْرَفُوهَآ ۙ اِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي قَرْيَةٍ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (نَذِيرٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (قَالَ) fi'li mâzı. (مُتْرَفُوهَا) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِمَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (كَافِرُونَ) ye müteallık. (أُرْسِلْتُم) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أُرْسِلْتُم) e müteallık.

Cümleler:
(...مَا أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ مُتْرَفُوهَا) cümlesi, (قَرْيَةٍ) den hâl. Mahallen mansub.
(إِنَّا ... كَافِرُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أُرْسِلْتُم بِهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا ۙ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَكْثَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا) temyîz ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مُعَذَّبِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur. Mahallen mansub.

Cümleler:
(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ مُتْرَفُوهَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...نَحْنُ أَكْثَرُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 36

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:
(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبِّي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَبْسُطُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) e râci. (الرِّزْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَبْسُطُ) ya müteallık. (يَشَاءُ), (يَبْسُطُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَقْدِرُ), (يَشَاءُ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (لَٰكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يَبْسُطُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقْدِرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ) cümlesi, (إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 37

وَمَآ اَمْوَالُكُمْ وَلَآ اَوْلَادُكُمْ بِالَّتِى تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفٰٓى اِلَّا مَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ۖ فَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَزَآءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِى الْغُرُفَاتِ اٰمِنُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَمْوَالُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (أَوْلَادُكُمْ), (أَمْوَالُكُمْ) e ma'tuf, onun gibi. (بِ) harfi cerr zâid. (الَّتِي) ismi mavsul, (مَا) nın haberi, cerr yerinde, mahallen mansub. (تُقَرِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (الَّتِي) ye âid. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (زُلْفَى) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَنْ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (عَمِلَ), (آمَنَ) gibi, ona ma'tuf. (صَالِحاً) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (أُولَئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جَزَاءُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الضِّعْفِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمَا) cârr-mecrur, (جَزَاءُ) ye müteallık. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي الْغُرُفَاتِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (آمِنُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(مَا أَمْوَالُكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُقَرِّبُكُمْ...) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَ...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أُولَئِكَ لَهُمْ جَزَاء) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ جَزَاء) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...عَمِلُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ) cümlesi, (لَهُمْ جَزَاء) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 38

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَسْعَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (فِي آيَاتِ) cârr-mecrur, (يَسْعَوْنَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُعَاجِزِينَ), (يَسْعَوْنَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (أُولَئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (فِي الْعَذَابِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُحْضَرُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...الَّذِينَ يَسْعَوْنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْعَوْنَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 39

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ ۚ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ) 36. âyetin başı gibi. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَقْدِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَقْدِرُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (أَنْفَقْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (مِنْ شَيْءٍ) cârr-mecrur, temyîz. (فَ) cevâbda vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يُخْلِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (هُ) mef'ûlü

bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرَّازِقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَبْسُطُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْدِرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَنفَقْتُم) cümlesi, (إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...هُوَ يُخْلِفُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يُخْلِفُهُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ خَيْرُ) cümlesi, (هُوَ يُخْلِفُهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (يُخْلِفُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 40

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ أَهَٰٓؤُلَآءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ) zarf, mansub veya zarf (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحْشُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (جَمِيعاً), (يَحْشُرُهُمْ) ün ğâib zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (يَقُولُ), (يَحْشُرُ) gibi, ona ma'tuf. (لِلْمَلَائِكَةِ) cârr-mecrur, (يَقُولُ) ye müteallık. (أ) harfi istifhâm. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِيَّاكُمْ) mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَوْمَ يَحْشُرُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَحْشُرُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَقُولُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هَؤُلاء إِيَّاكُمْ كَانُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كَانُوا يَعْبُدُونَ) cümlesi, (هَؤُلاء) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَعْبُدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 41

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُونِهِمْ ۖ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ۖ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (وَلِيُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْجِنَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِهِم) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُؤْمِنُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سُبْحَانَكَ "نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنتَ وَلِيُّنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَانُوا يَعْبُدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْبُدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(أَكْثَرُهُم بِهِم مُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا ۚ وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يَمْلِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِبَعْضٍ) cârr-mecrur, (يَمْلِكُ) ye müteallık. (نَفْعاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (ضَرّاً) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (نَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (نَقُولُ) ye müteallık. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve

fâili. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُكَذِّبُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (كَانُوا يَعْبُدُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَقُولُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ذُوقُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 43

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هٰذَآ اِلَّا رَجُلٌ
يُرِيدُ اَنْ يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَآؤُكُمْ ۚ وَقَالُوا مَا هٰذَآ
اِلَّآ اِفْكٌ مُفْتَرًى ۭ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ ۙ
اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (تُتْلَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيِّنَاتٍ), (آيَاتُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (رَجُلٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَجُلٌ) e râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَصُدَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَجُلٌ) e râci. (كُمْ) mef'ûlü, mahallen mansub. (عَمَّا) cârr-mecrur, (يَصُدَّ) ye müteallık.

(...أَنْ يَصُدَّكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (يَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (آبَاؤُ), (يَعْبُدُ) nün fâili mi? (كَانَ) nin ismi mi? Burada tenâzu vardır. Birini tercih ettiğimizde diğerine zamir takdir etmemiz gerekiyor. Buna göre (آبَاؤُ) fâil olursa bu fâile râci olan zamir (كَانَ) nin ismidir. İyi bilen yalnız Allâh'dır. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالُوا مَا هَذَا إِلاَّ رَجُلٌ), (قَالُوا مَا هَذَا إِلاَّ إِفْكٌ) gibi, ona ma'tuf. (مُفْتَرًى) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلْحَقِّ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mukadder cevâbına müteallık. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الْحَقِّ) râci. (إِنْ) nâfiye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (سِحْرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...تُتْلَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَا هَذَا إِلاَّ رَجُلٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يُرِيدُ) cümlesi, (رَجُلٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(...كَانَ يَعْبُدُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.
İkinci (...قَالُوا) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا هَذَا إِلاَّ إِفْكٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَمَّا) nin cevâbı mahzuf, (لَمَّا جَاءَ الْحَقَّ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) takdîrinde.
(...إِنْ هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 44

وَمَآ اٰتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَآ اَرْسَلْنَآ اِلَيْهِمْ
قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (آتَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ) harfi cerr zâid. (كُتُبٍ) ikinci mef'ûl, lafzan mecrur, mahallen mansub. (يَدْرُسُونَهَا) fi'li muzâri, merfu, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur,

(أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (نَذِيرٍ), (أَرْسَلْنَا) nin mef'ûlü, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...مَا آتَيْنَاهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْرُسُونَهَا) cümlesi, (كُتُبٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur veya mansub.

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۙ وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَآ اٰتَيْنَاهُمْ
فَكَذَّبُوا رُسُلِى ۖ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (بَلَغُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِعْشَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آتَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رُسُلِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (نَكِيرِ) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا بَلَغُوا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...آتَيْنَاهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ نَكِيرِ) cümlesi, (لَمَّا كَذَّبُوا رُسُلِي جَاءَهُمْ) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

قُلْ اِنَّمَآ اَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۚ اَنْ تَقُومُوا لِلّٰهِ مَثْنٰى وَفُرَادٰى
ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا ۗ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ ۭ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ

بَيْنَ يَدَىْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَعِظُكُم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِوَاحِدَةٍ) cârr-mecrur, (أَعِظُ) ya müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَقُومُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (تَقُومُوا) ye müteallık. (مَثْنَى وَفُرَادَى), (تَقُومُوا) nun fâilinden hâl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri mukadder fethalar.

(...أَنْ تَقُومُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (وَاحِدَةٍ) den bedel. Mahallen mecrur.

(ثُمَّ) âtıfa. (تَتَفَكَّرُوا), (تَقُومُوا) ye ma'tuf, onun gibi. (مَا) nâfiye. (بِصَاحِبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ تَتَفَكَّرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(مِن) harfi cerr zâid. (جِنَّةٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِنْ) harfi nefy. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (نَذِيرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُم) cârr-mecrur, (نَذِيرٌ) e müteallık. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (عَذَابٍ شَدِيدٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّمَا أَعِظُكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا بِصَاحِبِكُم مِن جِنَّةٍ) cümlesi, (تَتَفَكَّرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...إِنْ هُوَ إِلاَّ نَذِيرٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi şart, câzim, mukaddem ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (سَأَلْتُكُم) fi'li mâzı, fâil ve mef'ûl, fi'li şart, mahallen meczum. (مِنْ أَجْرٍ) cârr-mecrur, temyîz. (فَ) cevada vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (إِنْ) nâfiye. (أَجْرِيَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ)

edâtı istisna ve hasr. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (شَهِيدٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا سَأَلْتُكُم مِنْ أَجْرٍ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...هُوَ لَكُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنْ أَجْرِيَ إِلاَّ عَلَى اللَّهِ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ ۚ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبِّي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَقْذِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (يَقْذِفُ) ye müteallık. (عَلَّامُ) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْغُيُوبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَقْذِفُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 49

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (جَاءَ الْحَقُّ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa veya îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (يُبْدِئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْبَاطِلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يُعِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْبَاطِلُ) a râci.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَ الْحَقُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا يُبْدِئُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا يُعِيدُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ فَاِنَّمَآ اَضِلُّ عَلٰى نَفْسِى ۚ وَاِنِ اهْتَدَيْتُ
فَبِمَا يُوحِىٓ اِلَىَّ رَبِّى ۚ اِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إن) harfi şart, câzim. (ضَلَلْتُ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (إنَّمَا) edâtı hasr. (أَضِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَى نَفْسِي) cârr-mecrur, (أَضِلُّ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنِ اهْتَدَيْتُ), (إن ضَلَلْتُ) gibi, ona ma'tuf. (فَ) cevâbda vâkı. (بِمَا) cârr-mecrur, (اهتدائي) takdîrindeki mukadder mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (يُوحِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (يُوحِي) ye müteallık. (رَبِّي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (سَمِيعٌ قَرِيبٌ) haberleri, merfular. Raf alâmeti zammeler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إن ضَلَلْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّمَا أَضِلُّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إن اهْتَدَيْتُ) cümlesi, (إن ضَلَلْتُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...يُوحِي) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
("اهتدائي" رَبِّي "يُوحِي") cümlesi, ikinci şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِنَّهُ سَمِيعٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ فَزِعُوا فَلَا فَوْتَ وَاُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إذْ) zarf, mahallen mansub. (فَزِعُوا) fi'li mâzı, fâili. (فَ) ta'lîliyye. (لا) nâfiye lilcins. (فَوْتَ) ismi, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (أُخِذُوا)

fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مِن مَكَانٍ) cârr-mecrur, (أُخِذُوا) ye müteallık. (قَرِيبٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (لرأيت أمراً عظيماً) takdîrinde.

(...فَزِعُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

("لَهُم "لا فَوْتَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُخِذُوا) cümlesi, (فَزِعُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 52

وَقَالُوٓا اٰمَنَّا بِهٖ ۚ وَاَنّٰى لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ۚ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (وَ) îtirâzıyye. (أَنَّى) ismi istifhâm, (كَيْفَ) manâsında zarf, mahallen mansub. (لَهُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (التَّنَاوُشُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن مَكَانٍ) cârr-mecrur, (التَّنَاوُشُ) ye müteallık. (بَعِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetteki (فَزِعُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...آمَنَّا بِهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنَّى لَهُمُ التَّنَاوُشُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

وَقَدْ كَفَرُوا بِهٖ مِنْ قَبْلُ ۚ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (مِن قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَقْذِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْغَيْبِ), (مِن مَكَانٍ) cârr-mecrurlar, (يَقْذِفُونَ) ye müteallıklar. (بَعِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...كَفَرُوا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...يَقْذِفُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 54

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (حِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâil mahzuf, (بسد) takdîrinde. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَ) geçenki gibi. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَشْتَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كَمَا) cârr-mecrur, mahzuf (حولا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (فُعِلَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (بِأَشْيَاعِ) cârr-mecrur, (فُعِلَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur, (فُعِلَ) ye müteallık. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي شَكٍّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مُرِيبٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...حِيلَ بَيْنَهُمْ) cümlesi, 51. âyetteki (فَزِعُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...يَشْتَهُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...فُعِلَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا فِي شَكٍّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

SEBE' SÛRESİNİN SONU

FÂTIR SÛRESİ

35. Sûredir
45 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا
اُولِٓى اَجْنِحَةٍ مَّثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ ؕ يَزِيدُ فِى الْخَلْقِ مَا
يَشَآءُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**اَلْحَمْدُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**لِلّٰهِ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**فَاطِرِ**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ**) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (**جَاعِلِ**) ikinci sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**الْمَلَائِكَةِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**رُسُلًا**), (**جَاعِلِ**) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**أُولِي**) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (**ي**). (**أَجْنِحَةٍ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**مَثْنَى**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (**وَ**) âtıfa. (**ثُلَاثَ وَرُبَاعَ**) ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri fethalar. (**يَزِيدُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**فِي الْخَلْقِ**) cârr-mecrur, (**يَزِيدُ**) ye müteallık. (**مَا**) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**يَشَاءُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**إِنَّ اللَّهَ**) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (**عَلَى كُلِّ**) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (**قَدِيرٌ**) e müteallık. (**شَيْءٍ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...**اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...**يَزِيدُ**) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...**يَشَاءُ**) cümlesi, (**مَا**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ**) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

مَا يَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۚ وَمَا
يُمْسِكْ ۙ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهٖ ۭ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَفْتَحِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (يَفْتَحِ) a müteallık. (مِنْ رَحْمَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (لا) nâfiye lilcins. (مُمْسِكَ) ismi, mahallen mansub. (لَهَا) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (يُمْسِكْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (فَ) cevâbda vâkı. (لا مُرْسِلَ لَهُ), (لا مُمْسِكَ لَهَا) gibi. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيْزُ الْحَكِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَفْتَحِ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا مُمْسِكَ لَهَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يُمْسِكْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا مُرْسِلَ لَهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...هُوَ الْعَزِيْزُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ۭ هَلْ مِنْ خَالِقٍ
غَيْرُ اللّٰهِ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاۗءِ وَالْاَرْضِ ۭ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ
فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (اذْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (نِعْمَتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (اذْكُرُوا) ye müteallık. (هَلْ) harfi istifhâm. (مِنْ خَالِقٍ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (غَيْرُ) muahhar mübteda,

merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَرْزُقُكُم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (يَرْزُقُ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ), (لا) nın mahzuf haberinden bedel, mahallen merfu. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَنَّى) ismi istifhâm, zarfı mekân, mahallen mansub. (تُؤْفَكُونَ) fi'li muzâri, merfu, mechul. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا النَّاسُ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اذْكُرُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْزُقُكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تُؤْفَكُونَ) cümlesi, (إِن كَانَ هَذَا هُوَ الحَقَّ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 4

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يُكَذِّبُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (وَ) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) cevâbda vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (كُذِّبَتْ) fi'li mâzı, mechûl. (رُسُلٌ) nâibi fâil, merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (كُذِّبَتْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechul ve merfu olan (تُرْجَعُ) ya müteallık. (الأُمُورُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يُكَذِّبُوكَ) cümlesi, geçen âyetteki (اذْكُرُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كُذِّبَتْ رُسُلٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(تُرْجَعُ الأُمُورُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۪ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (اِنَّ وَعْدَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَقٌّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَغُرَّنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نْ) harfi te'kîd, mahallen meczum. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْحَيَاةُ) fâil, merfu. (الدُّنْيَا) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (لا يَغُرَّنَّكُم) geçenki gibi. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَغُرَّنَّ) ye müteallık. (الْغَرُورُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا النَّاسُ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَغُرَّنَّكُم الْحَيَاةُ) cümlesi, (تنبهوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَغُرَّنَّكُم بِاللّٰهِ الْغَرُورُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۭ اِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهٗ لِيَكُونُوا مِنْ اَصْحٰبِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الشَّيْطَانَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (عَدُوٌّ) den hâl olan mahzufe müteallık. (عَدُوٌّ), (اِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّخِذُوهُ) fi'li emr, fâili ve birinci mef'ûlü. (عَدُوًّا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اِنَّمَا) edâtı hasr. (يَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الشَّيْطَان) a râci. (حِزْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نْ) nun hazfi. (وا) ismi. (مِنْ أصْحَابِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (السَّعِيرِ) muzâfun ileyh, mecrur.

(...أَنْ يَكُونُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَدْعُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ) cümlesi, nidânın cevâbı mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخِذُوهُ) cümlesi, (إن عيتم ذلك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَدْعُوا) cümlesi, geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

اَلَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ شَدِيدٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَغْفِرَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أَجْرٌ كَبِيرٌ) mübtedaya ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ مَغْفِرَةٌ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

اَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوٓءُ عَمَلِهِ فَرَاٰهُ حَسَنًا ۖ فَاِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاۤءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاۤءُ ۖ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ ۖ

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. Haberi mahzuf, (كمن هداه الله) takdîrinde. (زُيِّنَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُ) cârr-mecrur, (زُيِّنَ) ye müteallık. (سُوءُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَمَلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (رَآهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (حَسَناً) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye, ta'lîliyye. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُضِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (يَهْدِي), (يُضِلُّ) gibi, ona ma'tuf. (مَنْ يَشَاءُ) geçenki gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تَذْهَبْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (نَفْسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَذْهَبْ) e müteallık. (حَسَرَاتٍ) hâl veya mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti kesre. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلِيمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (يَصْنَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...مَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...زُيِّنَ لَهُ سُوءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...رَآهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...يُضِلُّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَهْدِي) cümlesi, (يُضِلُّ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

İkinci (...يَشَاءُ) cümlesi, üçüncü (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَذْهَبْ نَفْسُكَ) cümlesi, (إن عذبوا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَصْنَعُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَاللّٰهُ الَّذِى اَرْسَلَ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ اِلٰى بَلَدٍ مَيِّتٍ فَاَحْيَيْنَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ؕ كَذٰلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (أَرْسَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الرِّيَاحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (تُثِيرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الرِّيَاحَ) a râci. (سَحَابًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (سُقْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى) (بَلَدٍ) cârr-mecrur, (سُقْنَا) ye müteallık. (مَيِّتٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (أَحْيَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَحْيَيْنَا) ye müteallık. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (النُّشُورُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...اللّٰهُ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَرْسَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تُثِيرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...سُقْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَحْيَيْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَذٰلِكَ النُّشُورُ) cümlesi, isti'nâfiyye mukerrer. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ؕ اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ؕ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ؕ وَمَكْرُ اُولٰٓئِكَ هُوَ يَبُورُ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْعِزَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb

alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْعِزَّةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَمِيعاً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَصْعَدُ) ye müteallık. (الْكَلِمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الطَّيِّبُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الْعَمَلُ الصَّالِحُ) mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (يَرْفَعُهُ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الْعَمَلَ) ye râci. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَمْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (السَّيِّئَاتِ) mahzuf (مكران) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ شَدِيدٌ) mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (مَكْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُولَئِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَبُورُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَكْرُ) ye râci.

Cümleler:

(...مَنْ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ يُرِيدُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يُرِيدُ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...لِلَّهِ الْعِزَّةُ) cümlesi, (مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...يَصْعَدُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...الْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْفَعُهُ) cümlesi, (الْعَمَلُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...الَّذِينَ يَمْكُرُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَمْكُرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَكْرُ أُولَئِكَ) cümlesi, isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ يَبُورُ) cümlesi, (مَكْرُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(يَبُورُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا ۭ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلْمِهٖ ۭ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُّعَمَّرٍ وَّلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهٖٓ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ ۭ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَي اللّٰهِ يَسِيْرٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَلَقَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهُ) a râci. (مِنْ تُرَابٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (مِنْ نُطْفَةٍ), (مِنْ تُرَابٍ) e ma'tuf, onun gibi. (ثُمَّ) âtıfa. (جَعَلَكُمْ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَزْوَاجًا) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَحْمِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أُنْثَى) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (تَضَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أُنْثَى) ye râci. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِعِلْمِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يُعَمَّرُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ) harfi cerr zâid. (مُعَمَّرٍ) nâibi fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُنْقَصُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مُعَمَّرٍ) e râci. (مِنْ عُمُرِ) cârr-mecrur, (يُنْقَصُ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (فِي كِتَابٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (إِنَّ ذٰلِكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (يَسِيرٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...اللّٰهُ خَلَقَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَكُمْ) cümlesi, (اللّٰهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...جَعَلَكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَضَعُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ) cümlesi, geçen veya ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُنْقَصُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ ۖ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ ۖ وَمِنْ كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا ۖ وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَسْتَوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْبَحْرَانِ) fâili, merfu. Raf alâmeti (ا). (نِ) tenvinden ıvaz. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (عَذْبٌ فُرَاتٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (سَائِغٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَرَابُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مِلْحٌ أُجَاجٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (مِن كُلٍّ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَأْكُلُونَ) ye müteallık. (لَحْماً طَرِيّاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (تَسْتَخْرِجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (حِلْيَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَلْبَسُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْفُلْكَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِيهِ) cârr-mecrur, hâl ve mansub olan (مَوَاخِرَ) ya müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَبْتَغُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وَ) fâili. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (تَبْتَغُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(...أَنْ تَبْتَغُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مَوَاخِرَ) ya müteallık.

Cümleler:

(...مَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَٰذَا عَذْبٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...هَٰذَا مِلْحٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...تَأْكُلُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَلْبَسُونَهَا) cümlesi, (حِلْيَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...تَرَى) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّكُمْ ترزقون) takdîrindeki mukadder ta'lîl cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 13

يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِى لِاَجَلٍ مُسَمًّى ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(يُولِجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (اللَّيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي النَّهَارِ) cârr-mecrur, (يُولِجُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ), geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (كُلٌّ) e râci. (لِأَجَلٍ) cârr-mecrur, (يَجْرِي) ye müteallık. (مُسَمًّى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (ذٰلِكُم) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ رَبُّ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) mübteda, mahallen merfu. (تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (يَمْلِكُونَ), (تَدْعُونَ) gibi. (مِن) harfi cerr zâid. (قِطْمِيرٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...يُولِجُ اللَّيْلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُولِجُ النَّهَارَ) ve (...سَخَّرَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...كُلٌّ يَجْرِي) cümlesi, (الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) den hâl. Mahallen mansub.
(...يَجْرِي) cümlesi, (كُلٌّ) ün haberi. Mahallen merfu.
(...ذٰلِكُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...الَّذِينَ تَدْعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَا يَمْلِكُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 14

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ ۖ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ ۚ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (تَدْعُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لا) nâfiye. (يَسْمَعُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (دُعَاء) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtinâ. (سَمِعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (اسْتَجَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (اسْتَجَابُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَكْفُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِشِرْكِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرُونَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (لا) nâfiye. (يُنَبِّئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِثْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَبِيرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَدْعُوهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...لا يَسْمَعُوا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...سَمِعُوا) ve (...يَكْفُرُونَ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...مَا اسْتَجَابُوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْتُمُ) mübteda, mahallen merfu.

(الْفُقَرَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (الْفُقَرَاءُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُوَ) zamîri fasl. (الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا النَّاسُ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (يَشَأْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (يُذْهِبْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr. (وَ) âtıfa. (يَأْتِ) fi'li muzâri, cevâba ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِخَلْقٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِ) ye müteallık. (جَدِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَشَأْ) cümlesi, nidâ mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...يُذْهِبْكُمْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, (مَا) nın ismi, mahallen merfu. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, lafzan mecrur, mahallen mansub olan haber (عَزِيزٍ) e müteallık. (بِ) harfi cerr zâid.

Cümle:

(مَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا
لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ إِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِينَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ۚ وَمَنْ تَزَكَّىٰ
فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَزِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَازِرَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وِزْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُخْرَىٰ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَدْعُ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (مُثْقَلَةٌ) mahzuf (نفس) takdîrindeki fâilin muzâfun ileyhi, onun îrâbını almıştır, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَىٰ حِمْلِ) cârr-mecrur, (تَدْعُ) ya müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يُحْمَلْ) fi'li muzâri, mechul, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (يُحْمَلْ) e müteallık. (شَيْءٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir mahzuf (مدعو) e râci. (ذَا) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (قُرْبَىٰ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (تُنْذِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَخْشَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْغَيْبِ) cârr-mecrur, hâl. (وَ) âtıfa. (أَقَامُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (تَزَكَّىٰ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَتَزَكَّىٰ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, (يَتَزَكَّىٰ) ye veya mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَصِيرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...لا تَزِرُ وَازِرَةٌ) ve (...تَدْعُ مُثْقَلَةٌ) cümleleri, bir önceki âyetin başına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...لا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ ذَا قُرْبَى) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...إِنَّمَا تُنذِرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْشَوْنَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَقَامُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَن تَزَكَّى) cümlesi, (إِنَّمَا تُنذِرُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَزَكَّى) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَتَزَكَّى) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ) cümlesi, (مَن تَزَكَّى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (يَسْتَوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْأَعْمَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (الْبَصِيرُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...مَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (الظُّلُمَاتُ) fâile, ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لا النُّورُ) geçenki gibi.

Âyet: 21

وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı geçen âyetle aynı.

Âyet: 22

وَمَا يَسْتَوِي الْاَحْيَاءُ وَلَا الْاَمْوَاتُ ۚ اِنَّ اللّٰهَ يُسْمِعُ مَنْ يَّشَاءُ ۚ وَمَآ اَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَّنْ فِى الْقُبُوْرِ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (يَسْتَوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْأَحْيَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (الْأَمْوَاتُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُسْمِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يُسْمِعُ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنتَ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مُسْمِعٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (مَنْ) ismi mavsul, (مُسْمِعٍ) in mef'ûlü, mahallen mansub. (فِي الْقُبُورِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık.

Cümleler:

(...مَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ) cümlesi, 19. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ) cümlesi, (إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

اِنْ اَنْتَ اِلَّا نَذِيْرٌ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (نَذِيرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(إِنْ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

إِنَّآ أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۚ وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا
خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَرْسَلْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (بَشِيراً وَنَذِيراً) hâl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (إِنْ) nâfiye. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أُمَّةٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (خلا) fi'li mâzı. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خلا) ya müteallık. (نَذِيرٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلْنَاكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلاَّ خلا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(خلا فِيهَا نَذِيرٌ) cümlesi, (أُمَّةٍ) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 25

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ جَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يُكَذِّبُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (وَ) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَـ) cevâbda vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَاءَتْهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa (بِالزُّبُرِ), (بِالْكِتَابِ) (بِالْبَيِّنَاتِ) gibiler, ona ma'tuflar. (الْمُنِيرِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يُكَذِّبُوكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 26

ثُمَّ اَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَخَذْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (نَكِيرِ) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أَخَذْتُ) cümlesi, geçen âyetteki (قَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ نَكِيرِ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 27

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجْنَا بِهٖ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهَا ؕ وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بِيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm takrîri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهَ) a râci. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّ اللّٰهَ أَنْزَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (أَخْرَجْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَخْرَجْنَا) ye müteallık. (ثَمَرَاتٍ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مُخْتَلِفًا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَلْوَانُ), (مُخْتَلِفًا) in fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنَ الْجِبَالِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جُدَدٌ بِيضٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (حُمْرٌ مُخْتَلِفٌ) ma'tuflar, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (أَلْوَانُ), (مُخْتَلِفٌ) ün fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen

mecrur. (وَ) âtıfa. (غَرَابِيبُ سُودٌ), (جُدَدٌ) e ma'tuf ve bedeli, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَخْرَجْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...مِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَآبِّ وَالْاَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهُ كَذٰلِكَ ۗ اِنَّمَا
يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُا ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (الدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ) mecrura ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (مُخْتَلِفٌ) mahzuf (صنف) takdîrindeki muahhar mübtedanın sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَلْوَانُ), (مُخْتَلِفٌ) ün fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (اختلافاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَخْشَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعُلَمَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَزِيزٌ غَفُورٌ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مُخْتَلِفٌ ... مِنَ النَّاسِ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْشَى اللَّهَ ... الْعُلَمَاءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

اِنَّ الَّذِيْنَ يَتْلُوْنَ كِتٰبَ اللّٰهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْفَقُوْا
مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً يَّرْجُوْنَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُوْرَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَتْلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَقَامُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنفَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (أَنفَقُوا) ye müteallık. (رَزَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (سِرًّا وَعَلَانِيَةً) hâl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (يَرْجُونَ تِجَارَةً), (يَتْلُونَ كِتَابَ) gibi. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَبُورَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (تِجَارَةً) e râci.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَتْلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَقَامُوا) ve (...أَنفَقُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...رَزَقْنَاهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْجُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَن تَبُورَ) cümlesi, (تِجَارَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 30

لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ ۚ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl veya âkıbe. (يُوَفِّيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أُجُورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَزِيدَهُم), (يُوَفِّيَهُمْ) e ma'tuf, onun gibi. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (يَزِيدَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (غَفُورٌ شَكُورٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(...أَنْ يُوَفِّيَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçen âyetteki (يَرْجُونَ) ye müteallık.

(...أَنْ يَزِيدَهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:

(...إِنَّهُ غَفُورٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِي) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ) cârr-mecrurlar, (أَوْحَيْنَا) ye müteallıklar. (هُوَ) zamîri fasl. (الْحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُصَدِّقًا) müekkid hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا) cârr-mecrur, (مُصَدِّقًا) a müteallık. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِعِبَادِهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberleri ve merfu olan (خَبِيرٌ بَصِيرٌ) a müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd.

Cümleler:

(...الَّذِي أَوْحَيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا ۚ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ ۚ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ ۚ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَوْرَثْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, birinci mef'ûl, mahallen mansub. (اصْطَفَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, tefrîiyye. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (ظَالِمٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, (ظَالِمٌ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ), (مِنْهُمْ ظَالِمٌ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مِنْهُمْ سَابِقٌ), (مِنْهُمْ ظَالِمٌ) gibi, ona ma'tuf. (بِالْخَيْرَاتِ) cârr-mecrur, (سَابِقٌ) e müteallık. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) ismi işâret,

mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الْفَضْلُ الْكَبِيرُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَوْرَثْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اصْطَفَيْنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مِنْهُمْ ظَالِمٌ), (...مِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ) ve (...مِنْهُمْ سَابِقٌ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(جَنَّاتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَدْنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَدْخُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُحَلَّوْنَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يُحَلَّوْنَ) ye veya mahzuf hâle müteallık. (مِنْ أَسَاوِرَ) cârr-mecrur, (يُحَلَّوْنَ) ye müteallık. (مِن ذَهَبٍ) cârr-mecrur, (أَسَاوِرَ) nın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لُؤْلُؤاً) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لِبَاسُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (حَرِيرٌ) un mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...جَنَّاتُ "هُوَ") cümlesi, geçen âyetteki (ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ) cümlesinden bedel. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْخُلُونَهَا) cümlesi, (جَنَّاتُ) nün sıfatı. Mahallen merfu. Veya hâl. Mahallen mansub.

(...يُحَلَّوْنَ) cümlesi, (يَدْخُلُونَهَا) nin fâilinden veya mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

(لِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 34

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ ۖ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (أَذْهَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَنَّا) cârr-mecrur, (أَذْهَبَ) ye müteallık. (الْحَزَنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (غَفُورٌ شَكُورٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...الْحَمْدُ لِلّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَذْهَبَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِن فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, geçen âyetteki (الَّذِي) den bedel, mahallen mecrur. (أَحَلَّنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (دَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُقَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَمَسُّنَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَمَسُّ) ye müteallık. (نَصَبٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ) geçenki gibi.

Cümleler:

(...أَحَلَّنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَمَسُّنَا) cümlesi, birinci veya ikinci mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.
İkinci (...لا يَمَسُّنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 36

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ ۚ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا
وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُم مِّنْ عَذَابِهَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَارُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (لَا) nâfiye. (يُقْضَى) fi'li muzâri, mechul. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (قضاء) takdîrindeki mahzuf nâibi fâile müteallık. (فَ) sebebiyye. (يَمُوتُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(...أَنْ يَمُوتُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (لا يُقْضَى) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُخَفَّفُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (يُخَفَّفُ) ye müteallık. (مِنْ عَذَابِ) cârr-mecrur, mahzuf (جزاء) takdîrindeki nâibi fâile müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (جزاءً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَفُورٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ نَارُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لا يُقْضَى عَلَيْهِمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu. Veya (لَهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(...لا يُخَفَّفُ عَنْهُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(...نَجْزِي) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا ۚ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ
الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ۚ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ
وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ ۖ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَصْطَرِخُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَصْطَرِخُونَ) ye müteallık. (رَبَّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَخْرِجْنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَعْمَلْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (صَالِحًا) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (غَيْرَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (نَعْمَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أ) istifham inkâri. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نُعَمِّرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَا) nekîre mavsûfe vakt mânâsında, (نُعَمِّرْ) e müteallık. (يَتَذَكَّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يَتَذَكَّرُ) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (تَذَكَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (جَاءَ) fi'li mâzı. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (النَّذِيرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (فَ) ta'lîliyye. (مَا) nâfiye. (لِلظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (نَصِيرٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...هُمْ يَصْطَرِخُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (لا يُخَفَّفُ عَنْهُم) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(...يَصْطَرِخُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...أَخْرِجْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...نَعْمَلْ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كُنَّا نَعْمَلُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَعْمَلُ) cümlesi, (كُنَّا) nin haberi. Mahallen mansub.

(...نُعَمِّرْكُم) cümlesi, (يقال لهم: ألم نمهلكم) takdîrindeki mukadder makûlül'kavle ma'tuf. Mahallen mansub.
(...يَتَذَكَّرُ) cümlesi, (مَا) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...تَذَكَّرَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَكُمُ النَّذِيرُ) cümlesi, (نُعَمِّرْكُم) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...ذُوقُوا) cümlesi, (إن كفرتم بالنذير) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَصِيرٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:
(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَالِمُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (غَيْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan isim. (عَلِيمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِذَاتِ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (الصُّدُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.
Cümleler:
(...إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ ۚ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا ۖ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾

Îrâbı:
(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (جَعَلَكُمْ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. (خَلَائِفَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart,

câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُفْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَزِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكَافِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (كُفْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مَقْتاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ) geçenki gibi. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (خَسَاراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ كَفَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...عَلَيْهِ كُفْرُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(لا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ) ve ikinci (لا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ) cümleleri, isti'nâfiyye cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 40

قُلْ اَرَءَيْتُمْ شُرَكَآءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ؕ اَرُونِى
مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِى السَّمٰوٰتِ ۚ اَمْ
اٰتَيْنٰهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنَتٍ مِنْهُ ۚ بَلْ اِنْ يَعِدُ الظّٰلِمُونَ
بَعْضُهُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) harfi istifhâm. (رَأَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (شُرَكَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَرُونِي) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَا) ismi istifhâm, mübteda,

mahallen merfu. (ذَا) ismi işâret, haberi, mahallen merfu. veya (مَاذَا) ikisi bir ismi isitifhâm. (خَلَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (جزءًا) takdîrindeki mahzuf mef'ûle müteallık. (أَمْ), (بَلْ) ve istifhâm mânasında. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شِرْكٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (شِرْكٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (أَمْ) geçenki gibi. (آتَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (كِتَابًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى بَيِّنَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (بَيِّنَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (إِنْ) nâfiye. (يَعِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الظَّالِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (بَعْضُ) fâilden bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْضًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (غُرُورًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَأَيْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَرُونِي) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya makûlül'kavlden bedel.

(...خَلَقُوا) cümlesi, (أَرُونِي) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...لَهُمْ شِرْكٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَاهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَعِدُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا ۚ وَلَئِنْ زَالَتَا
إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ ۚ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُمْسِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَزُولَا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(...أَنْ تَزُولا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (مِنْ) ile mahallen mecrur. (يُمْسِكُ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (لَ) kasem için. (إِنْ) harfi şart, câzim. (زَالَتَا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (إِنْ) nâfiye. (أَمْسَكَهُمَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَحَدٍ) fâil, lafzan mercur, mahallen merfu. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (أَمْسَكَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir Allâh'a râci. (حَلِيماً غَفُوراً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُمْسِكُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...زَالَتَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

(...إِنَّهُ كَانَ حَلِيماً) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ حَلِيماً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 42

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ أَهْدَى مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَقْسَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (أَقْسَمُوا) ye müteallık. (جَهْدَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasem için. (إِنْ) harfi şart, câzim. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (نَذِيرٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَ) kasemiyye. (يَكُونُنَّ) fi'li muzâri, nâkıs, mebni, (ن) harfi te'kîd. İsmi mahzuf (و). (أَهْدَى) haberi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (مِنْ إِحْدَى) cârr-mecrur, (أَهْدَى) ye müteallık. (الْأُمَمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf, şart ifâdeli, cevâbına müteallık. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (نَذِيرٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) nâfiye. (زَادَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نَذِيرٌ) e râci. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (نُفُورًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَقْسَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ جَاءهُمْ نَذِيرٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...يَكُونُنَّ أَهْدَى) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.
(...جَاءهُمْ نَذِيرٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(مَا زَادَهُمْ إِلاَّ نُفُوراً) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

اسْتِكْبَاراً فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ ۚ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ
إِلَّا بِأَهْلِهِ ۚ فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ ۚ فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ
اللَّهِ تَبْدِيلًا ۚ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(اسْتِكْبَاراً) mef'ûlü leh veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (اسْتِكْبَاراً) a müteallık. (وَ) âtıfa. (مَكْرَ), (اسْتِكْبَاراً) a ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّيِّئِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye veya îtirâzıyye. (لا) nâfiye. (يَحِيقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَكْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّيِّئُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (بِأَهْلِ) cârr-mecrur, (يَحِيقُ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هَلْ) harfi istifhâm. (يَنظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (سُنَّتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَنْ) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (تَجِدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِسُنَّتِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَبْدِيلاً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلاً) geçen cümlenin aynısı, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...لا يَحِيقُ الْمَكْرُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...هَلْ يَنظُرُونَ) cümlesi, şart ve cevâbı cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَن تَجِدَ) cümlesi, (مهما تفعل) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı.
İkinci (...لَن تَجِدَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf.

Âyet: 44

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۚ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسِيرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur (يَسِيرُوا) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (يَنْظُرُوا), (يَسِيرُوا) gibi, ona ma'tuf. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَشَدَّ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَشَدَّ) ye müteallık. (قُوَّةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لِ) harfi cuhûd ve cerr. (يُعْجِزَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu.

(...أَنْ يُعْجِزَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (يُعْجِزَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (فِي الْأَرْضِ), (فِي السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamîr Allâh'a râci. (عَلِيماً قَدِيراً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...لَمْ يَسِيرُوا) cümlesi, (أقعدوا في مساكنهم) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْظُرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (يَنْظُرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...كَانُوا أَشَدَّ) cümlesi, (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(...مَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ كَانَ عَلِيماً) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَلِيماً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 45

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلٰى ظَهْرِهَا
مِنْ دَآبَّةٍ وَلٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ اِلٰى اَجَلٍ مُسَمًّى ۚ فَاِذَا جَآءَ
اَجَلُهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِعِبَادِهٖ بَصِيرًا ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina. (يُؤَاخِذُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُؤَاخِذُ) ye müteallık. (كَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (تَرَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلٰى ظَهْرِ) cârr-mecrur, (دَابَّةٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ) harfi cerr zâid. (دَابَّةٍ) mef'ûl, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk (يُؤَخِّرُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (اِلٰى أَجَلٍ) cârr-mecrur, (يُؤَخِّرُ) ye müteallık. (مُسَمًّى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَجَلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (اللّٰهَ) a râci. (بِعِبَادِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (بَصِيراً) a müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...لَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا تَرَكَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤَخِّرُهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَ أَجَلُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِنَّ اللّٰهَ كَانَ) cümlesi, (جازاهم بما هم له أهل) takdîrindeki mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

FATIR SÛRESİNİN SONU

YÂSÎN SÛRESİ

36. Sûredir
83 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يٰسٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**يس**) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيمِ ۙ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**وَ**) kasemiyye ve cerr. (**الْقُرْآن**) mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**أقسم**) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (**الْحَكِيم**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...**وَالْقُرْآن "أقسم**") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۙ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**إِنَّكَ**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**لَ**) harfi te'kîd kasemî. (**مِنَ الْمُرْسَلِينَ**) cârr-mecrur, (**إِنَّ**) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümle:

(**إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ**) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۭ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(عَلَى صِرَاطٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 5

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(تَنْزِيلَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...تَنْزِيلَ "نزّل") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُنْذِرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَوْمًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ تُنْذِرَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَنْزِيلَ) ye müteallık.

(مَا) nâfiye. (أُنْذِرَ) fi'li mâzı, mechul. (آبَاءُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (غَافِلُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(مَا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ) cümlesi, (قَوْمًا) in sıfatı. Mahallen mansub.

(هُمْ غَافِلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 7

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (حَقَّ) fi'li mâzı. (الْقَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى أَكْثَرِ) cârr-mecrur, (حَقَّ) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) ta'lîliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...**قَدْ حَقَّ الْقَوْلُ**) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**هُمْ لا يُؤْمِنُونَ**) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(**لا يُؤْمِنُونَ**) cümlesi, (**هُمْ**) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**جَعَلْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**فِي أَعْنَاقِ**) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**أَغْلَالًا**) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**فَ**) râbıta. (**هِيَ**) mübteda, mahallen merfu. (**إِلَى الْأَذْقَانِ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**فَ**) âtıfa. (**هُمْ**) mübteda, mahallen merfu. (**مُقْمَحُونَ**) haber, merfu. Raf alâmeti (**و**). (**ن**) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...**إِنَّا جَعَلْنَا**) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...**جَعَلْنَا**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.
(...**هِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ**) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(**هُمْ مُقْمَحُونَ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**جَعَلْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**مِن بَيْنِ**) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (**أَيْدِي**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (**ي**). (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**سَدّاً**) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**مِنْ خَلْفِ**) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**سَدّاً**) birinci mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**فَ**) âtıfa.

(أَغْشَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يُبْصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (جَعَلْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...أَغْشَيْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(هُمْ لاَ يُبْصِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(لاَ يُبْصِرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10

وَسَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَانذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (سَوَاءٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (سَوَاءٌ) e müteallık. (أ) tesviye için harfi masdar. (أَنذَرْتَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَمْ) hemzeye müâdil âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تُنذِرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَأَنذَرْتَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

(...لَمْ تُنذِرْهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ ۖ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (تُنذِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنِ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الذِّكْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (خَشِيَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الرَّحْمَٰنَ) mef'ûlü bih,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْغَيْبِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (بَشِّرْهُ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِمَغْفِرَةٍ) cârr-mecrur, (بَشِّرْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أَجْرٍ كَرِيمٍ) mecrura ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...إِنَّمَا تُنْذِرُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...خَشِيَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(بَشِّرْهُ) cümlesi, (مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 12

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِ الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (نُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمَوْتَىٰ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (نَكْتُبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَدَّمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (آثَارَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كُلَّ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَحْصَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي إِمَامٍ) cârr-mecrur, (أَحْصَيْنَا) ye müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْنُ نُحْيِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...نُحْيِي الْمَوْتَىٰ) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...نَكْتُبُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...قَدَّمُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كُلَّ شَيْءٍ "أَحْصَيْنَا") cümlesi, (نَكْتُبُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...أَحْصَيْنَاهُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اضْرِبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُم) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مَثَلًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَصْحَابَ), (مَثَلًا) den bedel, mansub. (الْقَرْيَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) zarf, mahallen mansub, (أَصْحَابَ) den bedel. (جَاءَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْمُرْسَلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...اضْرِبْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 14

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçen âyettekinden bedeli küll, mahallen mansub. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (اثْنَيْنِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فَ) âtıfa. (كَذَّبُوهُمَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (عَزَّزْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِثَالِثٍ) cârr-mecrur, (عَزَّزْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِلَيْكُم) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُرْسَلُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كَذَّبُوهُمَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...عَزَّزْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(إِنَّا إِلَيْكُم مُرْسَلُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 15

قَالُوا مَآ اَنْتُمْ اِلاَّ بَشَرٌ مِثْلُنَا ۙ وَمَآ اَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ مِنْ شَيْءٍ ۙ اِنْ اَنْتُمْ اِلاَّ تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (بَشَرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. (الرَّحْمٰنُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِنْ) nâfiye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (تَكْذِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَنْتُمْ إِلاَّ بَشَرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا أَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(إِنْ أَنْتُمْ إِلاَّ تَكْذِبُونَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَكْذِبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 16

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ اِنَّآ اِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُرْسَلُونَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبُّنَا يَعْلَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (رَبُّ) nün haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ) cümlesi, (يَعْلَمُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Âyet: 17

وَمَا عَلَيْنَآ اِلاَّ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...مَا عَلَيْنَا إِلاَّ الْبَلَاغُ) cümlesi, geçen âyetteki (رَبُّنَا يَعْلَمُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 18

قَالُوٓا اِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ ۖ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ
وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِنَّا عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَطَيَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (تَطَيَّرْنَا) ye müteallık. (لَ) kasem için. (إِن) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَنْتَهُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum veya (لَمْ) ile meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَ) kasemiyye. (نَرْجُمَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (يَمَسَّنَّ) fi'li muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَّا) cârr-mecrur, (يَمَسَّنَّ) ye müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا تَطَيَّرْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تَطَيَّرْنَا بِكُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِن لَمْ تَنْتَهُوا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...نَرْجُمَنَّكُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...يَمَسَّنَّكُم مِنَّا عَذَابٌ) cümlesi, (نَرْجُمَنَّكُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ ۚ أَئِنْ ذُكِّرْتُمْ ۚ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (طَائِرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) harfi istifhâm. (إِنْ) harfi şart, câzim. (ذُكِّرْتُمْ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (قَوْمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُسْرِفُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنْ ذُكِّرْتُمْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (تطيّرتم) takdîrinde.

(...أَنْتُمْ قَوْمٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَاءَ) fi'li mâzı. (مِنْ أَقْصَى) câr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (الْمَدِينَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (رَجُلٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَسْعَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَجُلٌ) e râci. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَجُلٌ) e râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اتَّبِعُوا) fi'li emr ve fâili. (الْمُرْسَلِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(جَاءَ ... رَجُلٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَسْعَى) cümlesi, (رَجُلٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (رَجُلٌ) den hâl. Mahallen mansub.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اتَّبِعُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

اِتَّبِعُوا مَنْ لاَ يَسْئَلُكُمْ اَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(اتَّبِعُوا) fi'li emr ve fâili. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (يَسْئَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (أجْراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مُهْتَدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...اتَّبِعُوا) cümlesi, geçen âyetteki (اتَّبِعُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَسْئَلُكُمْ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُم مُهْتَدُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وَمَا لِىَ لاَ اَعْبُدُ الَّذِى فَطَرَنِى وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لِي) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لاَ) nâfiye. (أعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (الَّذِي) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَطَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (إلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechul ve merfu olan (تُرْجَعُونَ) ye müteallık. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...مَا لِي) cümlesi, bir önceki âyetteki (اتَّبِعُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ أعْبُدُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...فَطَرَنِي) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إلَيْهِ تُرْجَعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (لاَ أعْبُدُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 23

ءَاتَّخِذُ مِنْ دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً إِنْ يُرِدْنِ ٱلرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّى شَفَٰعَتُهُمْ شَيْـًٔا وَلَا يُنقِذُونِ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm nefy anlamında. (أَتَّخِذُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آلِهَةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يُرِدْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الرَّحْمَنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِضُرٍّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لا) nâfiye. (تُغْنِ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (عَنِّي) cârr-mecrur, (تُغْنِ) ye müteallık. (شَفَاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يُنْقِذُوا) fi'li muzâri (تُغْنِ) ye ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...أَتَّخِذُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...لا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لا يُنْقِذُونِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

إِنِّىٓ إِذًا لَّفِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِذاً) harf cevâb. (لَ) harfi te'kîd. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(إِنِّي إِذاً لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِرَبِّ) câr-mecrur (آمَنْتُ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اسْمَعُوا) fi'li emr ve fâili. (نِ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...إِنِّي آمَنْتُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنْتُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(اسْمَعُونِ) cümlesi, (إن سمعتم إيماني) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 26

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (ادْخُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَجُلٌ) e râci. (يَا) harfi tenbih. (لَيْتَ) harfi temenni. (قَوْمِي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ادْخُلِ الْجَنَّةَ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَيْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(بِمَا) cârr-mecrur, (يَعْلَمُونَ) ye müteallık. (غَفَرَ) fi'li mâzı. (لِي) cârr-mecrur, (غَفَرَ) ya müteallık. (رَبِّي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. (نْ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (مِنَ الْمُكْرَمِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık.

Cümleler:

(...غَفَرَ لِي رَبِّي) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَنِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

YİRMİ İKİNCİ CÜZÜN SONU

YİRMİ ÜÇÜNCÜ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 28

وَمَآ اَنْزَلْنَا عَلٰى قَوْمِه مِنْ بَعْدِه مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَآءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلٰى قَوْمِ) câr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ بَعْدِ) câr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ) harfi cerr zâid. (جُنْدٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (مِنَ السَّمَاءِ) câr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık (وَ) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُنْزِلِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مَا أَنْزَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا كُنَّا مُنْزِلِينَ) cümlesi, îtirâzıyye veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

اِنْ كَانَتْ اِلاَّ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ خَامِدُونَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(اِنْ) nâfiye. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, mahzuf (العقوبة) takdîrinde. (اِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (صَيْحَةً وَاحِدَةً) haber ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) âtıfa. (اِذَا) fücâiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (خَامِدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...اِنْ كَانَتْ اِلاَّ صَيْحَةً) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ خَامِدُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ ۚ مَا يَاْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ اِلاَّ كَانُوا بِه يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi tehassür ve nidâ. (حَسْرَةً) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى الْعِبَادِ) cârr-mecrur, (حَسْرَةً) e müteallık. (مَا) nâfiye. (يَأْتِيهِم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (مِن) harfi cerr zâid. (رَسُولٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisnâ ve hasr. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْتَهْزِئُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا يَأْتِيهِم مِن رَسُولٍ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (يَأْتِيهِم) in mef'ûlünden veya fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 31

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَمْ) sayıdan kinâye, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ الْقُرُونِ) cârr-mecrur, (كَمْ) in mahzuf temyîzine müteallık. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَرْجِعُونَ) ye müteallık. (لَا) nâfiye.

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. Mahzuf (أَهْلَكْنَا) ye müteallık.

Cümleler:

(لَمْ يَرَوْا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَهْلَكْنَا...) cümlesi, (يَرَوْا) ın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(لَا يَرْجِعُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 32

وَإِنْ كُلٌّ لَمَّا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) nâfiye. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَمَّا), (إِلاَّ) mânasında hasr için. (جَمِيعٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَدَيْ) zarf, mahallen mansub, ikinci haber ve merfu olan (مُحْضَرُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...إِنْ كُلٌّ لَمَّا جَمِيعٌ) cümlesi, geçen âyetteki (أَهْلَكْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 33

وَاٰيَةٌ لَهُمُ الْاَرْضُ الْمَيْتَةُ ۚ اَحْيَيْنَاهَا وَاَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَاْكُلُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (آيَةٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (آيَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ) muahhar mübteda ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (أَحْيَيْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَخْرَجْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (أَخْرَجْنَا) ye müteallık. (حَبًّا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (مِنْهُ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَأْكُلُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...آيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَحْيَيْنَاهَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَخْرَجْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَأْكُلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَاَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (جَنَّاتٍ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مِنْ نَخِيلٍ) cârr-mecrur, (جَنَّاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (أَعْنَابٍ) mecrura ma'tuf,

mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (فَجَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ) cârr-mecrurlar, (فَجَّرْنَا) ye müteallıklar.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) ve (...فَجَّرْنَا) cümleleri, geçen âyetteki (أَخْرَجْنَا) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 35

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ ۙ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَأْكُلُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (مِن ثَمَرِ) cârr-mecrur, (يَأْكُلُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَأْكُلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçen âyetteki (جَعَلْنَا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (ثَمَرِ) ye ma'tuf, mahallen mecrur. (عَمِلَتْهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (أَيْدِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وا) fâili.

Cümleler:

(...عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لا يَشْكُرُونَ) cümlesi, (أيجحدون النعم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الْأَزْوَاجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُلَّ) tevkîd, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِمَّا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (تُنْبِتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme.

(الْأَرْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مِنْ أَنفُسِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِمَّا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...سُبْحَانَ" نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تُنبِتُ الْأَرْضُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

وَآيَةٌ لَّهُمُ الَّيْلُ ۖ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُم مُّظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (آيَةٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (آيَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (اللَّيْلُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَسْلَخُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِنْهُ) cârr-mecrur, (نَسْلَخُ) ya müteallık. (النَّهَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (إِذَا) fücâiyye. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مُظْلِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (وَ).

Cümleler:

(...آيَةٌ لَهُم اللَّيْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَسْلَخُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(هُم مُظْلِمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الشَّمْسُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الشَّمْسُ) e râci. (لِمُسْتَقَرٍّ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (لَهَا) cârr-mecrur, (مُسْتَقَرٍّ) e müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (تَقْدِيرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...تَجْرِي) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...ذٰلِكَ تَقْدِيرُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتّٰى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْقَمَرَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَدَّرْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مَنَازِلَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتّٰى) harfi ğâye ve cerr. (عَادَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْقَمَرَ) e râci. (كَالْعُرْجُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (الْقَدِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنْ عَادَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَدَّرْنَا) ye müteallık.

Cümleler:

(...أَنْزَلْنَا "الْقَمَرَ") cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَدَّرْنَاهُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ۚ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye, mühmele. (الشَّمْسُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَنْبَغِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَهَا) cârr-mecrur, (يَنْبَغِي) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُدْرِكَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (الشَّمْسُ) e râci. (الْقَمَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ تُدْرِكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَنْبَغِي) nin fâili. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye, mühmele. (اللَّيْلُ سَابِقُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (النَّهَارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي فَلَكٍ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْبَحُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يَنبَغِي) cümlesi, (الشَّمْسُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...لا اللَّيْلُ سَابِقُ) ve (كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(يَسْبَحُونَ) cümlesi, (كُلٌّ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 41

وَاٰيَةٌ لَهُمْ اَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (آيَةٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمْ) câr-mecrur, (آيَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (حَمَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (ذُرِّيَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْفُلْكِ) câr-mecrur, (حَمَلْنَا) ye müteallık. (الْمَشْحُونِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنَّا حَمَلْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...آيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...حَمَلْنَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 42

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) câr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık. (مِنْ مِثْلِ) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul, mef'ûl, mahallen mansub. (يَرْكَبُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili.

Cümleler:

(...خَلَقْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (حَمَلْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.
(يَرْكَبُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

وَاِنْ نَشَاْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (نَشَأْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (نُغْرِقْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye lilcins. (صَرِيخَ) ismi, mahallen mansub. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (لا) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُنْقَذُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(إِنْ نَشَأْ...) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(نُغْرِقْهُمْ...) cümlesi, mukadder şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لا صَرِيخَ لَهُمْ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا هُمْ يُنْقَذُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (رَحْمَةً) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَّا) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) e müteallık. (وَ) âtıfa. (مَتَاعًا) müstesnaya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَى حِينٍ) cârr-mecrur, (مَتَاعًا) a müteallık.

Âyet: 45

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (خَلْفَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen

mecrur. (لَعَلَّكُمْ) harfi teraccî ve mahallen mansub olan ismi. (تُرْحَمُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, gelecek âyet ona delâlet ediyor.
(...اتَّقُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(تُرْحَمُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 46

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ) harfi cerr zâid. (آيَةٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, (آيَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَنْهَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (مُعْرِضِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَا تَأْتِيهِم مِنْ آيَةٍ) cümlesi, 43. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ) cümlesi, (تَأْتِيهِم) in mef'ûlünden veya fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 47

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ ۙ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا اَنُطْعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاۤءُ اللّٰهُ اَطْعَمَهٗ ۖ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِى ضَلٰلٍ مُبِينٍ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا) 45. âyetin başı gibi. (مِمَّا) câr-mecrur, (أَنفِقُوا) ye müteallık. (رَزَقَكُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلَّذِينَ) câr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) harfi istifhâm. (نُطْعِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَن) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَوْ) harfi imtinâ. (يَشَاءُ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (أَطْعَمَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (إِنْ) nâfiye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (فِي ضَلَالٍ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, 45. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَنفِقُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(...رَزَقَكُمُ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنُطْعِمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَطْعَمَهُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَتَىٰ) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muahhar mübteda, mahallen merfu. (الْوَعْدُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 49

مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (يَنظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (صَيْحَةً وَاحِدَةً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (تَأْخُذُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (صَيْحَةً) e râci. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَخِصِّمُونَ), (يَنظُرُونَ) gibi.

Cümleler:

(...مَا يَنظُرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...تَأْخُذُهُمْ) cümlesi, (صَيْحَةً) in sıfatı veya ondan hâl. Mahallen mansub.
(هُمْ يَخِصِّمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يَخِصِّمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 50

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (تَوْصِيَةً) mahzuf (يُوَصُّونَ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (إِلَىٰ أَهْلِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَرْجِعُونَ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...لا يَسْتَطِيعُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (يَخِصِّمُونَ) cümlesine ma'tuf veya ondan bedel. Mahallen merfu.
(لا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 51

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نُفِخَ) fi'li mâzı, mechul. (فِي الصُّورِ) cârr-mecrur, (نَفْخَةٌ) takdîrindeki nâibi fâile müteallık. (فَ) âtıfa. (إِذَا) fücâiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مِنَ الْأَجْدَاثِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَنسِلُونَ) ye müteallık. (إِلَى رَبِّهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle veya (يَنسِلُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...نُفِخَ فِي الصُّورِ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ ... يَنسِلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَنسِلُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 52

قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا ۜ هَٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) edâtı tenbîh. (وَيْلَ) kendi lafzından fi'li olmayan masdar "mef'ûlü mutlak" denilebilir. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (بَعَثَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِن مَرْقَدِ) cârr-mecrur, (بَعَثَنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (هَٰذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَا) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (وَعَدَ) fi'li mâzı. (الرَّحْمَٰنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (صَدَقَ) fi'li mâzı. (الْمُرْسَلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...وَيْلَنَا) cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ بَعَثَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...بَعَثَنَا) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...هَٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(صَدَقَ الْمُرْسَلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

اِنْ كَانَتْ اِلاَّ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(**اِنْ كَانَتْ اِلاَّ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ**) 29. âyetteki gibi. (**جَمِيعٌ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**لَدَيْ**) zarf, mahallen mansub, ikinci haber ve merfu olan (**مُحْضَرُونَ**) ye müteallık. (**نَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...**اِنْ كَانَتْ اِلاَّ صَيْحَةً**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**هُمْ جَمِيعٌ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

فَالْيَوْمَ لاَ تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلاَ تُجْزَوْنَ اِلاَّ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(**فَ**) âtıfa. (**اَلْيَوْمَ**) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**لا**) nâfiye. (**تُظْلَمُ**) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (**نَفْسٌ**) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**شَيْئاً**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**لا**) nâfiye. (**تُجْزَوْنَ**) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) nâibi fâili. (**اِلاَّ**) edâtı istisna ve hasr. (**مَا**) ismi mavsul, mahzuf harfi cerr (**ب**) ile mahallen mecrur, (**تُجْزَوْنَ**) ye müteallık. (**كُنْتُمْ**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**تَعْمَلُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(...**لا تُظْلَمُ نَفْسٌ**) cümlesi, (**يقول لهم: اليوم يجزي الحساب**) takdîrindeki mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...**لا تُجْزَوْنَ اِلاَّ مَا**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(**كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ**) cümlesi, (**مَا**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(**تَعْمَلُونَ**) cümlesi, (**كُنْتُمْ**) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 55

اِنَّ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِى شُغُلٍ فَاكِهُونَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (أَصْحَابَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي شُغُلٍ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin mahzuf birinci haberine müteallık. (فَاكِهُونَ), (اِنَّ) nin ikinci haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(اِنَّ أَصْحَابَ ... فَاكِهُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

هُمْ وَاَزْوَاجُهُمْ فِى ظِلَالٍ عَلَى الْاَرَآئِكِ مُتَّكِؤُنَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (أَزْوَاجُ) mübtedâya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mercur. (فِي ظِلَالٍ) cârr-mecrur, mahzuf birinci habere müteallık. (عَلَى الْأَرَائِكِ) cârr-mecrur, ikinci haber ve merfu olan (مُتَّكِؤُونَ) ye müteallık.

Cümle:

(هُمْ ... مُتَّكِؤُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(لَهُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (فَاكِهَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَدَّعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(... لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(لَهُمْ مَا يَدَّعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَدَّعُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَوْلًا) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ رَبٍّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (رَحِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...سَلَامٌ قَوْلًا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (امْتَازُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيُّ) münâda, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الْمُجْرِمُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...امْتَازُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ۖ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm takrîri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَعْهَدْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَعْهَدْ) e müteallık. (يَا) harfi nidâ. (بَنِي) münâda, mansub. Nasb alâmeti (ي). (آدَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (أَنْ) harfi tefsîr. (لَا) nâhiye, câzime. (تَعْبُدُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الشَّيْطَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (عَدُوٌّ مُبِينٌ), (إِنَّ) nin haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَلَمْ أَعْهَدْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا بَنِي آدَمَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَعْبُدُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

وَأَنِ اعْبُدُونِي ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْ) tefsîriyye. (اعْبُدُو) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَنِ اعْبُدُونِي) cümlesi, geçen âyetteki (لا تَعْبُدُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا صِرَاطٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا ۖ أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَضَلَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الشَّيْطَانُ) a râci. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (جِبِلًّا) in mahzuf hâline müteallık. (جِبِلًّا كَثِيرًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (أَ) harfi istifhâm. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (تَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَضَلَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تَكُونُوا) cümlesi, (أفقدتم صوابكم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (تَكُونُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 63

هٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...هَذِهِ جَهَنَّمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تُوعَدُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 64

اِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(اصْلَوْهَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمَا) cârr-mecrur, (اصْلَوْ) e müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَكْفُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اصْلَوْهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَكْفُرُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 65

اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى اَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَآ اَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَخْتِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَلَى أَفْوَاهِ) cârr-mecrur, (نَخْتِمُ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تُكَلِّمُنَا) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (أَيْدِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَشْهَدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَرْجُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِمَا) cârr-mecrur, (تَشْهَدُ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْسِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نَخْتِمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ) ve (...تَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(كَانُوا يَكْسِبُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَكْسِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 66

وَلَوْ نَشَآءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰٓ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtinâ. (نَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (طَمَسْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى أَعْيُنِ) cârr-mecrur, (هِمْ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (اسْتَبَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصِّرَاطَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَنَّى) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. (يُبْصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نَشَاءُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...طَمَسْنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَبَقُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُبْصِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

وَلَوْ نَشَآءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtinâ. (نَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (مَسَخْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى مَكَانَتِهِمْ) cârr-mecrur, (مَسَخْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (اسْتَطَاعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مُضِيًّا), (يمضوا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَرْجِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نَشَاءُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَسَخْنَاهُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَا اسْتَطَاعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَرْجِعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِى الْخَلْقِ ۖ اَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (نُعَمِّرْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (نُنَكِّسْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (فِي الْخَلْقِ) cârr-mecrur, (نُنَكِّسْ) e müteallık. (أَ) harfi istifhâm. (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَنْ نُعَمِّرْهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نُعَمِّرْهُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...نُنَكِّسْهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَعْقِلُونَ) cümlesi, (أيجهلون) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنبَغِي لَهُ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (عَلَّمْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (الشِّعْرَ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَنْبَغِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الشِّعْرَ) ya râci. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَنْبَغِي) ye müteallık. (إِنْ) nâfiye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (ذِكْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (قُرْآنٌ مُبِينٌ) habere ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا يَنْبَغِي لَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

لِيُنذِرَ مَن كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُنْذِرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (قُرْآن) a râci. (مَن) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَن) e âid. (حَيًّا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يُنْذِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَنْزَلْنَا) takdîrindeki fi'le müteallık.

(وَ) âtıfa. (يَحِقَّ) fi'li muzâri, (يُنْذِرَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (يَحِقَّ) ya müteallık.

(...أَنْ يَحِقَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:

(...كَانَ حَيًّا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

اَوَ لَمْ يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ اَيْدِينَآ اَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık. (مِمَّا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık.

(...أَنَّا خَلَقْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْا) ın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(عَمِلَتْ) fi'li mâzı. (أَيْدِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْعَاماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مَالِكُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لَمْ يَرَوْا) cümlesi, (أغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...عَمِلَتْ أَيْدِينَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَهَا مَالِكُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ذَلَّلْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (ذَلَّلْنَا) ye müteallık. (فَ) tefrîiyye. (مِنْهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (رَكُوبُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنْهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَأْكُلُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...ذَلَّلْنَاهَا) cümlesi, geçen âyetteki (خَلَقْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...مِنْهَا رَكُوبُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَأْكُلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ) muahhar mübteda ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (أ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَشْكُرُونَ) fi'li muzârî merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ) cümlesi, geçen âyetteki (مِنْهَا رُكُوبُهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَشْكُرُونَ) cümlesi, (أجحدوا ذلك) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آلِهَةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يُنْصَرُونَ) fi'li muzârî, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يُنْصَرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 75

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُحْضَرُونَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (نَصْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (جُنْدٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُحْضَرُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...لا يَسْتَطِيعُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ لَهُمْ جُنْدٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (نَصْرَهُمْ) ün ğâib zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 76

فَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ۘ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (يَحْزُنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi tek'îd ve mahallen mansub olan ismi. (نَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُسِرُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (مَا يُعْلِنُونَ) geçenki gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...لا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ) cümlesi, (إن قالوا يؤذيك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنَّا نَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...نَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُسِرُّونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُعْلِنُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhi, teaccübî. (وَ) isti'nâfiyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (الْإِنْسَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خَلَقْنَاهُ) fi'li mâzi ve fâili ile mef'ûlü. (مِن نُّطْفَةٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık.

(...أَنَّا خَلَقْنَاهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (إِذَا) fücâiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَصِيمٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لَمْ يَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَاهُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ خَصِيمٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ ۖ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ضَرَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنْسَانُ) e râci. (لَنَا) câr-mecrur, (ضَرَبَ) ye müteallık. (مَثَلًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (نَسِيَ), (ضَرَبَ) gibi, ona ma'tuf. (خَلْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ), (ضَرَبَ) gibi. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْعِظَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (رَمِيمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...ضَرَبَ) cümlesi, geçen âyetteki (هُوَ خَصِيمٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَسِيَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يُحْيِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يُحْيِي) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(هِيَ رَمِيمٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 79

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يُحْيِيهَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (أَنْشَأَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (أَوَّلَ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(مَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَلِيمٌ) a müteallık. (خَلْقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحْيِيهَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنْشَأَهَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

اَلَّذِى جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْاَخْضَرِ نَارًا فَاِذَآ اَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, geçen âyettekinden bedel, mahallen merfu. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِنَ الشَّجَرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (الْأَخْضَرِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَاراً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَـ) âtıfa. (إِذَا) fücêiyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مِنْهُ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُوقِدُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(...جَعَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تُوقِدُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 81

اَوَ لَيْسَ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ ۟ بَلٰى وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm inkârî, teaccübî. (وَ) âtıfa. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (الَّذِي) ismi mavsul, (لَيْسَ) nin ismi, mahallen merfu. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) ma'tuf,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِ) harfi cerr zâid. (قَادِرٍ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (عَلَى) harfi cerr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَخْلُقَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِثْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَخْلُقَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَادِرٍ) e müteallık. (بَلَى) harfi cevâb. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لَيْسَ الَّذِي خَلَقَ) cümlesi, (أليس الذي أنشأ المخلوقات) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْخَلَّاقُ) cümlesi, (بلي هو قادر علي ذلك) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

إِنَّمَآ أَمْرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيْـًٔا أَن يَقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَمْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâbına müteallık. (أَرَادَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar. (يَقُولَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَقُولَ) ye müteallık. (كُنْ) fi'li emr, tam. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) âtıfa. (يَكُونُ) fi'li muzâri, tam. Fâili, müstetir zamir (شَيْئاً) e râci.

(...أَنْ يَقُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda (أَمْرُ) nun haberi. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...أَمْرُهُ ... أَنْ يَقُولَ) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَادَ شَيْئاً) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...كُنْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَكُونُ) cümlesi, (هُوَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu. İsim cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 83

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِيَدِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَلَكُوتُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلِّ شَيْءٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechul ve merfu olan (تُرْجَعُونَ) a müteallık. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...سُبْحَانَ "نسبّح") cümlesi, (...إن كان أمره كذلك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...بِيَدِهِ مَلَكُوتُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تُرْجَعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

YÂSİN SÛRESİNİN SONU

SAFFÂT SÛRESİ

37. Sûredir
182 Âyettir
Mekke de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

وَالصَّآفَّاتِ صَفًّا ﴿١﴾

Îrâbı:

(**وَ**) kasemiyye ve cerr. (**الصَّافَّاتِ**) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, (**أقسم**) takdîrindeki fi'le müteallık. (**صَفّاً**), (**الصَّافَّاتِ**) nin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...**وَالصَّافَّاتِ** "**أقسم**") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**فَ**) âtıfa. (**الزَّاجِرَاتِ**) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**زَجْراً**) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Âyet: 3

فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**فَ**) âtıfa. (**التَّالِيَاتِ**) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**ذِكْراً**) mef'ûlü mutlak veya mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Âyet: 4

إِنَّ إِلٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (إِلَٰهَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd kasemiyye. (وَاحِدٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(رَبُّ), (وَاحِدٌ) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, ma'tuf, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَبُّ الْمَشَارِقِ), (رَبُّ السَّمَاوَاتِ) ye ma'tuf, onun gibi.

Âyet: 6

اِنَّا زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِزِينَةِ ِۨالْكَوَاكِبِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (زَيَّنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (السَّمَاءَ) mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بِزِينَةٍ) cârr-mecrur, (زَيَّنَّا) ye müteallık. (الْكَوَاكِبِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّا زَيَّنَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...زَيَّنَّا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (حِفْظًا) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, o mahzuf fi'le müteallık. (شَيْطَانٍ مَارِدٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...**حِفْظاً** "**حفظناها**") cümlesi, geçen âyetteki (**زَيَّنَّا**) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 8

﴿٨﴾ لَا يَسَّمَّعُونَ اِلَى الْمَلَاِ الْاَعْلٰى وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ۖ

Îrâbı:

(**لا**) nâfiye. (**يَسَّمَّعُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**إلى**) câr-mecrur, (**الْمَلَإِ**) ye müteallık. (**الأعلى**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (**و**) âtıfa. (**يُقْذَفُونَ**), (**يَسَّمَّعُونَ**) gibi, ona ma'tuf. (**مِن كُلِّ**) câr-mecrur, (**يُقْذَفُونَ**) ye müteallık. (**جَانِبٍ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...**لا يَسَّمَّعُونَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**يُقْذَفُونَ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

﴿٩﴾ دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ۖ

Îrâbı:

(**دُحُوراً**) hâl veya mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**لَهُمْ**) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**عَذَابٌ وَاصِبٌ**) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...**لَهُمْ عَذَابٌ**) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

﴿١٠﴾ اِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَاَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ

Îrâbı:

(**إلَّا**) edâtı istisna. (**مَنْ**) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (**خَطِفَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**مَنْ**) e âid. (**الْخَطْفَةَ**) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**فَ**) âtıfa. (**أَتْبَعَهُ**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (**شِهَابٌ ثَاقِبٌ**) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...**خَطِفَ**) cümlesi, (**مَنْ**) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَتْبَعَهُ شِهَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا ۚ إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (اسْتَفْتِهِمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) harfi istifhâm. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَشَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَلْقًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أم) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mübtedaya ma'tuf, mahallen merfu. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خَلَقْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن طِينٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık. (لَازِبٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اسْتَفْتِهِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَهُمْ أَشَدُّ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا خَلَقْنَاهُم) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَاهُم) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 12

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâli. (عَجِبْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (يَسْخَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...عَجِبْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَسْخَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu. İsim cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 13

وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (ذُكِّرُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (لا) nâfiye. (يَذْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...ذُكِّرُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لا يَذْكُرُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (آيَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَسْتَسْخِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...رَأَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يَسْتَسْخِرُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

وَقَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) nâfiye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (سِحْرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetteki (يَسْتَسْخِرُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 16

أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm inkâri. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (مِتْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُرَاباً وَعِظَاماً) haber ve ma'tufu,

mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (أ) istifhâm inkâri. (إنّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مَبْعُوثُونَ), (إنّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مِتْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كُنَّا تُرَاباً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(إنَّا لَمَبْعُوثُونَ) cümlesi, mukadder cevâbının tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

أَوَ آبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (وَ) âtıfa. (آبَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَوَّلُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و). Haber mahzuf, (مَبْعُوثُونَ) takdîrinde.

Cümle:

("مَبْعُوثُونَ" ... آبَاؤُنَا) cümlesi, geçen âyetteki (إنَّا لَمَبْعُوثُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَعَمْ) harfi cevâb. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (دَاخِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَنْتُمْ دَاخِرُونَ) cümlesi, (نعم تبعثون) takdîrindeki mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 19

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(فَ) ta'lîliyye. (إنَّمَا) edâtı hasr. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) âtıfa. (إذَا) fücêiyye. (هُمْ)

mübteda, mahallen merfu. (يَنظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ) cümlesi, (لا تستصعبوا) takdîrindeki mukadder nehyin isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يَنظُرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَنظُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هٰذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) edâtı tenbih. (وَيْلَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدِّين) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَا وَيْلَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub. Veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(هَذَا يَوْمُ الدِّين) cümlesi, (قالت الملائكة) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Âyet: 21

هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْفَصْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِي) ismi mavsul, haberin sıfatı, mahallen merfu. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُكَذِّبُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 22

اُحْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(اُحْشُرُوا) fi'li emr ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (أَزْوَاجَ) mef'ûl, ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اُحْشُرُوا) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْبُدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 23

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (اهْدُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى صِرَاطِ) cârr-mecrur, (اهْدُوا) ye müteallık. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...اهْدُوهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 24

وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قِفُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّهُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَسْئُولُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قِفُوهُمْ) cümlesi, geçen veya bir önceki âyetin başına ma'tuf. Mahallen mansub.

(إِنَّهُم مَسْئُولُونَ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

مَا لَكُمْ لاَ تَنَاصَرُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لا) nâfiye. (تَنَاصَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا لَكُمْ) cümlesi, (يقول لهم ذلك توبيخاً) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(لا تَنَاصَرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 26

بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (هُمُ) mübteda, mahallen merfu. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُسْتَسْلِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَقْبَلَ) fi'li mâzı. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (أَقْبَلَ) ye müteallık. (يَتَسَاءلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَقْبَلَ بَعْضُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَتَسَاءلُونَ) cümlesi, (أَقْبَلَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 28

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَأْتُونَنَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَنِ الْيَمِينِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّكُمْ كُنتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...كُنتُمْ تَأْتُونَنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...تَأْتُونَنَا) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 29

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Mukadder makûlül'kavl cümlesi, (ما أضللنا) takdîrinde.

Âyet: 30

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَنَا عَلَيْكُمْ) cârr-mecrurlar, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallıklar. (مِن) harfi cerr zâid. (سُلْطَانٍ), (كَانَ) nin muahhar ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (بَلْ) harfi idrâb ibtâlî. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْمًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (طَاغِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مَا كَانَ لَنَا) cümlesi, geçen âyetteki (لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...كُنتُمْ قَوْمًا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا ۖ إِنَّا لَذَائِقُونَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa sebebiyye. (حَقَّ) fi'li mâzı. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (حَقَّ) ya müteallık. (قَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (ذَائِقُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...حَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ) cümlesi, geçen âyetteki (كُنتُمْ قَوْماً) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا لَذَائِقُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 32

فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَغْوَيْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (غَاوِينَ), (كُنَّا) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَغْوَيْنَاكُمْ) cümlesi, bir önceki âyetteki (كُنتُمْ قَوْماً) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا كُنَّا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا غَاوِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 33

فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي الْعَذَابِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) haberi ve merfu olan (مُشْتَرِكُونَ) ye müteallık.

Cümle:

(إِنَّهُمْ ... مُشْتَرِكُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

اِنَّا كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**كَذٰلِكَ**) cârr-mecrur, (**فعلا**) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (**نَفْعَلُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**نحن**) (mütekellim muazzam). (**بِالْمُجْرِمِينَ**) cârr-mecrur, (**نَفْعَلُ**) ye müteallık.

Cümle:

(**إِنَّا كَذٰلِكَ نَفْعَلُ**) cümlesi, îtirâzıyye veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

اِنَّهُمْ كَانُوٓا اِذَا قِيلَ لَهُمْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(**إِنَّهُمْ**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**كَانُوا**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**إِذَا**) zarf, mahallen mansub. (**قِيلَ**) fi'li mâzı, mechul. (**لَهُمْ**) cârr-mecrur, (**قِيلَ**) ye müteallık. (**لا**) nâfiye lilcins. (**إِلٰهَ**) ismi, mahallen mansub. (**إِلَّا**) edâtı istisna. (**اللَّهُ**) mukadder haberden bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (**يَسْتَكْبِرُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(**إِنَّهُمْ كَانُوا ... يَسْتَكْبِرُونَ**) cümlesi, geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(**كَانُوا...**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

(**قِيلَ لَهُمْ...**) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(**لا إِلٰهَ إِلَّا اللَّهُ...**) cümlesi, (**قولوا لا إله**) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(**يَسْتَكْبِرُونَ**) cümlesi, (**كَانُوا**) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 36

وَيَقُولُونَ اَئِنَّا لَتَارِكُوٓا اٰلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**يَقُولُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**أ**) istifhâm inkâri. (**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**لَ**) harfi te'kîd.

(تَارِكُوا), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (آلِهَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِشَاعِرٍ) cârr-mecrur, (تَارِكُوا) ye müteallık. (مَجْنُونٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (يَسْتَكْبِرُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَئِنَّا لَتَارِكُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 37

بَلْ جَآءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb ibtâlî. (جَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Rasûle râci. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (صَدَّقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Rasûle râci. (الْمُرْسَلِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...جَاءَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...صَدَّقَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

إِنَّكُمْ لَذَآئِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (ذَائِقُوا), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (الْعَذَابِ الْأَلِيمِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...إِنَّكُمْ لَذَائِقُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تُجْزَوْنَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih,

mahallen mansub. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا تُجْزَوْنَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 40

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (عِبَادَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمُخْلَصِينَ) müstesnanın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Âyet: 41

أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (رِزْقٌ مَّعْلُومٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ رِزْقٌ) cümlesi, (أُولَٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 42

فَوَاكِهُ وَهُم مُّكْرَمُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(فَوَاكِهُ), (رِزْقٌ) dan bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مُّكْرَمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(هُم مُّكْرَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 43

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(فِي جَنَّاتِ) cârr-mecrur, (مُكْرَمُونَ) ye müteallık. (النَّعِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmetleri kesre.

Âyet: 44

عَلَىٰ سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(عَلَىٰ سُرُرٍ) cârr-mecrur, hâl ve mansub olan (مُتَقَابِلِينَ) e müteallık.

Âyet: 45

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(يُطَافُ) fi'li muzâri, mechul. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, nâibi fâil. (بِكَأْسٍ) cârr-mecrur, (يُطَافُ) ye müteallık. (مِن مَعِينٍ) cârr-mecrur, mahzuf sıfata müteallık.

Cümle:

(...يُطَافُ عَلَيْهِم) cümlesi, 41. âyetteki (أُولَٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(بَيْضَاءَ), (كَأْسٍ) nin ikinci sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (لَذَّةٍ) üçüncü sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِلشَّارِبِينَ) cârr-mecrur, (لَذَّةٍ) e müteallık.

Âyet: 47

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (فِيهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (غَوْلٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (هُمْ)

mübteda, mahallen merfu. (عَنْهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechûl, merfu olan (يُنْزَفُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لا فِيهَا غَوْلٌ) cümlesi, (كَأْسٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(يُنْزَفُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 48

وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَاصِرَاتُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الطَّرْفِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِينٌ) mübtedanın sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...عِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ) cümlesi, 45. âyetteki cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 49

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(كَأَنَّهُنَّ) harfi teşbih ve ismi. (بَيْضٌ مَكْنُونٌ) haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ) cümlesi, (قَاصِرَاتُ) nün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 50

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 27. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 51

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (قَائِلٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, fâilin mahzuf sıfatına müteallık. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِي) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (قَرِينٌ), (كَانَ) nin ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالَ قَائِلٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كَانَ لِي قَرِينٌ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 52

يَقُولُ أَئِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(يَقُولُ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (قَرِينٌ) e râci. (أَ) istifhâm inkârî. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مِنْ الْمُصَدِّقِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...يَقُولُ) cümlesi, (قَرِينٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(أَئِنَّكَ لَمِنْ الْمُصَدِّقِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 53

أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَدِينُونَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 16. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 54

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُطَّلِعُونَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir 51. âyetteki (قَائِلٌ) e râci. (هَلْ) harfi istifhâm. (أَنْتُم) mübteda, mahallen merfu. (مُطَّلِعُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(أَنْتُم مُطَّلِعُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 55

فَاطَّلَعَ فَرَاٰهُ فِى سَوَآءِ الْجَحِيمِ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (اطَّلَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (قَائِلٌ) e râci. (فَ) âtıfa. (رَآ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (قَائِلٌ) e râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub, (قَرِينٌ) e râci. (فِي سَوَاءِ) cârr-mecrur, (رَآ) ye müteallık. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اطَّلَعَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...رَآهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

قَالَ تَاللّٰهِ اِنْ كِدْتَ لَتُرْدِينِ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (قَائِلٌ) e râci. (تَا) harfi kasem ve cerr. (اللّٰهِ) lafzı celâl, mecrur. Cârr-mecrur, mahzuf (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (إِنْ) muhhaffefe, ismi mahzuf, (إِنَّكَ) takdîrinde. (كِدتَّ) fi'li mukârebe ve ismi. (لَ) harfi te'kîd, fârika. (تُرْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نِ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَاللّٰهِ "أقسم") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كِدتَّ لَتُرْدِينِ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(تُرْدِينِ) cümlesi, (كِدتَّ) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 57

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّى لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْلَا) harfi imtinâ livucûdi ğayrihi. (نِعْمَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi vucûben mahzuf. (رَبِّي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında

vâkı. (كُنتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنَ الْمُحْضَرِينَ) cârr-mecrur, (كُنتُ) nün mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(لَوْلا نِعْمَةُ رَبِّي...) cümlesi, geçen âyetteki (كِدتَّ لَتُرْدِينِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كُنتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ) cümlesi, (لَوْلا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

﴿٥٨﴾ اَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (نَحْنُ), (مَا) nın ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مَيِّتِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümle:

(مَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ) cümlesi, (قال أهل الجنّة: أنحن مخلّدون) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavline ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 59

﴿٥٩﴾ اِلاَّ مَوْتَتَنَا الْاُولٰى وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ

Îrâbı:

(اِلاَّ) edâtı istisna. (مَوْتَةَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأُولَى) sıfat, mansub. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (نَحْنُ), (مَا) nın ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مُعَذَّبِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümle:

(مَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 60

﴿٦٠﴾ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Îrâbı:

(اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (اِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi tekîd. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَوْزُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَهُوَ الْفَوْزُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 61

لِمِثْلِ هٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(لِمِثْلِ) cârr-mecrur, (يَعْمَلْ) e müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartı cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı, câzime. (يَعْمَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (الْعَامِلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(لِيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ) cümlesi, (من أراد الفوز في الآخرة) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 62

أَذٰلِكَ خَيْرٌ نُزُلاً أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نُزُلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمْ) âtıfa, hemzenin muâdili. (شَجَرَةُ) mübtedâya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (الزَّقُّومِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(ذٰلِكَ خَيْرٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (جَعَلْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (فِتْنَةً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (فِتْنَةً) e veya mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(إِنَّا جَعَلْنَاهَا...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَاهَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 64

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (شَجَرَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَخْرُجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (شَجَرَةٌ) e râci. (فِي أَصْلِ) câr-mecrur, (تَخْرُجُ) ye müteallık. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّهَا شَجَرَةٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...تَخْرُجُ) cümlesi, (شَجَرَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 65

طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُؤُسُ الشَّيَاطِينِ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(طَلْعُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَأَنَّهُ) harfi teşbih ve ismi. (رُؤُوسُ) haberi, merfu. (الشَّيَاطِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُؤُوسُ) cümlesi, (شَجَرَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...كَأَنَّهُ رُؤُوسُ) cümlesi, (طَلْعُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 66

فَإِنَّهُمْ لَآكِلُونَ مِنْهَا فَمَالِؤُنَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (آكِلُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (مِنْهَا) câr-mecrur, (آكِلُونَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (مَالِؤُونَ), (آكِلُونَ) ye ma'tuf, onun gibi. (مِنْهَا) câr-mecrur, (مَالِؤُونَ) ye müteallık. (الْبُطُونَ), (مَالِؤُونَ) nin mef'ûlü, mansub.

Cümle:

(...إِنَّهُمْ لَآكِلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

ثُمَّ اِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (شَوْباً), (اِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ حَمِيمٍ) cârr-mecrur, (شَوْباً) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(اِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْباً...) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

ثُمَّ اِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَاِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مَرْجِعَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (اِلَى الْجَحِيمِ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümle:

(اِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَاِلَى الْجَحِيمِ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

اِنَّهُمْ اَلْفَوْا اٰبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(اِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (اَلْفَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (آبَاء) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ضَالِّينَ) ikinci mef'ûl veya hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(اِنَّهُمْ اَلْفَوْا...) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(اَلْفَوْا...) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 70

فَهُمْ عَلَى اٰثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى آثَارِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُهْرَعُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(هُمْ عَلَى آثَارِهِمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُهْرَعُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün ikinci haberi. Mahallen merfu. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 71

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ اَكْثَرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَلَّ) fi'li mâzı. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَكْثَرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِم) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (مُنْذِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyettekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (انْظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm, fi'li mâzı ve nâkıs olan (كَانَ) nin haberi, mahallen mansub.

(عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُنْذَرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...انظُرْ) cümlesi, (إن عاقبنا المنذرين) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (انظُرْ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 74

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (عِبَادَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمُخْلَصِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Âyet: 75

وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (نَادَانَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (نُوحٌ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (نِعْمَ) fi'li mâzı, câmid. (الْمُجِيبُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...نَادَانَا نُوحٌ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(نِعْمَ الْمُجِيبُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَجَّيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَهْلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْكَرْبِ) cârr-mecrur, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (الْعَظِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...نَجَّيْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (ذُرِّيَّةَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُمْ) zamîri fasl. (الْبَاقِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى الْاٰخِرِينَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَرَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü bihe müteallık. (فِي الْآخِرِينَ) cârr-mecrur, (تَرَكْنَا) ye müteallık.

Cümle:

(...تَرَكْنَا) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 79

سَلَامٌ عَلٰى نُوحٍ فِى الْعَالَمِينَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ) cârr-mecrurlar, mahzuf habere müteallıklar.

Cümle:

(سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ) cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye veya (تَرَكْنَا) nin tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (جزاءً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf

alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي) cümlesi, geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...نَجْزِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 81

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنْ عِبَادِ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمُؤْمِنِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَغْرَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْآخَرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...أَغْرَقْنَا) cümlesi, 76. veya 77. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 83

وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مِنْ شِيعَةِ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (إِبْرَاهِيمَ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

إِذْ جَآءَ رَبَّهُۥ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(إِذْ) zarf, mahallen mansub. (جَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِقَلْبٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (سَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...جَاءَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 85

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(إِذْ) zarf, geçen âyettekinden bedel, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (لِأَبِي) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَوْمِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَاذَا) ismi istifhâm, fi'li muzâri ve merfu olan (تَعْبُدُونَ) nin mef'ûlü, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(تَعْبُدُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 86

أَئِفْكًا ءَالِهَةً دُونَ ٱللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(أَ) istifham tevbîhi. (إِفْكًا آلِهَةً) mef'ûlü leh ve mef'ûlü bih, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (دُونَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُرِيدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. Bu fiil, geçen mef'ûllerin âmili.

Cümle:

(تُرِيدُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (تَعْبُدُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 87

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (ظَنُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (ظَنُّ) ye müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...مَا ظَنُّكُم) cümlesi, bir önceki âyetteki (تَعْبُدُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 88

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِى النُّجُومِ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (نَظَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (نَظْرَةً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي النُّجُوم) cârr-mecrur, (نَظَرَ) ya müteallık.

Cümle:

(...نَظَرَ) cümlesi, (قَالَ قومه اخرج معنا) takdîrindeki mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 89

فَقَالَ إِنِّى سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (سَقِيمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنِّي سَقِيمٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 90

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (تَوَلَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (تَوَلَّوْا) e müteallık. (مُدْبِرِينَ) müekkid hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...تَوَلَّوْا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 91

فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (رَاغَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (إِلَىٰ آلِهَةِ) cârr-mecrur, (رَاغَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (قَالَ), (رَاغَ) gibi, ona ma'tuf. (أَلَا) edâtı arz. (تَأْكُلُونَ) fi'li muzari, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...رَاغَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَلَا تَأْكُلُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 92

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لَا) nâfiye. (تَنْطِقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا لَكُمْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(لَا تَنْطِقُونَ) cümlesi, (لَكُمْ) deki hıtab zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 93

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (رَاغَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (رَاغَ) ya müteallık. (ضَرْبًا) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْيَمِينِ) cârr-mecrur, (ضَرْبًا) e müteallık.

Cümle:

(...رَاغَ) cümlesi, bir önceki âyetteki (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 94

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَقْبَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَقْبَلُوا) ye müteallık. (يَزِفُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَقْبَلُوا) cümlesi, (فكسرها فبلّغ قومه من رآه) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَزِفُّونَ) cümlesi, (أَقْبَلُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 95

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (أ) istifhâm tevbîhi inkâri. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَنْحِتُونَ), (تَعْبُدُونَ) gibi.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْبُدُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تَنْحِتُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 96

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye veya âtıfa. (اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَلَقَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâil, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü

bihe ma'tuf, mahallen mansub. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اللَّهُ خَلَقَكُمْ) cümlesi, hâl veya geçen âyetteki (تَعْبُدُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...خَلَقَكُمْ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 97

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ابْنُوا) fi'li emr ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (ابْنُوا) ye müteallık. (بُنْيَانًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَـ) âtıfa. (أَلْقُوهُ) fi'li emr, fâil ve mef'ûlü. (فِي الْجَحِيمِ) cârr-mecrur, (أَلْقُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...ابْنُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَلْقُوهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 98

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(فَـ) âtıfa. (أَرَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (كَيْدًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَـ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُمُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (الْأَسْفَلِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَرَادُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَاهُمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 99

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمُ) e râci. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (ذَاهِبٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَى رَبِّي) cârr-mecrur, (ذَاهِبٌ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَ) harfi tenfîs. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) e râci. (نْ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, (خرج من النار سالماً) takdîrindeki mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي ذَاهِبٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(سَيَهْدِينِ) cümlesi, îtirâzıyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 100

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَبْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (هَبْ) e müteallık. (مِنَ الصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, mahzuf (ابناً) takdîrindeki mef'ûlü bihin mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

Nidâ ve cevâbı cümlesi, (قَائلاً) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...هَبْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 101

فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (بَشَّرْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِغُلَامٍ) cârr-mecrur, (بَشَّرْنَا) ye müteallık. (حَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...بَشَّرْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki mukadder kavl cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 102

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ
أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ۚ قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا
تُؤْمَرُ ۖ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (بَلَغَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (غُلام) e râci. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (السَّعْيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (يَا) harfi nidâ. (بُنَيَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (فِي الْمَنَامِ) cârr-mecrur, (أَرَى) ya müteallık. (أَنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَذْبَحُكَ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا).

(...أَنِّي أَذْبَحُكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَرَى) nın mef'ûlü. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (انْظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَاذَا) ismi istifhâm (تَرَى) nın mukaddem mef'ûlü, mahallen mansub. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir İsmâîl'e râci. (يَا) harfi nidâ. (أَبَتِ) münâda, mansub, (تِ) izâfet (ي) sından ıvaz. (افْعَلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تُؤْمَرُ) fi'li muzâri, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنت). (سَ) harfi tenfîs. (تَجِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنْ) harfi şart, câzim. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الصَّابِرِينَ) cârr-mecrur, (تَجِدُ) nün mahzuf ikinci mef'ûlüne müteallık.

Cümleler:

(...بَلَغَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَا بُنَيَّ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنِّي أَرَى) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَى فِي الْمَنَامِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَذْبَحُكَ) cümlesi, (أَنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...انظُرْ) cümlesi, (تنبّه) takdîrindeki kavl mesabesindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَرَى) cümlesi, (انظُرْ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.
İkinci (...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...يَا أَبَتِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...افْعَلْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تُؤْمَرُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سَتَجِدُنِي) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 103

فَلَمَّآ اَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:
(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâbına müteallık. (أَسْلَمَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (تَلَّهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (لِلْجَبِينِ) cârr-mecrur, (تَلَّ) ye müteallık.
Cümleler:
(...أَسْلَمَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَمَّا) nin cevâbı mahzuf, (ظهر صبرهما) takdîrinde.
(...تَلَّهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 104

وَنَادَيْنَاهُ اَنْ يَآ اِبْرٰهِيمُ ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (نَادَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَنْ) harfi tefsîr. (يَا) harfi nidâ. (إِبْرَاهِيمُ) münâda, müfred, alem, zamme üzere mebni.
Cümleler:
(...نَادَيْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mecrur.
(يَا إِبْرَاهِيمُ) nidâ cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 105

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَا ۚ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (صَدَّقْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (الرُّؤْيَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (جزاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (الْمُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...صَدَّقْتَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي) cümlesi, nidâ mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...نَجْزِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 106

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْبَلٰٓؤُا الْمُبِينُ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْبَلَاء الْمُبِينُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاء) cümlesi, nidâ mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْبَلَاء) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 107

وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فَدَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِذِبْحٍ) cârr-mecrur, (فَدَيْنَا) ye müteallık. (عَظِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...فَدَيْنَاهُ) cümlesi, şartın cevâbı cümlesine ma'tuf.

Âyet: 108

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى الْاٰخِرِينَ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 78. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 109

سَلَامٌ عَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 79. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 110

كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 80. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 111

اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١١﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 81. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 112

وَبَشَّرْنَاهُ بِاِسْحٰقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (بَشَّرْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِاِسْحَاقَ) cârr-mecrur, (بَشَّرْنَا) ye müteallık. (نَبِيًّا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, (نَبِيًّا) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(...بَشَّرْنَاهُ) cümlesi, 107. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 113

وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَٰقَ ۚ وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ ﴿١١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (بَارَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) ve (عَلَى إِسْحَاقَ) cârr-mecrurlar, (بَارَكْنَا) ye müteallıklar. (وَ) isti'nâfiyye. (مِن ذُرِّيَّةِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُحْسِنٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (ظَالِمٌ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, (ظَالِمٌ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُبِينٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...مِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 114

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ ﴿١١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (مَنَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى مُوسَى) cârr-mecrur, (مَنَنَّا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (هَارُونَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha.

Cümle:

(...مَنَنَّا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 115

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَجَّيْنَاهُمَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (قَوْمَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْكَرْبِ) cârr-mecrur, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (الْعَظِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...نَجَّيْنَاهُمَا) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 116

وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَصَرْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (هُمُ) zamîri fasl. (الْغَالِبِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...نَصَرْنَاهُمْ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 117

وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آتَيْنَاهُمَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُسْتَبِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...آتَيْنَاهُمَا) cümlesi, 114. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 118

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هَدَيْنَاهُمَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (الصِّرَاطَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُسْتَقِيمَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...هَدَيْنَاهُمَا) cümlesi, 114. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 119

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١١٩﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 78. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 120

سَلَامٌ عَلٰى مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿١٢٠﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 79. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 121

اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 80. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 122

اِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 81. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 123

وَاِنَّ اِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اِنَّ اِلْيَاسَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مِنْ الْمُرْسَلِينَ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümle:

(اِنَّ اِلْيَاسَ لَمِنْ الْمُرْسَلِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 124

اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖٓ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾

Îrâbı:

(اِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (الْمُرْسَلِينَ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اِلْيَاس) e râci. (لِقَوْمِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اَلَا) edâtı arz. (تَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(أَلا تَتَّقُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 125

أَتَدْعُونَ بَعْلاً وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بَعْلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (تَذَرُونَ), (تَدْعُونَ) gibi, ona ma'tuf. (أَحْسَنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْخَالِقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...تَدْعُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (أَلا تَتَّقُونَ) cümlesinden bedel. Mahallen mansub.

(...تَذَرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 126

اَللَّهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾

Îrâbı:

(اَللَّهَ) lafzı celâl, geçen âyetteki (أَحْسَنَ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبَّ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَبَّ) geçenkine ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آبَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَوَّلِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Âyet: 127

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٢٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (كَذَّبُوهُ) fi'li mâzı ve fâili ile mef'ûlü. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مُحْضَرُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...كَذَّبُوهُ) cümlesi, 124. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ) cümlesi, (إن جاء حسابهم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 128

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٢٨﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı 74. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 129

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٩﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 78. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 130

سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ ﴿١٣٠﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 79. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 131

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 80. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 132

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 81. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 133

وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 123. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 134

إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾

Îrâbı:
(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (نَجَّيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَهْلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْمَعِينَ) tevkîd, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:
(...نَجَّيْنَاهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 135

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٣٥﴾

Îrâbı:
(إِلَّا) edâtı istisna. (عَجُوزاً) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْغَابِرِينَ) câr-mecrur, (عَجُوزاً) in mahzuf sıfatına müteallık.

Âyet: 136

ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٣٦﴾

Îrâbı:
(ثُمَّ) âtıfa. (دَمَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْآخَرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:
(...دَمَّرْنَا) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 137

وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿١٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تَمُرُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (تَمُرُّونَ) ye müteallık. (مُصْبِحِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...إِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ) cümlesi, 133. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَمُرُّونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 138

وَبِالَّيْلِ ۗ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (بِاللَّيْلِ) cârr-mecrur, geçen hâle ma'tuf olan mahzuf hâle müteallık. (أ) istifhâm tevbîhi. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümle:

(لَا تَعْقِلُونَ) cümlesi, (أتغفلون عن ذلك) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 139

وَاِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۘ ﴿١٣٩﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 123. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 140

اِذْ اَبَقَ اِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ۙ ﴿١٤٠﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (أَبَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُونُس) e râci. (إِلَى الْفُلْكِ) cârr-mecrur, (أَبَقَ) ya müteallık. (الْمَشْحُونِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...أَبَقَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 141

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (سَاهَمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُونُس) e râci. (فَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (يُونُس) e râci. (مِنْ الْمُدْحَضِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...سَاهَمَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(كَانَ مِنْ الْمُدْحَضِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 142

فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (الْتَقَمَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْحُوتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُلِيمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...الْتَقَمَهُ الْحُوتُ) cümlesi, geçen âyetteki (كَانَ مِنْ الْمُدْحَضِينَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(هُوَ مُلِيمٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 143

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (لَوْلَا) harfi imtina. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (يُونُس) e râci. (مِنْ الْمُسَبِّحِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(...أَنَّهُ كَانَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi mahzuf, (موجود) takdîrinde.

Cümleler:

(لَوْلَا تسبيحه موجود) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ مِنْ الْمُسَبِّحِينَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 144

لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾

Îrâbı:

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (لَبِثَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُونُس) e râci. (فِي بَطْنِ) cârr-mecrur, (لَبِثَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (لَبِثَ) ye müteallık. (يُبْعَثُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...لَبِثَ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يُبْعَثُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 145

فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (نَبَذْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْعَرَاءِ) cârr-mecrur, (نَبَذْنَا) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (سَقِيمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...نَبَذْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ سَقِيمٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 146

وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْبَتْنَا) fili mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَنْبَتْنَا) ye müteallık. (شَجَرَةً) mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن يَقْطِينٍ) cârr-mecrur, (شَجَرَةً) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(...أَنْبَتْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 147

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَرْسَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى مِئَةِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (أَلْفٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْ) –bu harf üzerinde birkaç ihtilaf yapılmıştır. Biz burada bu ihtilâfların zikrine lüzum görmedik, (مِئَةِ أَلْفٍ) ile (يَزِيدُونَ) arasındaki bu harf, âtıfa olabileceği gibi tahyîr veya idrâb içinde olabilir. Bundan dolayı (يَزِيدُونَ) cümlesi, mahallen mecrur olabileceği gibi, isti'nâfiyye de olabilir. En iyi bilen Allâh'tır–. (يَزِيدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَاهُ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَزِيدُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 148

فَـَٔامَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٤٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (مَتَّعْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى حِينٍ) cârr-mecrur, (مَتَّعْنَا) ye müteallık.

Cümleler:

(...آمَنُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَتَّعْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 149

فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٤٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (اسْتَفْتِهِمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâm inkâri. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْبَنَاتُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَهُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْبَنُونَ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...اسْتَفْتِهِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(لَهُمُ الْبَنُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 150

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَٰٓئِكَةَ إِنَٰثًا وَهُمْ شَٰهِدُونَ ﴿١٥٠﴾

Îrâbı:

(أَمْ) istifhâm ifâdeli harfi atf. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْمَلَائِكَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَاثًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (شَاهِدُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...خَلَقْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ شَاهِدُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 151

أَلَآ إِنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ ﴿١٥١﴾

Îrâbı:

(أَلَا) edâtı tenbîh. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنْ إِفْكِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَقُولُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd.

Cümle:

(إِنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 152

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ ﴿١٥٢﴾

Îrâbı:

(وَلَدَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (كَاذِبُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...وَلَدَ اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 153

أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٣﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (اصْطَفَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْبَنَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (عَلَى الْبَنِينَ) cârr-mecrur, (اصْطَفَى) ye müteallık.

Cümle:

(...اصْطَفَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 154

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٤﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf haberine müteallık. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (تَحْكُمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا لَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَحْكُمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 155

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhî. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümle:

(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (أغفلتم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 156

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٦﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında istifhâm. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (سُلْطَانٌ مُبِينٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...لَكُمْ سُلْطَانٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 157

فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٧﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ائْتُوا) fi'li emr ve fâili. (بِكِتَابِ) cârr-mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...ائْتُوا) cümlesi, (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, mukadder şartın tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 158

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا ۚ وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَعَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَ) geçenki gibi. (الْجِنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَسَبًا) birinci mef'ûl, mansub. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمَتِ) fi'li mâzı. (الْجِنَّةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مُحْضَرُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...جَعَلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَلِمَتِ الْجِنَّةُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ) cümlesi, (عَلِمَتِ) in iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Âyet: 159

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٥٩﴾

Îrâbı:

(سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَمَّا) cârr-mecrur, mahzuf fi'le müteallık. (يَصِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...سُبْحَانَ "نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَصِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 160

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٠﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı 74. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 161

فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦١﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (إِنَّ) nin ismine ma'tuf, mahallen mansub. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْبُدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 162

مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ ﴿١٦٢﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنْتُمْ) ismi, mahallen merfu. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub olan (فَاتِنِينَ) e müteallık. (بِ) zâide.

Cümle:

(مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 163

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾

Îrâbı:

(**إِلَّا**) edâtı istisna. (**مَنْ**) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (**هُوَ**) mübteda, mahallen merfu. (**صَالِ**) haber, merfu. Raf alâmeti mahzuf (**ي**) üzerinde mukadder zamme. (**الْجَحِيمِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(**هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ**) cümlesi, (**مَنْ**) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 164

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ ﴿١٦٤﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**مَا**) nâfiye. (**مِنَّا**) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. Muahhar mübteda mahzuf, (**أحد**) takdîrinde. (**إِلَّا**) edâtı istisna ve hasr. (**لَهُ**) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**مَقَامٌ مَعْلُومٌ**) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...**مَا مِنَّا "أحد"**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**لَهُ مَقَامٌ**) cümlesi, (**أحد**) takdîrindeki mukadder mübtedadan hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 165

وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ ﴿١٦٥﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**لَ**) harfi te'kîd. (**نَحْنُ**) mübteda, mahallen merfu. (**الصَّافُّونَ**) haber, merfu. Raf alâmeti (**و**).

Cümleler:

(...**إِنَّا لَنَحْنُ**) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(**نَحْنُ الصَّافُّونَ**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 166

وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ ﴿١٦٦﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri geçen âyetle aynı, ona ma'tuflar.

Âyet: 167

وَاِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ ﴿١٦٧﴾

Îrâbı:
(وَ) isti'nâfiyye. (اِنْ) harfi te'kîd, muhaffefe, mühmele vucûben. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَ) harfi te'kîd fârika. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(كَانُوا لَيَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 168

لَوْ اَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْاَوَّلِينَ ﴿١٦٨﴾

Îrâbı:
(لَوْ) harfi imtinâ. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذِكْراً), (أَنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ الْأَوَّلِينَ) cârr-mecrur, (ذِكْراً) a müteallık.

(...أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْراً) cümlesi, masdar te'vîlinde (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

Cümle:
(...ذِكْراً "ثبت") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 169

لَكُنَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٩﴾

Îrâbı:
(لَ) harfi te'kîd, geçen âyetteki (لَوْ) in cevâbında vâkı. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عِبَادَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمُخْلَصِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...كُنَّا عِبَادَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 170

فَكَفَرُوا بِهِ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كَفَرُوا) cümlesi, (فجاءهم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(سَوْفَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, (إن جاء وقت حسابهم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 171

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ۚ ﴿١٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (سَبَقَتْ) fi'li mâzı. (كَلِمَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِعِبَادِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمُرْسَلِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 172

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿١٧٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (هُمُ) mübteda, mahallen merfu. (الْمَنْصُورُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(هُمُ الْمَنصُورُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 173

وَإِنَّ جُندَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّ جُندَ) harfi te'kid ve ismi. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (هُمُ) mübteda, mahallen merfu. (الْغَالِبُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(إِنَّ جُندَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمُ الْغَالِبُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 174

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ ﴿١٧٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (تَوَلَّ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَوَلَّ) ye müteallık. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (حِينٍ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, (تَوَلَّ) ye müteallık.

Cümle:

(تَوَلَّ عَنْهُمْ...) cümlesi, (إن كان النصر لجندنا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 175

وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَبْصِرْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يُبْصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(أَبْصِرْهُمْ...) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(سَوْفَ يُبْصِرُونَ) cümlesi, (إن تفعل) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 176

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٦﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tehdîdî. (فَ) isti'nâfiyye. (بِعَذَابِ) câr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْتَعْجِلُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(يَسْتَعْجِلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 177

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (نَزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (عَذَاب) e râci. (بِسَاحَةِ) câr-mecrur, (نَزَلَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (سَاءَ) fi'li mâzı. (صَبَاحُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُنْذَرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...نَزَلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...سَاءَ صَبَاحُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 178

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ ﴿١٧٨﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 174. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 179

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٩﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 175. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 180

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾

Îrâbı:

(سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبِّ) geçenkinden bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعِزَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَمَّا) câr-mecrur, mahzuf fi'le müteallık. (يَصِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(سُبْحَانَ رَبِّكَ "نسبّح") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَصِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 181

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى الْمُرْسَلِينَ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümle:

(سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 182

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (رَبِّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...الْحَمْدُ لِلَّهِ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

SAFFAT SÛRESİNİN SONU

SÂD SÛRESİ

38. Sûredir
88 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

صٓ وَالْقُرْاٰنِ ذِى الذِّكْرِ ۜ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**ص**) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok. (**وَ**) kasemiyye ve cerr. (**الْقُرْآن**) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, (**أقسم**) takdîrindeki fi'le müteallık. (**ذِي**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (**ي**) (esmâü hamseden). (**الذِّكْر**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...**وَالْقُرْآن** "**أقسم**") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.
Kasemin cevâbı mahzuf, (**إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ**) takdîrinde.

Âyet: 2

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِى عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**بَلْ**) harfi idrâb. (**الَّذِينَ**) mübteda, mahallen merfu. (**كَفَرُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**فِي عِزَّةٍ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**شِقَاق**) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...**الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...**كَفَرُوا**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(كَمْ) haberiyye, çoklukdan kinâye, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَهْلَكْنَا) ye müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَرْنٍ) cârr-mecrur, mahzuf temyîze müteallık. (فَ) âtıfa. (نَادَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (لَاتَ) harfi nefy, (ليس) gibi, ismi mahzuf. (حِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنَاصٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَادَوْا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَاتَ حِينَ مَنَاصٍ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 4

وَعَجِبُوٓا اَنْ جَآءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ ۖ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا
سَاحِرٌ كَذَّابٌ ۚ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (عَجِبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar. (جَاءَهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مُنْذِرٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (مُنْذِرٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

(...أَنْ جَاءَهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (مِن) ile mahallen mecrur. (عَجِبُوا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الْكَافِرُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (سَاحِرٌ كَذَّابٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...عَجِبُوا) ve (...قَالَ الْكَافِرُونَ) cümleleri, geçen âyetteki (نَادَوْا) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...هَذَا سَاحِرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 5

اَجَعَلَ الْاٰلِهَةَ اِلٰهًا وَاحِدًا ۚ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübî. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُنْذِرٌ) a râci. (الْآلِهَةَ إِلٰهاً) birinci ve ikinci mef'ûller ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِنَّ هٰذَا) harfi te'kîd ve ismi. (لَ) harfi te'kîd. (شَيْءٌ عُجَابٌ), (إِنَّ) nin haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...جَعَلَ الْآلِهَةَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf veya isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf veya isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ اَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلٰى اٰلِهَتِكُمْ ۚ
اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ۚ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (انْطَلَقَ الْمَلَأُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (الْمَلَأُ) nün mahzuf hâline müteallık. (أَنِ) harfi tefsîr. (امْشُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (اصْبِرُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلٰى آلِهَةِ) cârr-mecrur, (اصْبِرُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ هٰذَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (شَيْءٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُرَادُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (شَيْءٌ) e râci.

Cümleler:

(...انْطَلَقَ الْمَلَأُ) cümlesi, bir önceki âyetteki (قَالَ الْكَافِرُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...امْشُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...اصْبِرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يُرَادُ) cümlesi, (شَيْءٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 7

مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِى الْمِلَّةِ الْاٰخِرَةِ ۚ اِنْ هٰذَآ اِلَّا اخْتِلَاقٌ ۚ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهٰذَا فِي الْمِلَّةِ) cârr-mecrurlar, (سَمِعْنَا) ye müteallıklar. (الْآخِرَةِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) nâfiye. (هَا) harfi

tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (اخْتِلَاقٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...مَا سَمِعْنَا) cümlesi, îtirâzları mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ هَذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

ءَأُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا ۖ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي ۚ
بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübî. (أُنْزِلَ) fi'li mâzı, mechûl. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أُنْزِلَ) ye müteallık. (الذِّكْرُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ بَيْنِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي شَكٍّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِنْ ذِكْرِي) cârr-mecrur, (شَكٍّ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (لَمَّا) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَذُوقُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَذَابِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf, mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ) cümlesi, îtirâz mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ فِي شَكٍّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمَّا يَذُوقُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) anlamında istifhâm ifâdeli. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَزَائِنُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَحْمَةِ), (رَبِّ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:
(...عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ﴿١٠﴾

Îrâbı:
(أَمْ), (بَلْ) anlamında istifhâm ifâdeli. (لَهُم) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mecrûrlara ma'tuf, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı, câzim. (يَرْتَقُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الْأَسْبَابِ) câr-mecrur, (يَرْتَقُوا) ye müteallık.

Cümleler:
(...لَهُم مُلْكُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لِيَرْتَقُوا) cümlesi, (إن عزموا ما يقولون) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 11

جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ ﴿١١﴾

Îrâbı:
(جُنْدٌ) mahzuf (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) tahkîr için. (هُنَالِكَ) ismi işâret, zarf, mahallen mansub. (مَهْزُومٌ), (جُنْدٌ) nün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الْأَحْزَابِ) câr-mecrur, (جُنْدٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:
(...جُنْدٌ "هُمْ") cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(كَذَّبَتْ) fi'li mâzı. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَوْمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عَادٌ وَفِرْعَوْنُ) fâile ma'tuflar, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (ذُو) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (الْأَوْتَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لْئَيْكَةِ ۖ أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ثَمُودُ وَقَوْمُ ... وَأَصْحَابُ) fâile ma'tuflar, merfular. (لُوطٍ) ile (الْأَيْكَةِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْأَحْزَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

إِنْ كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (كُلٌّ) e râci. (الرُّسُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (حَقَّ) fi'li mâzı. (عِقَابِ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...إِن كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبَ) cümlesi, (كُلٌّ) ün haberi. Mahallen merfu.

(حَقَّ عِقَابِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 15

وَمَا يَنظُرُ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَا لَهَا مِن فَوَاقٍ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَنْظُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) harfi tenbih. (أولاءِ) ismi işâret, fâil, mahallen merfu. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (صَيْحَةً وَاحِدَةً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مَا) nâfiye. (لَهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (فُوَاقٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...مَا يَنْظُرُ هَؤُلاءِ إلاَّ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَهَا مِن فُوَاقٍ) cümlesi, (صَيْحَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 16

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَجِّلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (عَجِّلْ) e müteallık. (قِطَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمِ الْحِسَابِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...عَجِّلْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

اِصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ ۖ
اِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (اصْبِرْ) e müteallık. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (اذْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَبْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دَاوُودَ) atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (الْأَيْدِ)

muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَوَّابٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اذْكُرْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ أَوَّابٌ) cümlesi, (ذَا الْأَيْدِ) nin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (سَخَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْجِبَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُسَبِّحْنَ) fi'li muzâri ve fâili. (بِالْعَشِيِّ) cârr-mecrur, (يُسَبِّحْنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْإِشْرَاقِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّا سَخَّرْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَخَّرْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُسَبِّحْنَ) cümlesi, (الْجِبَالَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 19

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الطَّيْرَ), (سَخَّرْنَا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَحْشُورَةً), (الطَّيْرَ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (أَوَّابٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...الطَّيْرَ" سَخَّرْنَا") cümlesi, geçen âyetteki (سَخَّرْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَاٰتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (شَدَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُلْكَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (آتَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (الْحِكْمَةَ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (فَصْلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْخِطَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...شَدَدْنَا) ve (...آتَيْنَاهُ) cümleleri, bir önceki âyetteki (سَخَّرْنَا) cümlesine ma'tuflar. Mahallen merfular.

Âyet: 21

وَهَلْ اَتٰيكَ نَبَؤُا الْخَصْمِ ۘ اِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ۙ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هَلْ) harfi istifhâm. (أَتَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (نَبَأُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْخَصْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (تَسَوَّرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْمِحْرَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...هَلْ أَتَاكَ) cümlesi, 17. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَسَوَّرُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 22

اِذْ دَخَلُوا عَلٰى دَاوٗدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ ۭ قَالُوْا لَا تَخَفْ ۚ خَصْمٰنِ بَغٰى بَعْضُنَا عَلٰى بَعْضٍ فَاحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَآ اِلٰى سَوَاۗءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçen âyettekinden bedel, mahallen mansub. (دَخَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى دَاوُودَ) cârr-mecrur, (دَخَلُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (فَزِعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir

zamir (دَاوُود) a râci. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (فَزِعَ) ya müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لا) nâhiye, câzime. (تَخَفْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (خَصْمَانِ) mahzuf (نحن) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti (ا). (بَغَى) fi'li mâzı. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (بَغَى) ya müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (احْكُم) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تُشْطِطْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (وَ) âtıfa. (اهْدِنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى سَوَاءِ) cârr-mecrur, (اهْدِ) ye müteallık. (الصِّرَاطِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...دَخَلُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...فَزِعَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَخَفْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...خَصْمَانِ "نحن") cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf veya nehyin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...بَغَى بَعْضُنَا) cümlesi, (خَصْمَانِ) nin sıfatı. Mahallen merfu.

(...احْكُم) cümlesi, (إن سمعت قصتنا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لا تُشْطِطْ) ve (...اهْدِنَا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen meczumlar.

Âyet: 23

إِنَّ هٰذَآ اَخِى لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِىَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ اَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِى فِى الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, ismi, mahallen mansub. (أَخِي), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (تِسْعٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (تِسْعُونَ) ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (نَعْجَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لِيَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir hasımlardan birine râci. (أَكْفِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi

vikâye. (ي) ile (هَا) mef'ûlleri, mahallen mansublar. (وَ) âtıfa. (عَزَّ) fi'li mâzı. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir hasımlardan birine râci. (فِي الْخِطَابِ) cârr-mecrur, (عَزَّ) ye müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ هَذَا أَخِي) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (قال إحدهما) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...لَهُ تِسْعٌ) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...لِيَ نَعْجَةٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...أَكْفِلْنِيهَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...عَزَّنِي) cümlesi, (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 24

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا
مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ ۗ وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ
فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ﴿٢٤﴾ ﴿سجدة﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (دَاوُود) a râci. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (ظَلَمَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir hasımlardan birine râci. (بِسُؤَالِ) cârr-mecrur, (ظَلَمَ) ye müteallık. (نَعْجَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى نِعَاجِ) cârr-mecrur, mahzuf (الضمير) takdîrindeki fi'le müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنَّ كَثِيراً) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (مِنْ الْخُلَطَاءِ) cârr-mecrur, (كَثِيراً) ın mahzuf sıfatına müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (يَبْغِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (يَبْغِي) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna. (الَّذِينَ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) itîrâzıyye. (قَلِيلٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) kılleti te'kîd için. (هُمْ) muahhar mübteda, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (ظَنَّ) fi'li mâzı.

(دَاوُودُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنَّمَا) edâtı hasr. (فَتَنَّاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (اسْتَغْفَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (دَاوُود) a râci. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (خَرَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (دَاوُود) a râci. (رَاكِعاً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (دَاوُود) a râci.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(ظَلَمَكَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّ كَثِيراً ... لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub. Veya (ظَلَمَكَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْغِي بَعْضُهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَلِيلٌ مَا هُمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...ظَنَّ دَاوُودُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَّمَا فَتَنَّاهُ) cümlesi, (ظَنَّ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(...اسْتَغْفَرَ) cümlesi, (ظَنَّ دَاوُودُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَرَّ) ve (...أَنَابَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 25

فَغَفَرْنَا لَهُ ذٰلِكَ ۖ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (غَفَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (غَفَرْنَا) ye müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (زُلْفَى), (إِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (حُسْنَ), (زُلْفَى) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَآبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...غَفَرْنَا لَهُ) cümlesi, geçen âyetteki (اسْتَغْفَرَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ عِنْدَنَا لَزُلْفَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

يَا دَاوُدُ اِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِى الْاَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ
النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ؕ
اِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا
نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (دَاوُدُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (جَعَلْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (خَلِيفَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (خَلِيفَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) âtıfa. (احْكُمْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْهَوَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (فَ) sebebiyye. (يُضِلَّ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (الْهَوَى) ye râci. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُضِلَّ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنْ يُضِلَّكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لَا تَتَّبِعِ) ın cevâbında vâkı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَضِلُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يَضِلُّونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ شَدِيدٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (نَسُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحِسَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...مَا نَسُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (عَذَابٌ) e veya sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...يَا دَاوُدُ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا جَعَلْنَاكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَاكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...احْكُم) cümlesi, (تَنبِّه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لا تَتَّبِع) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...يَضِلُّونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ۚ ذَٰلِكَ ظَنُّ
الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (السَّمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَاطِلًا) mahzuf (خلقاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (ظَنُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كَفَرُوا) geçenki gibi. (مِنَ النَّارِ) cârr-mecrur, (وَيْلٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...خَلَقْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذَٰلِكَ ظَنُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...وَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, (ذَٰلِكَ ظَنُّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında istifhâm. (نَجْعَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekelim muazzam). (الَّذِينَ) ismi mavsul, birinci mef'ûl, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كَالْمُفْسِدِينَ) cârr-mecrur, (نَجْعَلُ) nün ikinci mef'ûlüne müteallık. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (الْمُفْسِدِينَ) ye müteallık. (أَمْ), (بَلْ) mânasında istifhâm. (نَجْعَلُ) geçenki gibi. (الْمُتَّقِينَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (كَالْفُجَّارِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık.

Cümleler:

(...نَجْعَلُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...نَجْعَلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(كِتَابٌ) mahzuf (هَذَا) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْزَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (مُبَارَكٌ) ikinci haber veya mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَدَّبَّرُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَدَّبَّرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَنْزَلْنَا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَتَذَكَّرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُولُو) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (الْأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنْ يَتَذَكَّرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...كِتَابٌ "هَذَا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنزَلْنَاهُ) cümlesi, (كِتَابٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 30

وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَٰنَ ۚ نِعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (وَهَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِدَاوُودَ) câr-mecrur, (وَهَبْنَا) ye müteallık. (سُلَيْمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نِعْمَ) fi'li mâzı, câmid. (الْعَبْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَوَّابٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...وَهَبْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نِعْمَ الْعَبْدُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ أَوَّابٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (عُرِضَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ) câr-mecrurlar, (عُرِضَ) ya müteallıklar. (الصَّافِنَاتُ) nâibi fâil, merfu. (الْجِيَادُ) bedel, merfu. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 32

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي ۖ حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَان) a râci. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَحْبَبْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (حُبَّ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْخَيْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(عَنْ ذِكْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رَبِّي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تَوَارَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir mukadder (الشمس) e veya (الصَّافِنَاتُ) a râci. (بِالْحِجَابِ) cârr-mecrur, (تَوَارَتْ) e müteallık.

(...أَنْ تَوَارَتْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَحْبَبْتُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...إِنِّي أَحْبَبْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَحْبَبْتُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 33

رُدُّوهَا عَلَيَّ ۖ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(رُدُّوهَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, (رُدُّوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (طَفِقَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (سُلَيْمَانَ) a râci. (مَسْحًا), (يمسح) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالسُّوقِ) cârr-mecrur, mukadder fi'le müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَعْنَاقِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...رُدُّوهَا) cümlesi, geçen kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...طَفِقَ مَسْحًا) cümlesi, (رُدُّوهَا) takdîrindeki mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَسْحًا "يمسح") cümlesi, (طَفِقَ) nın haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 34

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (فَتَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (سُلَيْمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَلْقَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَىٰ كُرْسِيِّ) cârr-mecrur, (أَلْقَيْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَسَدًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (أَنَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَانَ) a râci.

Cümleler:

(...فَتَنَّا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقَيْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَابَ) cümlesi, (فخرج سُلَيْمَان فأنكره قومه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي ۖ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَان) a râci. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اغْفِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (هَبْ لِي), (اغْفِرْ لِي) gibi, ona ma'tuf. (مُلْكًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يَنْبَغِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مُلْكًا) e râci. (لِأَحَدٍ) cârr-mecrur, (يَنْبَغِي) ye müteallık. (مِنْ بَعْدِي) cârr-mecrur, (أَحَدٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أنتَ) mübteda, mahallen merfu. (الْوَهَّابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اغْفِرْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...هَبْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَنْبَغِي) cümlesi, (مُلْكًا) in sıfatı. Mahallen mansub.

(إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(أَنتَ الْوَهَّابُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 36

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (سَخَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (سَخَّرْنَا) ye müteallık. (الرِّيحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الرِّيحَ) a râci. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رُخَاءً), (الرِّيحَ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَيْثُ) zarf, mahallen mansub. (أَصَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَانَ) a râci.

Cümleler:

(...سَخَّرْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَجْرِي) cümlesi, (الرِّيحَ) dan hâl. Mahallen mansub.

(أَصَابَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 37

وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الشَّيَاطِينَ), (الرِّيحَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُلَّ) bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَنَّاءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (غَوَّاصٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 38

وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آخَرِينَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مُقَرَّنِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِي الْأَصْفَادِ) cârr-mecrur, (مُقَرَّنِينَ) ye müteallık.

Âyet: 39

هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (عَطَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (امْنُنْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَوْ) âtıfa. (أَمْسِكْ), (امْنُنْ) gibi, ona ma'tuf. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (حِسَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...هَذَا عَطَاؤُنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...امْنُنْ) cümlesi, (إن أردت أن تمنن) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum. Veya (قلنا) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...أَمْسِكْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 40

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 25. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 41

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ ۘ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اذْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَبْدَ) mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَيُّوبَ) atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) zarf, mahallen mansub. (نَادَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أيُّوب) e râci. (رَبَّ) münâda, mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَسَّ) fi'li mâzı. (نِ) harfi vikâye. (يَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِنُصْبٍ) cârr-mecrur, (مَسَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (عَذَابٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنِّي مَسَّنِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (نَادَى) ye müteallık.

Cümleler:

(...اذْكُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَادَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ) cümlesi, (أنّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 42

اُرْكُضْ بِرِجْلِكَ ۚ هٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(اُرْكُضْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (برِجْلِ) cârr-mecrur, (اُرْكُضْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مُغْتَسَلٌ) mahzuf (أنت) takdîrindeki haberin sıfatı, (بَارِدٌ) ikinci sıfatı, (وَشَرَابٌ) ma'tuf, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اُرْكُضْ بِرِجْلِكَ) cümlesi, (قلنا) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...هَذَا مُغْتَسَلٌ) cümlesi, (فقلنا) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Âyet: 43

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وَهَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (وَهَبْنَا) ye müteallık. (أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِثْلَ), (أَهْلَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَحْمَةً) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَّا) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (ذِكْرَى), (رَحْمَةً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لِأُولِي) cârr-mecrur, (ذِكْرَى) ya müteallık. (الْأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...وَهَبْنَا) cümlesi, (كشفنا ما به) takdîrindeki mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنَثْ ۗ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا ۚ نِعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (خُذْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِيَدِ) cârr-mecrur, (خُذْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ضِغْثًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (اضْرِب بِهِ), (خُذْ بِيَدِ) gibi. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَحْنَثْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (وَجَدْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (صَابِراً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نِعْمَ) fi'li mâzı, câmid. (الْعَبْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَوَّابٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...خُذْ) cümlesi, (قلنا) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اضْرِب) cümlesi, (خُذْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...لا تَحْنَثْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...إِنَّا وَجَدْنَاهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...وَجَدْنَاهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...نِعْمَ الْعَبْدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ أَوَّابٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اذْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عِبَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِبْرَاهِيمَ) bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِسْحَاقَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَعْقُوبَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُولِي) geçen

isimlerin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (الْأَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَبْصَارِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...اذْكُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

إِنَّآ أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَخْلَصْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِخَالِصَةٍ) cârr-mecrur, (أَخْلَصْنَا) ye müteallık. (ذِكْرَى), (خَالِصَةٍ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّا أَخْلَصْنَاهُم) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَخْلَصْنَاهُم) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 47

وَإِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (مِنَ الْمُصْطَفَيْنَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْأَخْيَارِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(إِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ ۖ وَكُلٌّ مِّنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اذْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (ذَا) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ا). (الْكِفْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الْأَخْيَارِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...اذْكُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كُلٌّ مِنْ الْأَخْيَارِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

هٰذَا ذِكْرٌ ۖ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (ذِكْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (حُسْنَ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَآبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...هَذَا ذِكْرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

جَنَّاتِ عَدْنٍ مُفَتَّحَةً لَهُمُ الْأَبْوَابُ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(جَنَّاتِ), (حُسْنَ) ye atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti kesre. (عَدْنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُفَتَّحَةً), (جَنَّاتِ عَدْنٍ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (مُفَتَّحَةً) e müteallık. (الْأَبْوَابُ) ismi mef'ûl olan (مُفَتَّحَةً) in nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti zamme.

Âyet: 51

مُتَّكِئِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(مُتَّكِئِينَ), (لَهُمُ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, bu hâle müteallık. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهَا بِفَاكِهَةٍ) cârr-mecrurlar, (يَدْعُونَ) ye müteallıklar. (كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ) sıfat ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...يَدْعُونَ) cümlesi, (مُتَّكِئِينَ) den veya (لَهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ اَتْرَابٌ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَاصِرَاتُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الطَّرْفِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَتْرَابٌ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...عِندَهُمْ قَاصِرَاتُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 53

هٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَا) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (تُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (لِيَوْمِ) cârr-mecrur, (تُوعَدُونَ) ye müteallık. (الْحِسَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...هَذَا مَا تُوعَدُونَ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...تُوعَدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

اِنَّ هٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (رِزْقُ), (اِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (نَفَادٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَهُ مِن نَّفَادٍ) cümlesi, (رِزْقُنَا) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 55

هٰذَا ۚ وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret –(هَذَا) bu ismi işâret mübteda mıdır, haber midir kesinlik kazanmamıştır. Mücerret söz gelimi bir işâret durumundadır. Bununla beraber "mübtedadır, haberi mahzuftur" diyen olduğu gibi "mübteda mahzuf, haberdir" diyen de olmuştur. En iyi bilen Allâh'tır–. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لِلطَّاغِينَ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (شَرَّ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَآبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(..."هَذَا" للمؤمنين) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

جَهَنَّمَ ۚ يَصْلَوْنَهَا ۚ فَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(جَهَنَّمَ), (شَرَّ) den bedel veya atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَصْلَوْنَهَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الْمِهَادُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَصْلَوْنَهَا) cümlesi, (جَهَنَّمَ) den hâl. Mahallen mansub.

(بِئْسَ الْمِهَادُ) cümlesi, (إن كان هذا حالها) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 57

هٰذَا ۙ فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ ۙ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (فَ) tenbih için. (لْ) emir lâmı. (يَذُوقُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ) haber ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(هَذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَذُوقُوهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

وَاٰخَرُ مِنْ شَكْلِهٖٓ اَزْوَاجٌ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آخَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن شَكْلٍ) cârr-mecrur, (آخَرُ) nun mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَزْوَاجٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(آخَرُ مِن شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

هٰذَا فَوْجٌ مُقْتَحِمٌ مَعَكُمْ ۚ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ ۖ اِنَّهُمْ
صَالُوا النَّارِ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (فَوْجٌ مُقْتَحِمٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (مَرْحَباً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı veya mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (مَرْحَباً) a müteallık. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (صَالُوا) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...هَذَا فَوْجٌ) cümlesi, (قَالُوا) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(لا مَرْحَباً بِهِمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُمْ صَالُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

قَالُوا بَلْ أَنتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا ۖ فَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلْ) harfi idrâb. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. Mübtedanın haberi mahzuf. (لا) nâfiye. (مَرْحَباً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı veya mef'ûlü bihi, mansub. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (مَرْحَباً) e müteallık. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (قَدَّمْتُمُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لَنا) cârr-mecrur, (قَدَّمْتُمُوا) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الْقَرَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Makûlül'kavl mahzuf, (لا تشتمونا بل أنتم) takdîrinde.

(أَنتُمْ لا مَرْحَباً بِكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لا مَرْحَباً بِكُمْ) cümlesi, (أَنتُمْ أحقّ بالقول) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...أَنتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَدَّمْتُمُوهُ لَنا) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 61

قَالُوا رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (قَدَّمَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (لَنا) cârr-mecrur, (قَدَّمَ) ye müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذا) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) cevâbda vâkı. (زِدْهُ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَذَاباً ضِعْفاً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, (زِدْ) e müteallık.

Cümleler:

(...قالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَنْ قَدَّمَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قَدَّمَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...زِدْهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 62

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَنَا) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لَا) nâfiye. (نَرَىٰ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (رِجَالًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (نَعُدُّهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِنَ الْأَشْرَارِ) câr-mecrur, (نَعُدُّ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَا لَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَا نَرَىٰ) cümlesi, (لَنَا) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(...كُنَّا نَعُدُّهُمْ) cümlesi, (رِجَالًا) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...نَعُدُّهُمْ) cümlesi, (كُنَّا) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 63

اَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا اَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْاَبْصَارُ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (اتَّخَذْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (سِخْرِيًّا) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمْ) âtıfa. (زَاغَتْ) fi'li mâzı. (عَنْهُمُ) câr-mecrur, (زَاغَتْ) e müteallık. (الْأَبْصَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(اتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

اِنَّ ذٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ اَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ ذٰلِكَ) harfi tekîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi tekîd. (حَقٌّ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَخَاصُمُ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَهْلِ النَّارِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...إِنَّ ذٰلِكَ لَحَقٌّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَخَاصُمُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

قُلْ اِنَّمَآ اَنَا مُنْذِرٌ ۖ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (مُنْذِرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (مِنْ) harfi cerr zâid. (إِلٰهٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (اللّٰهُ) lafzı celâl, haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) sıfatlar, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَا مُنْذِرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا مِنْ إِلٰهٍ إِلَّا اللّٰهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 66

رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(رَبُّ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve matufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, ma'tuf, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ) sıfatlar, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Âyet: 67

قُلْ هُوَ نَبَؤٌا عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (نَبَأٌ عَظِيمٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ نَبَأٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 68

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَنْهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُعْرِضُونَ) ye müteallık.

Cümle:

(أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ) cümlesi, (نَبَأٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 69

مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِي) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (عِلْمٍ), (كَانَ) nin muahhar ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (بِالْمَلَإِ) cârr-mecrur, (عِلْمٍ) e müteallık. (الْأَعْلَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mecrur. (يَخْتَصِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَخْتَصِمُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 70

إِنْ يُوحَى إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (يُوحَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (يُوحَى) ya müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أَنَّمَا) edâtı hasr. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (نَذِيرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ...) cümlesi, masdar te'vîlinde nâibi fâil. Mahallen merfu.

Cümle:

(يُوحَى إِلَيَّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّى خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(إِذْ) zarf, 69. âyetteki (إِذْ) den bedel, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلْمَلَائِكَةِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خَالِقٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَشَراً) ismi fâilin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن طِينٍ) cârr-mecrur, (بَشَراً) ın mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(قَالَ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِنِّي خَالِقٌ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 72

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِى فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (سَوَّيْتُهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (نَفَخْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِ مِن رُوحِي) cârr-mecrurlar, (نَفَخْتُ) ye müteallıklar. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (قَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (قَعُوا) ya müteallık. (سَاجِدِينَ), (قَعُوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(سَوَّيْتُهُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(نَفَخْتُ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(قَعُوا...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (سَجَدَ) fi'li mâzı. (الْمَلَائِكَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلُّ) tevkîd, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْمَعُونَ) ikinci tevkîd, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(...سَجَدَ الْمَلَائِكَةُ) cümlesi, (فخلقه فسوّاه فنفخ فيه الروح) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

اِلَّآ اِبْلِيسَ ۖ اِسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (إِبْلِيسَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اسْتَكْبَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْلِيس) e râci. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (إِبْلِيس) e râci. (مِنْ الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...اسْتَكْبَرَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ مِنْ الْكَافِرِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 75

قَالَ يٰٓاِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ ۖ
اَسْتَكْبَرْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (يَا) harfi nidâ. (إِبْلِيسُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (مَنَعَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَسْجُدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِمَا) cârr-mecrur, (تَسْجُدَ) ye müteallık.

(أَنْ تَسْجُدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (مِن) ile mahallen mecrur. (مَنَعَ) ya müteallık.

(خَلَقْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (بِيَدَيَّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm tevbîhî. (اسْتَكْبَرْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْ) âtıfa. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنَ الْعَالِينَ) cârr-mecrur, (كُنتَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْتُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَكْبَرْتَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(كُنتَ مِنَ الْعَالِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ ۖ خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْلِيس) e râci. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (خَلَقْتَنِي) fi'li mâzı, fâili ve vikâye (ن) u ile mef'ûlü bih. (مِن نَّارٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْتَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (خَلَقْتَهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن طِينٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْتَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...خَلَقْتَنِي) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْتَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اخْرُجْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنْهَا) cârr-mecrur, (اخْرُجْ) a müteallık. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (رَجِيمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اخْرُجْ) cümlesi, (إن أبيت السجود) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Şart ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّكَ رَجِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَعْنَتِي) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَىٰ يَوْمِ) cârr-mecrur, (لَعْنَتِي) ye müteallık. (الدِّينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:
(...إِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّكَ رَجِيمٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 79

قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:
(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إبْلِيس) e râci. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَنظِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَىٰ يَوْمِ) cârr-mecrur, (أَنظِرْ) e müteallık. (يُبْعَثُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَنظِرْنِي) cümlesi, (إن جعلتني رجيماً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُبْعَثُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 80

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنَ الْمُنْظَرِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ) cümlesi, (إن رغبت الإنظار) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Şart ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 81

إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (الْمُنْظَرِينَ) ye müteallık. (الْوَقْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمَعْلُومِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 82

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْلِيس) e râci. (فَ) tertibi tealluk için. (بِ) harfi kasem ve cerr. (عِزَّتِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, mukadder (أقسم) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (أُغْوِيَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَجْمَعِينَ) tevkîd, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أقسم" بِعِزَّتِكَ") cümlesi, (هؤلاء) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

İsim cümlesi, (إن أنظرتني فأنا أقسم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Şart ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَغْوِيَنَّهُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 83

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (عِبَادَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْهُمُ) cârr-mecrur, sıfat ve mansub olan (الْمُخْلَصِينَ) ye müteallık.

Âyet: 84

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (الْحَقُّ), (قولي) takdîrindeki mübtedanın haberi veya (مِنِّي) takdîrindeki haberin mübtedası, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) îtirâzıyye. (الْحَقَّ) mukaddem mefûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

("مِنِّي" الْحَقُّ) cümlesi, (إن غووا بك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Şart ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَقُولُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 85

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(لَ) harfi kasem. (أَمْلَأَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنا). (جَهَنَّمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْكَ) cârr-mecrur, (أَمْلَأَنَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (أَمْلَأَنَّ) ye müteallık. (تَبِعَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (أَجْمَعِينَ) tevkîd, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَمْلَأَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetteki (الْحَقَّ) dan bedel. Mahallen mansub. Veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...تَبِعَكَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 86

قُلْ مَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ وَمَآ اَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) nâfiye. (أَسْأَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl, mahallen mansub ve lafzan mecrur olan (أَجْرٍ) e müteallık. (مِنْ) zâid. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنَا) ismi, mahallen merfu. (مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَسْأَلُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(مَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 87

اِنْ هُوَ اِلاَّ ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(اِنْ) nâfiye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (اِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (ذِكْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (ذِكْرٌ) e müteallık.

Cümle:

(...اِنْ هُوَ اِلاَّ ذِكْرٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 88

وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَاَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (تَعْلَمُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Fâili mahzuf (و). (نَبَأَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen

mecrur. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حِينٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَعْلَمُنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

SÂD SÛRESİNİN SONU

ZÜMER SÛRESİ

39. Sûredir
75 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**تَنْزِيلُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الْكِتَابِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**مِنَ اللّٰهِ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ**) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...**تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللّٰهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**أَنْزَلْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**إِلَيْكَ**) cârr-mecrur, (**أَنْزَلْنَا**) ye müteallık. (**الْكِتَابَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**بِالْحَقِّ**) cârr-mecrur, (**أَنْزَلْنَا**) ye müteallık. (**فَ**) âtıfa. (**اعْبُدِ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**اللّٰهَ**) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**مُخْلِصًا**), (**اعْبُدِ**) un fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**لَهُ**) cârr-mecrur, (**مُخْلِصًا**) a müteallık. (**الدِّينَ**), (**مُخْلِصًا**) ın mef'ûlü bihi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...**إِنَّا أَنْزَلْنَا**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**أَنْزَلْنَا**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

(...**اعْبُدِ**) cümlesi, (**تنبّه**) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اَلَا لِلّٰهِ الدِّيْنُ الْخَالِصُ ۬ وَالَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ ۘ مَا نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيُقَرِّبُوْنَآ اِلَى اللّٰهِ زُلْفٰى ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِىْ مَا هُمْ فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِىْ مَنْ هُوَ كٰذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(اَلَا) edâtı tenbih. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الدِّيْنُ) muahhar mübteda ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِيْنَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (اتَّخَذُوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ دُوْنِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْلِيَاءَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (نَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُقَرِّبُوْا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نِ) un hazfi. (وْ) fâili. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (يُقَرِّبُوْا) ye müteallık. (زُلْفَى) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(...أَنْ يُقَرِّبُوْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نَعْبُدُ) ye müteallık.

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَحْكُمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي مَا) cârr-mecrur, (يَحْكُمُ) ye müteallık. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَخْتَلِفُونَ) e müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (كَاذِبٌ كَفَّارٌ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لِلّٰهِ الدِّيْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذُوْا) cümlesi, (الَّذِيْنَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا نَعْبُدُهُمْ) cümlesi, (يقولون) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, (الَّذِيْنَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَحْكُمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّ اللَّهَ لا يَهْدِي مَنْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا يَهْدِي مَنْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...هُوَ كَاذِبٌ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

لَوْ اَرَادَ اللّٰهُ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفٰى مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۙ سُبْحَانَهٗ ؕ هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(لَوْ) harfi imtinâ. (أَرَادَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَتَّخِذَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (وَلَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يَتَّخِذَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (اصْطَفى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِمَّا) cârr-mecrur, (اصْطَفى) ye müteallık. (يَخْلُقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsûl, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يَخْلُقُ) gibi. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) haber ve sıfatları, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَرَادَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اصْطَفى) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَخْلُقُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سُبْحَانَهُ" نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ يُكَوِّرُ الَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ
وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۭ كُلٌّ يَّجْرِيْ
لِاَجَلٍ مُّسَمًّى ۭ اَلَا هُوَ الْعَزِيْزُ الْغَفَّارُ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya veya mahzuf hâle müteallık. (يُكَوِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (اللَّيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى النَّهَارِ) cârr-mecrur, (يُكَوِّرُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ), (يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) mef'ûlü bih ve matufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (كُلٌّ) e râci. (كُلٌّ) cârr-mecrur, (يَجْرِي) ye müteallık. (مُسَمًّى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (أَلَا) harfi tenbih. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...خَلَقَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (اللَّهُ) nün ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...يُكَوِّرُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu. Veya (خَلَقَ) nın fâilinden hâl. Mahallen mansub.

İkinci (...يُكَوِّرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(...سَخَّرَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(...كُلٌّ يَجْرِي) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ
مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ ۚ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ
خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ
لَهُ الْمُلْكُ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(خَلَقَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِن نَفْسٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (وَاحِدَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (زَوْجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُم) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (مِنَ الْأَنْعَامِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (ثَمَانِيَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَزْوَاجٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَخْلُقُكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِي بُطُونِ) cârr-mecrur, (يَخْلُقُ) ye müteallık. (أُمَّهَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَلْقًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَخْلُقُ) ya müteallık. (خَلْقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي ظُلُمَاتٍ) cârr-mecrur, (يَخْلُقُ) ye müteallık. (ثَلَاثٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَٰلِكُمُ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ رَبُّ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye lilcins. (إِلَٰهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ), (لَا) nın mahzuf haberinden bedel, mahallen merfu. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَنَّى) ismi istifhâm, zarfiyye, mahallen mansub. (تُصْرَفُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...خَلَقَكُم مِن نَفْسٍ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) ve (...أَنْزَلَ لَكُم) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...يَخْلُقُكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...ذَٰلِكُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُ الْمُلْكُ) cümlesi, (لَكُمْ) ün üçüncü haberi. Mahallen merfu.
(لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ) cümlesi, (لَكُمْ) ün dördüncü haberi. Mahallen merfu. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُصْرَفُونَ) cümlesi, (إن كان هذا شأن الله) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 7

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ۖ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ ۗ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (تَكْفُرُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (فَـ) cevâbda vâkı. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (غَنِيٌّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْكُمْ) cârr-mecrur, (غَنِيٌّ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَرْضَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لِعِبَادِ) cârr-mecrur, (يَرْضَى) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْكُفْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِن تَشْكُرُوا), (إِن تَكْفُرُوا) gibi, ona ma'tuf. (يَرْضَ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَرْضَ) ya müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (لا) nâfiye. (تَزِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَازِرَةٌ) mahzuf fâilin sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (وِزْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُخْرَى) mahzuf (نفس) takdîrindeki muzâfun ileyhin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (إِلَىٰ رَبِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) âtıfa. (يُنَبِّئُكُم) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) e râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبِّئُ) ye müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub

olan ismi. (عَلِيمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِذَاتِ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (الصُّدُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَكْفُرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لا يَرْضَى) cümlesi, (غَنِيٌّ) ün haberine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...تَشْكُرُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْضَهُ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَزِرُ وَازِرَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِلَى رَبِّكُم مَرْجِعُكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُنَبِّئُكُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ
نِعْمَةً مِنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوا إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ
أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ۖ إِنَّكَ
مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَسَّ) fi'li mâzı. (الْإِنْسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ضُرٌّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (دَعَا) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنْسَانَ) a râci. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُنِيبًا), (الْإِنْسَانَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (مُنِيبًا) e müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (خَوَّلَهُ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. (نِعْمَةً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (نِعْمَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (نَسِيَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنْسَانَ) a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li

mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الْإِنسَانَ) a râci. (يَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَدْعُوا) ye müteallık. (مِن قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur, (يَدْعُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانَ) a râci. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (أَندَاداً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُضِلَّ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانَ) a râci. (عَن سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُضِلَّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يُضِلَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلَ) ye müteallık.

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (تَمَتَّعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِكُفْرِ) cârr-mecrur, (تَمَتَّعْ) a müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَلِيلاً) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنْ أَصْحَابِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, müste'nef. Îrâbda yeri yok.

(...دَعَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...خَوَّلَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

İkinci (إِذَا) ve cevâbı cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَسِيَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ يَدْعُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُوا) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...جَعَلَ) cümlesi, (نَسِيَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَمَتَّعْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ الَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ
وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ ۗ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ ۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) manâsında idrâbı intikâli ve istifhâm inkâri ifâdeli. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. Haberi mahzuf (كمن هُوَ عاص) takdîrinde. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (قانِتٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (آناءَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّيْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سَاجِداً), (قانِتٌ) ün zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قائِماً) hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحْذَرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْآخِرَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَرْجُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (رَحْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَلْ) harfi istifhâm inkâri. (يَسْتَوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) geçenkine ma'tuf, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) geçenki gibi. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَتَذَكَّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُولُوا) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (الْأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(مَنْ هُوَ قانِتٌ "كمن هُوَ عاص") cümlesi, geçen kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ قانِتٌ...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَحْذَرُ...) cümlesi, ikinci hâl. Mahallen mansub.

(يَرْجُوا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(قُلْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَوِي...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَعْلَمُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لا يَعْلَمُونَ...) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۚ لِلَّذِينَ اَحْسَنُوا
فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ وَاَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةٌ ۗ اِنَّمَا يُوَفَّى

الصَّابِرُونَ اَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nidâ. (عِبَادِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَحْسَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي هَذِهِ) cârr-mecrur, (أَحْسَنُوا) ye müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (حَسَنَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أَرْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَاسِعَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يُوَفَّى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الصَّابِرُونَ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (أَجْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (حِسَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَحْسَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا ... حَسَنَةٌ) cümlesi, isti'nâf beyânı. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ) cümlesi, geçen cümleye veya (اتَّقُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

قُلْ اِنِّيٓ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّيْنَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أُمِرْتُ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَعْبُدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُخْلِصاً), (أَعْبُدَ) nin fâilinden hâl,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُ) cârr-mecrur, (مُخْلِصاً) a müteallık. (الدِّينَ), (مُخْلِصاً) ın mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أنْ أعْبُدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أمِرْتُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إنِّي أمِرْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أمِرْتُ) cümlesi, (إنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 12

وَأُمِرْتُ لِاَنْ اَكُونَ اَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أمِرْتُ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (أكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنا). (أوَّلَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُسْلِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(...أنْ أكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أمِرْتُ) ye müteallık.

Cümle:

(...أمِرْتُ) cümlesi, geçen âyetteki (أمِرْتُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 13

قُلْ اِنِّيٓ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إنْ) harfi şart, câzim. (عَصَيْتُ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (رَبِّي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَذَابَ), (أخَافُ) nün mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٍ عَظِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إنِّي أخَافُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَخَافُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...عَصَيْتُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 14

قُلِ اللّٰهَ اَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِى ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللّٰهَ) lafzı celâl, mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مُخْلِصاً), (أَعْبُدُ) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُ) cârr-mecrur, (مُخْلِصاً) a müteallık. (دِينِي), (مُخْلِصاً) ın mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَعْبُدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 15

فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ ۗ قُلْ اِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اَلَا ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (شِئْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ الْخَاسِرِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (إِنَّ) nin haberi, mahallen merfu. (خَسِرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَهْلِي) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَسِرُوا) ye mütealık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَلَا) edâtı tenbih. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اعْبُدُوا) cümlesi, (أنتم) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu.
(...شِئْتُم) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...خَسِرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۚ ذَٰلِكَ
يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ ۚ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(لَهُم مِن فَوْقِ) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ظُلَلٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ النَّارِ) cârr-mecrur, (ظُلَلٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, mahzuf mübtedaya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ظُلَلٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يُخَوِّفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُخَوِّفُ) ye müteallık. (عِبَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (عِبَادِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّقُونِ) fi'li emr ve fâili. (نِ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(لَهُم مِن فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...يُخَوِّفُ) cümlesi, (ذَٰلِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَا عِبَادِ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(اتَّقُونِ) cümlesi, (إن خفتم النار) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Şart ve cevâbı cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ اَنْ يَعْبُدُوهَا وَانَابُوٓا اِلَى اللّٰهِ لَهُمُ الْبُشْرٰى ۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) mübteda, mahallen merfu. (اجْتَنَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الطَّاغُوتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَعْبُدُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...أَنْ يَعْبُدُوهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlden bedeli iştimâl. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (أَنَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَنَابُوا) ye müteallık. (لَهُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْبُشْرٰى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فَ) âtıfa, sebebi müsebebe bağlar. (بَشِّرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عِبَادِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...الَّذِينَ اجْتَنَبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اجْتَنَبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَابُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمُ الْبُشْرٰى) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(بَشِّرْ عِبَادِ) cümlesi, (تنبيه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

اَلَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ اَحْسَنَهٗ ۭ اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ هَدٰىهُمُ اللّٰهُ وَاُولٰٓئِكَ هُمْ اُولُو الْاَلْبَابِ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, (عِبَادِ) nin sıfatı, mahallen mansub. (يَسْتَمِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْقَوْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (يَتَّبِعُونَ), (يَسْتَمِعُونَ) gibi, ona ma'tuf. (أَحْسَنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أولئك) ismi işâret, mübteda, (الَّذِينَ) ismi mavsul, haber, mahallen merfular. (هَدَاهُمُ) fi'li mâzı

ve mef'ûlü. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أُولَئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (هُمْ) zamîri fasl. (أُولُوا) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (الْأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَسْتَمِعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَّبِعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...هَدَاهُمُ اللَّهُ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ) cümlesi, (أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ ۖ أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm inkârî. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu –(مَنْ) in haberi mahzuf, (كمن هو ناج) takdîrinde–. (حَقَّ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (حَقَّ) ya müteallık. (كَلِمَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (أَنْتَ) mübteda, mahallen merfu. (تُنْقِذُ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık.

Cümleler:

(...مَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(أَنْتَ تُنْقِذُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum. (Bu âyetteki (مَنْ) nin şartıyye (أَفَأَنْتَ) cümlesinin cevâbiye olduğu şeklinde îrâb yapılmış ise de, esah olan şart-cevâb olmayışıdır.)

(...تُنْقِذُ) cümlesi, (أَنْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ ۙ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَعْدَ اللَّهِ ۖ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(لٰكِنِ) harfi istidrâk idrâbî. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (اتَّقَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (غُرَفٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن فَوْقِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ) muahhar mübteda ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَعْدَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يُخْلِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمِيعَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...الَّذِينَ اتَّقَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَهُمْ غُرَفٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مِن فَوْقِهَا غُرَفٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) cümlesi, (غُرَفٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

("اللَّه وَعداً وعد") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يُخْلِفُ اللَّهُ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَسَلَكَهٗ يَنَابِيْعَ فِى
الْاَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهٖ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا اَلْوَانُهٗ ثُمَّ يَهِيْجُ فَتَرٰىهُ
مُصْفَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهٗ حُطَامًا ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِاُولِى
الْاَلْبَابِ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (سَلَكَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (يَنَابِيعَ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَنَابِيعَ) nın mahzuf sıfatına müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (يُخْرِجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُخْرِجُ) ye müteallık. (زَرْعاً مُخْتَلِفاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (أَلْوَانُ), (مُخْتَلِفاً) in fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (يَهِيجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (زَرْعاً) a râci. (فَ) âtıfa. (تَرَاهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مُصْفَرّاً) ikinci mef'ûl veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (يَجْعَلُهُ) fi'li muzâri ve birinci mef'ûlü. (حُطَاماً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (ذِكْرَىٰ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لِأُولِي) cârr-mecrur, (ذِكْرَىٰ) ya müteallık. (الْأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنزَلَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...سَلَكَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يُخْرِجُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يَهِيجُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...تَرَاهُ مُصْفَرّاً) ve (...يَجْعَلُهُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

أَفَمَن شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِّن رَّبِّهِ ۚ فَوَيْلٌ لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ اللَّهِ ۚ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (فَ) âtıfa. (مَن) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu –(مَن) in haberi mahzuf, (كمن طبع علي قلبه) takdîrinde–. (شَرَحَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (صَدْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلْإِسْلَامِ) cârr-mecrur, (شَرَحَ) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen

merfu. (عَلَى نُورٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِن رَبِّهِ) cârr-mecrur, (نُورٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْقَاسِيَةِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (قُلُوبُ), (الْقَاسِيَةِ) nin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن ذِكْرِ) cârr-mecrur, (الْقَاسِيَةِ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَن شَرَحَ) cümlesi, (أمن أسلم) takdîrindeki mukadder isti'nâf ta'lîl cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...شَرَحَ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ عَلَى نُورٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...وَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

اَللّٰهُ نَزَّلَ اَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِيَ ۖ تَقْشَعِرُّ
مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ۚ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ
اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ ۗ ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْدِى بِهٖ مَنْ يَشَآءُ ۗ وَمَنْ
يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَزَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (أَحْسَنَ) mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَدِيثِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كِتَابًا مُتَشَابِهًا) bedel ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مَثَانِيَ) ikinci sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقْشَعِرُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (تَقْشَعِرُّ) ye müteallık. (جُلُودُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَخْشَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (تَلِينُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (جُلُودُ) fâil, merfu.

Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قُلُوبُهُمْ), (جُلُودُهُمْ) gibi, ona ma'tuf. (إِلَى ذِكْرِ) cârr-mecrur, (تَلِينُ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَلِكَ) mübteda, mahallen merfu. (هُدَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللَّهِ) geçenki gibi. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (مَنْ) harfi şart, câzim, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُضْلِلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (مَا) nâfiye, mühmele. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (هَادٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...اللَّهُ نَزَّلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَزَّلَ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ) cümlesi, (كِتَاباً) in üçüncü sıfatı. Mahallen mansub.

(...يَخْشَوْنَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَلِينُ جُلُودُهُمْ) cümlesi, (تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَهْدِي) cümlesi, (هُدَى) den hâl. Mahallen mansub.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid mahzuf.

(...مَنْ يُضْلِلْ اللَّهُ) cümlesi, (ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَهُ مِنْ هَادٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 24

أَفَمَنْ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu –haberi mahzuf, (كمن أمن منه) takdîrinde–. (يَتَّقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِوَجْهِهِ) cârr-mecrur, (يَتَّقِي) ye müteallık. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سُوءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَوْمَ) zarfı

zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتَّقِي) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (لِلظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul, (جزاءً) takdîrindeki mef'ûlü bihin muzâfun ileyhi, mahallen mecrur. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَكْسِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

("كمن أمن منه" يَتَّقِي مَنْ) cümlesi, (أكل الناس سواء) takdîrindeki mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَّقِي) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قِيلَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...ذُوقُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَكْسِبُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 25

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(كَذَّبَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâili, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَتَاهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْعَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ حَيْثُ) cârr-mecrur, (أَتَى) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كَذَّبَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَتَاهُمُ الْعَذَابُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 26

فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَذَاقَهُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (الْخِزْيَ) ikinci mef'ûlü, mansub. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (أَذَاقَ) ya müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) harfi te'kîd. (عَذَابُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَوْ) harfi imtinâ. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَذَاقَهُمُ اللَّهُ) cümlesi, geçen âyetteki (أَتَاهُمْ الْعَذَابُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(عَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya (أَذَاقَهُمُ) ün mef'ûl zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (ما كذبوا رسولهم في الدنيا) takdîrinde.

(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 27

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَرَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلنَّاسِ فِي هَذَا) cârr-mecrurlar, (ضَرَبْنَا) ye müteallıklar. (الْقُرْآنِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (ضَرَبْنَا) ye müteallık. (مَثَلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَتَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...ضَرَبْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 28

قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِى عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(قُرْآناً عَرَبِيّاً) hâl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (غَيْرَ) ikinci sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (عِوَجٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَتَّقُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 29

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً رَجُلاً فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلاً سَلَماً لِرَجُلٍ ۖ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلاً ۚ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ۚ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(ضَرَبَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مَثَلاً رَجُلاً) mef'ûlü bih ve bedel, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فِيهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شُرَكَاء) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُتَشَاكِسُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و). (وَ) âtıfa. (رَجُلاً سَلَماً) geçenkine ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لِرَجُلٍ) cârr-mecrur, (سَلَماً) e müteallık. (هَلْ) edâtı istifhâm. (يَسْتَوِيَانِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili. (مَثَلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اَلْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...ضَرَبَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْتَوِيَانِ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...اَلْحَمْدُ لِلَّهِ) cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَكْثَرُهُمْ لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَكْثَرُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 30

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّكَ مَيِّتٌ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (وَ) âtıfa. (إِنَّهُم مَيِّتُونَ) harfi te'kîd, ismi ve haberi.

Cümleler:

(...إِنَّكَ مَيِّتٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُم مَيِّتُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَخْتَصِمُونَ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَخْتَصِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(تَخْتَصِمُونَ ... إِنَّكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّهُم مَيِّتُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَخْتَصِمُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ CÜZÜN SONU

YİRMİ DÖRDÜNCÜ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 32

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللّٰهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ اِذْ جَآءَهٗ
اَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكٰفِرِينَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (كَذَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (كَذَبَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِالصِّدْقِ) cârr-mecrur, (كَذَّبَ) ye müteallık. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (كَذَّبَ) ye müteallık. (جَاءَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (أ) istifhâm takrîri. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (فِي جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مَثْوًى), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (مَثْوًى) e müteallık.

Cümleler:

(...مَنْ أَظْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَبَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَالَّذِى جَآءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهٖٓ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِي) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (جَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (بِالصِّدْقِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (صَدَّقَ), (جَاءَ) gibi, ona ma'tuf. (بِهِ) cârr-mecrur, (صَدَّقَ) ya müteallık. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُتَّقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...الَّذِي جَاءَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَ بِالصِّدْقِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...صَدَّقَ بِهِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 34

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَشَاءُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (جَزَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُحْسِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ...) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُونَ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ذَٰلِكَ جَزَاءُ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi âkıbe ve cerr. (يُكَفِّرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (يُكَفِّرَ) ya müteallık. (أَسْوَأَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (يَجْزِيَ), (يُكَفِّرَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَجْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِأَحْسَنِ) cârr-mecrur, (يَجْزِيَ) ye müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنْ يُكَفِّرَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (الْمُحْسِنِينَ) ye müteallık.

(...أَنْ يَجْزِيَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...عَمِلُوا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 36

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ۖ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۚ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîri. (لَيْسَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِ) harfi cerr zâid. (كَافٍ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (عَبْدَ), (كَافٍ) in mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (يُخَوِّفُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِالَّذِينَ) cârr-mecrur, (يُخَوِّفُونَ) ye müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُضْلِلِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (مَا) nâfiye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (هَادٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُخَوِّفُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُضْلِلِ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَهُ مِنْ هَادٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 37

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ ۗ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) harfi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَهْدِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (مَا) nâfiye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (مُضِلٍّ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (أَ) istifhâm takrîri. (لَيْسَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِ) harfi cerr zâid. (عَزِيزٍ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (ذِي) sıfat, mecrur. Cer alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (انْتِقَامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَنْ يَهْدِ اللَّهُ) cümlesi, geçen âyetteki (يُضْلِلِ اللَّهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ ۭ قُلْ
اَفَرَءَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَنِىَ اللّٰهُ بِضُرٍّ هَلْ
هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهٖٓ اَوْ اَرَادَنِى بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ
رَحْمَتِهٖ ۭ قُلْ حَسْبِىَ اللّٰهُ ۭ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasem için. (إِنْ) harfi şart, câzim. (سَأَلْتَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) kasemiyye. (يَقُولُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Fâil mahzuf (و). (اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf, (خالق) takdîrinde. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَ) harfi istifhâm. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (رَأَيْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَرَادَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum.

(نْ) harfi vikâye. (يَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِضُرٍّ) cârr-mecrur, (أَرَادَ) ye müteallık. (هَلْ) edâtı istifhâm. (هُنَّ) mübteda, mahallen merfu. (كَاشِفَاتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (ضُرِّهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) âtıfa. (أَرَادَنِي) geçenki gibi, ona ma'tuf. (بِرَحْمَةٍ) cârr-mecrur, (أَرَادَ) ye müteallık. (هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ), (هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ) gibi. (قُلْ) geçenki gibi. (حَسْبِيَ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّهُ) lafzı celâl, muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَتَوَكَّلُ) ye müteallık. (الْمُتَوَكِّلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...إِنْ سَأَلْتَهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ خَلَقَ) cümlesi, (سَأَلْتَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...خَلَقَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...لَيَقُولُنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

("خَالِقُ اللَّهُ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَأَيْتُم) cümlesi, (إِنْ أَرَادَ اللَّهُ ضُرِّي) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Şart ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تَدْعُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَادَنِي) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ) cümlesi, (رَأَيْتُم) ün ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

İkinci (...أَرَادَنِي) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ) cümlesi, (هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...حَسْبِيَ اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اعْمَلُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَى مَكَانَتِهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي عَامِلٌ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (فَ) ta'lîliyye (سَوْفَ) harfi tenfîs. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اعْمَلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي عَامِلٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(سَوْفَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi mavsul, geçen fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (يَأْتِيهِ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (عَذَابٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُخْزِيهِ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (عَذَابٌ) e râci. (وَ) âtıfa. (يَحِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَحِلُّ) ye müteallık. (عَذَابٌ مُقِيمٌ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَأْتِيهِ عَذَابٌ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُخْزِيهِ) cümlesi, (عَذَابٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(يَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 41

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ ۖ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) âtıfa. (مَنِ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (اهْتَدَى) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (لِنَفْسِهِ) cârr-mecrur, (اهتداؤه) takdîrindeki mahzuf mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (ضَلَّ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَضِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (يَضِلُّ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنْتَ) ismi, mahallen merfu. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, lafzan mecrur, mahallen mansub, (مَا) nın haberi olan (وَكِيلٍ) e müteallık. (بِ) harfi cerr zâid.

Cümleler:

(...إِنَّا أَنْزَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَنِ اهْتَدَى) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اهْتَدَى) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...لِنَفْسِهِ "اهتداؤه") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...مَنْ ضَلَّ) cümlesi, (مَنِ اهْتَدَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ضَلَّ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 42

اَللّٰهُ يَتَوَفَّى الْاَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِى لَمْ تَمُتْ فِى مَنَامِهَا ۚ
فَيُمْسِكُ الَّتِى قَضٰى عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْاُخْرٰى اِلٰى
اَجَلٍ مُسَمًّى ۭ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَتَوَفَّى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (الْأَنْفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حِينَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَوْتِ)

muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الَّتِي) ismi mavsûl, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَمُتْ) fi'li muzâri, meczûm. Cezm alâmeti sükûn. (فِي مَنَامِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (يُمْسِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الَّتِي) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَضَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (قَضَى) ya müteallık. (الْمَوْتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يُرْسِلُ), (يُمْسِكُ) gibi, ona ma'tuf. (الْأُخْرَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (إِلَى أَجَلٍ) cârr-mecrur, (يُرْسِلُ) ye müteallık. (مُسَمًّى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَتَفَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...اللَّهُ يَتَوَفَّى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَوَفَّى) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...لَمْ تَمُتْ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُمْسِكُ) cümlesi, (يَتَوَفَّى) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...قَضَى) cümlesi, ikinci (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُرْسِلُ) cümlesi, (يُمْسِكُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 43

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ ۚ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شُفَعَاء) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) harfi istifhâm. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَا) nâfiye. (يَمْلِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا يَعْقِلُونَ), (لا يَمْلِكُونَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Makûlül'kavl mahzuf, (أيشفعون) takdîrinde.

(...لَوْ كَانُوا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, mâ kabli onu tefsîr ediyor.

(...لا يَمْلِكُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(لا يَعْقِلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 44

قُلْ لِلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا ۖ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۖ
ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الشَّفَاعَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَمِيعاً), (الشَّفَاعَةُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (ثُمَّ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechul ve merfu olan (تُرْجَعُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لِلّٰهِ الشَّفَاعَةُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

وَاِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ اشْمَاَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْاٰخِرَةِ ۚ وَاِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (ذُكِرَ اللَّهُ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (وَحْدَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اشْمَأَزَّتْ) fi'li mâzı. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْآخِرَةِ) câr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (ذُكِرَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve nâibi fâili. (مِن دُونِ) câr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) fücêiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَسْتَبْشِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...ذُكِرَ اللَّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...ذُكِرَ الَّذِينَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَسْتَبْشِرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 46

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
اَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللَّهُمَّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (مَّ), (يا) dan ıvaz. (فَاطِرَ) münâdânın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (عَالِمَ) ikinci sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (تَحْكُمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَحْكُمُ) ye müteallık. (عِبَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي مَا) câr-mecrur, (تَحْكُمُ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) câr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَخْتَلِفُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُمَّ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنتَ تَحْكُمُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَحْكُمُ) cümlesi, (أَنتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 47

وَلَوْ اَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوٓءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, (أَنَّ) nin muahhar ismi, mahallen mansub. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (جَمِيعًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مِثْلَ), (مَا) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنَّ لِلَّذِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (افْتَدَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ مِن سُوءِ) cârr-mecrurlar, (افْتَدَوْا) e müteallıklar. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (بَدَا) fi'li mâzı. (لَهُم مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrurlar, (بَدَا) ye müteallıklar. (مَا) ismi mavsul, (بَدَا) nin fâili, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (يَحْتَسِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...ثبت تملك) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...افْتَدَوْا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...بَدَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يَكُونُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَحْتَسِبُونَ) cümlesi, (يَكُونُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 48

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (بَدَا) fi'li mâzı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (بَدَا) ye müteallık. (سَيِّئَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (حَاقَ) fi'li mâzı. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (حَاقَ) ya müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْتَهْزِئُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...بَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ) cümlesi, geçen âyetteki (بَدَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...حَاقَ بِهِمْ مَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 49

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ ۚ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَسَّ) fi'li mâzı. (الْإِنْسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ضُرٌّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (دَعَانَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الْإِنْسَانَ) e râci. (ثُمَّ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (خَوَّلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (نِعْمَةً) ikinci mef'ûl,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَّا) cârr-mecrur, (نِعْمَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانَ) e râci. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أُوتِيتُهُ) fi'li mâzı, mechûl, nâibi fâili ve mef'ûlü. (عَلَىٰ عِلْمٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (فِتْنَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَٰكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَسَّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...دَعَانَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...خَوَّلْنَاهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَالَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أُوتِيتُهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هِيَ فِتْنَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 50

قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَمَآ أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (قَالَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَغْنَىٰ) fi'li mâzı. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (أَغْنَىٰ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْسِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَا أَغْنَىٰ ... مَا كَانُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَكْسِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 51

فَاَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا ۚ وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هٰٓؤُلَاءِ
سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا ۚ وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَصَابَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (سَيِّئَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ هٰٓؤُلَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (سَ) harfi tenfîs. (يُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا), (أَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) gibi. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُم) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مُعْجِزِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...أَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ) cümlesi, geçen âyetteki (مَا أَغْنَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

İkinci (...كَسَبُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا هُم بِمُعْجِزِينَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 52

اَوَ لَمْ يَعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَقْدِرُ ۚ
اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعْلَمُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَبْسُطُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (الرِّزْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَبْسُطُ) ya müteallık. (يَشَاءُ), (يَبْسُطُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَقْدِرُ), (يَشَاءُ) gibi, ona ma'tuf. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin

mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَعْلَمُوا) cümlesi, (أَغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْسُطُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْدِرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 53

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nidâ. (عِبَادِيَ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (أَسْرَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَىٰ أَنْفُسِ) cârr-mecrur, (أَسْرَفُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâhiye, câzime. (تَقْنَطُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِن رَحْمَةِ) cârr-mecrur, (تَقْنَطُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَغْفِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (الذُّنُوبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَمِيعاً), (الذُّنُوبَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا عِبَادِيَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَسْرَفُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَقْنَطُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَغْفِرُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ) cümlesi, geçenin ta'lîlinin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ الْغَفُورُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 54

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ
الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (أَنِيبُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَىٰ رَبِّ) cârr-mecrur, (أَنِيبُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَسْلِمُوا) fi'li emr ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (أَسْلِمُوا) ye müteallık. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, geçen fiillere müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْعَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ثُمَّ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تُنصَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

(...أَنْ يَأْتِيَكُمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Cümleler:
(أَنِيبُوا...) ve (أَسْلِمُوا...) cümleleri, geçen âyetteki (لا تَقْنَطُوا) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(لا تُنصَرُونَ) cümlesi, (فإذا جاءكم عذبتم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُم مِّن قَبْلِ أَن
يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (اتَّبِعُوا) fi'li emr ve fâili. (أَحْسَنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (إِلَيْكُم), (مِن رَبِّ) cârr-mecrurlar, (أُنزِلَ) ye müteallıklar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْعَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(بَغْتَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (تَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنْ يَأْتِيَكُمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...اتَّبِعُوا) cümlesi, geçen âyetteki (أَسْلِمُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُنْزِلَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَنْتُمْ لا تَشْعُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لا تَشْعُرُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 56

اَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتٰى عَلٰى مَا فَرَّطْتُ فِى جَنْبِ اللّٰهِ
وَاِنْ كُنْتُ لَمِنَ السّٰخِرِينَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَقُولَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَفْسٌ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَنْ تَقُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü leh. Mahallen mansub. Âmili mahzuf veya (أَنِيبُوا).

(يَا) harfi nidâ ve tehassür. (حَسْرَتَى) münâda, mütehassır bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (فَرَّطْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (فِي جَنبِ) cârr-mecrur, (فَرَّطْتُ) ye müteallık.

(...مَا فَرَّطْتُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (حَسْرَتَى) ye müteallık.

(اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (إِنْ) harfi te'kîd muhaffefe, aslı (إِنِّي). (كُنتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَ) harfi te'kîd fârika. (مِنَ السَّاخِرِينَ) cârr-mecrur, (كُنتُ) nün mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...يَا حَسْرَتَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 57

اَوْ تَقُولَ لَوْ اَنَّ اللّٰهَ هَدٰينِى لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (تَقُولَ) fi'li muzâri, geçen âyettekine ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نفسٌ) e râci. (لَوْ) harfi imtinâ. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هَدَانِي) fi'li mâzı. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci.

(...أَنْ تَقُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (...أَنْ تَقُولَ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ثبت) takdîrindeki mahzuf fi'lin fâili. Mahallen mansub.

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (كُنتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنَ الْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (كُنتُ) nün mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...لو ثَبَّتَّ هدايتي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...هَدَانِي) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كُنتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(أَوْ تَقُولَ) geçen âyetteki gibi, ona ma'tuf. (حِينَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نفسٌ) e râci. (الْعَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَوْ) harfi temenni. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لِي) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (كَرَّةً) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) sebebiyye. (أَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مِنَ الْمُحْسِنِينَ) cârr-mecrur, (أَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(...أَنْ تَقُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (...أَنْ تَقُولَ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَنَّ لِي) cümlesi, masdar te'vîlinde makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنْ أَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Cümle:

(...تَرَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 59

بَلٰى قَدْ جَآءَتْكَ اٰيَاتِى فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(بَلٰى) harfi cevâb. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَتْكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (آيَاتِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (كَذَّبْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (كَذَّبْتَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنَ الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (كُنتَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...كَذَّبْتَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...اسْتَكْبَرْتَ) ve (كُنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen mansublar.

Âyet: 60

وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللّٰهِ وُجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ ۭ اَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَذَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (كَذَبُوا) ye müteallık. (وُجُوهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُسْوَدَّةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أ) istifhâm takrîri. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (فِي جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مَثْوًى) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِلْمُتَكَبِّرِينَ) cârr-mecrur, (مَثْوًى) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...وُجُوهُهُم مُسْوَدَّةٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى) cümlesi, ta'lîliyye veya geçeni tekrar eden isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُنَجِّي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اتَّقَوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَفَازَةٍ) cârr-mecrur, (اتَّقَوا) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (يَمَسُّهُمُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (السُّوءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْزَنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يُنَجِّي اللَّهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقَوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ) cümlesi, (الَّذِينَ) den hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يَحْزَنُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(يَحْزَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 62

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِقُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلِّ شَيْءٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (وَكِيلٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اللَّهُ خَالِقُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَقَالِيدُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْخَاسِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...لَهُ مَقَالِيدُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 64

قُلْ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَاْمُرُوٓنِّٓى اَعْبُدُ اَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâm inkârî. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (غَيْرَ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Âmili (أَعْبُدُ). (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَأْمُرُونِّي) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. İkinci (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَعْبُدُ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا), geçen (غَيْرَ) kelimesi mef'ûlü. (أيُّ) münâda, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الْجَاهِلُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَأْمُرُونِّي) cümlesi, (إن اللَّهَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أُوحِيَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili mahzuf, (لان شركئ) bunun tefsîridir. (إِلَيْكَ), (إِلَى الَّذِينَ) cârr-mecrurlar, (أُوحِيَ) ye müteallıklar. (وَ) âtıfa. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasem için. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَشْرَكْتَ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (لَ) kasemiyye. (يَحْبَطَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. (عَمَلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (تَكُونَنَّ) fi'li muzâri, nâkıs, mebni, (نَ) harfi te'kîd. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْخَاسِرِينَ) cârr-mecrur, (تَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...أُوحِيَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ أَشْرَكْتَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

(تَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ) cümlesi, (يَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(بَلِ) harfi idrâb intikâli. (اللَّهَ) lafzı celâl, mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (اعْبُدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (كُنْ) fi'li emr, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الشَّاكِرِينَ) cârr-mecrur, (كُنْ) ün mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...اعْبُدْ) cümlesi, (تنبّه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖ ۖ وَالْاَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَالسَّمٰوٰتُ مَطْوِيّٰتٌ بِيَمِينِهٖ ۚ سُبْحَانَهٗ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (قَدَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَقَّ) mef'ûlü mutlaka muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَدْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (الْأَرْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَمِيعًا), (الْأَرْضُ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَبْضَتُهٗ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (السَّماوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِيَمِينِ) cârr-mecrur, (مَطْوِيَّاتٌ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَعَالٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تَعَالٰى) ya müteallık. (يُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَا قَدَرُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(الْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(السَّماوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(سُبْحَانَهُ "نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعَالٰى...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَاءَ اللّٰهُ ۖ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ اُخْرٰى فَاِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (نُفِخَ) fi'li mâzı, mechûl. (فِي الصُّورِ) cârr-mecrur, (نفخة) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (فَ) âtıfa. (صَعِقَ) fi'li mâzı. (مَن) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَن فِي الْأَرْضِ), (مَن فِي السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَن) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (شَاءَ) fi'li mâzı. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ثُمَّ) âtıfa. (نُفِخَ فِيهِ), (نُفِخَ فِي الصُّورِ) gibi, ona ma'tuf. (أُخْرَى) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (إِذَا) fücêiyye. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (قِيَامٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَنظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(نُفِخَ فِي الصُّورِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(صَعِقَ مَن...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(نُفِخَ فِيهِ...) cümlesi, (صَعِقَ مَن) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِذَا هُمْ قِيَامٌ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَنظُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün ikinci haberi. Mahallen merfu. Veya (قِيَامٌ) ün zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 69

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَشْرَقَتِ) fi'li mâzı. (الْأَرْضُ) fâil, merfu. (بِنُورِ) cârr-mecrur, (أشرقت) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (وُضِعَ) fi'li mâzı, mechûl. (الْكِتَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (جِيءَ) fi'li mâzı, mechûl. (بِالنَّبِيِّينَ) cârr-mecrur, nâibi fâil. (وَ) âtıfa. (الشُّهَدَاءِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechûl. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُضِيَ) ye müteallık. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf (القضاء) takdîrindeki mahzuf nâibi fâile müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(أَشْرَقَتِ الْأَرْضُ...) cümlesi, geçen âyetteki (إِذَا هُمْ قِيَامٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(وُضِعَ الْكِتَابُ...), (جِيءَ بِالنَّبِيِّينَ...) ve (قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(هُمْ لا يُظْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لا يُظْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 70

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وُفِّيَتْ) fi'li mâzı, mechûl. (كُلُّ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, mahzuf (جزاءً) takdîrindeki mef'ûlün muzâfun ileyhi, mahallen mecrur. (عَمِلَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نَفْسٍ) e râci. (وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (يَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ...) cümlesi, geçen âyetteki (قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(عَمِلَتْ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ أَعْلَمُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَفْعَلُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا اِلٰى جَهَنَّمَ زُمَرًا ؕ حَتّٰٓى اِذَا جَآءُوهَا
فُتِحَتْ اَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَآ اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ
يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا ؕ
قَالُوا بَلٰى وَلٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (سِيقَ) fi'li mâzı, mechûl. (الَّذِينَ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ya müteallık. (زُمَرًا) hâl,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) ibtidâiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاؤُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فُتِحَتْ) fi'li mâzı, mechûl. (أَبْوَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (خَزَنَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâm takrîrî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْتِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رُسُلٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf sıfata müteallık. (يَتْلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu (و) fâili. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَتْلُونَ) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُنْذِرُونَكُمْ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (لِقَاءَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, sıfat, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلَى) harfi cevâb. (وَ) isti'nâfiyye. (لَكِنْ) harfi istidrâk mühmele. (حَقَّتْ) fi'li mâzı. (كَلِمَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (حَقَّتْ) e müteallık.

Cümleler:

(...سِيقَ الَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَاؤُوهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَتْلُونَ) cümlesi, (رُسُلٌ) den hâl. Mahallen mansub. Veya (رُسُلٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.

(...يُنْذِرُونَكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Makûlül'kavl mahzuf, (بَلَى جاءتنا الرسل) takdîrinde.

(...حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

قِيلَ ادْخُلُوٓا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (ادْخُلُوا) fi'li emr ve fâili. (أَبْوَابَ) mef'ûlü, mansub. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (خَالِدِينَ), (ادْخُلُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (مَثْوَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْمُتَكَبِّرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ادْخُلُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(...بِئْسَ مَثْوَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ اِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا ۖ حَتّٰٓى اِذَا جَآؤُهَا وَفُتِحَتْ اَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (سِيقَ) fi'li mâzı, mechûl. (الَّذِينَ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (اتَّقَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اِلَى الْجَنَّةِ) cârr-mecrur, (سِيقَ) ya müteallık. (زُمَرًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتّٰى) ibtidâiyye. (اِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâbına müteallık. (جَاؤُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (فُتِحَتْ) fi'li mâzı, mechûl. (أَبْوَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (خَزَنَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (طِبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ)

mukadder şartın cevâbında vâkı. (ادْخُلُوهَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (خَالِدِينَ), (ادْخُلُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...سِيقَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَاؤُوهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...فُتِحَتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur. Veya (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(...قَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا) cümlesi, (جَاؤُوهَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...سَلَامٌ عَلَيْكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...طِبْتُمْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...ادْخُلُوهَا) cümlesi, (إن دخلتموها) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 74

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ ۚ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (صَدَقَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (وَعْدَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَوْرَثَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْأَرْضَ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَتَبَوَّأُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِنَ الْجَنَّةِ) cârr-mecrur, (نَتَبَوَّأُ) ye müteallık. (حَيْثُ) zarfı mekân, mahallen mansub, (نَتَبَوَّأُ) ye müteallık. (نَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (فَ) isti'nâfiyye. (نِعْمَ) fi'li mâzı, câmid. (أَجْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَامِلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, (فَدْخُلُوهَا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...الْحَمْدُ لِلَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...صَدَقَنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْرَثْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نَتَبَوَّأُ) cümlesi, (أَوْرَثْنَا) deki mütekellim zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(...نَشَاءُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...نِعْمَ أَجْرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 75

وَتَرَى الْمَلَٰٓئِكَةَ حَآفِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۚ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمَلَائِكَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَافِّينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِنْ حَوْلِ) cârr-mecrur, hâle müteallık. (الْعَرْشِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُسَبِّحُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechûl. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (القضاء) takdîrindeki mahzuf nâibi fâile müteallık. (وَ) âtıfa. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (رَبِّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُسَبِّحُونَ) cümlesi, (حَافِّينَ) deki zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(قُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(...قِيلَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...الْحَمْدُ لِلَّهِ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

ZÜMER SÛRESİNİN SONU

ĞAFİR SÛRESİ

40. Sûredir
85 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

حٰمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**حم**) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**تَنْزِيلُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الْكِتَابِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**مِنَ اللَّهِ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ**) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(**تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ...**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ ۖ
لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۖ اِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**غَافِرِ**) üçüncü sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**الذَّنْبِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**وَ**) âtıfa. (**قَابِلِ**) sıfata ma'tuf, (**التَّوْبِ**) muzâfun ileyh, (**شَدِيدِ**) lafzı celâldan bedel, (**الْعِقَابِ**) muzâfun ileyh, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (**ذِي**) Allâh'ın sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (**ي**) (esmâü hamseden). (**الطَّوْلِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**لَا**) nâfiye lilcins. (**إِلٰهَ**) ismi, mahallen mansub.

(إِلاَّ) edâtı istisna. (هُوَ), (لا) nın mahzuf haberinden bedel, mahallen merfu. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَصِيرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِلَيْهِ الْمَصِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

مَا يُجَادِلُ فِى اٰيَاتِ اللّٰهِ اِلاَّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَلاَ يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِى الْبِلاَدِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (يُجَادِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي آيَاتِ) cârr-mecrur, (يُجَادِلُ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) sebeble müsebbeb arasında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (يَغْرُرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَقَلُّبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْبِلَادِ) cârr-mecrur, (تَقَلُّبُ) ye müteallık.

Cümleler:

(مَا يُجَادِلُ ... إِلاَّ الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ) cümlesi, (تنبّه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْاَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ اُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَاْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَاَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(كَذَّبَتْ) fi'li mâzı. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَوْمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَحْزَابُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti

zamme. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هَمَّتْ) fi'li mâzı. (كُلُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِرَسُولِ) cârr-mecrur, (هَمَّتْ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَأْخُذُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...أَنْ يَأْخُذُوهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (هَمَّتْ) e müteallık.

(وَ) âtıfa. (جَادَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْبَاطِلِ) cârr-mecrur, (جَادَلُوا) ye müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُدْحِضُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُدْحِضُوا) ye müteallık. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يُدْحِضُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَادَلُوا) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (أَخَذْتُهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) isti'nâfiyye. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عِقَابِ) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَمَّتْ كُلُّ), (...جَادَلُوا) ve (...أَخَذْتُهُمْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(كَانَ عِقَابِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَكَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَنَّهُمْ
اَصْحَابُ النَّارِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (حَقَّا) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (حَقَّتْ) fi'li mâzı. (كَلِمَتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (حَقَّتْ) a müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَصْحَابُ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde fâilden bedel. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...حَقَّتْ كَلِمَتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

اَلَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ
وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا ۚ رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ
شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ
وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَحْمِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْعَرْشَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mübtedaya ma'tuf, mahallen merfu. (حَوْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُسَبِّحُونَ), (يَحْمِلُونَ) gibi. (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُؤْمِنُونَ), (يُسَبِّحُونَ) gibi, ona ma'tuf. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَسْتَغْفِرُونَ), (يُسَبِّحُونَ) gibi, ona ma'tuf. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَسْتَغْفِرُونَ) ye müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَسِعْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (رَحْمَةً وَعِلْماً) temyîz ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اغْفِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (تَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَبِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قِهِمْ) fi'li emr, duâ ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...الَّذِينَ يَحْمِلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَحْمِلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُسَبِّحُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَسْتَغْفِرُونَ) ve (...يُؤْمِنُونَ بِهِ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, (يقولون) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, (يَسْتَغْفِرُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...وَسِعْتَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اغْفِرْ) cümlesi, (إن وَسِعْتَ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...تَابُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قِهِمْ) cümlesi, (اغْفِرْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 8

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنِ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَدْخِلْ) fi'li emr, duâ. Geçen âyetteki (اغْفِرْ) e ma'tuf, mahallen meczum. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (جَنَّاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (عَدْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّتِي) sıfat, mahallen mansub. (وَعَدْتَّهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (صَلَحَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْ آبَاءِ) cârr-mecrur, (صَلَحَ) nın fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ), (آبَائِهِمْ) e ma'tuflar, onun gibiler. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أنت) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, îtirâzıyye istirhâm için. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْخِلْهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (اغْفِرْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(...وَعَدْتَّهُم) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...صَلَحَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ) cümlesi, ta'lîliyye istirhâm için. Îrâbda yeri yok.
(...أَنتَ الْعَزِيزُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ ۚ وَمَن تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قِهِم) fi'li emr, dua ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (السَّيِّئَاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (تَقِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (السَّيِّئَاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (رَحِمْتَهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قِهِم) cümlesi, bir önceki âyetteki (اغْفِرْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.
(...تَقِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...رَحِمْتَهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِن مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kid ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يُنَادَوْنَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (لَ) harfi te'kîd ibtidâî. (مَقْتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن مَّقْتِ) cârr-mecrur, (أَكْبَرُ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen

mecrur. (أَنفُسَ), (مَقْتِ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (تُدْعَوْنَ), (يُنَادَوْنَ) gibi. (إِلَى الْإِيمَانِ) cârr-mecrur, (تُدْعَوْنَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (تَكْفُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُنَادَوْنَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ) cümlesi, nidânın tefsîri veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...تُدْعَوْنَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(تَكْفُرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 11

قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَمَتَّ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (اثْنَتَيْنِ) mahzuf (موتتين) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (أَحْيَيْتَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (اثْنَتَيْنِ) mahzuf (حييتين) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فَ) âtıfa. (اعْتَرَفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِذُنُوبِ) cârr-mecrur, (اعْتَرَفْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (هَلْ) harfi istifhâm. (إِلَى خُرُوجٍ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (سَبِيلٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبَّنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَمَتَّنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَحْيَيْتَنَا) ve (...اعْتَرَفْنَا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 12

ذٰلِكُمْ بِاَنَّهٗٓ اِذَا دُعِىَ اللّٰهُ وَحْدَهٗ كَفَرْتُمْ ۚ وَاِنْ يُّشْرَكْ بِهٖ
تُؤْمِنُوا ۭ فَالْحُكْمُ لِلّٰهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيْرِ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِـ) harfi cerr. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (دُعِيَ) fi'li mâzı, mechûl. (اللَّهُ) lafzı celâl, nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَحْدَ), (اللَّهُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili.

(...أَنَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf habere müteallık.

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يُشْرَكْ) fi'li muzâri, mechûl, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Nâibi fâili mahzuf (شريك) takdîrinde. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُشْرَكْ) e müteallık. (تُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) isti'nâfiyye. (الْحُكْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...ذٰلِكُمْ بِأَنَّهُ) cümlesi, (لا ليس ثمّة خرج من النار بسبب كفركم) takdîrindeki mukadderin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...دُعِيَ اللَّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كَفَرْتُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ يُشْرَكْ بِهِ) cümlesi, (إِذَا) ve cevâbı cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...تُؤْمِنُوا) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...الْحُكْمُ لِلَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

هُوَ الَّذِىْ يُرِيْكُمْ اٰيٰتِهٖ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ رِزْقًا ۭ
وَمَا يَتَذَكَّرُ اِلَّا مَنْ يُّنِيْبُ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (يُرِيكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (آيَاتِ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُنَزِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَكُم) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (يُنَزِّلُ) ye müteallık. (رِزْقًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (يَتَذَكَّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (يُنِيبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُرِيكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُنَزِّلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Veya (يُرِيكُمْ) deki hıtab zamirinden veya (لَكُم) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

(يُنِيبُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ادْعُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (مُخْلِصِينَ), (ادْعُوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لَهُ) cârr-mecrur, (مُخْلِصِينَ) ye müteallık. (الدِّينَ), (مُخْلِصِينَ) nin mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (كَرِهَ) fi'li mâzı. (الْكَافِرُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...ادْعُوا اللَّهَ) cümlesi, (إن أردتم رضا الله) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(كَرِهَ الْكَافِرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 15

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى

مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(رَفِيعُ), (هُوَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدَّرَجَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذُو) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (الْعَرْشِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُلْقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الرُّوحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, (يُلْقِي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى مَنْ) cârr-mecrur, (يُلْقِي) ye müteallık. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يُنْذِرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (التَّلَاقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنْ يُنْذِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُلْقِي) ya müteallık.

Cümleler:

(...رَفِيعُ "هُوَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُلْقِي) cümlesi, mahzuf mübtedanın üçüncü haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ ۚ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ۚ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ۖ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) geçen âyettekinden bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بَارِزُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (لَا) nâfiye. (يَخْفَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (يَخْفَى) ye müteallık. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (شَيْءٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِمَنِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (الْمُلْكُ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...**هُمْ بَارِزُونَ**) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...**لا يَخْفَى**) cümlesi, (**هُمْ**) ün ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...**لِمَنِ الْمُلْكُ**) cümlesi, (**يقول اللّه**) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...**الْمُلْكُ "لِلَّهِ"**) cümlesi, (**يقول اللّه يجيب نفسه**) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

اَلْيَوْمَ تُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ؕ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(**الْيَوْمَ**) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**تُجْزَى**) fi'li muzâri, mechûl. (**كُلُّ**) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**نَفْسٍ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**بِمَا**) cârr-mecrur, (**تُجْزَى**) ye müteallık. (**كَسَبَتْ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**نَفْسٍ**) e râci. (**لا**) nâfiye lilcins. (**ظُلْمَ**) ismi, mahallen mansub. (**الْيَوْمَ**) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**لا**) nın mahzuf haberine müteallık. (**إِنَّ اللّهَ**) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (**سَرِيعُ**) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الْحِسَابِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...**تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ**) cümlesi, mukadder kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...**كَسَبَتْ**) cümlesi, (**مَا**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...**لا ظُلْمَ الْيَوْمَ**) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...**إِنَّ اللّهَ سَرِيعُ**) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْاٰزِفَةِ اِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاظِمِينَ ؕ
مَا لِلظّٰلِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ ؕ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**أَنْذِرْهُمْ**) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**يَوْمَ**) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**الْآزِفَةِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti

kesre. (إِذْ) zarf, (يَوْمَ) den bedel, mahallen mansub. (الْقُلُوبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَدَى) zarf, mahallen mansub. mahzuf habere müteallık. (الْحَنَاجِرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَاظِمِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مَا) nâfiye, mühmele. (لِلظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (حَمِيمٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) atıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (شَفِيعٍ) mübtedaya ma'tuf, mahallen merfu. (يُطَاعُ) fi'li muzâri, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (شَفِيعٍ) a râci.

Cümleler:

(...أَنْذِرْهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ) cümlesi, (يَوْمَ الْآزِفَةِ) den hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يُطَاعُ) cümlesi, (شَفِيعٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur veya merfu.

Âyet: 19

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (خَائِنَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأَعْيُنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (تُخْفِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الصُّدُورُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَعْلَمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تُخْفِي الصُّدُورُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ ۖ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَقْضِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (يَقْضِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda,

mahallen merfu. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (يَقْضُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِشَيْءٍ) cârr-mecrur, (يَقْضُونَ) ye müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اللَّهُ يَقْضِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْضِي بِالْحَقِّ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...الَّذِينَ يَدْعُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَقْضُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسِيرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَسِيرُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (يَنْظُرُوا), (يَسِيرُوا) gibi, ona ma'tuf. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (كَانُوا) nün mahzuf haberine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (هُمْ) zamîri fasl. (أَشَدَّ) haber, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَشَدَّ) ye müteallık. (قُوَّةً وَآثَاراً) temyîz ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (آثَاراً) ın mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) âtıfa. (أَخَذَهُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بِذُنُوبِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur,

lafzan mecrur, mahallen merfu, (كَانَ) nin ismi olan (وَاقٍ) a müteallık. (مِن) harfi cerr zâid.

Cümleler:

(...لَمْ يَسِيرُوا) cümlesi, (أغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَنظُرُوا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ عَاقِبَةُ...) cümlesi, (يَنظُرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(كَانُوا ... أَشَدَّ...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(أَخَذَهُمُ اللَّهُ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا كَانَ لَهُم مِنَ اللَّهِ مِن وَاقٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانَتْ تَاْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا
فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ ؕ اِنَّهُ قَوِىٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir mahzuf mübteda olan (الحِكَيَةُ) ye râci. (تَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık.

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(فَ) âtıfa. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (أَخَذَهُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَوِيٌّ شَدِيدُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَتْ "الحِكَيَةُ") cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم...) cümlesi, (الحِكَيَةُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم...) cümlesi, (كَانَتْ) in haberi. Mahallen mansub.

(كَفَرُوا...) cümlesi, (كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(أَخَذَهُمُ اللَّهُ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ قَوِيٌّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (سُلْطَانٍ مُبِينٍ) mecrura ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(إِلَى فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, geçen âyetteki (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (هَامَانَ وَقَارُونَ) mecrura ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri fethalar (ğayri munsarifler). (فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَاحِرٌ كَذَّابٌ), (هُوَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ "سَاحِرٌ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 25

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا اَبْنَاءَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ ۚ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ اِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اقْتُلُوا) fi'li

emr ve fâili. (أَبْنَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اسْتَحْيُوا) fi'li emr ve fâili. (نِسَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَيْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكَافِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...جَاءَهُم بِالْحَقِّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اقْتُلُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَحْيُوا) cümlesi, (اقْتُلُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...مَا كَيْدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ ۖ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (فِرْعَوْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذَرُونِي) fi'li emr ve fâili. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَقْتُلْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı, câzime. (يَدْعُ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُبَدِّلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (دِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يُبَدِّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَخَافُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أوْ) âtıfa. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يُظْهِرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يُظْهِرَ) ya müteallık. (الْفَسَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أنْ يُظْهِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ فِرْعَوْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذَرُونِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَقْتُلْ) cümlesi, (إن تتركوني) takdîrindeki mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُ) cümlesi, (ذَرُونِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...إِنِّي أَخَافُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَافُ) cümlesi, (إنّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ
لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (مُوسَى) fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عُذْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (عُذْتُ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَبِّ) geçenkine ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (عُذْتُ) ye müteallık. (مُتَكَبِّرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye. (يُؤْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مُتَكَبِّرٍ) e râci. (بِيَوْمِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (الْحِسَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ مُوسَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي عُذْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...عُذْتُ) cümlesi, (إنّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لا يُؤْمِنُ) cümlesi, (كُلِّ مُتَكَبِّرٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 28

وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ اِيمَانَهٗٓ اَتَقْتُلُونَ رَجُلًا اَنْ يَّقُولَ رَبِّيَ اللّٰهُ وَقَدْ جَآءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَّبِّكُمْ ۖ وَاِنْ يَّكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهٗ ۚ وَاِنْ يَّكُ صَادِقًا يُّصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ ۖ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (رَجُلٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُؤْمِنٌ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ آلِ) câr-mecrur, (رَجُلٌ) ün mahzuf ikinci sıfatına müteallık. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (يَكْتُمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَجُلٌ) e râci. (إِيمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâm inkâri. (تَقْتُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili. (رَجُلًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَقُولَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَجُلٌ) e râci. (رَبِّي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّهُ) lafzı celâl, haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ يَقُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (لِ) ile mahallen mecrur. (تَقْتُلُونَ) ye müteallık.

(وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَجُلٌ) e râci. (بِالْبَيِّنَاتِ مِن رَبِّ) cârr-mecrurlar, (جَاءَ) ye müteallıklar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَكُ) fi'li muzâri, nâkıs, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (رَجُلٌ) e râci –(ن) un hazfi tahfîf için–. (كَاذِبًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كَذِبُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِن يَكُ صَادِقًا), (إِن يَكُ كَاذِبًا) gibi, ona ma'tuf. (يُصِبْ) fi'li muzâri, şartı cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili,

müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُسْرِفٌ كَذَّابٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ رَجُلٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَكْتُمُ) cümlesi, (رَجُلٌ) ün üçüncü sıfatı. Mahallen merfu. Veya (رَجُلٌ) den hâl. Mahallen mansub.
(...تَقْتُلُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...رَبِّيَ اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...جَاءَكُم) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...إِن يَكُ كَاذِباً) cümlesi, (تَقْتُلُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...عَلَيْهِ كَذِبُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِن يَكُ صَادِقاً) cümlesi, (إِن يَكُ كَاذِباً) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...يُصِبْكُم بَعْضُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَعِدُكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللَّهَ لا يَهْدِي) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...لا يَهْدِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...هُوَ مُسْرِفٌ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

يَا قَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ
يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا ۚ قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ
إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَكُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ظَاهِرِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (ظَاهِرِينَ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يَنْصُرُنَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِن بَأْسِ) cârr-mecrur, (يَنْصُرُنَا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr

alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (جَاءَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (بَأْس) e râci. (قَالَ) fi'li mâzı. (فِرْعَوْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) nâfiye. (أُرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مَا) ismi mavsul, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (أَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَهْدِيكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (سَبِيلَ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الرَّشَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...لَكُمُ الْمُلْكُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يَنْصُرُنَا) cümlesi, (إِنْ جَاءَ بَأْسُ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَنْصُرُنَا) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...إِنْ جَاءَنَا) cümlesi, mukadder şartın tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ فِرْعَوْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أُرِيكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَرَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَهْدِيكُمْ) cümlesi, (مَا أُرِيكُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 30

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ
الْأَحْزَابِ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَخَافُ) ye müteallık. (مِثْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمِ الْأَحْزَابِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِي آمَنَ) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ فِرْعَوْنُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَا قَوْمِ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي أَخَافُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَخَافُ عَلَيْكُم) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 31

مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۚ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(مِثْلَ) geçen âyettekinden bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (عَادٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ثَمُودَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ma'tuf, mahallen mecrur. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (ظُلْمًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْعِبَادِ) cârr-mecrur, (ظُلْمًا) e müteallık.

Cümleler:

(...مَا اللَّهُ يُرِيدُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُرِيدُ ظُلْمًا) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 32

وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ) îrâbı ve cümleleri 30. âyetteki gibi. (يَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (التَّنَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 33

يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ ۚ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ ۚ
وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(**يَوْمَ**) geçen âyettekinden bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**تُوَلُّونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**نَ**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**مُدْبِرِينَ**), (**تُوَلُّونَ**) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (**ي**). (**مَا**) nâfiye, mühmele. (**لَكُم**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**مِنَ اللَّهِ**) cârr-mecrur, (**عَاصِمٍ**) e müteallık. (**مِنْ**) harfi cerr zâid. (**عَاصِمٍ**) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (**وَ**) âtıfa. (**مَن**) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (**يُضْلِلِ**) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (**اللَّهُ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**فَ**) cevâbda vâkı. (**مَا**) nâfiye, mühmele. (**لَهُ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**مِنْ**) harfi cerr zâid. (**هَادٍ**) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...**تُوَلُّونَ**) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(**مَا لَكُم مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ**) cümlesi, (**تُوَلُّونَ**) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...**يُضْلِلِ اللَّهُ**) cümlesi, geçen âyetteki (**إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ**) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(**مَا لَهُ مِنْ هَادٍ**) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 34

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ
مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ
رَسُولًا ۗ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ ۚ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**لَ**) kasemiye. (**قَدْ**) harfi tahkık. (**جَاءَكُمْ**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (**يُوسُفُ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مِن قَبْلُ**) cârr mahallen mecrur, (**جَاءَ**) ye müteallık. (**بِالْبَيِّنَاتِ**) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (**فَ**) âtıfa. (**مَا**) nâfiye. (**زِلْتُمْ**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**فِي شَكٍّ**) cârr-mecrur, (**زِلْتُمْ**) ün mahzuf haberine müteallık. (**مِمَّا**) cârr-mecrur, (**شَكٍّ**) e müteallık. (**جَاءَكُم**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir

(يُوسُفُ) a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (حَتَّى) harfi ibtida. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (هَلَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (يُوسُفُ) a râci. (قُلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (لَنْ) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (يَبْعَثَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَبْعَثَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَسُولاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَذَلِكَ) cârr-mecrur, (إضلال) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (يُضِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...جَاءَكُمْ يُوسُفُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَا زِلْتُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَكُم بِهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هَلَكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قُلْتُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَن يَبْعَثَ اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يُضِلُّ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ مُسْرِفٌ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ ۖ كَبُرَ مَقْتًا عِندَ اللَّهِ وَعِندَ الَّذِينَ آمَنُوا ۚ كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) mübteda, mahallen merfu. (يُجَادِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي آيَاتِ) cârr-mecrur, (يُجَادِلُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (سُلْطَانٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَتَاهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (سُلْطَانٍ) a râci. (كَبُرَ) fi'li mâzı. Fâili, mukadder (جدال).

(مَقْتاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِنْدَ) zarf, mansub, (مَقْتاً) e müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (طبعاً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (يَطْبَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (يَطْبَعُ) ya müteallık. (قَلْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ) sıfat ve sıfatın sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...الَّذِينَ يُجَادِلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُجَادِلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

("جدال" كَبُرَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَطْبَعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ ابْنِ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَبْلُغُ
الْأَسْبَابَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (فِرْعَوْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَا) harfi nidâ. (هَامَانُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (ابْنِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (ابْنِ) ye müteallık. (صَرْحاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلِّي) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا).

Cümleler:

(...قَالَ فِرْعَوْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...ابْنِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَعَلِّي أَبْلُغُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ) cümlesi, (لَعَلِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 37

اَسْبَابَ السَّمٰوٰتِ فَاَطَّلِعَ اِلٰٓى اِلٰهِ مُوسٰى وَاِنِّى لَاَظُنُّهٗ
كَاذِبًا ۭ وَكَذٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوْۗءُ عَمَلِهٖ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيْلِ ۭ
وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ اِلَّا فِىْ تَبَابٍ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(أَسْبَابَ) geçen âyetin sonundaki (الْأَسْبَابَ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) sebebiyye. (أَطَّلِعَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلَى إِلٰهِ) cârr-mecrur, (أَطَّلِعَ) ya müteallık. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

(...أَنْ أَطَّلِعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(وَ) âtıfa. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (أَظُنُّهُ) fi'li muzâri ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كَاذِباً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (تزييناً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (زُيِّنَ) fi'li mâzı, mechul. (لِفِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, (زُيِّنَ) ye müteallık. (سُوءُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَمَلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (صُدَّ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (عَنِ السَّبِيلِ) cârr-mecrur, (صُدَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَيْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (فِي تَبَابٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...إِنِّي لَأَظُنُّهُ) cümlesi, geçen âyetteki nidâ ve cevâbı cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَظُنُّهُ كَاذِباً) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...زُيِّنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...صُدَّ) ve (...مَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 38

وَقَالَ الَّذِىْٓ اٰمَنَ يٰقَوْمِ اتَّبِعُوْنِ اَهْدِكُمْ سَبِيْلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اتَّبِعُوا) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَهْدِ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سَبِيلَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الرَّشَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اتَّبِعُونِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَهْدِكُمْ) cümlesi, (إن تتَّبِعُونِي) takdîrindeki mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

يَا قَوْمِ اِنَّمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَاِنَّ الْاٰخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْحَيَاةُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مَتَاعٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (إِنَّ الْآخِرَةَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هِيَ) zamîri fasl. (دَارُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْقَرَارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...هَذِهِ الْحَيَاةُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (عَمِلَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (سَيِّئَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (لا) nâfiye. (يُجْزَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مِثْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنْ عَمِلَ صَالِحًا), (مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً) gibi, ona ma'tuf. (مِن ذَكَرٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (أَوْ) âtıfa. (أُنثَى) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُؤْمِنٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَدْخُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُرْزَقُونَ) fi'li muzâri, mechûl ve nâibi fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يُرْزَقُونَ) ye müteallık. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, nâibi fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (حِسَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَنْ عَمِلَ) cümlesi, nidânın cevâbı mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلَ سَيِّئَةً) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...لا يُجْزَى) cümlesi, (هُوَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

İsim cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

İkinci (...مَنْ عَمِلَ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ مُؤْمِنٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...أُولَئِكَ يَدْخُلُونَ) cümlesi, ikinci şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَدْخُلُونَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُرْزَقُونَ) cümlesi, (يَدْخُلُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 41

وَيَا قَوْمِ مَا لِيٓ اَدْعُوكُمْ اِلَى النَّجٰوةِ وَتَدْعُونَنِى اِلَى النَّارِ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لِي) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَى النَّجَاةِ) cârr-mecrur, (أَدْعُوا) ya müteallık. (وَ) hâliyye. (تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَى النَّارِ) cârr-mecrur, (تَدْعُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, geçen âyettekilere ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا لِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْعُوكُمْ) cümlesi, (لِي) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

(...تَدْعُونَنِي) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 42

تَدْعُونَنِى لِاَكْفُرَ بِاللّٰهِ وَاُشْرِكَ بِهٖ مَا لَيْسَ لِى بِهٖ عِلْمٌ وَاَنَا اَدْعُوكُمْ اِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (أَكْفُرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (أَكْفُرَ) ya müteallık.

(...أَنْ أَكْفُرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَدْعُونَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (أُشْرِكَ بِهِ), (أَكْفُرَ بِاللَّهِ) ye ma'tuf, onun gibi. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...أَنْ أُشْرِكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِي) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (بِهِ) cârr-mecrur, muahhar ismi olan (عِلْمٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (أَدْعُوكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلَى الْعَزِيزِ) cârr-mecrur, (أَدْعُوا) ye müteallık. (الْغَفَّارِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَدْعُونَنِي) cümlesi, geçen âyetteki (تَدْعُونَنِي) cümlesinden bedel. Mahallen mansub.

(...لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَا أَدْعُوكُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْعُوكُمْ) cümlesi, (أَنَا) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 43

لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا
وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ
أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye lilcins. (جَرَمَ) ismi, mahallen mansub. (أَنَّمَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (نَ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَدْعُونَ) ye müteallık.

(أَنَّمَا تَدْعُونَنِي) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) ile mahallen mecrur. (لَا) nın mahzuf haberine müteallık.

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (دَعْوَةٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (دَعْوَةٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (فِي الْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (دَعْوَةٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أَنَّ مَرَدَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(...أَنَّ مَرَدَّنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الْمُسْرِفِينَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (هُمْ) zamîri fasl. (أَصْحَابُ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنَّ الْمُسْرِفِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...لا جَرَمَ) cümlesi, nidânın cevâbı mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...تَدْعُونَنِي) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 44

فَسَتَذْكُرُونَ مَآ اَقُولُ لَكُمْ ۚ وَاُفَوِّضُ اَمْرِىٓ اِلَى اللّٰهِ ۚ
اِنَّ اللّٰهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (تَذْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَقُولُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أُفَوِّضُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَمْرِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (أُفَوِّضُ) ya müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بَصِيرٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْعِبَادِ) cârr-mecrur, (بَصِيرٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...سَتَذْكُرُونَ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَقُولُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid mahzuf.

(...أُفَوِّضُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

فَوَقٰيهُ اللّٰهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِاٰلِ فِرْعَوْنَ سُٓوءُ
الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (وَقَاهُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (سَيِّئَاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَكَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (حَاقَ) fi'li mâzı. (بِآلِ) cârr-mecrur, (حَاقَ) ya müteallık. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (سُوءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...وَقَاهُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَكَرُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...حَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

اَلنَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا ۚ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ ۖ
اَدْخِلُوٓا اٰلَ فِرْعَوْنَ اَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(النَّارُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُعْرَضُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (يُعْرَضُونَ) ye müteallık. (غُدُوًّا وَعَشِيًّا) zarf ve ma'tuf zarf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقُومُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَدْخِلُوا) fi'li emr ve fâili. (آلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (أَشَدَّ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يُعْرَضُونَ) cümlesi, (النَّارُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...تَقُومُ السَّاعَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَدْخِلُوا) cümlesi, (يقول الله للملائكة) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Âyet: 47

وَاِذْ يَتَحَآجُّونَ فِى النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوٓا اِنَّا

كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (يَتَحَاجُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) âtıfa. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الضُّعَفَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَقُولُ) ye müteallık. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (كُنَّا) nin haberi ve mansub olan (تَبَعًا) a müteallık. (فَ) âtıfa. (هَلْ) harfi istifhâm. (أَنتُم) mübteda, mahallen merfu. (مُغْنُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (عَنَّا) cârr-mecrur, habere müteallık. (نَصِيبًا) haberin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ النَّارِ) cârr-mecrur, (نَصِيبًا) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...اذكر "إِذْ يَتَحَاجُّونَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَحَاجُّونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يَقُولُ الضُّعَفَاءُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا كُنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...هَلْ أَنتُم مُغْنُونَ) cümlesi, (إِنَّا كُنَّا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 48

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا اِنَّا كُلٌّ فِيهَا اِنَّ اللّٰهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (قَدْ) harfi tahkık. (حَكَمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَكَمَ) ye müteallık. (الْعِبَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّا كُلٌّ فِيهَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...كُلٌّ فِيهَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ حَكَمَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 49

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (لِخَزَنَةِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (ادْعُوا) fi'li emr ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُخَفِّفْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (عَنَّا) cârr-mecrur, (يُخَفِّفْ) e müteallık. (يَوْمًا) izâfetin düşmesi ile mansub aslı (قدر يَوْمًا), (قدر) hazfoldu, (يَوْمًا) nasboldu. (مِنَ الْعَذَابِ) cârr-mecrur, (يُخَفِّفْ) e müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ادْعُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يُخَفِّفْ) cümlesi, (إن تدْعُوا) takdîrindeki mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۖ قَالُوا فَادْعُوا ۗ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâm tevbîhi. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti tahfîf için mahzuf olan (ن)

üzerinde sükûn. İsmi, müstetir zamir -vucûben- (رُسُلُ) ye râci. denilmiştir. Aslında burada belâğat yönünden takdîm tehir vardır. (تَكُ) den sonra, ismi olarak (رُسُلُكُم) gelir, merfudur. Sonra da (تَأْتِيكُمْ) gelir. Bunun Fâili, müstetir zamir (رُسُلُ) e râci olur. Cümle de (تَكُ) nün haberi olur. (كُمْ) lerin biri mef'ûlü bih, diğeri muzâfun ileyhdir. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, (رُسُلُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلَى) harfi cevâb. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ادْعُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye, mühmele. (دُعَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكَافِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ) cümlesi, (أتركتكم) takdîrindeki mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُم) cümlesi, (تَكُ) nün haberi. Mahallen mansub.

İkinci (...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(بَلَى) cevâbı olduğu cümleyle birlikte makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Üçüncü (...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ادْعُوا) cümlesi, (إن أردتم الدعاء) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Şart ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(مَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (نَنصُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (رُسُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ya müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقُومُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَشْهَادُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...إِنَّا لَنَنصُرُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...نَنصُرُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَقُومُ الْأَشْهَادُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 52

يَوْمَ لَا يَنفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) geçen âyettekinden bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يَنفَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مَعْذِرَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَهُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (اللَّعْنَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (سُوءُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(لا يَنفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لَهُمُ اللَّعْنَةُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...لَهُمْ سُوءُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 53

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) birinci mef'ûl, (الْهُدَى) ikinci mef'ûl, mansublar. Nasb alâmetleri mukadder fethalar. (وَ) âtıfa. (أَوْرَثْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَنِي) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَوْرَثْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

هُدًى وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(هُدًى) hâl veya mef'ûlü leh, (وَ) âtıfa. (ذِكْرَى) ma'tuf, mansublar. Nasb alâmetleri mukadder fethalar. (لِأُولِي) cârr-mecrur, (ذِكْرَى) ya müteallık. (الْأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 55

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ وَعْدَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَقٌّ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (اسْتَغْفِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِذَنْبِ) cârr-mecrur, (اسْتَغْفِرْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (سَبِّحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْعَشِيِّ) cârr-mecrur, (سَبِّحْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (الْإِبْكَارِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, (إن آذاك قومك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَغْفِرْ) ve (...سَبِّحْ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 56

اِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِى اٰيَاتِ اللّٰهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ اَتٰيهُمْ
اِنْ فِى صُدُورِهِمْ اِلَّا كِبْرٌ مَا هُمْ بِبَالِغِيهِ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ
اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(**إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ**) burasının îrâbı 35. âyetin başı ile aynı, oraya bakınız. (**إِنْ**) nâfiye. (**فِي صُدُورِ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**إِلَّا**) edâtı istisna ve hasr. (**كِبْرٌ**) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مَا**) nâfiye, (**ليس**) gibi. (**هُم**) ismi, mahallen merfu. (**بِ**) harfi cerr, zâid. (**بَالِغِي**), (**مَا**) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub, tenvinden ıvaz olan (**ن**) izâfetten dolayı mahzuf. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**فَ**) mukadder şartın cevâbında vâkı. (**اسْتَعِذْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**بِاللَّهِ**) cârr-mecrur, (**اسْتَعِذْ**) e müteallık. (**إِنَّهُ**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**هُوَ**) mübteda, mahallen merfu. (**السَّمِيعُ الْبَصِيرُ**) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...**إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...**يُجَادِلُونَ**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...**أَتَاهُمْ**) cümlesi, (**سُلْطَانٍ**) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(...**إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.
(...**مَا هُم بِبَالِغِيهِ**) cümlesi, (**كِبْرٌ**) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(...**اسْتَعِذْ**) cümlesi, (**إن جاؤوك يجادلونك**) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...**إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ**) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

لَخَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلٰكِنَّ
اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(لَ) harfi te'kîd ibtidâî. (خَلْقُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ خَلْقِ) cârr-mecrur, (أَكْبَرُ) ye müteallık. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ أَكْثَرَ) harfi istidrâk ve mansub olan ismi. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(خَلْقُ السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 58

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ ۚ قَلِيلًا مَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَسْتَوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْأَعْمَىٰ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (الْبَصِيرُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâile ma'tuf, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (الْمُسِيءُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَلِيلًا) mahzuf (تذكراً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) kılleti te'kîd için. (تَتَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عَمِلُوا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّ السَّاعَةَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (آتِيَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye lilcins. (رَيْبَ) ismi, mahallen mansub. (فِيهَا) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لا يُؤْمِنُونَ) 57. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا رَيْبَ فِيهَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَكِنَّ أَكْثَرَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 60

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قالَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ادْعُوا) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَسْتَجِبْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَسْتَجِبْ) e müteallık. (إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَسْتَكْبِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْ عِبَادَتِي) cârr-mecrur, (يَسْتَكْبِرُونَ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (س) harfi tenfîs. (يَدْخُلُونَ), (يَسْتَكْبِرُونَ) gibi. (جَهَنَّمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (دَاخِرِينَ), (يَسْتَكْبِرُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ رَبُّكُمُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ادْعُونِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَسْتَجِبْ لَكُمْ) cümlesi, (إن تَدْعُونِي) takdîrindeki mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْتَكْبِرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سَيَدْخُلُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 61

اَللّٰهُ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ اِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَكُمُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّيْلَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (تَسْكُنُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَسْكُنُوا) ye müteallık.

(...أَنْ تَسْكُنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (النَّهَارَ) birinci mef'ûle ma'tuf, (مُبْصِراً) ikinci mef'ûle ma'tuf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (ذُو), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (فَضْلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى النَّاسِ) cârr-mecrur, (فَضْلٍ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ) 57. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...اللَّهُ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.
(...لٰكِنَّ أَكْثَرَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَشْكُرُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 62

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَىْءٍ ۖ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۖ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكُمُ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ) üçü de haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كُلِّ شَيْءٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (لا) nâfiye lilcins. (إِلٰهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna. (هُوَ), (لا) nın mahzuf haberinden bedel, mahallen merfu. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَنّٰى) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. (تُؤْفَكُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...ذٰلِكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ) cümlesi, (ذٰلِكُمُ) ün dördüncü haberi. Mahallen merfu.

(تُؤْفَكُونَ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

كَذٰلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (إفكاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يُؤْفَكُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِاٰيَاتِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَجْحَدُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يُؤْفَكُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَجْحَدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 64

اَللّٰهُ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَآءَ بِنَآءً
وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ ذٰلِكُمُ
اللّٰهُ رَبُّكُمْ ۚ فَتَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَكُمُ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (قَرَاراً) a müteallık. (الْأَرْضَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (السَّمَاءَ), (الْأَرْضَ) a, (بِنَاءً) de (قَرَاراً) a ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (صَوَّرَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) âtıfa. (أَحْسَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (صُوَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَزَقَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ الطَّيِّبَاتِ) cârr-mecrur, (رَزَقَ) ya müteallık. (ذَٰلِكُمُ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ) haber, (رَبُّ) ikinci haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تَبَارَكَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (رَبُّ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...اللَّهُ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...صَوَّرَكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَحْسَنَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...رَزَقَكُم) cümlesi, (جَعَلَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...ذَٰلِكُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَبَارَكَ اللَّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

هُوَ الْحَيُّ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ؕ
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْحَيُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye lilcins. (إِلٰهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ), (لا) nın mahzuf haberinden bedel, mahallen merfu. (فَ) âtıfa. (ادْعُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (مُخْلِصِينَ), (ادْعُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لَهُ) cârr-mecrur, (مُخْلِصِينَ) ye müteallık. (الدِّينَ), (مُخْلِصِينَ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf

habere müteallık. (رَبِّ) sıfat veya bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...هُوَ الْحَيُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ) cümlesi, (هُوَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...ادْعُوهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...الْحَمْدُ لِلَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

قُلْ اِنّى نُهيتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰه
لَمَّا جَاءَنِىَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبّى وَاُمِرْتُ اَنْ اُسْلِمَ لِرَبِّ
الْعَالَمينَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نُهِيتُ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَعْبُدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنْ أَعْبُدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (عَنْ) ile mecrur. (نُهِيتُ) ye müteallık.

(مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. (جَاءَ) fi'li mâzı. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْبَيِّنَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّي) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (أُمِرْتُ) fi'li mâzı ve nâibi fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَسْلِمَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لِرَبِّ) cârr-mecrur, (أَسْلِمَ) ye müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(...أَنْ أَسْلِمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أُمِرْتُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي نُهِيتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...نُهِيتُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...تَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءنِيَ الْبَيِّنَاتُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَمَّا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.
(...أُمِرْتُ) cümlesi, (نُهِيتُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 67

هُوَ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوٓا اَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا ۚ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفّٰى مِنْ قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوٓا اَجَلاً مُسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (خَلَقَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (مِن تُرَابٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (مِن نُطفَةٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (مِنْ عَلَقَةٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (يُخْرِجُكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (طِفْلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَبْلُغُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَشُدَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ تَبْلُغُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. mahzuf (يبقيكم) e müteallık.
(ثُمَّ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (شُيُوخاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مِنكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَن) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يُتَوَفَّى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (مِن قَبْلُ) cârr mahallen mecrur, (يُتَوَفَّى) ye müteallık.

(...أَنْ تَكُونُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.
(ثُمَّ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَبْلُغُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَجَلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(مُسَمًّى) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنْ تَبْلُغُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. mahzuf (فعل) ye müteallık.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَكُم) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُخْرِجُكُمْ) ve (...مِنكُم مَن) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) cümlesi, (لَعَلَّكُمْ تَعْلمونَ) takdîrindeki mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 68

هُوَ الَّذِى يُحْيِۦ وَيُمِيتُ ۖ فَإِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (يُمِيتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâilleri, müstetir zamirler (الَّذِي) ye âidler. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قَضَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (أَمْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَقُولُ) ye müteallık. (كُن) fi'li emr, tam. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) âtıfa. (يَكُونُ) fi'li muzâri, tam, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أَمْراً) a râci.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحْيِي) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُمِيتُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَضَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَقُولُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كُن) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَكُونُ) cümlesi, (هُوَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 69

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِى اٰيَاتِ اللّٰهِ ؕ
اَنّٰى يُصْرَفُونَ ۚ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إلى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (تَرَ) ya müteallık. (يُجَادِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي آيَاتِ) cârr-mecrur, (يُجَادِلُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (أَنَّى) ismi istifhâm, (كيف) manasında, hâl, mahallen mansub. (يُصْرَفُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُجَادِلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُصْرَفُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 70

اَلَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَآ اَرْسَلْنَا بِهٖ رُسُلَنَا ۛ
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۙ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, geçen âyetteki (الَّذِينَ) den bedel, mahallen mecrur. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْكِتَابِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (بِمَا) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رُسُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder (إذا) nin cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(إذ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (الأغلالُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (في أعناق) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (السَّلاسِلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُسْحَبُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...الأغلالُ في أعناقِهِمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(السَّلاسِلُ يُسْحَبُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(يُسْحَبُونَ) cümlesi, (السَّلاسِلُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 72

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(في الحَمِيمِ) cârr-mecrur, (يُسْحَبُونَ) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (في النَّار) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechûl ve merfu olan (يُسْجَرُونَ) ye müteallık.

Cümle:

(يُسْجَرُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 73

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (أيْنَ) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أيْنَ مَا كُنْتُمْ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(...كُنْتُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُشْرِكُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 74

مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۖ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُوا
مِنْ قَبْلُ شَيْئًا ۖ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(**مِن دُونِ**) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (**اللَّهِ**) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**قَالُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**ضَلُّوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**عَنَّا**) cârr-mecrur, (**ضَلُّوا**) ye müteallık. (**بَلْ**) harfi idrâb intikâli. (**لَمْ**) harfi nefy ve cezm ve kalb. (**نَكُنْ**) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (**نحن**). (**نَدْعُوا**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (**نحن**). (**مِن قَبْلُ**) cârr mahallen mecrur, (**نَدْعُوا**) ya müteallık. (**شَيْئًا**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**كَذٰلِكَ**) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (**يُضِلُّ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (**اللَّهُ**) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الْكَافِرِينَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (**ي**).

Cümleler:

(...**قَالُوا**) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...**ضَلُّوا**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...**لَمْ نَكُنْ نَدْعُوا**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**نَدْعُوا**) cümlesi, (**نَكُنْ**) ün haberi. Mahallen mansub.

(...**يُضِلُّ اللَّهُ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 75

ذٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا
كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(**ذٰلِكُمْ**) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (**بِمَا**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**كُنْتُمْ**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**تَفْرَحُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**فِي الْأَرْضِ**) cârr-mecrur, (**تَفْرَحُونَ**) ye müteallık. (**بِغَيْرِ**) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (**الْحَقِّ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**وَ**) âtıfa. (**بِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ**), (**بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ**) ya ma'tuf, onun gibi.

Cümleler:

(...**ذٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ**) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...**كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ**) cümlesi, (**مَا**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَفْرَحُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.
(كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَمْرَحُونَ) cümlesi, ikinci (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 76

ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(ادْخُلُوا) fi'li emr ve fâili. (أَبْوَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (خَالِدِينَ), (ادْخُلُوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (مَثْوَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْمُتَكَبِّرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...ادْخُلُوا) cümlesi, mukadder kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(بِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۚ فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ وَعْدَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَقٌّ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) isti'nâfiyye. (إِمَّا) aslı, (إِنْ مَا). (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) şartı te'kîd için. (نُرِيَنَّ) fi'li muzâri, mebni, fi'li şart, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd. (كَ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بَعْضَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَعِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (أَوْ) harfi atf. (نَتَوَفَّيَنَّكَ), (نُرِيَنَّكَ) ye

ma'tuf, onun gibi. (فَ) cevâbda vâkı. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechul ve merfu olan (يُرْجَعُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِمَّا نُرِيَنَّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (فذاك أمر بيّن) takdîrinde.

(...نَعِدُهُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَتَوَفَّيَنَّكَ) cümlesi, (إِمَّا نُرِيَنَّكَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِلَيْنَا يُرْجَعُونَ) cümlesi, (هُمْ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

İsim cümlesi, ikinci şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 78

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلاً مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ
وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ ۗ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَاْتِيَ
بِاٰيَةٍ اِلاَّ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ فَاِذَا جَاۤءَ اَمْرُ اللّٰهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ
وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (رُسُلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (قَصَصْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (قَصَصْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَقْصُصْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَقْصُصْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِرَسُولٍ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَاْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَسُول) e râci. (بِاٰيَةٍ) cârr-mecrur, (يَاْتِيَ) ye müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur,

mahzuf hâl ve müstesnaya müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنْ يَأْتِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ أَمْرُ) fi'li mâzı ve fâili. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechûl. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf (القضاء) takdîrindeki nâibi fâile müteallık. (وَ) âtıfa. (خَسِرَ) fi'li mâzı. (هُنَالِكَ) ismi işâret, zarf, mahallen mansub. (الْمُبْطِلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مِنْهُم مَنْ قَصَصْنَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...قَصَصْنَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مِنْهُم مَنْ لَمْ نَقْصُصْ) cümlesi, (مِنْهُم مَنْ قَصَصْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ نَقْصُصْ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَ لِرَسُولٍ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَ أَمْرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قُضِيَ بِالْحَقِّ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(خَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 79

اَللّٰهُ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْاَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (الْأَنْعَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (تَرْكَبُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (تَرْكَبُوا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (مِنْهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَأْكُلُونَ) ye müteallık.

(...أَنْ تَرْكَبُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...اللَّهُ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَأْكُلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ
وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَكُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (مَنَافِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَبْلُغُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (حَاجَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ تَبْلُغُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(فِي صُدُورِ) cârr-mecrur, (حَاجَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, ile buna ma'tuf olan (عَلَى الْفُلْكِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri mechûl ve merfu olan (تُحْمَلُونَ) e müteallıklar. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ) cümlesi, geçen âyetteki (تَأْكُلُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تُحْمَلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 81

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُرِيكُمْ) fi'li muzâri, mukadder zamme ile merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (آيَاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (أَيَّ) ismi istifhâm, mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آيَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti

kesre. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُنكِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يُرِيكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (تُحْمَلُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تُنكِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhi. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسِيرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَسِيرُوا) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (يَنظُرُوا), (يَسِيرُوا) ya ma'tuf, onun gibi. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَكْثَرَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَكْثَرَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (أَشَدَّ), (أَكْثَرَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُوَّةً وَآثَارًا) temyîz ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (آثَارًا) ın mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَغْنَى) fi'li mâzı. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (أَغْنَى) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْسِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَمْ يَسِيرُوا) cümlesi, (أعجزوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَنظُرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (يَنظُرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...كَانُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَغْنَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَكْسِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 83

فَلَمَّا جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَتْهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَرِحُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (فَرِحُوا) ya müteallık. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْعِلْمِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (حَاقَ) fi'li mâzı. (بِهِم) cârr-mecrur, (حَاقَ) ya müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْتَهْزِئُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...فَرِحُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...حَاقَ بِهِم مَا كَانُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 84

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (بَأْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (وَحْدَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَفَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (كَفَرْنَا) ye müteallık. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, (كُنَّا) nin haberi ve mansub olan (مُشْرِكِينَ) e müteallık.

Cümleler:

(...رَأَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَفَرْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...كُنَّا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 85

فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا ۖ سُنَّتَ اللَّهِ
الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ ۖ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti mahzuf (ن) üzerinde sükûn. İsmi, müstetir zamîri şân veya (إِيمَانُ) a râci. (يَنْفَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِيمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَمَّا) zarf, mahallen mansub. (رَأَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (بَأْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سُنَّتَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُنَّتَ) e râci. (فِي عِبَادِ) cârr-mecrur, (خَلَتْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (خَسِرَ) fi'li mâzı. (هُنَالِكَ) ismi işâret, zarf, mahallen mansub. (الْكَافِرُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...لَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ) cümlesi, (يَكُ) nün haberi. Mahallen mansub.

(...رَأَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَمَّا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...سُنَّتَ اللَّهِ "سنّ") cümlesi, isti'nâf beyâni veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ خَلَتْ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(خَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

ĞAFİR SÛRESİNİN SONU

FUSSILET SÛRESİ

41. Sûredir
54 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

حٰمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(حم) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(تَنْزِيلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ) cârr-mecrurlar, (تَنْزِيلٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(...تَنْزِيلٌ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

كِتَابٌ فُصِّلَتْ اٰيَاتُهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(كِتَابٌ) geçen âyetteki (تَنْزِيلٌ) ün haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فُصِّلَتْ) fi'li mâzı, mechûl. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُرْآنًا عَرَبِيًّا), (آيَاتُ) den hâl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (فُصِّلَتْ) e müteallık. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...فُصِّلَتْ آيَاتُهُ) cümlesi, (كِتَابٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 4

بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۚ فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(بَشِيراً), (قُرْآناً) nın ikinci sıfatı, (وَنَذِيراً) ma'tuf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) âtıfa. (أَعْرَضَ) fi'li mâzı. (أَكْثَرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (يَسْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ) cümlesi, 2. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لا يَسْمَعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَسْمَعُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (قُلُوبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي أَكِنَّةٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِمَّا) cârr-mecrur, (أَكِنَّةٍ) e müteallık. (تَدْعُونَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَدْعُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (فِي آذَانِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَقْرٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مِن بَيْنِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حِجَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْمَلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّنَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَامِلُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قالُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تَدْعُونَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...فِي آذَانِنَا وَقْرٌ) ve (مِن بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ) cümleleri, (قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

(اعْمَلْ) cümlesi, (إن أردت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 6

قُلْ إِنَّمَآ أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰٓ إِلَيَّ أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوٓا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (بَشَرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُوحَى) fi'li muzâri, mechûl. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (يُوحَى) ya müteallık. (أَنَّمَا) edâtı hasr. (إِلَٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَٰهٌ وَاحِدٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(...أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُوحَى) nın nâibi fâili. Mahallen merfu.

(فَ) âtıfa. (اسْتَقِيمُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (اسْتَقِيمُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اسْتَغْفِرُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَا بَشَرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يُوحَى) cümlesi, (بَشَرٌ) in ikinci sıfatı. Mahallen merfu.

(...اسْتَقِيمُوا) ve (...اسْتَغْفِرُوهُ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(وَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَوٰةَ وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsûl, (الْمُشْرِكِينَ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (يُؤْتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الزَّكَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بِالْآخِرَةِ) cârr-

mecrur, haber ve merfu olan (كَافِرُونَ) ye müteallık. (هُمْ) birincinin tevkîdi, mahallen merfu.

Cümleler:

(...لا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْرٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (غَيْرُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَمْنُونٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عَمِلُوا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَهُمْ أَجْرٌ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ۚ ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâm inkârî. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تَكْفُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالَّذِي) cârr-mecrur, (تَكْفُرُونَ) ye müteallık. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي يَوْمَيْنِ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (تَجْعَلُونَ), (تَكْفُرُونَ) gibi, ona ma'tuf. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (أَنْدَاداً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen

merfu. (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تَكْفُرُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَجْعَلُونَ) cümlesi, (تَكْفُرُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...ذَٰلِكَ رَبُّ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَآ
أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ ۖ سَوَآءً لِّلسَّآئِلِينَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (رَوَاسِيَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن فَوْقِ) cârr-mecrur, (رَوَاسِيَ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَارَكَ) fi'li mâzı. (فِيهَا) cârr-mecrur, (بَارَكَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (قَدَّرَ) fi'li mâzı. (فِيهَا) cârr-mecrur, (قَدَّرَ) ya müteallık. Fâilleri, müstetir zamirler Allâh'a râciler. (أَقْوَاتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي أَرْبَعَةِ) cârr-mecrur, (قَدَّرَ) ya müteallık. (أَيَّامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (سَوَاءً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلسَّائِلِينَ) cârr-mecrur, mahzuf fi'le müteallık.

Cümleler:

(...جَعَلَ), (...بَارَكَ) ve (...قَدَّرَ) cümleleri, geçen âyetteki (خَلَقَ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 11

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَآءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ
ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا ۖ قَالَتَآ أَتَيْنَا طَآئِعِينَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (اسْتَوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (إِلَى السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (اسْتَوَى) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (دُخَانٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهَا) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لِلْأَرْضِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (ائْتِيَا) fi'li emr ve fâili. (طَوْعاً) hâl, mansub. (أَوْ) âtıfa. (كَرْهاً) ma'tuf, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (قَالَتَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (طَائِعِينَ), (أَتَيْنَا) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...اسْتَوَى) cümlesi, geçen âyetteki (قَدَّرَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هِيَ دُخَانٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...قَالَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ائْتِيَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَالَتَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَتَيْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 12

فَقَضٰىهُنَّ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَاَوْحٰى فِي كُلِّ سَمَآءٍ
اَمْرَهَا ؕ وَزَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ ۖ وَحِفْظًا ؕ ذٰلِكَ
تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَضَاهُنَّ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (سَبْعَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَمَاوَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي يَوْمَيْنِ) cârr-mecrur, (قَضَى) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (أَوْحَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِي كُلِّ) cârr-mecrur, (أَوْحَى) ya müteallık. (سَمَاءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَمْرَ) mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (زَيَّنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (السَّمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بِمَصَابِيحَ) cârr-mecrur, (زَيَّنَّا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (حِفْظًا) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (تَقْدِيرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...قَضَاهُنَّ) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْحَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...زَيَّنَّا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(حفظناها "حِفْظاً") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...ذٰلِكَ تَقْدِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَعْرَضُوا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنذَرْتُكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (صَاعِقَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِثْلَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صَاعِقَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَادٍ وَثَمُودَ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesre ile fetha.

Cümleler:

(...أَعْرَضُوا) cümlesi, 9. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...أَنذَرْتُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 14

إِذْ جَاءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۖ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (جَاءَتْهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الرُّسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن بَيْنِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنْ خَلْفِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) tefsîriyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَعْبُدُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَّا)

edâtı istisna ve hasr. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. (قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi imtina. (شاءَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (مَلائِكَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِما) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (كافِرُونَ) e müteallık. (أُرْسِلْتُمْ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أُرْسِلْتُمْ) e müteallık.

Cümleler:

(...جاءَتْهُمُ الرُّسُلُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لا تَعْبُدُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...قالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لَوْ شاءَ رَبُّنا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنْزَلَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا ... كافِرُونَ) cümlesi, (لَوْ شاءَ رَبُّنا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أُرْسِلْتُمْ بِهِ) cümlesi, (ما) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

فَأَمَّا عادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ
أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ۖ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ
مِنْهُمْ قُوَّةً ۖ وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa, tefrîiyye. (أَمَّا) harfi şart, tafsîl. (عادٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (اسْتَكْبَرُوا) ya müteallık. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (أَشَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَّا) cârr-mecrur, (أَشَدُّ) ye müteallık. (قُوَّةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَ) istifhâm takrîri. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْا) ın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(خَلَقَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَشَدُّ) haber, merfu. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَشَدُّ) ye müteallık. (قُوَّةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَجْحَدُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أَمَّا عَادٌ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, (عَادٌ) ün haberi. Mahallen merfu.

(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...مَنْ أَشَدُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَمْ يَرَوْا) cümlesi, (أغفلوا) takdîrindeki mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَهُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ) cümlesi, (اسْتَكْبَرُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(يَجْحَدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 16

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحِسَاتٍ لِنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ وَهُمْ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (رِيحًا صَرْصَرًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فِي أَيَّامٍ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (نَحِسَاتٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نُذِيقَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَذَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْخِزْيِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (نُذِيقَ) ya müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

(...أَنْ نُذِيقَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَرْسَلْنَا) ye müteallık.

(وَ) îtirâzıyye. (لَ) harfi te'kîd ve ibtidâi. (عَذَابُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَخْزَى) haber, merfu.

Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (يُنْصَرُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (كَانُوا بِآيَاتِنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...عَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَى) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لا يُنْصَرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

(لا يُنْصَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 17

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَى عَلَى الْهُدَى
فَأَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (ثَمُودُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (هَدَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (اسْتَحَبُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْعَمَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (عَلَى الْهُدَى) cârr-mecrur, (اسْتَحَبُّوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَخَذَتْهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (صَاعِقَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَذَابِ الْهُونِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَخَذَتْ) e müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْسِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَدَيْنَاهُمْ) cümlesi, (ثَمُودُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...اسْتَحَبُّوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...أَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(كَانُوا يَكْسِبُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَكْسِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 18

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَجَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نَجَّيْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (أَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَّقُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 19

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ), (اذكر) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُحْشَرُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَعْدَاءُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَى النَّارِ) cârr-mecrur, (يُحْشَرُ) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُوزَعُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...يَوْمَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحْشَرُ أَعْدَاءُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(هُمْ يُوزَعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(يُوزَعُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَا) te'kîd için. (جَاءُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (شَهِدَ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (شَهِدَ) ye müteallık. (سَمْعُ) fâil, merfu. Raf alâmeti

zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ), (سَمْعُهُمْ) e matuflar, onun gibiler. (بِمَا) cârr-mecrur, (شَهِدَ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...حَتَّى إِذَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاؤُوهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَتَّقُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَّقُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 21

وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا ۖ قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي
أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِجُلُودِ) cârr-mecrur, (قَالُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِمَ) aslı (لِمَا). (لِ) harfi cerr. (مَا) ismi istifhâm, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (شَهِدتُّمْ) e müteallık. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (شَهِدتُّمْ) e müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنطَقَنَا اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (الَّذِي) sıfat, mahallen merfu. (أَنطَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَلَقَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَوَّلَ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechul ve merfu olan (تُرْجَعُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...شَهِدتُّمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

İkinci (...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَنطَقَنَا اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنطَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ خَلَقَكُمْ) cümlesi, (أَنطَقَنَا اللَّهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...خَلَقَكُمْ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(تُرْجَعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 22

وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ اَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَآ اَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلٰكِنْ ظَنَنْتُمْ اَنَّ اللّٰهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَسْتَتِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَشْهَدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَشْهَدَ) ye müteallık.

(...أَنْ يَشْهَدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü leh veya (مِن) takdîriyle mahallen mansub binez'ilhâfıd.

(سَمْعُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (أَبْصَارُكُمْ), (سَمْعُكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (لا جُلُودُكُمْ), (لا أَبْصَارُكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (ظَنَنْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كَثِيراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِمَّا) cârr-mecrur, (كَثِيراً) ın mahzuf sıfatına müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنَّ اللّٰهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنَنْتُمْ) ün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...مَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَسْتَتِرُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

(...ظَنَنْتُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَعْلَمُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَذٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِى ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ اَرْدٰيكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ذٰلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (ظَنُّ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, bedelin sıfatı, mahallen merfu. (ظَنَنْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَرْدَاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) e râci. (فَ) âtıfa. (أَصْبَحْتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنَ الْخَاسِرِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ve mansub habere müteallık.

Cümleler:

(...ذٰلِكُمْ ظَنُّكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (ظَنَنْتُم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ظَنَنْتُم بِرَبِّكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْدَاكُمْ) cümlesi, (ذٰلِكُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(أَصْبَحْتُم مِنَ الْخَاسِرِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 24

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ۚ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَصْبِرُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وَ) fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (النَّارُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَثْوًى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (مَثْوًى) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنْ يَسْتَعْتِبُوا), (إِنْ يَصْبِرُوا) gibi, ona ma'tuf. (فَ) cevâbda vâkı. (مَا) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مِنَ الْمُعْتَبِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...إِنْ يَصْبِرُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...النَّارُ مَثْوًى) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنْ يَسْتَعْتِبُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 25

وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَيَّضْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قَيَّضْنَا) ye müteallık. (قُرَنَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (زَيَّنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (زَيَّنُوا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (خَلْفَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf sıleye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (حَقَّ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (حَقَّ) ya müteallık. (الْقَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي أُمَمٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أُمَمٍ) e râci. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (خَلَتْ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْجِنِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (الْإِنْسِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (خَاسِرِينَ) haber, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَيَّضْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...زَيَّنُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ خَلَتْ) cümlesi, (أُمَمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا خَاسِرِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 26

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لا) nâhiye, câzime. (تَسْمَعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِهَذَا) cârr-mecrur, (تَسْمَعُوا) ye müteallık. (الْقُرْآنِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْغَوْا) fi'li emr ve fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (الْغَوْا) a müteallık. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَغْلِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لا تَسْمَعُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...الْغَوْا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(تَغْلِبُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (نُذِيقَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَذَابًا شَدِيدًا) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لَنَجْزِيَنَّهُمْ), (لَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ) gibi, ona ma'tuf. (أَسْوَأَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نُذِيقَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نَجْزِيَنَّهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
İkinci mukadder kasem cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 28

ذٰلِكَ جَزَآءُ اَعْدَآءِ اللّٰهِ النَّارُ ۚ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ ۖ
جَزَآءً بِمَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (جَزَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَعْدَاءِ اللَّهِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (النَّارُ), (هُوَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (دَارُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْخُلْدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (جَزَاءً) hâl veya mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمَا) cârr-mecrur, (جَزَاءُ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَجْحَدُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ جَزَاءُ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَجْحَدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 29

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَآ اَرِنَا الَّذَيْنِ اَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ
وَالْاِنْسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ اَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْاَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَرِنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الَّذَيْنِ) ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (أَضَلَّانَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ الْجِنِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (الْإِنسِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَجْعَلْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هُمَا) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (تَحْتَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (أَقْدَامِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَكُونَا) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (مِنَ الْأَسْفَلِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ve mansub olan habere müteallık.

(أَنْ يَكُونَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نَجْعَلْ) e müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَرِنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَضَلَّانَا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَجْعَلْهُمَا) cümlesi, (إن ترنا) takdîrindeki mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبُّنَا اللَّهُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (اسْتَقَامُوا) fi'li mâzı ve fâili. (تَتَنَزَّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (تَتَنَزَّلُ) ye müteallık. (الْمَلَائِكَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَلَّا) aslı, (أَنْ) tefsîriyye, (لا) nâhiye, câzime. (تَخَافُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (لا تَحْزَنُوا), (لا تَخَافُوا) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (أَبْشِرُوا) fi'li emr ve fâili. (بِالْجَنَّةِ) cârr-mecrur, (أَبْشِرُوا) ye müteallık. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...رَبُّنَا اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اسْتَقَامُوا) cümlesi, (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَا تَخَافُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تَحْزَنُوا) ve (...أَبْشِرُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُوعَدُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 31

نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۖ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَوْلِيَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, habere müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (فِي الْآخِرَةِ) cârr-mecrur, habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لَكُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (تَشْتَهِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَنْفُسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (تَدَّعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي) ve (لَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ) cümleleri, geçen âyetteki sıle cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...تَشْتَهِي) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَدَّعُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(نُزُلًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ) cârr ve mecrurlar, (نُزُلًا) in mahzuf sıfatına veya (تَدَّعُونَ) ye müteallık.

Âyet: 33

وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلاً مِمَّنْ دَعَآ اِلَى اللّٰهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ اِنَّنِى مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَحْسَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَوْلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (أَحْسَنُ) ye müteallık. (دَعَا) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (دَعَا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (عَمِلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (صَالِحاً) mahzuf (عملاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (إِنَّنِي) harfi te'kîd ve harfi vikâye ile ismi. (مِنَ الْمُسْلِمِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...مَنْ أَحْسَنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...دَعَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلَ) ve (...قَالَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 34

وَلاَ تَسْتَوِى الْحَسَنَةُ وَلاَ السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِى هِىَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهُ وَلِىٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تَسْتَوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْحَسَنَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (السَّيِّئَةُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (ادْفَعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِالَّتِي) cârr-mecrur, (ادْفَعْ) a müteallık. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (أَحْسَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) ta'lîliyye. (إِذَا) fücêiyye. (الَّذِي) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf mukaddem habere müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَهُ), (بَيْنَكَ) gibi, ona ma'tuf. (عَدَاوَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَأَنَّهُ) harfi teşbih ve ismi. (وَلِيٌّ حَمِيمٌ), (كَأَنَّ) nin haberi ve sıfatı, merfular.

Cümleler:

(...لا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ادْفَعْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...هِيَ أَحْسَنُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَأَنَّهُ وَلِيٌّ) cümlesi, (الَّذِي) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 35

وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا ۚ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يُلَقَّاهَا) fi'li muzâri, mechûl ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الَّذِينَ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (مَا يُلَقَّاهَا إِلَّا) geçenki gibi, ona ma'tuf. (ذُو) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (حَظٍّ عَظِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...مَا يُلَقَّاهَا) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...صَبَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...مَا يُلَقَّاهَا) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ ۖ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِمَّا) aslı, (إِنْ مَا). (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâide. (يَنزَغَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd, fi'li şart, mahallen meczum. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الشَّيْطَانِ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (نَزْغٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (اسْتَعِذْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (اسْتَعِذْ) e müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen

mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ) cümlesi, 33. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَعِذْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

وَمِنْ اٰيَاتِهِ الَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۚ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلّٰهِ الَّذِى خَلَقَهُنَّ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾ ﴿سجدة﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنْ آيَاتِهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّيْلُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (النَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ) mübtedaya ma'tuflar, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَا) nâhiye, câzime. (تَسْجُدُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وَ) fâili. (لِلشَّمْسِ) cârr-mecrur, (تَسْجُدُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (لِلْقَمَرِ) cârr-mecrur, (تَسْجُدُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اسْجُدُوا) fi'li emr ve fâili. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (اسْجُدُوا) ye müteallık. (الَّذِي) sıfat, mahallen mecrur. (خَلَقَهُنَّ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللَّهِ) a râci. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (إِيَّاهُ) münfasıl zamir, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...مِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...اسْجُدُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَهُنَّ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(تَعْبُدُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 38

فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْئَمُونَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنِ) harfi şart, câzim. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) ta'lîliyye –mukadder cevâbın ta'lîli–. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُسَبِّحُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لَهُ بِاللَّيْلِ) cârr-mecrurlar, (يُسَبِّحُونَ) ye müteallıklar. (وَ) âtıfa. (النَّهَارِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَسْأَمُونَ), (يُسَبِّحُونَ) gibi.

Cümleler:

(إِنِ اسْتَكْبَرُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Mukadder şart cümlesi, (إِنِ اسْتَكْبَرُوا فدعهم) takdîrinde.

(الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ...) cümlesi, mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(يُسَبِّحُونَ لَهُ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(هُمْ لَا يَسْأَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَا يَسْأَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 39

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ ۚ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ ۚ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَاشِعَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّكَ تَرَى) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

(فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (الْمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اهْتَزَّتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْأَرْضَ) a râci. (وَ) âtıfa. (رَبَتْ), (اهْتَزَّتْ) e ma'tuf, onun gibi. (إِنَّ الَّذِي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَحْيَاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَ) harfi te'kîd. (مُحْيِي), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْمَوْتَى), (مُحْيِي) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مِنْ آيَاتِهِ أَنَّكَ تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَرَى) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...اهْتَزَّتْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...رَبَتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَحْيَاهَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا ۗ أَفَمَنْ يُلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ ۖ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يُلْحِدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي آيَاتِ) cârr-mecrur, (يُلْحِدُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (يَخْفَوْنَ), (يُلْحِدُونَ) gibi. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (يَخْفَوْنَ) ye müteallık. (أَ) istifhâm takrîri. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يُلْقَى) fi'li muzâri, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir

(مَنْ) e âid. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, (يُلْقَى) ya müteallık. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أم) istifhâm anlamlı âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen merfu. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (آمِناً), (يَأْتِي) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub, (يَأْتِي) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اعْمَلُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (شِئْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِمَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (بَصِيرٌ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ), (يُلْحِدُونَ) gibi.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُلْحِدُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَخْفَوْنَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَنْ يُلْقَى) ve (...مَنْ يَأْتِي) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...يُلْقَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِي) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اعْمَلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...شِئْتُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ ۚ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالذِّكْرِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (لَمَّا) zarf, mahallen mansub. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الذِّكْرِ) e râci. (إِنَّ) nin haberi mahzuf, (معذبون) takdîrinde. (وَ) hâliyye. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (كِتَابٌ عَزِيزٌ), (إِنَّ) nin haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...إِنَّهُ لَكِتَابٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 42

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ۖ
تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(لا) harfi nefy. (يَأْتِيهِ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (الْبَاطِلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ بَيْنِ) cârr-mecrur, (يَدَيْ) ye müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi tekîd için. (مِنْ خَلْفِ) cârr-mecrur, (يَأْتِي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَنْزِيلٌ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ) cârr ve mecrurlar, (تَنْزِيلٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...لا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ) cümlesi, (كِتَابٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(...تَنْزِيلٌ "هُوَ") cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ
لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (يُقَالُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكَ) cârr-mecrur, (يُقَالُ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَا) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (قَدْ) harfi tahkık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (لِلرُّسُلِ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (ذُو), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (مَغْفِرَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ذُو عِقَابٍ), (ذُو مَغْفِرَةٍ) gibi, ona ma'tuf. (أَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَا يُقَالُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ قِيلَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبَّكَ لَذُو) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْاٰنًا اَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ اٰيَاتُهُ ؕ
ءَاَعْجَمِىٌّ وَعَرَبِىٌّ ؕ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا هُدًى وَشِفَآءٌ ؕ وَالَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ فِىٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ؕ اُولٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ
مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina. (جَعَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (قُرْآناً) ikinci mef'ûlü, (أَعْجَمِيّاً) sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلا) harfi tahdıd. (فُصِّلَتْ) fi'li mâzı, mechûl. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm inkârî. (أَعْجَمِيٌّ) mahzuf (قُرْآناً) a râci olan (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. (وَ) âtıfa. (عَرَبِيٌّ) mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, haber ve mukadder zamme ile merfu olan (هُدًى) e müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (شِفاءٌ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي آذانِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَقْرٌ) muahhar mübteda, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, haber ve mukadder zamme ile merfu olan (عَمًى) e müteallık. (أُولئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يُنادَوْنَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (مِن مَكانٍ) cârr-mecrur, (يُنادَوْنَ) ye müteallık. (بَعِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...جَعَلْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قالُوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَوْلا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هُوَ "أَعْجَمِيٌّ") cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ "عَرَبِيٌّ") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...الَّذِينَ لا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...هُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى) cümlesi, (هُوَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى) takdîrindeki haber cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...أُولَئِكَ يُنَادَوْنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُنَادَوْنَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 45

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ ۗ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ
مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۗ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (اخْتُلِفَ) fi'li mâzı, mechûl. (فِيهِ) cârr-mecrur, nâibi fâil. (وَ) âtıfa. (لَوْلا) harfi vucûd liğayrihi. (كَلِمَةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf, (موجود) takdîrinde. (سَبَقَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (كَلِمَةٌ) e râci. (مِن رَبِّكَ) cârr-mecrur ve muzâfun ileyh, (كَلِمَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلا) nin cevâbında vâkı. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili (القضاء) takdîrinde. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي شَكٍّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (شَكٍّ) e müteallık. (مُرِيبٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اخْتُلِفَ فِيهِ) ve (...لَوْلا كَلِمَةٌ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...سَبَقَتْ) cümlesi, (كَلِمَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(...قُضِيَ بَيْنَهُمْ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۗ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (عَمِلَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (صَالِحاً) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, mahzuf (عمله) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنْ أَسَاءَ), (مَنْ عَمِلَ) gibi, ona ma'tuf. (فَ) cevâbda vâkı. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, mukadder mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr zâid. (ظَلَّامٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (لِلْعَبِيدِ) cârr-mecrur, (ظَلَّامٍ) e müteallık.

Cümleler:

(...مَنْ عَمِلَ صَالِحاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلَ صَالِحاً) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...لِنَفْسِهِ "عمله") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...مَنْ أَسَاءَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَسَاءَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...عَلَيْهَا "إساءته") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ CÜZÜN SONU

YİRMİ BEŞİNCİ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 47

اِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ اَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلْمِهٖ ۚ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ اَيْنَ شُرَكَائِي ۙ قَالُوٓا اٰذَنَّاكَ ۙ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ۚ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(اِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechûl ve merfu olan (يُرَدُّ) ye müteallık. (عِلْمُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّاعَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَخْرُجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ) harfi cerr zâid. (ثَمَرَاتٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (مِنْ أَكْمَامِ) cârr-mecrur, (تَخْرُجُ) ya müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى), (مَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَضَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أُنْثَى) ye râci. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِعِلْمِ) cârr-mecrur, (تَضَعُ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُنَادِي) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَيْنَ) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. mukaddem mahzuf habere müteallık. (شُرَكَائِي) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (آذَنَّاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مَا) nâfiye. (مِنَّا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (شَهِيدٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا تَخْرُجُ مِن ثَمَرَاتٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَضَعُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُنَادِيهِمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَيْنَ شُرَكَائِي) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub. Veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آذَنَّاكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(مَا مِنَّا مِن شَهِيدٍ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُّوا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ضَلَّ) fi'li mâzı. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (ضَلَّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (ظَنُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (مَحِيصٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...ضَلَّ عَنْهُم مَا) cümlesi, geçen âyetteki (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا يَدْعُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(...ظَنُّوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَهُم مِنْ مَحِيصٍ) cümlesi, (ظَنُّوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Âyet: 49

لَا يَسْئَمُ الْإِنسَانُ مِن دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِن مَّسَّهُ الشَّرُّ فَيَئُوسٌ قَنُوطٌ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (يَسْأَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْإِنسَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن دُعَاءِ) cârr-mecrur, (يَسْأَمُ) ye müteallık. (الْخَيْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِن) harfi şart, câzim. (مَسَّهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (الشَّرُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (يَؤُوسٌ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَنُوطٌ) ikinci haber -te'kîd için-, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...لا يَسْأَمُ الْإِنسَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَسَّهُ الشَّرُّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ "يَؤُوسٌ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 50

وَلَئِنْ اَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هٰذَا لِي
وَمَآ اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ اِلٰى رَبِّيٓ اِنَّ لِي
عِنْدَهُ لَلْحُسْنٰى فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا
وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasem için. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَذَقْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (رَحْمَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَّا) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (أَذَقْنَا) ye müteallık. (ضَرَّاءَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (مَسَّتْهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (ضَرَّاءَ) ye râci. (لَ) kasemiyye. (يَقُولَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانُ) a râci. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لِي) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَظُنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (السَّاعَةَ قَائِمَةً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لَ) kasem için. (إِنْ) harfi şart, câzim. (رُجِعْتُ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (إِلَى رَبِّي) cârr-mecrur, (رُجِعْتُ) ye müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لِي) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (الْحُسْنَى), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَ) kasemiyye. (نُنَبِّئَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ya müteallık. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ), (لَنُذِيقَنَّهُم) gibi, ona ma'tuf. (مِنْ عَذَابٍ) cârr-mecrur, (نُذِيقَ) ya müteallık. (غَلِيظٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَذَقْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (مَسَّهُ الشَّرُّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَسَّتْهُ) cümlesi, (ضَرَّاءَ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

(...يَقُولُنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.
(...هَذَا لِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...رُجِعْتُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَى) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.
(...لَنُنَبِّئَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَنُذِيقَنَّهُمْ) cümlesi, (لَنُنَبِّئَنَّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

وَإِذَآ أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَـَٔا بِجَانِبِهِۦ ۖ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَآءٍ عَرِيضٍ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَنْعَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى الْإِنْسَانِ) cârr-mecrur, (أَنْعَمْنَا) ye müteallık. (أَعْرَضَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنْسَانِ) e râci. (وَ) âtıfa. (نَأَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنْسَانِ) a râci. (بِجَانِبِ) cârr-mecrur, (نَأَى) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَسَّهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الشَّرُّ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَـ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (ذُو) mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (دُعَاءٍ عَرِيضٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...أَنْعَمْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أَعْرَضَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...نَأَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَسَّهُ الشَّرُّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...ذُو "هُوَ") cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهٖ مَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِى شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) harfi istifhâm. (رَأَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Birinci mef'ûl mahzuf, (أنفسكم) takdîrinde. (إنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir Kur'âna râci. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (كَفَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهٖ) cârr-mecrur, (كَفَرْتُمْ) e müteallık. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَضَلُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (أَضَلُّ) ye müteallık. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (فِي شِقَاقٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (بَعِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَأَيْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إن كَانَ مِنْ عِنْدِ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (فأنتم أضلُّ) takdîrindeki isim cümlesi ona delâlet ediyor.

(...كَفَرْتُم بِهِ) cümlesi, (إن كَانَ مِنْ عِنْدِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ أضلُّ) cümlesi, (أَرَأَيْتُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ فِي شِقَاقٍ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

سَنُرِيهِمْ اٰيَاتِنَا فِى الْاٰفَاقِ وَفِى اَنْفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ ۗ اَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ اَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (نُرِيهِمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (آيَاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْآفَاقِ) cârr-mecrur, (آيَاتِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (فِي أنفُسِ) cârr-mecrur, (آيَاتِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَتَبَيَّنَ)

fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَتَبَيَّنَ) ye müteallık. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (الْحَقُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَنْ يَتَبَيَّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُرِي) ye müteallık.

(أَنَّهُ الْحَقُّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَتَبَيَّنَ) nin fâili. Mahallen merfu.

(أَ) istifhâm takrîri. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكْفِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (بِ) harfi cerr zâid. (رَبِّ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin haberi ve merfu olan (شَهِيدٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde (رَبِّ) den bedel. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...سَنُرِيهِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَكْفِ بِرَبِّكَ) cümlesi, (أَلَمْ يَغْنِ رَبُّكَ) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

اَلَآ اِنَّهُمْ فِى مِرْيَةٍ مِنْ لِقَآءِ رَبِّهِمْ ۗ اَلَآ اِنَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ مُحِيطٌ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(أَلَا) edâtı tenbih. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فِي مِرْيَةٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِن لِقَاءِ) cârr-mecrur, (مِرْيَةٍ) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلَا) edâtı tenbih. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (مُحِيطٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

FUSSILET SÛRESİNİN SONU

ŞÛRÂ SÛRESİ

42. Sûredir
53 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

حٰمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**حم**) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

عٓسٓقٓ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**عسق**) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

كَذٰلِكَ يُوحِٓي اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ ۙ اللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**كَذٰلِكَ**) cârr-mecrur, (**إيحاء**) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (**يُوحِي**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**إِلَيْكَ**) cârr-mecrur, (**يُوحِي**) ya müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**إِلَى الَّذِينَ**) cârr-mecrur, ma'tuf, (**يُوحِي**) ya müteallık. (**مِن قَبْلِ**) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (**كَ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ**) fâil ve sıfatları, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(**اللَّهُ ... يُوحِي**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

لَهُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۗ وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ), (مَا فِي السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْعَلِيُّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِى الْاَرْضِ ۗ اَلَآ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(تَكَادُ) fi'li muzâri, mukârebe. (السَّمَاوَاتُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَتَفَطَّرْنَ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) fâili. (مِن فَوْقِ) cârr-mecrur, (يَتَفَطَّرْنَ) ye müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْمَلَائِكَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُسَبِّحُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَسْتَغْفِرُونَ), (يُسَبِّحُونَ) gibi, ona ma'tuf. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَسْتَغْفِرُونَ) ye müteallık. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (أَلَا) edâtı tenbih. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...تَكَادُ السَّمَاوَاتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَفَطَّرْنَ) cümlesi, (تَكَادُ) nün haberi. Mahallen mansub.

(...الْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُسَبِّحُونَ) cümlesi, (الْمَلَائِكَةُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...يَسْتَغْفِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْلِيَاءَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ حَفِيظٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (حَفِيظٌ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنتَ) ismi, mahallen merfu. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (وَكِيلٍ) e müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (وَكِيلٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(الَّذِينَ اتَّخَذُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اتَّخَذُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ حَفِيظٌ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(مَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. Âmili, fi'li mâzı ve fâil olan (أَوْحَيْنَا). (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (قُرْآنًا عَرَبِيًّا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُنذِرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أُمَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقُرَىٰ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

(...أَنْ تُنْذِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَوْحَيْنَا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, (أُمَّ) e ma'tuf, mahallen mansub. (حَوْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تُنْذِرَ) geçenkine ma'tuf, onun gibi. (يَوْمَ) mahzuf (عذاب) takdîrindeki mef'ûl, muzâfun îrâbı ile mûrâb, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجَمْعِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

İkinci (...أَنْ تُنْذِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde birincisine ma'tuf. Onun gibi.

(لا) nâfiye lilcins. (رَيْبَ) ismi, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (فَرِيقٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf (يدخل) takdîrinde cümle. (فِي الْجَنَّةِ) cârr-mecrur, mahzuf fi'le müteallık. (وَ) âtıfa. (فَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ) geçenki gibi.

Cümleler:

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لا رَيْبَ فِيهِ) cümlesi, (يَوْمَ الْجَمْعِ) den hâl. Mahallen mansub.

(...فَرِيقٌ "منهم") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...فَرِيقٌ "منهم") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلٰكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَآءُ
فِي رَحْمَتِهِ ۚ وَالظّٰلِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina. (شَاءَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (جَعَلَهُمْ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. (أُمَّةً وَاحِدَةً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (يُدْخِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يُدْخِلُ) gibi. (فِي رَحْمَةِ) cârr-mecrur, (يَشَاءُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الظَّالِمُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (مَا) nâfiye. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (وَلِيٍّ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (نَصِيرٍ), (وَلِيٍّ) e ma'tuf, onun gibi.

Cümleler:

(...شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَهُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُدْخِلُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...الظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ) cümlesi, (الظَّالِمُونَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۖ فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي
الْمَوْتَىٰ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) intikâlî mânâsında, istifhâm inkâri ifâdeli. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْلِيَاءَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) ta'lîliyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُوَ) zamîri fasl. (الْوَلِيُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْمَوْتَىٰ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَىٰ كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ) cümlesi, mukadder nefyin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُحْيِي) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, (هُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ
رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۖ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (اخْتَلَفْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فِيهِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَفْتُمْ) e müteallık. (مِن شَيْءٍ) cârr-mecrur, mahzuf temyîze müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (حُكْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (ذَٰلِكُمُ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ) lafzı celâl, haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّي) ikinci haber veya bedel, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (تَوَكَّلْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (أُنِيبُ) ye müteallık. Fâil, müstetir zamir (أنا).

Cümleler:

(...مَا اخْتَلَفْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(...حُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...ذَٰلِكُمُ اللَّهُ) cümlesi, (قل لهم) takdîrindeki müste'nef kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ) cümlesi, (ذَٰلِكُم) ün üçüncü haberi. Mahallen merfu.

(إِلَيْهِ أُنِيبُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 11

فَاطِرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا
وَمِنَ الْاَنْعَامِ اَزْوَاجًا ۚ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ؕ لَيْسَ كَمِثْلِهٖ شَيْءٌ ۚ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فَاطِرُ) geçen âyetteki (ذَٰلِكُم) ün dördüncü haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, (وَالْأَرْضِ) ona ma'tuf, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُم) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِنْ أَنفُس) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَزْوَاجًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مِنَ الْأَنْعَامِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (أَزْوَاجًا) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَذْرَؤُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِيهِ)

cârr-mecrur, (يَذْرَؤُ) ye müteallık. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (كَ) harfi cerr zâid. (مِثْلِ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَيْءٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...جَعَلَ) cümlesi, (لَكُمْ) ün beşinci haberi. Mahallen merfu.

(...يَذْرَؤُكُمْ) cümlesi, (جَعَلَ) nin fâilinden veya (لَكُمْ) ün zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(...لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ) cümlesi, (لَكُمْ) ün altıncı haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 12

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ ۭ اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَقَالِيدُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (يَبْسُطُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الرِّزْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَبْسُطُ) ya müteallık. (يَشَاءُ), (يَبْسُطُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَقْدِرُ), (يَبْسُطُ) gibi, ona ma'tuf. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...لَهُ مَقَالِيدُ) cümlesi, (لَكُمْ) ün yedinci haberi. Mahallen merfu.

(...يَبْسُطُ) cümlesi, (لَكُمْ) ün sekizinci haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْدِرُ) cümlesi, (يَبْسُطُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) cümlesi, geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا
تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ
يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(شَرَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُم مِنَ الدِّين) cârr-mecrurlar, (شَرَعَ) ya müteallıklar. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَصَّى), (شَرَعَ) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (وَصَّى) ya müteallık. (نُوحاً) mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الَّذِي) ismi mavsul, (مَا) ya matuf, mahallen mansub. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, birinci (مَا) ya ma'tuf, mahallen mansub. (وَصَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (وَصَّيْنَا) ye müteallık. (إِبْرَاهِيمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مُوسَى وَعِيسَى), (إِبْرَاهِيمَ) e ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri mukadder fethalar. (أَنْ) harfi tefsîr. (أَقِيمُوا) fi'li emr ve fâili. (الدِّينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَتَفَرَّقُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَتَفَرَّقُوا) ye müteallık. (كَبُرَ) fi'li mâzı. (عَلَى الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, (كَبُرَ) ya müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâili, mahallen merfu. (تَدْعُوهُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَدْعُوا) ye müteallık. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَجْتَبِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَجْتَبِي) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُنِيبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...شَرَعَ) cümlesi, (ذٰلِكُم) ün dokuzuncu haberi. Mahallen merfu.

(...وَصَّى بِهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...وَصَّيْنَا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَقِيمُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تَتَفَرَّقُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَبُرَ ... مَا تَدْعُوهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَدْعُوهُمْ) cümlesi, üçüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللَّهُ يَجْتَبِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَجْتَبِي) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَهْدِي) cümlesi, (يَجْتَبِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...يُنِيبُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

وَمَا تَفَرَّقُوٓا إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ ۗ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى لَّقُضِىَ بَيْنَهُمْ ۗ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُورِثُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِنۢ بَعْدِهِمْ لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (تَفَرَّقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مِن بَعْدِ) câr-mecrur, (تَفَرَّقُوا) ya müteallık. (مَا) masdariyye. (جَاءَهُمُ الْعِلْمُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بَغْيًا) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَوْلَا) harfi vucûdin liğayrihi. (كَلِمَةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme – haberi mahzuf–. (سَبَقَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (كَلِمَةٌ) e râci. (مِن رَبِّ) câr-mecrur, (سَبَقَتْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى أَجَلٍ) câr-mecrur, (يُؤَخِّرُه) takdîrindeki mahzufe müteallık. (مُسَمًّى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechûl. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf (الْقَضَاءُ) takdîrindeki nâibi fâile veya (قُضِيَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أُورِثُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن

(بَعْدِ) cârr-mecrur, (أُورِثُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (فِي شَكٍّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, sıfat ve mecrur olan (مُرِيبٍ) e müteallık.

Cümleler:

(...مَا تَفَرَّقُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَوْلَا كَلِمَةٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَبَقَتْ) cümlesi, (كَلِمَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...قُضِيَ بَيْنَهُمْ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُورِثُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

فَلِذٰلِكَ فَادْعُ ۚ وَاسْتَقِمْ كَمَآ اُمِرْتَ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ ۚ
وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتَابٍ ۚ وَاُمِرْتُ لِاَعْدِلَ بَيْنَكُمْ ۭ
اَللّٰهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۭ لَنَآ اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ۭ لَا حُجَّةَ
بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ ۭ اَللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۚ وَاِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ۭ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لِذٰلِكَ) cârr-mecrur, geçen âyetlerin ifâdeleri istikâmetindeki (شجره) gibi mahzuf bir fi'le müteallık. (فَ) âtıfa, tâkîbiyye. (ادْعُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (اسْتَقِمْ), (ادْعُ) gibi, ona ma'tuf. (كَ) harfi cerr teşbih. (مَا) masdâriyye. (أُمِرْتَ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili.

(مَا أُمِرْتَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (اسْتَقِمْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَهْوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (آمَنْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (آمَنْتُ) ye müteallık. (أَنْزَلَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن كِتَابٍ) cârr-mecrur, (مَا) nın beyânı (أَنْزَلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أُمِرْتُ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (أَعْدِلَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّهُ رَبُّ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ أَعْدِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أُمِرْتُ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (رَبُّ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَعْمَالُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَعْمَالُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye lilcins. (حُجَّةَ) ismi, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَجْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَجْمَعُ) ya müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَصِيرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

Mukadder şart cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ادْعُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...اسْتَقِمْ), (...لَا تَتَّبِعْ) ve (...قُلْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen meczumlar.

(...آمَنتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنزَلَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُمِرْتُ) cümlesi, (آمَنتُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...اللَّهُ رَبُّنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...لَنَا أَعْمَالُنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ يَجْمَعُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...يَجْمَعُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(إِلَيْهِ الْمَصِيرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 16

وَالَّذِينَ يُحَآجُّونَ فِى اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ
دَاحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يُحَاجُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي اللَّهِ مِن بَعْدِ) cârr-mecrurlar, (يُحَاجُّونَ) ye müteallıklar. (مَا) masdariyye. (اسْتُجِيبَ) fi'li mâzı, mechûl. (لَهُ) cârr-mecrur, nâibi fâili.

(مَا اسْتُجِيبَ لَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (حُجَّةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دَاحِضَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (غَضَبٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ شَدِيدٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...الَّذِينَ يُحَاجُّونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحَاجُّونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...عَلَيْهِمْ غَضَبٌ) ve (...لَهُمْ عَذَابٌ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

Âyet: 17

اَللّٰهُ الَّذِىٓ اَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ ۗ وَمَا يُدْرِيكَ
لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) haber, mahallen merfu. (أَنزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (أَنزَلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمِيزَانَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يُدْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَعَلَّ السَّاعَةَ) harfi teracci ve mansub olan ismi. (قَرِيبٌ), (لَعَلَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...اللَّهُ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنزَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا يُدْرِيكَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُدْرِيكَ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ) cümlesi, (يُدْرِي) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 18

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا ۙ وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ ۗ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾

Îrâbı:
(يَسْتَعْجِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهَا) cârr-mecrur, (يَسْتَعْجِلُ) ye müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مُشْفِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (مِنْهَا) cârr-mecrur, (مُشْفِقُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَعْلَمُونَ), (يُؤْمِنُونَ) gibi. (أَنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (الْحَقُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَنَّهَا الْحَقُّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.
(أَلَا) edâtı tenbih. (إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يُمَارُونَ), (يُؤْمِنُونَ) gibi. (فِي السَّاعَةِ) cârr-mecrur, (يُمَارُونَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (بَعِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:
(...يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...الَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْلَمُونَ) cümlesi, (مُشْفِقُونَ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُمَارُونَ) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

اَللّٰهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهٖ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(اَللّٰهُ لَطِيفٌ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِعِبَادِ) cârr-mecrur, (لَطِيفٌ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَرْزُقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اَللّٰهُ) a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اَللّٰهُ لَطِيفٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ) cümlesi, (اَللّٰهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْقَوِيُّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْاٰخِرَةِ نَزِدْ لَهٗ فِي حَرْثِهٖ ۚ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهٖ مِنْهَا وَمَا لَهٗ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, meczum. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (حَرْثَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْاٰخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَزِدْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَهٗ فِي حَرْثِ) cârr-mecrurlar, (نَزِدْ) e müteallıklar. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ) geçenki gibi. (الدُّنْيَا) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (نُؤْتِ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مِنْهَا) cârr-mecrur, (نُؤْتِ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهٗ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فِي الْاٰخِرَةِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (نَصِيبٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...مَن كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ يُرِيدُ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...يُرِيدُ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...نَزِدْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...مَن كَانَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...كَانَ يُرِيدُ) cümlesi, ikinci (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

İkinci (...يُرِيدُ) cümlesi, ikinci (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...نُؤْتِهِ مِنْهَا) cümlesi, ikinci şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِن نَّصِيبٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاؤُا شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۗ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(أَمْ) idrâbi intikâli için olan (بَلْ) mânâsında, istifhâm takrîrı ifâdeli. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شُرَكَاءُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَرَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُم مِنَ الدِّينِ) cârr-mecrurlar, (شَرَعُوا) ye müteallıklar. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْذَن) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَأْذَن) e müteallık. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَوْلَا) harfi imtina livucûdi ğayrihi. (كَلِمَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْفَصْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, mahzuf (الْقَضَاءُ) takdîrindeki masdarı. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الظَّالِمِينَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لَهُمْ شُرَكَاءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...شَرَعُوا) cümlesi, (شُرَكَاءُ) nün sıfatı. Mahallen merfu.

(...لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَوْلَا كَلِمَةٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قُضِيَ بَيْنَهُمْ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ الظَّالِمِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ ۖ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مُشْفِقِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِمَّا) cârr-mecrur, (مُشْفِقِينَ) ye müteallık. (كَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (وَاقِعٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (وَاقِعٌ) a müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (فِي رَوْضَاتِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْجَنَّاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَشَاءُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الْفَضْلُ الْكَبِيرُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...تَرَى الظَّالِمِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

ذٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللّٰهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۗ قُلْ لَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبٰى ۗ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا ۗ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) haber, mahallen merfu. (يُبَشِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme –sıleye âid, mahzuf (به) takdîrinde–. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِبَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (عِبَادَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لا) nâfiye. (أَسْأَلُكُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَسْأَلُ) ye veya mahzuf hâle müteallık. (أَجْراً) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إلاَّ) edâtı istisna. (الْمَوَدَّةَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْقُرْبَى) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَقْتَرِفْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (حَسَنَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَزِدْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَهُ فِيهَا) cârr-mecrurlar, (نَزِدْ) e müteallıklar. (حُسْناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (غَفُورٌ شَكُورٌ), (إنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يُبَشِّرُ اللّٰهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا أَسْأَلُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَنْ يَقْتَرِفْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَفْتَرِفْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...نَزِدْ لَهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۖ فَإِنْ يَشَإِ اللَّهُ يَخْتِمْ
عَلَىٰ قَلْبِكَ ۗ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ ۚ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Rasûle râci. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (افْتَرَى) ya müteallık. (كَذِبًا) mef'ûlü bih, mansub. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَشَإِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre arıza–. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَخْتِمْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (عَلَى قَلْبِ) cârr-mecrur, (يَخْتِمْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (يَمْحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mahzuf olan (و) üzerinde mukadder zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْبَاطِلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يُحِقُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِكَلِمَاتِ) cârr-mecrur, (يُحِقُّ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلِيمٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِذَاتِ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (الصُّدُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...افْتَرَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يَشَإِ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَخْتِمْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَمْحُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُحِقُّ الْحَقَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

وَهُوَ الَّذِى يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُوا عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haberi, mahallen merfular. (يَقْبَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (التَّوْبَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (يَقْبَلُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَعْفُوا), (يَقْبَلُ) gibi, ona ma'tuf. (عَنِ السَّيِّئَاتِ) cârr-mecrur, (يَعْفُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَعْلَمُ), (يَقْبَلُ) gibi, ona ma'tuf. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْبَلُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْفُوا) ve (...يَعْلَمُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok..

(تَفْعَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَسْتَجِيبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَزِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (يَزِيدُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْكَافِرُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ شَدِيدٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَزِيدُهُم) ve (الْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 27

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَٰكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (بَسَطَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (الرِّزْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِعِبَادِهِ) cârr-mecrur, (بَسَطَ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (بَغَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (بَغَوْا) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَٰكِنْ) harfi istidrâk. (يُنَزِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِقَدَرٍ) cârr-mecrur, (يُنَزِّلُ) ye veya mahzuf hâle müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يُنَزِّلُ) gibi. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِعِبَادِهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberleri ve merfu olan (خَبِيرٌ بَصِيرٌ) a müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...لَوْ بَسَطَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...بَغَوْا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُنَزِّلُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ ... خَبِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ ۚ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (يُنَزِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الْغَيْثَ) mef'ûlü bih,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يُنَزِّلُ) ye müteallık. (مَا) masdariyye. (قَنَطُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا قَنَطُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَنْشُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (رَحْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُنَزِّلُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْشُرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْوَلِيُّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ
دَآبَّةٍ ۖ وَهُوَ عَلٰى جَمْعِهِمْ اِذَا يَشَآءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَلْقُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mecrûra ma'tuf, mahallen mecrur. (بَثَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِيهِمَا) cârr-mecrur, (بَثَّ) ye müteallık. (مِن دَابَّةٍ) cârr-mecrur, mahzuf temyîze müteallık. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى جَمْعِ) cârr-mecrur, (هُوَ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümleler:

(...مِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ) cümlesi, geçen âyetteki (هُوَ الْوَلِيُّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...بَثَّ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ ... قَدِيرٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 30

وَمَآ اَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ اَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi mavsul veya ismi şart, mübteda, mahallen merfu. (أَصَابَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü, sıle veya fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مِن مُصِيبَةٍ) cârr-mecrur, temyîz beyâniyye. (فَ) cevâbda vâkı haberde vâkı. (بِمَا) cârr-mecrur, mukadder mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (كَسَبَتْ) fi'li mâzı. (أَيْدِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) îtîrâzıyye. (يَعْفُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَن كَثِيرٍ) cârr-mecrur, (يَعْفُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَا أَصَابَكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَصَابَكُم) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu. Veya şartın cevâbı.

(...إِصَابَتَكُم "بِمَا كَسَبَتْ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْفُوا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَمَآ اَنتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِى الْاَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنتُم) ismi, mahallen mansub. (بِ) harfi cerr zâid. (مُعْجِزِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (مُعْجِزِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن) harfi cerr zâid. (وَلِيٍّ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (نَصِيرٍ), (وَلِيٍّ) e ma'tuf, onun gibi.

Cümleler:

(...مَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَكُم ... مِن وَلِيٍّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَمِنْ اٰيَاتِهِ الْجَوَارِ فِى الْبَحْرِ كَالْاَعْلَامِ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْجَوَارِ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فِي الْبَحْرِ) cârr-mecrur, (الْجَوَارِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (كَالْأَعْلَامِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık.

Cümle:

(مِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ...) cümlesi, 30. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

اِنْ يَشَاْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلٰى ظَهْرِهٖ ۚ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (يَشَأْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (يُسْكِنِ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الرِّيحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (يَظْلَلْنَ) fi'li muzâri, nâkıs ve (ن) ismi, mebni, cevâba ma'tuf, mahallen meczum. (رَوَاكِدَ) haberi, mansub. (عَلَى ظَهْرِ) cârr-mecrur, (رَوَاكِدَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (صَبَّارٍ) muzâfun ileyh, (شَكُورٍ) sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...يَشَأْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُسْكِنِ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَظْلَلْنَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

اَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(**أَوْ**) âtıfa. (**يُوبِقْ**) fi'li muzâri, cevâba ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (**هُنَّ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**بِمَا**) cârr-mecrur, (**يُوبِقْ**) a müteallık. (**كَسَبُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**وَ**) âtıfa. (**يَعْفُ**) fi'li muzâri, cevâba ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (**و**) ın hazfi. (**عَنْ كَثِيرٍ**) cârr-mecrur, (**يَعْفُ**) ye müteallık.

Cümleler:

(...**يُوبِقْهُنَّ**) cümlesi, geçen âyetteki (**يَظْلَلْنَ**) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...**كَسَبُوا**) cümlesi, (**مَا**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...**يَعْفُ**) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي اٰيَاتِنَا ۜ مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**يَعْلَمَ**) fi'li muzâri, (**لينتقم**) takdîrindeki mahzuf mansub fi'le ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu fi'lin merfu olması da câizdir. (**الَّذِينَ**) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (**يُجَادِلُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**فِي آيَاتِ**) cârr-mecrur, (**يُجَادِلُونَ**) ye müteallık. (**نَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**مَا**) nâfiye. (**لَهُم**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**مِن**) harfi cerr zâid. (**مَحِيصٍ**) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(**يَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ**) cümlesi, (**ل"أن"ينتقم اللّه منهم ويعلم الذين**) takdîrindeki mukadder cümlenin sılesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...**يُجَادِلُونَ**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(**مَا لَهُم مِن مَحِيصٍ**) cümlesi, (**يَعْلَمَ**) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Âyet: 36

فَمَآ اُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَاَبْقٰى لِلَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُوتِيتُم) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (مِن شَيْءٍ) cârr-mecrur, (مَا) nın temyîzi. (فَ) cevâbda vâkı. (مَتَاعُ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أَبْقَى) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِّلَّذِينَ) cârr-mecrur, (أَبْقَى) ya müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَلَى رَبِّ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَتَوَكَّلُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أُوتِيتُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَتَاعُ "هُوَ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...مَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَوَكَّلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا
هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçen âyetteki ismi mavsûla ma'tuf, mahallen mecrur. (يَجْتَنِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كَبَائِرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْإِثْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْفَوَاحِشَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (مَا) zâide. (غَضِبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَغْفِرُونَ), (يَجْتَنِبُونَ) gibi.

Cümleler:

(...يَجْتَنِبُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...غَضِبُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(هُمْ يَغْفِرُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَغْفِرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 38

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ ۪ وَأَمْرُهُمْ شُورٰى
بَيْنَهُمْ ۪ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۚ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçen âyettekine ma'tuf, mahallen mecrur. (اسْتَجَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, (اسْتَجَابُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَقَامُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَمْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شُورَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شُورَى) ya müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِمَّا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُنْفِقُونَ) ye müteallık. (رَزَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

Cümleler:

(...اسْتَجَابُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَقَامُوا), (...أَمْرُهُمْ شُورَى) ve (يُنْفِقُونَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...رَزَقْنَاهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

وَالَّذِينَ إِذَآ أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçen âyettekine ma'tuf, mahallen mecrur. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (أَصَابَهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْبَغْيُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَنْتَصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(هُمْ يَنْتَصِرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَنْتَصِرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 40

وَجَزٰٓؤُا سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا ۚ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى

اللّٰهِ ۚ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِينَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَزَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَيِّئَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سَيِّئَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (عَفَا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (أَصْلَحَ), (عَفَا) gibi, ona ma'tuf. (فَ) cevâbda vâkı. (أَجْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُحِبُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(جَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَنْ عَفَا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(عَفَا...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(أَصْلَحَ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(أَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

وَلَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd ibtidâî. (مَنْ) harfi şart, câzim. (انْتَصَرَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ظُلْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَا) nâfiye. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (سَبِيلٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(مَنِ انْتَصَرَ...) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ عَفَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(انْتَصَرَ...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(أُولٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ) cümlesi, (أُولٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 42

اِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(اِنَّمَا) edâtı hasr. (السَّبِيلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يَظْلِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَبْغُونَ), (يَظْلِمُونَ) gibi, ona ma'tuf. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَبْغُونَ) ye müteallık. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أُولٰئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَظْلِمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْغُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُولٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (أُولٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 43

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ اِنَّ ذٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd ibtidâî. (مَنْ) harfi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (صَبَرَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (غَفَرَ), (صَبَرَ) gibi, ona ma'tuf. (اِنَّ ذٰلِكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مِنْ عَزْمِ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْأُمُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَنْ صَبَرَ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...صَبَرَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...غَفَرَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...اِنَّ ذٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ) cümlesi, (...مَنْ صَبَرَ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهٖ ۭ وَتَرَى الظّٰلِمِيْنَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ يَقُوْلُوْنَ هَلْ اِلٰى مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيْلٍ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُضْلِلِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (مَا) nâfiye, mühmele. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (وَلِيٍّ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (وَلِيٍّ) in mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الظّٰلِمِيْنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şartsız, mahallen mansub, (تَرَى) ya müteallık. (رَأَوُا) fi'li mâzı ve fâili. (الْعَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقُوْلُوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَلْ) harfi istifhâm. (اِلٰى مَرَدٍّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (سَبِيْلٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...يُضْلِلِ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَأَوُا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَقُوْلُوْنَ) cümlesi, (الظّٰلِمِيْنَ) den hâl. Mahallen mansub.

(هَلْ اِلٰى مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيْلٍ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 45

وَتَرٰىهُمْ يُعْرَضُوْنَ عَلَيْهَا خٰشِعِيْنَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُوْنَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ ۭ وَقَالَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ اَلَآ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ فِيْ عَذَابٍ مُّقِيْمٍ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَرَاهُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يُعْرَضُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (يُعْرَضُونَ) ye müteallık. (خَاشِعِينَ), (يُعْرَضُونَ) nin nâibi fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِنَ الذُّلِّ) cârr-mecrur, (خَاشِعِينَ) ye müteallık. (يَنظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن طَرْفٍ) cârr-mecrur, (يَنظُرُونَ) ye müteallık. (خَفِيٍّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ الْخَاسِرِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (إِنَّ) nin haberi, mahallen merfu. (خَسِرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَهْلِي) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَسِرُوا) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَلَا) edâtı tenbih. (إِنَّ الظَّالِمِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (فِي عَذَابٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مُقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَرَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (تَرَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُعْرَضُونَ) cümlesi, (تَرَاهُمْ) ün ğâib zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(...يَنظُرُونَ) cümlesi, (خَاشِعِينَ) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...خَسِرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۗ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُم) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَوْلِيَاء) muahhar ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (يَنصُرُونَهُم) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ دُونِ) cârr-

mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُضْلِلِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (مَا) nâfiye, mühmele. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (سَبِيلٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(مَا كَانَ لَهُم مِنْ أَوْلِيَاء) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ الظَّالِمِينَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَنصُرُونَهُم) cümlesi, (أَوْلِيَاء) nin sıfatı. Mahallen mecrur veya merfu.

(...يُضْلِلِ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَهُ مِن سَبِيلٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 47

اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِىَ يَوْمٌ لاَ مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللّٰهِ ۗ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَإٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(اسْتَجِيبُوا) fi'li emr ve fâili. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, (اسْتَجِيبُوا) ye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahalle mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (اسْتَجِيبُوا) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٌ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لا) nâfiye lilcins. (مَرَدَّ) ismi, mahallen mansub. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (مَرَدَّ) ye müteallık. (مَا) nâfiye, mühmele. (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (مَلْجَإٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا لَكُم مِن نَكِيرٍ), (مَا لَكُم مِن مَلْجَإٍ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...اسْتَجِيبُوا) cümlesi, mukadder müste'nef kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...لا مَرَدَّ لَهُ) cümlesi, (يَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...مَا لَكُم مِن مَلْجَإٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَكُم مِن نَكِيرٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۖ إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ ۗ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا ۖ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَعْرَضُوا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, hâl ve mansub olan (حَفِيظًا) a müteallık. (إِنْ) nâfiye. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الْبَلَاغُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَذَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْإِنْسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَّا) cârr-mecrur, (أَذَقْنَا) ye müteallık. (رَحْمَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَرِحَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنْسَانَ) a râci. (بِهَا) cârr-mecrur, (فَرِحَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُصِبْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سَيِّئَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (تُصِبْ) e müteallık. (قَدَّمَتْ) fi'li mâzı. (أَيْدِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّ الْإِنْسَانَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَفُورٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...أَعْرَضُوا) cümlesi, mukadder müste'nef kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...مَا أَرْسَلْنَاكَ) cümlesi, (إِنْ أَعْرَضُوا) takdîrindeki mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا إِذَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَذَقْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...فَرِحَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ) cümlesi, (إِنَّا إِذَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الْإِنسَانَ كَفُورٌ) cümlesi, (...إِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ) takdîrindeki mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۚ يَهَبُ لِمَنْ يَشَآءُ اِنَاثًا وَّيَهَبُ لِمَنْ يَشَآءُ الذُّكُورَ ۙ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (يَخْلُقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يَخْلُقُ) gibi. (يَهَبُ), (يَخْلُقُ) gibi. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَهَبُ) ye müteallık. (يَشَاءُ) geçenki gibi (إِنَاثًا) mef'ûlü bih, mansub. (وَ) âtıfa. (يَهَبُ لِمَن يَشَاءُ الذُّكُورَ), (يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاثًا) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...لِلَّهِ مُلْكُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْلُقُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَهَبُ) cümlesi, (يَخْلُقُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...يَهَبُ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Üçüncü (...يَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

اَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَّاِنَاثًا ۚ وَيَجْعَلُ مَنْ يَّشَآءُ عَقِيمًا ۚ اِنَّهٗ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (يُزَوِّجُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (ذُكْرَاناً وَإِنَاثاً) ikinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (يَجْعَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul, birinci mef'ûl, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يَجْعَلُ) gibi. (عَقِيماً)

ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلِيمٌ قَدِيرٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يُزَوِّجُهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (يَهَبُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَجْعَلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُكَلِّمَهُ اللّٰهُ اِلَّا وَحْيًا اَوْ مِنْ وَرَآئِ حِجَابٍ اَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِاِذْنِهٖ مَا يَشَآءُ ۚ اِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِبَشَرٍ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُكَلِّمَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(إِلَّا) edâtı istisna. (وَحْياً) mahzuf (أَنْ يُوحِيَ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ يُوحِيَ وَحْياً) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub.

(أَوْ) âtıfa. (مِن وَرَاءِ) cârr-mecrur, (أَنْ يُكَلِّمَ) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (حِجَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنْ يُكَلِّمَ مِن وَرَاءِ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesnaya ma'tuf. Mahallen mansub.

(أَوْ) âtıfa. (يُرْسِلَ) fi'li muzâri, mansub fi'le ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (رَسُولاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يُرْسِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesnaya ma'tuf. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (يُوحِيَ) fi'li muzâri, (يُرْسِلَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Meleke râci.

(...أَنْ يُوحِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (...أَنْ يُرْسِلَ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(بِإِذْنِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلِيٌّ حَكِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مَا كَانَ لِبَشَرٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ عَلِيٌّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ رُوحًا مِنْ اَمْرِنَا ۭ مَا كُنْتَ تَدْرِىْ مَا الْكِتٰبُ وَلَا الْاِيْمَانُ وَلٰكِنْ جَعَلْنٰهُ نُوْرًا نَّهْدِىْ بِهٖ مَنْ نَّشَاۗءُ مِنْ عِبَادِنَا ۭ وَاِنَّكَ لَتَهْدِىْٓ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (إيحاء) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (رُوحاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, (رُوحاً) ın mahzuf sıfatına müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (كُنْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَدْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (الْكِتَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (الْإِيمَانُ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَكِن) harfi istidrâk. (جَعَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (نُوراً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِهِ) cârr-mecrur, (نَهْدِي) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى صِرَاطٍ) cârr-mecrur, (تَهْدِي) ye müteallık. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا كُنتَ تَدْرِي) cümlesi, (إِلَيْكَ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(...تَدْرِي) cümlesi, (كُنتَ) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...مَا الْكِتَابُ) cümlesi, (تَدْرِي) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.
(...جَعَلْنَاهُ) cümlesi, (مَا كُنتَ تَدْرِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...نَهْدِي) cümlesi, (نُوراً) ın sıfatı. Mahallen mansub.
(...نَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّكَ لَتَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَهْدِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 53

صِرَاطِ اللّٰهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۗ
اَلَآ اِلَى اللّٰهِ تَصِيرُ الْاُمُورُ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(صِرَاطِ) geçen âyetteki (صِرَاطٍ) dan bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِي) sıfat, mahallen mecrur. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ), (مَا فِي السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (أَلَا) edâtı tenbîh. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَصِيرُ) ya müteallık. (الْأُمُورُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَصِيرُ الْأُمُورُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

ŞÛRÂ SÛRESİNİN SONU

ZUHRÛF SÛRESİ

43. Sûredir
89 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

حٰمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**حم**) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**وَ**) kasemiyye ve cerr. (**الْكِتَابِ**) mecrur, (**الْمُبِينِ**) sıfatı, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (**أقسم**) takdîrindeki fi'le müteallık.

Cümle:

(...**أقسم** "**وَالْكِتَابِ**") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءٰنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**جَعَلْنَاهُ**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**قُرْآنًا عَرَبِيًّا**) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (**لَعَلَّكُمْ**) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (**تَعْقِلُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**نَ**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(...**إِنَّا جَعَلْنَاهُ**) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...**جَعَلْنَاهُ**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

وَإِنَّهُ فِى أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِىٌّ حَكِيمٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فِي أُمِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberleri olan (عَلِيٌّ حَكِيمٌ) e müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَدَيْ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd.

Cümle:
(إِنَّهُ ... لَعَلِيٌّ ...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِفِينَ ﴿٥﴾

Îrâbı:
(أ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (نَضْرِبُ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (عَنْكُمُ) cârr-mecrur, (نَضْرِبُ) ye müteallık. (الذِّكْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صَفْحًا) hâl veya mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْمًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُسْرِفِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ل) ile mahallen mecrur. (نَضْرِبُ) ye müteallık.

Âyet: 6

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيٍّ فِى الْأَوَّلِينَ ﴿٦﴾

Îrâbı:
(وَ) isti'nâfiyye. (كَمْ) sayıdan kinâye, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن نَبِيٍّ) cârr-mecrur, (كَمْ) in temyîzi. (فِي الْأَوَّلِينَ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık.

Cümle:
(أَرْسَلْنَا ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَأْتِيهِم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (مِن) harfi cerr zâid. (نَبِيٍّ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (كَانُوا) fi'li mâzı ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْتَهْزِئُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَا يَأْتِيهِم مِن نَبِيٍّ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 8

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَىٰ مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَشَدَّ) mahzuf (قَوْماً) takdîrindeki mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُم) cârr-mecrur, (أَشَدَّ) ye müteallık. (بَطْشاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (مَضَى) fi'li mâzı. (مَثَلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَضَى مَثَلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasem için. (إِن) harfi şart, câzim. (سَأَلْتَهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti

fetha. (لَ) kasemiyye. (يَقُولُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. (خَلَقَهُنَّ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...سَأَلْتَهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, (سَأَلْتَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...يَقُولُنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 10

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, mahallen merfu. (جَعَلَ) fi'li mâzı. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (الْأَرْضَ مَهْدًا) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. (لَكُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mahzuf ikinci mef'ûle müteallıklar. (سُبُلًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَهْتَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...جَعَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...جَعَلَ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(تَهْتَدُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِي) ismi mavsul, geçen âyettekine ma'tuf, mahallen merfu. (نَزَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (نَزَّلَ) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِقَدَرٍ) cârr-mecrur, (مَاءً)

in mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) âtıfa. (أَنشَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَنشَرْنَا) ye müteallık. (بَلْدَةً مَيْتًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (تُخْرَجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...نَزَّلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنشَرْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تُخْرَجُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِي) ismi mavsul, geçenkilere ma'tuf, mahallen merfu. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الْأَزْوَاجَ كُلَّ) mef'ûlü bih ve tevkîdi, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a veya (الَّذِي) ye âid. (لَكُم) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِنَ الْفُلْكِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَنْعَامِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, birinci mef'ûl, mahallen mansub. (تَرْكَبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَرْكَبُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. Veya (مَا) nin sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 13

لِتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(لِ) âkıbet veya sayrûret için. (تَسْتَوُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَى ظُهُورِ) cârr-mecrur, (تَسْتَوُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (تَذْكُرُوا), (تَسْتَوُوا) gibi, ona ma'tuf. (نِعْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ تَسْتَوُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçen âyetteki (جَعَلَ) ye müteallık.

(أَنْ تَذْكُرُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (اسْتَوَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (اسْتَوَيْتُمْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (تَقُولُوا), (تَذْكُرُوا) ye ma'tuf, onun gibi.

(أَنْ تَقُولُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَنَا) cârr-mecrur, (سَخَّرَ) ya müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَهُ) cârr-mecrur, (كُنَّا) nin haberi ve mansub olan (مُقْرِنِينَ) e müteallık.

Cümleler:

(اسْتَوَيْتُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(سُبْحَانَ "نسبّح"...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(سَخَّرَ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 14

وَإِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (مُنقَلِبُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi tekîd.

Cümle:

(إِنَّا ... لَمُنقَلِبُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (سُبْحَانَ "نسبّح") cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 15

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا ۗ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (**جَعَلُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**لَهُ**) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (**مِنْ عِبَادِ**) cârr-mecrur, (**جَعَلُوا**) ye müteallık. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**جُزْءًا**) birinci mef'ûl, mansub. (**إِنَّ الْإِنسَانَ**) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (**لَ**) harfi te'kîd. (**كَفُورٌ مُبِينٌ**), (**إِنَّ**) nin haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...**جَعَلُوا**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُمْ بِالْبَنِينَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(**أَمْ**), (**بَلْ**) veya istifhâm mânâsında veya ikisinin mânâsında. (**اتَّخَذَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**مِمَّا**) cârr-mecrur, (**اتَّخَذَ**) ye müteallık. (**يَخْلُقُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**بَنَاتٍ**), (**اتَّخَذَ**) nin birinci mef'ûlü. İkinci mef'ûlü mahzuf. (**وَ**) âtıfa. (**أَصْفَاكُم**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**بِالْبَنِينَ**) cârr-mecrur, (**أَصْفَى**) ye müteallık.

Cümleler:

(...**اتَّخَذَ**) cümlesi, (**أَمْ تقولون**) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...**يَخْلُقُ**) cümlesi, (**مَا**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...**أَصْفَاكُم**) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 17

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَٰنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (**إِذَا**) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (**بُشِّرَ**) fi'li mâzı, mechûl. (**أَحَدُ**) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti

zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِمَا) cârr-mecrur, (بُشِّرَ) ya müteallık. (ضَرَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَحَدُ) e râci. (لِلرَّحْمَنِ) cârr-mecrur, (ضَرَبَ) ye müteallık. (مَثَلاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. Birinci mef'ûl mahzuf, (هُ) takdîrinde. (ظَلَّ) fi'li mâzı, nâkıs. (وَجْهُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُسْوَدّاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (كَظِيمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...بُشِّرَ أَحَدُهُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...ضَرَبَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَّ وَجْهُهُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ كَظِيمٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 18

أَوَمَن يُنَشَّؤُا فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (وَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, (يجعلون) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (يُنَشَّأُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِي الْحِلْيَةِ) cârr-mecrur, (يُنَشَّأُ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (فِي الْخِصَامِ) cârr-mecrur, muzâfun ileyh ve mecrur olan (مُبِينٍ) e müteallık. (غَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...مَنْ "يجعلون") cümlesi, isti'nâfiyye veya (أيجترئون) takdîrindeki mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُنَشَّأُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 19

وَجَعَلُوا الْمَلَٰئِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَٰنِ إِنَاثًا ۚ أَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ ۚ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْئَلُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (جَعَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْمَلَائِكَةَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عِبَادُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرَّحْمَنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَاثًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أ) istifhâm inkârî. (شَهِدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (خَلْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَ) harfi tenfîs. (تُكْتَبُ) fi'li muzârî, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَهَادَةُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُسْأَلُونَ) fi'li muzârî, mechûl, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(...جَعَلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen âyetteki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...شَهِدُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يُسْأَلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمٰنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ ۗ مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ
عِلْمٍ ۚ اِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ ۗ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi imtinâ. (شَاءَ) fi'li mâzı. (الرَّحْمَنُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) nâfiye. (عَبَدْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مَا) nâfiye. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بِذٰلِكَ) cârr-mecrur, (عِلْمٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (عِلْمٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِنْ) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (يَخْرُصُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...شَاءَ الرَّحْمَنُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا عَبَدْنَاهُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَخْرُصُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 21

أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) anlamında istifhâm inkâri ifâdeli. (آتَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (كِتَابًا) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (كِتَابًا) in mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بِهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُسْتَمْسِكُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(...آتَيْنَاهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُم بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آثَارِهِمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâli. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (وَجَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (آبَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى أُمَّةٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَى آثَارِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (مُهْتَدُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا وَجَدْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...وَجَدْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّا عَلَى آثَارِهِمْ) cümlesi, (إِنَّا وَجَدْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 23

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ

مُتْرَفُوهَآ ۙ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ
مُّقْتَدُوْنَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَذٰلِكَ) câr-mecrur, mukadder mübtedanın mahzuf haberine müteallık, (الأمر كَذٰلِكَ) takdîrinde. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ), (فِي قَرْيَةٍ) câr-mecrurlar, (أَرْسَلْنَا) ye müteallıklar. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) zâide. (نَذِيرٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (قَالَ) fi'li mâzı. (مُتْرَفُوهَا) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آثَارِهِم مُقْتَدُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...كَذٰلِكَ "الأمر") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ مُتْرَفُوهَا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...إِنَّا وَجَدْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...وَجَدْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّا عَلَى آثَارِهِم) cümlesi, (إِنَّا وَجَدْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 24

قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِاَهْدٰى مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ اٰبَآءَكُمْ ۭ
قَالُوْٓا اِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir geçen âyetteki (نَذِيرٍ) e râci. (أ) harfi istifhâm. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (جِئْتُكُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِأَهْدَى) câr-mecrur, (جِئْتُ) ye müteallık. (مِمَّا) câr-mecrur, (أَهْدَى) ye müteallık. (وَجَدتُّمْ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) câr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (آبَاء) den hâl olan mahzufe müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِمَا) câr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (كَافِرُونَ) e müteallık. (أُرْسِلْتُم) fi'li mâzı, mechûl ve fâili. (بِهِ) câr-mecrur, (أُرْسِلْتُم) e müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...جِئْتُكُم) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Makûlül'kavl mahzuf, (أنفعلون) takdîrinde.
(لَوْ) in cevâbı mahzuf, mahzuf makûlül'kavl ona delâlet ediyor.
(...وَجَدتُّمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أُرْسِلْتُم بِهِ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (انتَقَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (انتَقَمْنَا) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (انظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُكَذِّبِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...انتَقَمْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...انظُرْ) cümlesi, (إن كذبك قومك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (انظُرْ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 26

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ إِبْرَاهِيمُ) fi'li mâzı ve fâili. (لِأَبِيهِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَوْمِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّنِي) harfi te'kîd, harfi vikâye ve ismi. (بَرَاءٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّا) cârr-mecrur, (بَرَاءٌ) e müteallık. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِذْ قَالَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ إِبْرَاهِيمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِنَّنِي بَرَاءٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تَعْبُدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:
(إِلَّا) edâtı istisna. (الَّذِي) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (فَطَرَ) fi'li mâzı. (نَ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (فَ) harfi tâ'lil. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (سَ) harfi tenfîs. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نِ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid.

Cümleler:
(...فَطَرَنِي) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُ سَيَهْدِينِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(سَيَهْدِينِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 28

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:
(وَ) isti'nâfiyye. (جَعَلَهَا) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. (كَلِمَةً بَاقِيَةً) ikinci mef'ûl ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فِي عَقِبِ) cârr-mecrur, (بَاقِيَةً) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahalle mecrur. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَرْجِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:
(...جَعَلَهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(يَرْجِعُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 29

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâli. (مَتَّعْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (آبَاء) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ğaye ve cerr. (جَاءهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْحَقُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (رَسُولٌ مُبِينٌ) fâile ma'tuf ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(أَنْ جَاءهُمُ الْحَقُّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مَتَّعْتُ) ye müteallık.

Cümle:

(...مَتَّعْتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

وَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءهُمُ الْحَقُّ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (سِحْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (كَافِرُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءهُمُ الْحَقُّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا سِحْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّا بِهِ كَافِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هٰذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (نُزِّلَ) fi'li mâzı, mechûl. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, nâibi fâil, mahallen merfu. (الْقُرْآنُ) bedel, merfu. Raf

alâmeti zamme. (عَلَى رَجُلٍ) cârr-mecrur, (نُزِّلَ) ye müteallık. (مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ) cârr-mecrur, (رَجُلٍ) in sıfatı ve mecrur olan (عَظِيمٍ) e müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetteki (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 32

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَةَ رَبِّكَ ۚ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا ۗ وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübi. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَقْسِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَحْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (قَسَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَسَمْنَا) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahalle mecrur. (مَعِيشَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (قَسَمْنَا) ye müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (رَفَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَوْقَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْضٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (دَرَجَاتٍ) hâl, mansub. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَتَّخِذَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْضاً سُخْرِيّاً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ يَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (رَفَعْنَا) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (رَحْمَتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّا) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (يَجْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُمْ يَقْسِمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْسِمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.
(...نَحْنُ قَسَمْنَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...قَسَمْنَا) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...رَفَعْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...رَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَجْمَعُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَلَوْلَآ اَنْ يَكُونَ النَّاسُ اُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ
بِالرَّحْمٰنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْلَا) harfi imtina livucûdi ğayrihi. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُمَّةً وَاحِدَةً) haberi ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ يَكُونَ النَّاسُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu – haberi mahzuf–.

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِمَنْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (يَكْفُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِالرَّحْمٰنِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرُ) ye müteallık. (لِبُيُوتِ) cârr-mecrur, (لِمَنْ) den bedel, bedeli iştimâl. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سُقُفًا), (جَعَلْنَا) nin birinci mef'ûlü, mansub. (مِنْ فِضَّةٍ) cârr-mecrur, (سُقُفًا) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (مَعَارِجَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَظْهَرُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(لَوْلَا أَنْ يَكُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(جَعَلْنَا...) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَكْفُرُ...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَظْهَرُونَ) cümlesi, (مَعَارِجَ) nin sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 34

وَلِبُيُوتِهِمْ اَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِـُٔونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِبُيُوتِ) de geçen âyettekinden bedel. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَبْوَاباً وَسُرُراً) birinci mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَتَّكِؤُونَ) ye müteallık.

Cümle:

(يَتَّكِؤُونَ) cümlesi, (سُرُراً) ın sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 35

وَزُخْرُفًا ۚ وَإِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَالْاٰخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (زُخْرُفًا), (جَعَلْنَا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi nefy. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَمَّا), (إِلَّا) mânâsında edâtı hasr. (مَتَاعُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (الْآخِرَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...زُخْرُفًا "جَعَلْنَا") cümlesi, bir önceki âyetteki (جَعَلْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(الْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَعْشُ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَنْ ذِكْرِ) cârr-mecrur, (يَعْشُ) ye müteallık. (الرَّحْمٰنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr

alâmeti kesre. (نُقَيِّضْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَهُ) cârr-mecrur, (نُقَيِّضْ) a müteallık. (شَيْطَاناً) mef'ûlü bih, mansub. (فَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَرِينٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...مَن يَعْشُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْشُ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...نُقَيِّضْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(هُوَ لَهُ قَرِينٌ) cümlesi, (شَيْطَاناً) takdîrindeki mukadderin sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 37

وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (يَصُدُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنِ السَّبِيلِ) cârr-mecrur, (يَصُدُّونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (يَحْسَبُونَ), (يَصُدُّونَ) gibi. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُهْتَدُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

(أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...إِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (هُوَ لَهُ قَرِينٌ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...يَصُدُّونَهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَحْسَبُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 38

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir 36. âyetteki (مَن) e âid. (قَالَ), (جَاءَ) gibi. (يَا) harfi tenbîh. (لَيْتَ) harfi temenni ve nasb. (بَيْنِي)

zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha, (لَيْتَ) nin mahzuf haberine müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَكَ), (بَيْنِي) ye ma'tuf, îrâbı aynı. (بُعْدَ), (لَيْتَ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَشْرِقَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الْقَرِينُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...جَاءَنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(بِئْسَ الْقَرِينُ) cümlesi, (إن كنت اتخذتك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 39

وَلَنْ يَنفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَنْ) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (يَنْفَعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) geçmiş zaman zarf, mahallen mansub. (ظَلَمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فِي الْعَذَابِ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin haberi ve merfu olan (مُشْتَرِكُونَ) ye müteallık.

(...أَنَّكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَنْفَعَ) nın fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...يَنْفَعَكُمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 40

أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübî. (فَـ) isti'nâfiyye. (أنتَ) mübteda, mahallen merfu. (تُسْمِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (الصُّمَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa. (تَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (الْعُمْيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَنتَ تُسْمِعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُسْمِعُ) cümlesi, (أنتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَهْدِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ فِي ضَلَالٍ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(فَـ) isti'nâfiyye. (إنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâide. (نَذْهَبَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِكَ) cârr-mecrur, (نَذْهَبَنَّ) ye müteallık. (فَـ) cevâbda vâkı. (إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنْهُم) cârr-mecrur, (إنَّ) nin haberi ve merfu olan (مُنْتَقِمُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...نَذْهَبَنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إنَّا مِنْهُم مُنْتَقِمُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 42

أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (نُرِيَنَّ), (نَذْهَبَنَّ) ye ma'tuf, onun gibi. (كَ الَّذِي) birinci ve ikinci mef'ûller, mahallen mansublar. (وَعَدْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَإِنَّا عَلَيْهِم مُقْتَدِرُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...نُرِيَنَّ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...وَعَدْنَاهُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا عَلَيْهِم مُقْتَدِرُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 43

فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اسْتَمْسِكْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِالَّذِي) câr-mecrur, (اسْتَمْسِكْ) e müteallık. (أُوحِيَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (إِلَيْكَ) câr-mecrur, (أُوحِيَ) ye müteallık. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَى صِرَاطٍ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اسْتَمْسِكْ) cümlesi, (إن جاءك الوحي) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...أُوحِيَ إِلَيْكَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ ۖ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (ذِكْرٌ) haberi, merfu. (لَكَ) câr-mecrur, (ذِكْرٌ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (لِقَوْمِ) câr-mecrur, (ذِكْرٌ) a müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) îtirâzıyye. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (تُسْأَلُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...إِنَّهُ لَذِكْرٌ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(سَوْفَ تُسْأَلُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

وَسْئَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَا ۖ أَجَعَلْنَا مِن دُونِ

الرَّحْمٰنِ اٰلِهَةً يُعْبَدُوْنَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اسْأَلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن رُسُلِ) temyîz. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm inkâri. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (الرَّحْمَنِ) muzâfun ileyh, mecrur. (آلِهَةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُعْبَدُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وا) nâibi fâili.

Cümleler:

(...اسْأَلْ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يُعْبَدُونَ) cümlesi, (آلِهَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 46

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهٖ فَقَالَ اِنِّى رَسُوْلُ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur mahzuf hâle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَلَئِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (رَسُولُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي رَسُولُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 47

فَلَمَّا جَآءَهُمْ بِـَٔايَـٰتِنَآ إِذَا هُم مِّنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) fücêiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مِنْهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَضْحَكُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(...جَاءَهُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَضْحَكُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 48

وَمَا نُرِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ إِلَّا هِىَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا ۖ وَأَخَذْنَـٰهُم بِٱلْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (نُرِيهِم) fi'li muzâri ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مِنْ) harfi cerr zâid. (آيَةٍ) ikinci mef'ûl, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ أُخْتِ) cârr-mecrur, (أَكْبَرُ) ya müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَخَذْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْعَذَابِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَرْجِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نُرِيهِم) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هِيَ أَكْبَرُ) cümlesi, (آيَةٍ) den hâl. Mahallen mansub.

(...أَخَذْنَاهُم) cümlesi, (فانتقمنا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَرْجِعُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 49

وَقَالُوا يَآ اَيُّهَ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ اِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (السَّاحِرُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (ادْعُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) câr-mecrur, (ادْعُ) ya müteallık. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِمَا) câr-mecrur, (ادْعُ) ye müteallık. (عَهِدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَهِدَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنَّنَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مُهْتَدُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...ادْعُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...عَهِدَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إنَّنَا لَمُهْتَدُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 47. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 51

وَنَادٰى فِرْعَوْنُ فِى قَوْمِهٖ قَالَ يَا قَوْمِ اَلَيْسَ لِى مُلْكُ مِصْرَ وَهٰذِهِ الْاَنْهَارُ تَجْرِى مِنْ تَحْتِىۚ اَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (نَادَى) fi'li mâzı. (فِرْعَوْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي قَوْمِ) câr-mecrur, (نَادَى) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li

mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) a râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm takrîri. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِي) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مُلْكُ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِصْرَ) muzâfun ileyh, mecrur. (وَ) hâliyye. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْأَنْهَارُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الْأَنْهَارُ) a râci. (مِن تَحْتِي) cârr-mecrur, (تَجْرِي) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm inkâri. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تُبْصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نَادَى فِرْعَوْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(هَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...تَجْرِي) cümlesi, (هَذِهِ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَا تُبْصِرُونَ) cümlesi, (أغفلتم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ هَذَا) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul, bedel, mahallen mecrur. (هُوَ مَهِينٌ), (أَنَا خَيْرٌ) gibi. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَكَادُ) fi'li tekârub. İsmi, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (يُبِينُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci.

Cümleler:

(...أَنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ مَهِينٌ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَكَادُ يُبِينُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُبِينُ) cümlesi, (يَكَادُ) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 53

فَلَوْلَآ أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ أَوْ جَآءَ مَعَهُ الْمَلَٰٓئِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (أُلْقِيَ) fi'li mâzı, mechûl. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أُلْقِيَ) ye müteallık. (أَسْوِرَةٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن ذَهَبٍ) cârr-mecrur, mahzuf sıfata müteallık. (أَوْ) âtıfa. (جَاءَ) fi'li mâzı. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمَلَائِكَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُقْتَرِنِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ) cümlesi, (إن كان صادقاً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 54

فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (اسْتَخَفَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) a râci. (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَطَاعُوهُ) fi'li mâzı, fâili ile mef'ûlü. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَاسِقِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...اسْتَخَفَّ) cümlesi, 51. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَطَاعُوهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْماً) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا قَوْماً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 55

فَلَمَّآ ءَاسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (آسَفُونَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (انْتَقَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (انْتَقَمْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَغْرَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَجْمَعِينَ) tevkîd, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...آسَفُونَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...انْتَقَمْنَا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَغْرَقْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (سَلَفًا وَمَثَلًا) ikinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لِلْآخِرِينَ) cârr-mecrur, (مَثَلًا) e müteallık.

Cümle:

(...جَعَلْنَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (أَغْرَقْنَاهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (ضُرِبَ) fi'li mâzı, mechûl. (ابْنُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (مَثَلًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذَا) fücâiyye. (قَوْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْهُ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَصِدُّونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَصِدُّونَ) cümlesi, (قَوْمُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 58

وَقَالُوٓا ءَاٰلِهَتُنَا خَيْرٌ اَمْ هُوَ ۭ مَا ضَرَبُوْهُ لَكَ اِلَّا جَدَلًا ۭ
بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُوْنَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) harfi istifhâm (آلِهَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْ) istifhâm ifâdeli âtıfa. (هُوَ) mübtedaya ma'tuf, mahallen merfu. (مَا) nâfiye. (ضَرَبُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لَكَ) cârr-mecrur, (ضَرَبُوا) ye müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (جَدَلاً) mef'ûlü leh veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَلْ) harfi idrâb. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (قَوْمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَصِمُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetteki (قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آلِهَتُنَا خَيْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلاَّ جَدَلاً) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ قَوْمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

اِنْ هُوَ اِلَّا عَبْدٌ اَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنٰهُ مَثَلًا لِّبَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ ۭ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (عَبْدٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْعَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَنْعَمْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (مَثَلاً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِبَنِي) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif).

Cümleler:

(...إِنْ هُوَ إِلاَّ عَبْدٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْعَمْنَا) cümlesi, (عَبْدٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...جَعَلْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 60

وَلَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَا مِنكُمْ مَّلَٰٓئِكَةً فِى ٱلْأَرْضِ يَخْلُفُونَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) îtirâzıyye. (لَوْ) harfi imtina. (نَشَاء) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنكُم) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مَلَائِكَةً) birinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, merfu olan (يَخْلُفُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...نَشَاء) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَخْلُفُونَ) cümlesi, (مَلَائِكَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 61

وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُونِ ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (عِلْمٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلسَّاعَةِ) cârr-mecrur, (عِلْمٌ) e müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَمْتَرُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd, mahallen meczum. (بِهَا) cârr-mecrur, (تَمْتَرُنَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اتَّبِعُوا) fi'li emr, (و) fâili. (نِ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ) haber ile sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّهُ لَعِلْمٌ) cümlesi, bir önceki âyetteki (أَنْعَمْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا تَمْتَرُنَّ بِهَا) cümlesi, (إن جاءكم خبرها) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(اتَّبِعُونِ) cümlesi, (قل لهم) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...هَذَا صِرَاطٌ) cümlesi, geçen emrin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ ۖ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (يَصُدَّنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum, (نَ) harfi te'kîd. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَدُوٌّ) e müteallık. (مُبِينٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(لَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ) cümlesi, geçen âyetteki (اتَّبِعُونِ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (عِيسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (جَاءَ) ye tâlîkı da câizdir. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (عِيسَى) ya râci. (قَدْ) harfi tahkık. (جِئْتُكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْحِكْمَةِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (أُبَيِّنَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أُبَيِّنَ) ye müteallık. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ أُبَيِّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جِئْتُكُمْ) takdîrindeki fi'le müteallık.

(الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَخْتَلِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَخْتَلِفُونَ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَطِيعُونِ) fi'li emr ve fâili. (نِ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَ عِيسَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ جِئْتُكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...تَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا اللَّهَ) cümlesi, (إن بلغكم ما أقول) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(أَطِيعُونِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 64

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (رَبِّي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَبُّ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, râbıta. (اعْبُدُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) haber ile sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...اعْبُدُوهُ) cümlesi, (تنبّهوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...هَذَا صِرَاطٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (اخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن بَيْن) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ عَذَابِ) cârr-mecrur, (لِلَّذِينَ) nin müteallakı olan mahzuf habere müteallık. (يَوْمٍ أَلِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...اخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...وَيْلٌ لِلَّذِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلاَّ السَّاعَةَ اَنْ تَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لاَ يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(هَلْ) harfi istifhâm nefy ifâdeli. (يَنْظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (اِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (السَّاعَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَأْتِيَهُمْ) fi'li muzâri, mansub ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (السَّاعَةَ) e râci. (بَغْتَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ تَأْتِيَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (السَّاعَةَ) den bedel. Mahallen mansub.

(وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَنْظُرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لا يَشْعُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 67

اَلْاَخِلاَّءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ اِلاَّ الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(الْأَخِلَّاء) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِبَعْضٍ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَدُوٌّ) e müteallık. (اِلاَّ) edâtı istisna. (الْمُتَّقِينَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...الْأَخِلَّاء) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ) cümlesi, (الْأَخِلَّاء) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 68

يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَآ اَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (عِبَادِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye, mühmele. (خَوْفٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكُمُ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَحْزَنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا عِبَادِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا بِاٰيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, geçen âyetteki (عِبَادِ) nin sıfatı, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُسْلِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا مُسْلِمِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (آمَنُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 70

اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ اَنْتُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(ادْخُلُوا) fi'li emr ve fâili. (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (أَزْوَاجُ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti

zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُحْبَرُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...ادْخُلُوا) cümlesi, nidâ mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(أَنتُمْ ... تُحْبَرُونَ) cümlesi, (ادْخُلُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(تُحْبَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 71

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ ۚ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ ۖ وَأَنتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(يُطَافُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir ehli cennete râci. (عَلَيْهِم), (بِصِحَافٍ) cârr-mecrurlar, (يُطَافُ) ye müteallıklar. (مِن ذَهَبٍ) cârr-mecrur, (صِحَافٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (أَكْوَابٍ), (صِحَافٍ) e ma'tuf, mecrur. (وَ) âtıfa. (فِيهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (تَشْتَهِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْأَنفُسُ) fâil, merfu. (وَ) âtıfa. (تَلَذُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَعْيُنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(يُطَافُ عَلَيْهِم) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(فِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَلَذُّ الْأَعْيُنُ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَنتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (أَنتُمْ ... تُحْبَرُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 72

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْجَنَّةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (أورثتُمُوهَا) fi'li mâzı,

mechûl, nâibi fâili ve mef'ûlü. (بِمَا) cârr-mecrur, (أُورِثْتُمُوا) ye müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...تِلْكَ الْجَنَّةُ) cümlesi, 68. âyetteki (لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُورِثْتُمُوهَا) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 73

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(لَكُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (فَاكِهَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَثِيرَةٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَأْكُلُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ) cümlesi, (تِلْكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(تَأْكُلُونَ) cümlesi, (فَاكِهَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 74

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الْمُجْرِمِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (فِي عَذَابِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha.

Cümle:

(إِنَّ الْمُجْرِمِينَ ... خَالِدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 75

لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (يُفَتَّرُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir geçen âyetteki (عَذَاب) e râci. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (يُفَتَّرُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُبْلِسُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (خَالِدُونَ) dek zamirden veya (عَذَاب) den hâl. Mahallen mansub.

(هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 76

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (ظَلَمْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لَكِنْ) harfi istidrak. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (هُمُ) zamiri fasl. (الظَّالِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مَا ظَلَمْنَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.

(كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 77

وَنَادَوْا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۖ قَالَ إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (نَادَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (مَالِكُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (لِ) emir lâmı, câzim. (يَقْضِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (يَقْضِ) ye müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (إِنَّكُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَاكِثُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...نَادَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا مَالِكُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّكُم مَاكِثُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 78

لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جِئْنَاكُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلْحَقِّ) cârr-mecrur, (لَكِنَّ) nin haberi ve merfu olan (كَارِهُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(...جِئْنَاكُم) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...لَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 79

أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(أَمْ) istifhâm ifâdeli ve (بَلْ) anlamında. (أَبْرَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُبْرِمُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَبْرَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا مُبْرِمُونَ) cümlesi, (إن فعلوا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 80

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ ۚ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında ve istifhâm ifâdeli. (يَحْسَبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (نَسْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (سِرَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنَّا لا نَسْمَعُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْسَبُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (نَجْوَي) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلَى) harfi cevâb. (وَ) hâliyye. (رُسُلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَدَيْ) zarf, mahallen mansub. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَكْتُبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَحْسَبُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا نَسْمَعُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 81

قُلْ اِنْ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ وَلَدٌ ۖ فَاَنَا اَوَّلُ الْعَابِدِيْنَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (لِلرَّحْمَنِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (وَلَدٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَـ) cevâbda vâkı. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (أَوَّلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَابِدِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنَا أَوَّلُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 82

سُبْحَانَ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (رَبِّ) geçenkinden bedel, mecrur. (الْعَرْشِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (عَمَّا) cârr-mecrur, mahzuf (نسبّح) takdîrindeki fi'le müteallık. (يَصِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...سُبْحَانَ" نسبّح") cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(يَصِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 83

فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذَرْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَخُوضُوا) fi'li muzâri, talebin cevâbında vâkı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (يَلْعَبُوا), (يَخُوضُوا) ya ma'tuf, onun gibi. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يُلَاقُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (يَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, (يَوْمَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (يُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

(...أَنْ يُلَاقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...ذَرْهُمْ) cümlesi, (إن أعرضوا عن الإيمان) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَخُوضُوا) cümlesi, (إن تذرهم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَلْعَبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُوعَدُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

وَهُوَ الَّذِى فِى السَّمَآءِ اِلٰهٌ وَفِى الْاَرْضِ اِلٰهٌ ؕ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْعَلِيْمُ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haberi, mahallen merfular. (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (هُوَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi ve merfu olan (إِلٰهٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (هُوَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi olan ikinci (إِلٰهٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ "فِي السَّمَاءِ إِلٰهٌ") cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ "فِي الْأَرْضِ إِلٰهٌ") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْحَكِيمُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 85

وَتَبٰرَكَ الَّذِى لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ وَعِنْدَهٗ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَبَارَكَ) fi'li mâzı. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (الَّذِي) e ma'tuf, mahallen merfu. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِلْمُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّاعَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechul ve merfu olan (تُرْجَعُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...تَبَارَكَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُ مُلْكُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عِنْدَهُ عِلْمُ) ve (تُرْجَعُونَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 86

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لا) nâfiye. (يَمْلِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الشَّفَاعَةَ) mef'ûlü bih, mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَنْ) ismi mavsul, (الَّذِينَ) den bedel, mahallen merfu. (شَهِدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (شَهِدَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لا يَمْلِكُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...شَهِدَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ يَعْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 87

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasem için. (إِنْ) harfi şart, câzim. (سَأَلْتَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (خَلَقَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (لَ) kasemiyye. (يَقُولُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (اللَّهُ) lafzı celâl, mahzuf mübtedanın haberi veya mahzuf fi'lin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَنَّى) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. (يُؤْفَكُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...إن سألتهم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ خلقهم) cümlesi, (سألتَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...خلقهم) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يقولنّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

(...اللّهُ "خلقهم") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أنّى يؤفكون) cümlesi, (إن كانوا يعرفون) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 88

وَقِيلِهِ يَا رَبِّ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قِيلِ) 85. âyetteki (السَّاعَةِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur, Rasûle râci. (يَا) harfi nidâ. (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (أولاء), (إنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (قَوْمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا رَبِّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إنَّ هَؤُلاء قَوْمٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 89

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اصْفَحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (اصْفَحْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (سَلَامٌ), (أمري) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اصْفَحْ) cümlesi, (إن عارضوك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...قُلْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(سَلَامٌ "أمري") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(سَوْفَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, (إن قاوموك وحاربوك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

ZUHRÛF SÛRESİNİN SONU

DUHAN SÛRESİ

44. Sûredir
59 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

حٰمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**حم**) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**وَ**) kasemiyye ve cerr. (**الْكِتَابِ**) mecrur, (**الْمُبِينِ**) sıfatı, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (**أقسم**) takdîrindeki fi'le müteallık.

Cümle:

(...**أقسم** "**وَالْكِتَابِ**") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اِنَّآ اَنْزَلْنَاهُ فِى لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ اِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**جَعَلْنَاهُ**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**فِي لَيْلَةٍ**) cârr-mecrur, (**جَعَلْنَا**) ye müteallık. (**مُبَارَكَةٍ**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**إِنَّا**) geçenki gibi. (**كُنَّا**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**مُنْذِرِينَ**) haberi, mansub. Nasb alâmeti (**ي**).

Cümleler:

(...**إِنَّا جَعَلْنَاهُ**) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...**جَعَلْنَاهُ**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

(...**إِنَّا كُنَّا**) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا مُنذِرِينَ) cümlesi, ikinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(فِيهَا) câr-mecrur, fi'li muzâri, mechûl ve merfu olan (يُفْرَقُ) ye müteallık. (كُلُّ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْرٍ حَكِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ...) cümlesi, (لَيْلَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 5

أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا ۚ إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(أَمْرًا) hâl veya mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ عِندِ) câr-mecrur, (أَمْرًا) ın mahzuf sıfatına müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُرْسِلِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(إِنَّا كُنَّا...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا مُرْسِلِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(رَحْمَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن رَّبِّ) câr-mecrur, (رَحْمَةً) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(رَبِّ) geçen âyettekinden bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyhe ma'tuf, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (مُوقِنِينَ) haber, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(إِن كُنتُم مُوقِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 8

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيٖ وَيُمِيتُ ۖ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye lilcins. (إِلَٰهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ), (لَا) nın mahzuf haberinden bedel, mahallen merfu. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (يُمِيتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, Allâh'a râci. (رَبُّ) mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَبُّ) ma'tuf, merfu. (آبَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَوَّلِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُحْيِي...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يُمِيتُ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(رَبُّكُمْ "هُوَ...") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ يَلْعَبُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâli. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي شَكٍّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يَلْعَبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُمْ فِي شَكٍّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَلْعَبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَاْتِى السَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (ارْتَقِبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (السَّمَاء) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِدُخَانٍ) cârr-mecrur, (تَأْتِي) ye müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...ارْتَقِبْ) cümlesi, (تنبّه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَأْتِي السَّمَاء) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 11

يَغْشَى النَّاسَ هٰذَا عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(يَغْشَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (دُخَانٍ) a râci. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَغْشَى) cümlesi, (دُخَانٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...هَذَا عَذَابٌ) cümlesi, (قالوا) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Âyet: 12

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اكْشِفْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنَّا) cârr-mecrur, (اكْشِفْ) e müteallık. (الْعَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُؤْمِنُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...رَبَّنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...اكْشِفْ عَنَّا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا مُؤْمِنُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(أَنَّى) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. (لَهُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الذِّكْرَى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رَسُولٌ مُبِينٌ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَهُمْ رَسُولٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 14

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (تَوَلَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (تَوَلَّوْا) e müteallık. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مُعَلَّمٌ) mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, (مَجْنُونٌ) ikinci haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...تَوَلَّوْا) ve (...قَالُوا) cümleleri, geçen âyetteki (جَاءَهُمْ رَسُولٌ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

(...هُوَ" مُعَلَّمٌ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 15

اِنَّا كَاشِفُوا الْعَذَابِ قَلِيلاً اِنَّكُمْ عَآئِدُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَاشِفُوا) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَلِيلاً) mahzuf (كشفاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَائِدُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...إِنَّا كَاشِفُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّكُمْ عَائِدُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرٰى ۚ اِنَّا مُنْتَقِمُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَبْطِشُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْبَطْشَةَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكُبْرَى) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُنْتَقِمُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...نَبْطِشُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِنَّا مُنْتَقِمُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَآءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (فَتَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رَسُولٌ كَرِيمٌ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَدْ فَتَنَّا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَهُمْ رَسُولٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ ۖ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(أَنْ) harfi tefsîr. (أَدُّوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (أَدُّوا) ye müteallık. (عِبَادَ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve sıfat olan (رَسُولٌ أَمِينٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...أَدُّوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
Mukadder nidâ ve cevâbı cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ) cümlesi, geçen emrin ta'lîli veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ ۚ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْ) tefsîriyye. (لَا) nâhiye. (تَعْلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (تَعْلُوا) ye müteallık. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آتِيكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِسُلْطَانٍ) cârr-mecrur, (آتِي) ye müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَا تَعْلُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي آتِيكُمْ) cümlesi, geçen nehyin ta'lîli veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عُذْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِرَبِّي) cârr-mecrur, (عُذْتُ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَبَّ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَرْجُمُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ تَرْجُمُونِ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (مِن) ile mahallen mecrur. (عُذْتُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...إِنِّي عُذْتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عُذْتُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 21

وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لِي) cârr-mecrur, (تُؤْمِنُوا) ye müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (اعْتَزِلُوا) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...إِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اعْتَزِلُونِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 22

فَدَعَا رَبَّهُ أَنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ مُجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (دَعَا) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Rasûle râci. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, (أَنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (قَوْمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُجْرِمُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

(...أَنَّ هَٰؤُلَاءِ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (دَعَا) ya müteallık.

Cümle:

(...دَعَا) cümlesi, (فَلَمْ يتركوه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَسْرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِعِبَادِي) cârr-mecrur, (أَسْرِ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَيْلًا) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّكُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُتَّبَعُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَسْرِ) cümlesi, (إن أردت النجاة) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Şart cümlesi, (...قال) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(إِنَّكُم مُتَّبَعُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُندٌ مُغْرَقُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اتْرُكْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْبَحْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَهْواً), (الْبَحْرَ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (جُنْدٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُغْرَقُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...اتْرُكْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُمْ جُندٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(كَمْ) sayıdan kinâye, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَرَكُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن جَنَّاتٍ) cârr-mecrur, mahzuf temyîze müteallık. (وَ) âtıfa. (عُيُونٍ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...تَرَكُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (زُرُوع وَمَقَامٍ) mecrura ma'tuflar, (كَرِيمٍ) sıfat, mercurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 27

وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَعْمَةٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (فَاكِهِينَ) ye müteallık.

Cümle:

(كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (الأمر) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (أَوْرَثْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (قَوْمًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آخَرِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...الأمر "كَذَٰلِكَ") cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْرَثْنَاهَا) cümlesi, 25. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (بَكَتْ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (بَكَتْ) e müteallık. (السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ) fâil ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُنظَرِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(مَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ) ve (مَا كَانُوا مُنظَرِينَ) cümleleri, geçen âyetteki (أَوْرَثْنَاهَا) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 30

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (نَجَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَنِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (مِنَ الْعَذَابِ) cârr-mecrur, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (الْمُهِينِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...نَجَّيْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

مِنْ فِرْعَوْنَ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(مِن فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, (مِنَ الْعَذَابِ) den bedel, îrâbı aynı. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) a râci. (عَالِياً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْمُسْرِفِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf ikinci haberine müteallık.

Cümle:

(...إِنَّهُ كَانَ عَالِياً) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدِ) harfi tahkık. (اخْتَرْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى عِلْمٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (عَلَى الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (اخْتَرْنَا) ye müteallık.

Cümleler:

(...اخْتَرْنَاهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, 30. âyetteki mukadder kaseme ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَاٰتَيْنَاهُمْ مِنَ الْاٰيَاتِ مَا فِيهِ بَلٰٓؤٌا مُبِينٌ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آتَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ الْآيَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مَا) ismi mavsul, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بَلَاءٌ مُبِينٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...آتَيْنَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...فِيهِ بَلَاءٌ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنَّ هَؤُلاء لَيَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَقُولُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 35

اِنْ هِيَ اِلَّا مَوْتَتُنَا الْاُولٰى وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مَوْتَتُنَا) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الأُولَى) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukader zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harf cerr zâid. (مُنْشَرِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...إِنْ هِيَ إِلاَّ مَوْتَتُنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(مَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 36

فَأْتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ائْتُوا) fi'li emr ve fâili. (بِآبَاءِ) cârr-mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...ائْتُوا) cümlesi, (إِنْ كُنْتُمْ تَقُولُونَ صدقا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 37

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ
إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm tevbîhi. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْ) harfi atf. (قَوْمُ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (تُبَّعٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (قَوْمُ) ye ma'tuf, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَهْلَكْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّهُمْ)

harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُجْرِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...هُمْ خَيْرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَهْلَكْنَاهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا مُجْرِمِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 38

﴿٣٨﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَاعِبِينَ), (خَلَقْنَا) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...مَا خَلَقْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

﴿٣٩﴾ مَا خَلَقْنَاهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (خَلَقْنَاهُمَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı hasr ve istisna. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا خَلَقْنَاهُمَا) cümlesi, geçen âyetteki cümleden bedel. Îrâbda yeri yok.

(لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 40

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ يَوْمَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الْفَصْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِيقَاتُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْمَعِينَ) tevkîd, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) geçen âyettekinden bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مَوْلًى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَنْ مَوْلًى) cârr-mecrur, (يُغْنِي) ye müteallık. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُنْصَرُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...لا يُغْنِي) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لا هُمْ يُنْصَرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(يُنْصَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 42

إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَنْ) ismi mavsul, nâibi fâilden bedel, mahallen merfu. (رَحِمَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...رَحِمَ اللَّهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43, 44, 45, 46

اِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُّومِ ﴿٤٣﴾ طَعَامُ الْاَثِيمِ ﴿٤٤﴾ كَالْمُهْلِ
يَغْلِى فِى الْبُطُونِ ﴿٤٥﴾ كَغَلْىِ الْحَمِيمِ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(اِنَّ شَجَرَةَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الزَّقُّومِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (طَعَامُ), (اِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَثِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَالْمُهْلِ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin mahzuf ikinci haberine müteallık. (يَغْلِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (طَعَام) a râci. (فِي الْبُطُونِ) cârr-mecrur, (يَغْلِي) ye müteallık. (كَغَلْيِ) cârr-mecrur, (غَلْياً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (الْحَمِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُّومِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَغْلِي) cümlesi, (الْمُهْلِ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 47

خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ اِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(خُذُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (اعْتِلُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى سَوَاءِ) cârr-mecrur, (اعْتِلُوا) ye müteallık. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...خُذُوهُ) cümlesi, (يقول اللّه) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...اعْتِلُوهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 48

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَاْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (صُبُّوا) fi'li emr ve fâili. (فَوْقَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَاْسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(مِنْ عَذَابِ) cârr-mecrur, (صُبُّوا) ye müteallık. (الْحَمِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...صُبُّوا) cümlesi, geçen âyetteki (اعْتِلُوهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 49

ذُقْ ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(ذُقْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنتَ) zamîri fasl veya (كَ) in tevkîdi. (الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...ذُقْ) cümlesi, (تقول له) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

اِنَّ هٰذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ هَٰذَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَا) ismi mavsul, (إِنَّ) nin haberi, mahallen merfu. (كُنتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَمْتَرُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ هَٰذَا مَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنتُم بِهِ تَمْتَرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَمْتَرُونَ) cümlesi, (كُنتُم) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 51

اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِى مَقَامٍ اَمِينٍ ۙ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الْمُتَّقِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (فِي مَقَامٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (أَمِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(فِي جَنَّاتٍ) câr-mecrur, geçen âyettekinden bedel, îrâbı aynı. (وَ) âtıfa. (عُيُونٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 53

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(يَلْبَسُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن سُندُسٍ) câr-mecrur (يَلْبَسُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِسْتَبْرَقٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُتَقَابِلِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...يَلْبَسُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(كَذَٰلِكَ) câr-mecrur, (الأمر) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (زَوَّجْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِحُورٍ) câr-mecrur, (زَوَّجْنَا) ye müteallık. (عِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...الأمر "كَذَٰلِكَ") cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...زَوَّجْنَاهُم) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهَا بِكُلِّ) cârr-mecrurlar, (يَدْعُونَ) ye müteallıklar. (فَاكِهَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آمِنِينَ), (يَدْعُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...يَدْعُونَ) cümlesi, (زَوَّجْنَاهُم) ün ğâib zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 56

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ ۚ وَوَقَاهُمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (يَذُوقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَذُوقُونَ) ye müteallık. (الْمَوْتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna. (الْمَوْتَةَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأُولَىٰ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (وَقَاهُمْ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَذَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لا يَذُوقُونَ) cümlesi, (يَدْعُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...وَقَاهُمْ) cümlesi, bir önceki âyetteki (زَوَّجْنَاهُم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(فَضْلًا) hâl veya mef'ûlü leh veya mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (فَضْلًا) a veya mahzuf sıfatına müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَسَّرْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِلِسَانِ) cârr-mecrur, (يَسَّرْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّهُمْ) harfi teraccî ve mahallen mansub olan ismi. (يَتَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَسَّرْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 59

فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ارْتَقِبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّهُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُرْتَقِبُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(ارْتَقِبْ) cümlesi, (إن كفروا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(إِنَّهُم مُرْتَقِبُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

DUHAN SÛRESİNİN SONU

CÂSİYE SÛRESİ

45. Sûredir
37 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

حٰمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**حم**) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**تَنْزِيلُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الْكِتَابِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**مِنَ اللَّهِ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ**) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(**تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ**...) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اِنَّ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**إِنَّ**) harfi te'kîd ve nasb. (**فِي السَّمَاوَاتِ**) cârr-mecrur, (**إِنَّ**) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**الْأَرْضِ**) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**لَ**) harfi te'kîd. (**آيَاتٍ**) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (**لِلْمُؤْمِنِينَ**) cârr-mecrur, (**آيَاتٍ**) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(**إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَآبَّةٍ اٰيَاتٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فِي خَلْقِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا), (خَلْقِ) ya ma'tuf, mahallen mecrur. (يَبُثُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مِن دَابَّةٍ) cârr-mecrur, (مَا) nın temyîzi, beyânı. (آيَاتٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (يُوقِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(آيَاتٌ ... فِي خَلْقِكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَبُثُّ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُوقِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 5

وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ رِزْقٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ اٰيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اخْتِلَافِ) geçen âyetteki mecrûra ma'tuf veya mahzuf harfi cerr ile mecrur. Cerr alâmeti kesre, mukaddem mahzuf habere müteallık. (اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mecrura ma'tuf, mahallen mecrur. (أَنْزَلَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ) cârr-mecrurlar, (أَنْزَلَ) ye müteallıklar. (فَ) âtıfa. (أَحْيَا) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَحْيَا) ye müteallık. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَصْرِيفِ), (اخْتِلَافِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الرِّيَاحِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آيَاتٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (يَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(آيَاتٌ ... فِي اخْتِلافِ اللَّيْلِ") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَنْزَلَ اللَّهُ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَحْيَا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَعْقِلُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 6

تِلْكَ اٰيَاتُ اللّٰهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۚ فَبِاَىِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللّٰهِ وَاٰيَاتِهٖ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (آيَاتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَتْلُوهَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَتْلُوا) ye müteallık. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (بِأَيِّ) cârr-mecrur –istifhâm inkâri–, (يُؤْمِنُونَ) e müteallık. (حَدِيثٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُؤْمِنُونَ) e müteallık. (اللَّهِ وَآيَاتِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu (و) fâili.

Cümleler:

(تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(نَتْلُوهَا...) cümlesi, (تِلْكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (إن لم يؤمنوا بهذا الحديث) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 7

وَيْلٌ لِكُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيمٍ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَفَّاكٍ أَثِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(وَيْلٌ لِكُلِّ أَفَّاكٍ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

يَسْمَعُ اٰيَاتِ اللّٰهِ تُتْلٰى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ لَّمْ يَسْمَعْهَا ۚ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(يَسْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أَفَّاكٍ) e râci. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُتْلٰى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (أَفَّاكٍ) e râci. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُتْلٰى) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (يُصِرُّ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أَفَّاكٍ) e râci. (مُسْتَكْبِراً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَأَنْ) harfi teşbih ve nasb, muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسْمَعْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أَفَّاكٍ) e râci. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) âtıfa, râbıta. (بَشِّرْهُ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِعَذَابٍ) cârr-mecrur, (بَشِّرْ) e müteallık. (أَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَسْمَعُ) cümlesi, (أَفَّاكٍ) in ikinci sıfatı. Mahallen mecrur.

(...تُتْلٰى) cümlesi, (آيَاتِ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يُصِرُّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا) cümlesi, (يُصِرُّ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(لَمْ يَسْمَعْهَا) cümlesi, muhaffefe (كَأَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

(بَشِّرْهُ) cümlesi, (تنبيه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَاِذَا عَلِمَ مِنْ اٰيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا ۘ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (عَلِمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَفَّاكٍ) e râci. (مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اتَّخَذَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَفَّاكٍ) e râci. (هَا)

birinci mef'ûl, mahallen mansub. (هُزُواً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ مُهِينٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...عَلِمَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...اتَّخَذَهَا) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10

مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ ۚ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(مِن وَرَاءِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) muahhar mübteda, merfu. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (يُغْنِي) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (مَا اتَّخَذُوا), (مَا كَسَبُوا) gibi, ona ma'tuf. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْلِيَاء) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(مِن وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ) cümlesi, geçen âyetteki (لَهُمْ عَذَابٌ) den bedel. Mahallen merfu.

(...لا يُغْنِي عَنْهُم) ve (...لَهُمْ عَذَابٌ) cümleleri, geçen âyetteki (لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen merfular.

(...كَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

هَٰذَا هُدًى ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُدًى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ya müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ رِجْزٍ) cârr-mecrur, (عَذَابٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (أَلِيمٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...هَذَا هُدًى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(الَّذِينَ كَفَرُوا ... لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 12

اَللّٰهُ الَّذِى سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِىَ الْفُلْكُ فِيهِ بِاَمْرِهِ
وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(اللّٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (سَخَّرَ) ya müteallık. (الْبَحْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَجْرِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْفُلْكُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَجْرِيَ) ye müteallık. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ تَجْرِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (سَخَّرَ) ya müteallık.

(وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَبْتَغُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (وا) fâili. (مِنْ فَضْلِ) cârr-mecrur, (تَبْتَغُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وا) fâili.

(...أَنْ تَبْتَغُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...اللّٰهُ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَخَّرَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّكُمْ ترزقون) takdîrindeki mukadder isti'nâf beyâni cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 13

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ ۚ
اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُم) cârr-mecrur, (سَخَّرَ) ya müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ), (مَا فِي السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (جَمِيعاً) tevkîd veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (لَآيَاتٍ), (إِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَتَفَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(...سَخَّرَ) cümlesi, geçen âyetteki (سَخَّرَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 14

قُلْ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ اَيَّامَ اللّٰهِ
لِيَجْزِىَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:
(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَغْفِرُوا) fi'li muzâri, emrin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَغْفِرُوا) ye müteallık. (لا) nâfiye. (يَرْجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَيَّامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْزِيَ) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (قوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِ) harfi cerr. (ما) masdariyye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْسِبُونَ), (يَرْجُون) gibi.

(...أنْ يَجْزِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mukadder (اغفروا) ya müteallık.

(...ما كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَجْزِيَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قُل) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَغْفِرُوا) cümlesi, (...إن تقل لهم) takdîrindeki mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder makûlül'kavl cümlesi, (اغفروا) takdîrinde.

(...لا يَرْجُون) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَكْسِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 15

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ اَسَآءَ فَعَلَيْهَا ۗ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُوْنَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (عَمِلَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (صَالِحاً) mahzuf (عملاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, (عمله) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنْ أسَاءَ), (مَنْ عَمِلَ) gibi, ona ma'tuf. (فَ) cevâbda vâkı. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, mukadder mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (إلَى رَبِّ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechûl ve merfu olan (تُرْجَعُونَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...مَنْ عَمِلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلَ صَالِحاً) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...عمله "لِنَفْسِهِ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...مَنْ أَسَاءَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَسَاءَ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(إِسَاءَتِهِ "عَلَيْهَا") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تُرْجَعُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَنِي) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (رَزَقْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ الطَّيِّبَاتِ) cârr-mecrur, (رَزَقْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (فَضَّلْنَاهُمْ) fi'li mâzı ve fâili ile mef'ûlü. (عَلَى الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (فَضَّلْنَا) ye müteallık.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...رَزَقْنَاهُم) ve (...فَضَّلْنَاهُمْ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 17

وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آتَيْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بَيِّنَاتٍ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مِنَ الْأَمْرِ) cârr-mecrur, mahzuf sıfata müteallık. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (اخْتَلَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَفُوا) ye müteallık. (مَا) masdariyye. (جَاءَهُمُ الْعِلْمُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili.

(مَا جَاءهُمْ الْعِلْمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(بَغْياً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَغْياً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَقْضِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقْضِي) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقْضِي) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِيمَا) cârr-mecrur, (يَقْضِي) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَخْتَلِفُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...آتَيْنَاهُم) ve (...اخْتَلَفُوا) cümleleri, geçen âyetin başına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...إنَّ رَبَّكَ يَقْضِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْضِي) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 18

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (جَعَلْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (عَلَى شَرِيعَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِنَ الْأَمْرِ) cârr-mecrur, (شَرِيعَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) âtıfa râbıta. (اتَّبِعْهَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَهْوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...جَعَلْنَاكَ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبِعْهَا) cümlesi, (تنبّه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَتَّبِعْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۖ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يُغْنُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَنْكَ) cârr-mecrur, (يُغْنُوا) ye müteallık. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (إِنَّ الظَّالِمِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْلِيَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْضٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ وَلِيُّ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الْمُتَّقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...لَنْ يُغْنُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّ الظَّالِمِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...اللَّهُ وَلِيُّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

هٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بَصَائِرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, haberin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (هُدًى وَرَحْمَةٌ) habere ma'tuflar, merfular. Raf alâmetleri birisi mukadder diğeri açık zammeler. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (رَحْمَةٌ) e müteallık. (يُوقِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هٰذَا بَصَائِرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُوقِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 21

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) ve istifhâm inkârî anlamında. (حَسِبَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (اجْتَرَحُوا) fi'li mâzı ve fâili. (السَّيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نَجْعَلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) birinci mef'ûlü, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَالَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre.

(...أَنْ نَجْعَلَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَسِبَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(سَوَاءً), (مستويا) takdîriyle hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَحْيَا) bu ismi fâil takdîrindeki (سَوَاءٌ) in fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَمَاتُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَاءَ) fi'li mâzı. (مَا) masdariyye. (يَحْكُمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا يَحْكُمُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (سَاءَ) nin fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...حَسِبَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اجْتَرَحُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَوَاءً مَحْيَاهُمْ) cümlesi, mukadder ikinci mef'ûlden bedel. Mahallen mansub.

(سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وَخَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (خَلَقَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُجْزَى) fi'li muzâri, mechûl, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كُلُّ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ تُجْزَى كُلُّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (خَلَقَ) ya müteallık.

(نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمَا) cârr-mecrur, (تُجْزَى) ye müteallık. (كَسَبَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (كُلُّ) ye râci. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili.

Cümleler:

(...خَلَقَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَسَبَتْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَا يُظْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَا يُظْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 23

اَفَرَاَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهٗ هَوٰيهُ وَاَضَلَّهُ اللّٰهُ عَلٰى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلٰى سَمْعِهٖ وَقَلْبِهٖ وَجَعَلَ عَلٰى بَصَرِهٖ غِشَاوَةً ۘ فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللّٰهِ ۘ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm talebi. (فَ) isti'nâfiyye. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مَنِ) ismi mavsul, birinci mef'ûl, mahallen mansub. (اتَّخَذَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid. (إِلٰهَ) birinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَوَى) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَضَلَّهُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (عَلٰى عِلْمٍ)

câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (خَتَمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلَى سَمْعِ) câr-mecrur, (خَتَمَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَلْبِهِ), (سَمْعِهِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. (عَلَى بَصَرِ) câr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غِشَاوَةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) sözün uzamasını bağlamak için. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن بَعْدِ) câr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَ) istifhâm tevbîhi. (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...رَأَيْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَضَلَّهُ اللَّهُ), (...خَتَمَ) ve (...جَعَلَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...مَن يَهْدِيهِ) cümlesi, (رَأَيْتَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...يَهْدِيهِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (أَغفلتم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا
إِلَّا الدَّهْرُ ۚ وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ ۖ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (حَيَاتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الدُّنْيَا) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نَمُوتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) âtıfa. (نَحْيَا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يُهْلِكُنَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الدَّهْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (لَهُم بِذَٰلِكَ) câr-mecrurlar, mukadedm mahzuf habere müteallıklar. (مِنْ) harfi cerr zâid. (عِلْمٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِنْ) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen

merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (يَظُنُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا هِيَ إِلاَّ حَيَاتُنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...نَمُوتُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْيَا) ve (...مَا يُهْلِكُنَا إِلاَّ الدَّهْرُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(مَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(إِنْ هُمْ إِلاَّ يَظُنُّونَ) cümlesi, geçen cümleden bedel. Mahallen mansub. Veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَظُنُّونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 25

وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلاَّ أَنْ قَالُوا ائْتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (تُتْلَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيِّنَاتٍ), (آيَاتُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (حُجَّةَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أَنْ) harfi masdar. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنْ قَالُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin ismi. Mahallen merfu.

(ائْتُوا) fi'li emr ve fâili. (بِآبَاءِ) cârr-mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haber, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...تُتْلَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ائْتُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 26

قُلِ اللّٰهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لاَ رَيْبَ فِيهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(قُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللّٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهُ) a râci. (ثُمَّ) âtıfa. (يُمِيتُكُمْ), (يُحْيِيكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (ثُمَّ) âtıfa. (يَجْمَعُكُمْ), (يُمِيتُكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (اِلٰى يَوْمِ) cârr-mecrur, (يَجْمَعُ) ya müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye lilcins. (رَيْبَ) ismi, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُلِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...اللّٰهُ يُحْيِيكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يُحْيِيكُمْ) cümlesi, (اللّٰهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...يُمِيتُكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يَجْمَعُكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(لا رَيْبَ فِيهِ) cümlesi, (يَوْمِ الْقِيَامَةِ) den hâl. Mahallen mansub.

(...لٰكِنَّ أَكْثَرَ) cümlesi, (اللّٰهُ يُحْيِيكُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۟ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَخْسَرُ) ye müteallık. (تَقُومُ) fi'li muzâri, merfu. Raf

alâmeti zamme. (السَّاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَخْسَرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُبْطِلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...لِلَّهِ مُلْكُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَقُومُ السَّاعَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

وَتَرٰى كُلَّ اُمَّةٍ جَاثِيَةً ۚ كُلُّ اُمَّةٍ تُدْعٰٓى اِلٰى كِتَابِهَا ۭ اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (جَاثِيَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُدْعَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (أُمَّةٍ) e râci. (إِلَى كِتَابٍ) cârr-mecrur, (تُدْعَى) ya müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُجْزَوْنَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...تَرَى) cümlesi, geçen âyetteki (يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُدْعَى) cümlesi, (كُلُّ أُمَّةٍ) in haberi. Mahallen merfu.

(...تُجْزَوْنَ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 29

هٰذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ ۚ اِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (كِتَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَنطِقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (كِتَابُ) a râci. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, (يَنطِقُ) ya müteallık. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (نَسْتَنْسِخُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...هَذَا كِتَابُنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...يَنطِقُ) cümlesi, (كِتَابُ) den hâl. Mahallen mansub.
(...إِنَّا كُنَّا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...كُنَّا نَسْتَنْسِخُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...نَسْتَنْسِخُ) cümlesi, (كُنَّا) nin haberi. Mahallen mansub.
(كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 30

فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِيْ رَحْمَتِهٖ ۚ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِيْنُ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa tefrîiyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (يُدْخِلُهُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي رَحْمَةِ) cârr-mecrur, (يُدْخِلُ) ye müteallık. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الْفَوْزُ الْمُبِينُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:
(الَّذِينَ آمَنُوا ... يُدْخِلُهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَمِلُوا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ
فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu – haberi mahzuf–. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ا) istifhâm tevbîhi. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (آيَاتِي) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُتْلَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (آيَاتِي) e râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْمًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُجْرِمِينَ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي).
Cümleler:
(الَّذِينَ كَفَرُوا...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ تَكُنْ آيَاتِي...) cümlesi, (أَلَمْ تأتكم رسلي) takdîrindeki mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(تُتْلَى عَلَيْكُمْ...) cümlesi, (تَكُنْ) ün haberi. Mahallen mansub.
(اسْتَكْبَرْتُمْ) cümlesi, (لَمْ تَكُنْ آيَاتِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(كُنْتُمْ قَوْمًا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 32

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي
مَا السَّاعَةُ إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (إِنَّ وَعْدَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَقٌّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (السَّاعَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye lilcins. (رَيْبَ) ismi, mahallen mansub. (فِيهَا) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (قُلْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (نَدْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (السَّاعَةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِن) nâfiye. (نَظُنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (ظَنّاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مُسْتَيْقِنِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(قِيلَ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu. Aslı makûlül'kavl.

(السَّاعَةُ لا رَيْبَ فِيهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(لا رَيْبَ فِيهَا) cümlesi, (السَّاعَةُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(قُلْتُم) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(مَا نَدْرِي...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(مَا السَّاعَةُ) cümlesi, (نَدْرِي) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(إِن نَظُنُّ إِلاَّ ظَنّاً) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(مَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

YİRMİ BEŞİNCİ CÜZÜN SONU

YİRMİ ALTINCI CÜZÜN BAŞI

Âyet: 33

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (بَدَا) fi'li mâzı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (بَدَا) ye müteallık. (سَيِّئَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) masdariyye. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا عَمِلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (حَاقَ بِهِم), (بَدَا لَهُمْ) gibi, ona ma'tuf. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْتَهْزِئُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(...بَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ) cümlesi, 31. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...حَاقَ بِهِم مَا كَانُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 34

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسَىٰكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَنْسَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (نَسِيتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (لِقَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(مَا نَسِيتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نسياناً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık.

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, sıfat, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَأْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّارُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (نَاصِرِينَ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, geçen âyetteki (حَاقَ بِهِم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَنسَاكُمْ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(...مَأْوَاكُمُ النَّارُ) ve (مَا لَكُم مِن نَاصِرِينَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

Âyet: 35

ذٰلِكُمْ بِاَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ هُزُوًا وَّغَرَّتْكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُوْنَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(ذَلِكُم) mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّكُمُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (اتَّخَذْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (آيَاتِ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُزُواً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذَلِكُم) ün mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (غَرَّتْكُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْحَيَاةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فَ) isti'nâfiyye. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يُخْرَجُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (يُخْرَجُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُسْتَعْتَبُونَ), (يُخْرَجُونَ) gibi.

Cümleler:

(...ذَلِكُم بِأَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذْتُمْ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...غَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...لا يُخْرَجُونَ مِنْهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُسْتَعْتَبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 36

فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَرَبِّ الْاَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْحَمْدُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) lafzı celâldan bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (رَبِّ الْأَرْضِ), (رَبِّ السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (رَبِّ) geçenkinden bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...لِلّٰهِ الْحَمْدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْكِبْرِيَاءُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لَهُ الْكِبْرِيَاءُ) ve (...هُوَ الْعَزِيزُ) cümleleri, geçen âyetteki cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

CÂSİYE SÛRESİNİN SONU

AHKÂF SÛRESİ

46. Sûredir
35 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

حٰمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**حم**) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**تَنْزِيلُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الْكِتَابِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**مِنَ اللَّهِ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ**) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(**تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ**...) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

مَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ
وَاَجَلٍ مُسَمًّى ۜ وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّآ اُنْذِرُوا مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**مَا**) nâfiye. (**خَلَقْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ**) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmeti kesre ile fetha. (**وَ**) âtıfa. (**مَا**) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (**بَيْنَ**) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هُمَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**إِلَّا**) edâtı istisna ve hasr. (**بِالْحَقِّ**) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**أَجَلٍ**) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**مُسَمًّى**) sıfat,

mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَمَّا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُعْرِضُونَ) ye müteallık. (أُنذِرُوا) fi'li mâzı ve nâibi fâili.

Cümleler:

(...مَا خَلَقْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُنذِرُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

قُلْ اَرَاَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَرُونِى مَاذَا خَلَقُوا مِنَ
الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِى السَّمٰوٰتِ ۖ ائْتُونِى بِكِتَابٍ مِنْ
قَبْلِ هٰذَآ اَوْ اَثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) harfi istifhâm. (رَأَيْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (مَا) nın temyîzi veya mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (أَرُونِي) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَا) ismi istifhâm, mübteda (ذَا) haberi, mahallen merfular, veya (مَاذَا) ikisi bir istifhâmiyye. (خَلَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (خَلَقُوا) ya müteallık. (أَمْ), (بَلْ) manasında ve istifhâm ifâdeli. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukadem mahzuf habere müteallık. (شِرْكٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (شِرْكٌ) e müteallık. (ائْتُونِي), (أَرُونِي) gibi. (بِكِتَابٍ) cârr-mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (كِتَابٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (أَثَارَةٍ), (كِتَابٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْ عِلْمٍ) cârr-mecrur, (أَثَارَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (إن) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَأَيْتُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تَدْعُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَرُونِي) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...مَاذَا خَلَقُوا) cümlesi, (أَرُونِي) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub. Birinci mef'ûl mahzuf, mezkur ona delâlet ediyor.
(...خَلَقُوا) cümlesi, (ذَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ شِرْكٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...ائْتُونِي) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 5

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ
إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَضَلُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (أَضَلُّ) ye müteallık. (يَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (يَسْتَجِيبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (لَهُ إِلٰى يَوْمِ) cârr-mecrurlar, (يَسْتَجِيبُ) ye müteallıklar. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَنْ دُعَاءِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (غَافِلُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...مَنْ أَضَلُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَدْعُوا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يَسْتَجِيبُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ
كَافِرِينَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (حُشِرَ) fi'li mâzı, mechûl. (النَّاسُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَهُمْ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (أَعْدَاءً) e müteallık. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِعِبَادَتِهِمْ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (كَافِرِينَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(حُشِرَ النَّاسُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كَانُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...كَانُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (تُتْلَى) fi'li muzâri, mechûl. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيِّنَاتٍ), (آيَاتُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلْحَقِّ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الْحَقُّ) a râci. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (سِحْرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُتْلَى عَلَيْهِمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...هَذَا سِحْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 8

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ ۖ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ
اللّٰهِ شَيْئًا ۖ هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ ۖ كَفٰى بِهِ شَهِيدًا
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۖ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında istifhâm ifâdeli. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (افْتَرَاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Rasûle râci. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنْ) harfi şart, câzim. (افْتَرَيْتُهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (لا) nâfiye. (تَمْلِكُونَ), (يَقُولُونَ) gibi. (لِي) cârr-mecrur, (تَمْلِكُونَ) ye müteallık. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (تُفِيضُونَ), (يَقُولُونَ) gibi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تُفِيضُونَ) ye müteallık. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (هِ) zamir Allâh'a râci, fâil. (شَهِيداً) hâl veya temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنِي) zarf, mansub, (شَهِيداً) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَكُمْ), (بَيْنِي) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...افْتَرَاهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...افْتَرَيْتُهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لا تَمْلِكُونَ) cümlesi, (أنتم) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

İsim cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...هُوَ أَعْلَمُ) cümlesi, geçen nehyin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...تُفِيضُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَى بِهِ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْغَفُورُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ وَمَآ اَدْرِى مَا يُفْعَلُ بِى وَلَا بِكُمْ ۖ
اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَىَّ وَمَآ اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) nâfiye. (كُنتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِدْعًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ الرُّسُلِ) cârr-mecrur, (بِدْعًا) ın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَدْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُفْعَلُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, (فعل) takdîrinde mahzuf. (بِي) cârr-mecrur, (يُفْعَلُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (يُفْعَلُ) ye müteallık. (إِنْ) nâfiye. (أَتَّبِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُوحَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (يُوحَى) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (نَذِيرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَا كُنتُ بِدْعًا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...مَا أَدْرِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...يُفْعَلُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَتَّبِعُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُوحَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَا أَنَا إِلاَّ نَذِيرٌ) cümlesi, (أَتَّبِعُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَكَفَرْتُمْ بِهٖ وَشَهِدَ شَاهِدٌ
مِنْ بَنِىٓ اِسْرَآئِيلَ عَلٰى مِثْلِهٖ فَاٰمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ ۖ اِنَّ اللّٰهَ
لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) harfi istifhâm. (رَأَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Mef'ûlleri mahzuf (ماذا اتكون حالكم) takdîrinde. (إنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir Kur'âna râci. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كَفَرْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (كَفَرْتُم) e müteallık. (وَ) âtıfa. (شَهِدَ) fi'li mâzı. (شَاهِدٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن بَنِي) cârr-mecrur, (شَاهِدٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (عَلَى مِثْلِ) cârr-mecrur, (شَهِدَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili müstetir zamir (شَاهِدٌ) e râci. (وَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَأَيْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (خسرتم) takdîrinde.

(...كَفَرْتُم بِهِ) ve (...شَهِدَ شَاهِدٌ) cümleleri, (كَانَ مِنْ عِنْدِ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...آمَنَ) cümlesi, (شَهِدَ شَاهِدٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَكْبَرْتُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ لا يَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَهْدِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَآ
إِلَيْهِ ۚ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَٰذَآ إِفْكٌ قَدِيمٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi imtinâ. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir Kur'âna râci. (خَيْرًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (سَبَقُونَا) fi'li mâzı ve fâili ile mef'ûlü. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur,

(سَبَقُونَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَهْتَدُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَهْتَدُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa, râbıta. (سَ) harfi tenfîs. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِفْكٌ قَدِيمٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ خَيْراً) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا سَبَقُونَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَهْتَدُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...سَيَقُولُونَ) cümlesi, mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا إِفْكٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 12

وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۚ وَهَٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ
لِسَانًا عَرَبِيًّا لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا ۖ وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كِتَابُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (إِمَاماً وَرَحْمَةً) hâl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (كِتَابٌ مُصَدِّقٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لِسَاناً عَرَبِيّاً), (مُصَدِّقٌ) den hâl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُنْذِرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Mûsâya veya kitaba râci.

(...أَنْ يُنْذِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مُصَدِّقٌ) e müteallık.

(الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (بُشْرَى) mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِلْمُحْسِنِينَ) cârr-mecrur, (بُشْرَى) ya müteallık.

Cümleler:

(...مِن قَبْلِهِ كِتَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا كِتَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّهُ) lafzı celâl, haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (ثُمَّ) âtıfa. (اسْتَقَامُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ), (إِنَّ) nin haberinde vâkı. (لا) nâfiye. (خَوْفٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْزَنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...رَبُّنَا اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(اسْتَقَامُوا) cümlesi, (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(هُمْ يَحْزَنُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَحْزَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 14

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَالِدِينَ) hâl, mansub.

Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (جَزَاءُ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يجزُونَ جَزَاءُ) takdîrinde. (بِمَا) cârr-mecrur, (جَزَاءُ) e müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَصْحَابُ الْجَنَّةِ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 15

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ اِحْسَانًا ؕ حَمَلَتْهُ اُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا ؕ وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلٰثُوْنَ شَهْرًا ؕ حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ اَشُدَّهُ وَبَلَغَ اَرْبَعِيْنَ سَنَةً ۙ قَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِٓى اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِٓى اَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلٰى وَالِدَىَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰىهُ وَاَصْلِحْ لِىْ فِىْ ذُرِّيَّتِىْ ۚ اِنِّىْ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاِنِّىْ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (وَصَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْاِنْسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِوَالِدَيْ) cârr-mecrur, (وَصَّيْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اِحْسَانًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَمَلَتْهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (أُمُّ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كُرْهًا) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حملاً كرهاً) takdîrinde, hâlde olabilir. (وَ) âtıfa. (وَضَعَتْهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أُمُّ) ye râci. (كُرْهًا), (وضعاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (حَمْلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (فِصَالُهُ), (حَمْلُهُ) ye ma'tuf, onun gibi. (ثَلَاثُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (شَهْرًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (بَلَغَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْاِنْسَانَ) e râci. (أَشُدَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَلَغَ) geçenki gibi. (أَرْبَعِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb

alâmeti (ي). (سَنَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانَ) e râci. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْزِعْ) fi'li emr, duâ. (نْ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَشْكُرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (نِعْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ أَشْكُرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَوْزِعْنِي) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (أَنْعَمْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, (أَنْعَمْتَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (عَلَى وَالِدَيَّ) cârr-mecrur, (أَنْعَمْتَ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنْ) harfi masdar. (أَعْمَلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا).

(...أَنْ أَعْمَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(صَالِحاً), (عملاً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَرْضَاهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (أَصْلِحْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي فِي ذُرِّيَّتِي) cârr-mecrurlar, (أَصْلِحْ) a müteallıklar. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تُبْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (تُبْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّنِي) geçenki gibi. (مِنَ الْمُسْلِمِينَ) cârr-mecrur, (إِنِّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...وَصَّيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِحْسَاناً "أحْسِنْ") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...حَمَلَتْهُ أُمُّهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...وَوَضَعَتْهُ) ve (حَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلاثُونَ شَهْراً) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(بَلَغَ أَشُدَّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(بَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَوْزِعْنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْعَمْتَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَرْضَاهُ) cümlesi, (صَالِحاً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...أَصْلِحْ) cümlesi, (أَوْزِعْنِي) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي تُبْتُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...تُبْتُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ) cümlesi, (إِنِّي تُبْتُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ ۖ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (نَتَقَبَّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (نَتَقَبَّلُ) ye müteallık. (أَحْسَنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (نَتَجَاوَزُ), (نَتَقَبَّلُ) gibi. (عَنْ سَيِّئَاتِ) cârr-mecrur, (نَتَجَاوَزُ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي أَصْحَابِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَعْدَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الصِّدْقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِي) ismi mavsul, (وَعْدَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(أُولَٰئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نَتَقَبَّلُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نَتَجَاوَزُ) cümlesi, (نَتَقَبَّلُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...وَعْدَ "نعدهم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya (نَتَقَبَّلُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(كَانُوا يُوعَدُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُوعَدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 17

وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَّكُمَا أَتَعِدَانِنِي أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ
خَلَتِ الْقُرُونُ مِن قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ
إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِي) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لِوَالِدَيْ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُفٍّ) ismi fiil, fi'li muzâri (أتضجّر) mânasında, mebni. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمَا) cârr-mecrur, (أُفٍّ) e müteallık. (أ) istifhâm inkâri. (تَعِدَانِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أُخْرَجَ) fi'li muzâri, mechûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنا).

(أَنْ أُخْرَجَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَعِدَانِنِي) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. (الْقُرُونُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن قَبْلِي) cârr-mecrur, (خَلَتْ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُمَا) mübteda, mahallen merfu. (يَسْتَغِيثَانِ), (تَعِدَانِ) gibi. (اللَّهَ) lafzı celâl, mefûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَيْلَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الزمك الله ويلك) takdîrinde. (آمِنْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile muzâfun ileyh. (حَقٌّ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid –yani ana-babanın oğlu–. (مَا) nâfiye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أَسَاطِيرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(الَّذِي قَالَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَالَ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أُفٍّ لَّكُمَا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَتَعِدَانِنِي...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(قَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ) cümlesi, nâibi fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(هُمَا يَسْتَغِيثَانِ...) cümlesi, (وَالِدَيْهِ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يَسْتَغِيثَانِ) cümlesi, (هُمَا) nin haberi. Mahallen merfu.
(...وَيْلَكَ) cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمِنْ) cümlesi, (يقولان وَيْلَكَ) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
Mukadder kavl cümlesi, (يَسْتَغِيثَانِ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُ) cümlesi, mukadder kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(هَذَا إِلاَّ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 18

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن
قَبْلِهِم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(أولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (حَقَّ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (حَقَّ) ya müteallık. (الْقَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي أُمَمٍ) cârr-mecrur, (عذاب) anlamında olan (الْقَوْلُ) e müteallık. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أُمَمٍ) e râci. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (خَلَتْ) e müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْجِنِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (الْإِنسِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (خَاسِرِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أُولَٰئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetteki (الَّذِي قَالَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ خَلَتْ) cümlesi, (أُمَمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا خَاسِرِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 19

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا ۚ وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِكُلٍّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (دَرَجَاتٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّا) cârr-mecrur, (دَرَجَاتٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُوَفِّيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَعْمَالَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

(أَنْ يُوَفِّيَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (جازاهم) e müteallık.

Cümleler:

(...لِكُلٍّ دَرَجَاتٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Mukadder (جازاهم) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَا يُظْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَا يُظْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ ۖ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ
فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا ۚ فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ
الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا
كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُعْرَضُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى النَّارِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ya müteallık. (أَذْهَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (طَيِّبَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي حَيَاتِ) cârr-mecrur, (أَذْهَبْتُمْ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (اسْتَمْتَعْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (اسْتَمْتَعْتُمْ) e müteallık. (فَ) âtıfa, râbıta. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُجْزَوْنَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن)

un sübûtu. (وَ) nâibi fâili. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْهُونِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَسْتَكْبِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (تَسْتَكْبِرُونَ) ye müteallık.

(...مَا كُنْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُجْزَوْنَ) ye müteallık.

(بِغَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (بِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ) geçenki gibi, ona ma'tuf.

İkinci (...مَا كُنْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(..."يقال") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُعْرَضُ الَّذِينَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَذْهَبْتُمْ) cümlesi, mukadder fi'lin nâibi fâili. Mahallen merfu.

(...اسْتَمْتَعْتُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(تُجْزَوْنَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَسْتَكْبِرُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

(تَفْسُقُونَ) cümlesi, ikinci (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 21

وَاذْكُرْ اَخَا عَادٍ ۘ اِذْ اَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْاَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتِ
النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖٓ اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّا اللّٰهَ ۭ اِنِّىْٓ
اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اذْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَخَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (عَادٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mansub, bedeli iştimâl. (أَنْذَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَخَا عَادٍ) e râci. (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْأَحْقَافِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتِ النُّذُرُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن بَيْنِ) cârr-mecrur, (خَلَتْ) e müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنْ خَلْفِ) cârr-mecrur, (خَلَتْ) e

müteallık. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أنْ) tefsîriyye veya masdâriyye. (لا) nâhiye, câzime. (تَعْبُدُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إلاَّ) edâtı hasr ve istisna. (اللّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أخَافُ) ye müteallık. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٍ عَظِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...اذْكُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أنذَرَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَدْ خَلَتْ النُّذُرُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...لا تَعْبُدُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok. Veya masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (أنذَرَ) ya müteallık.

(...إنِّي أخَافُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أخَافُ) cümlesi, (إنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22

قَالُوٓا اَجِئْتَنَا لِتَاْفِكَنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا ۚ فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) harfi istifhâm. (جِئْتَنَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (تَأفِكَ) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْ آلِهَةِ) cârr-mecrur, (تَأفِكَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أنْ تَأفِكَنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جِئْتَ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ائْتِنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِمَا) cârr-mecrur, (ائْتِ) ye müteallık. (تَعِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إنْ) harfi şart, câzim. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (مِنَ الصَّادِقِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أجِئْتَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اِئْتِنَا) cümlesi, (إِنْ كُنتَ صادقا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...تَعِدُنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) cümlesi, mukadder şartın tefsîri veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 23

قَالَ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ ۖ وَاُبَلِّغُكُمْ مَّآ اُرْسِلْتُ بِهٖ
وَلٰكِنِّيٓ اَرٰيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Hûd'e râci. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (الْعِلْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أُبَلِّغُكُم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مَا) ismi mavsul, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (أُرْسِلْتُ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أُرْسِلْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لٰكِنِّي) harfi istidrâk ve ismi. (أَرَاكُمْ) fi'li muzâri ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (قَوْماً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجْهَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أُبَلِّغُكُم) ve (...لٰكِنِّي أَرَاكُمْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen mansublar.

(...أُرْسِلْتُ بِهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَاكُمْ) cümlesi, (لٰكِنِّي) nin haberi. Mahallen merfu.

(تَجْهَلُونَ) cümlesi, (قَوْماً) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 24

فَلَمَّا رَاَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ اَوْدِيَتِهِمْ ۙ قَالُوا هٰذَا عَارِضٌ
مُّمْطِرُنَا ۭ بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهٖ ۭ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ

أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَوْهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَارِضاً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُسْتَقْبِلَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْدِيَتِهِمْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (عَارِضٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُمْطِرُنَا) ikinci haber veya sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (هُوَ) mübteda, (مَا) ismi mavsul, haber, mahallen merfular. (اسْتَعْجَلْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (اسْتَعْجَلْتُم) e müteallık. (رِيحٌ) haber olan (مَا) dan bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...رَأَوْهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...هَذَا عَارِضٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَعْجَلْتُم) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...فِيهَا عَذَابٌ) cümlesi, (رِيحٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 25

تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(تُدَمِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رِيحٌ) a râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, râbıta. (أَصْبَحُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَا) nâfiye. (يُرَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَسَاكِنُ) nâibi fâil,

merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (جزاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُجْرِمِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...تُدَمِّرُ) cümlesi, (ريحٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu. Veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَصْبَحُوا) cümlesi, (فدمّرتهم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يُرَى إِلاَّ مَسَاكِنُهُمْ) cümlesi, (أَصْبَحُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(...نَجْزِي) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَآ اِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا
وَاَبْصَارًا وَاَفْئِدَةً فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَآ اَبْصَارُهُمْ
وَلَآ اَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ اِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ
وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiye. (قَدْ) harfi tahkık. (مَكَّنَّاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِيمَا) cârr-mecrur, (مَكَّنَّا) ye müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَكَّنَّاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (فِيهِ) cârr-mecrur, ikinci (مَكَّنَّا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً) birinci mef'ûl ve ma'tufları, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَغْنَى) fi'li mâzı. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَغْنَى) ye müteallık. (سَمْعُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (أَبْصَارُ) fâile ma'tuf, merfu. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا أَفْئِدَتُهُمْ), (لا أَبْصَارُهُمْ) gibi. (مِنْ) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) masdara vekâleten mef'ûlü mutlak, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَجْحَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يَجْحَدُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr

alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (حَاقَ) fi'li mâzı. (بِهِم) cârr-mecrur, (حَاقَ) ya müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْتَهْزِئُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَكَّنَّاهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetteki (أَصْبَحُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا أَغْنَى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَجْحَدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(...حَاقَ بِهِم مَّا) cümlesi, (مَا أَغْنَى عَنْهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, ikinci (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 27

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُم مِّنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَوْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْقُرَىٰ) cârr-mecrur, temyîz. (وَ) âtıfa. (صَرَّفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَرْجِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyettekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...صَرَّفْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يَرْجِعُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 28

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ قُرْبَانًا اٰلِهَةً ؕ
بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ ۚ وَذٰلِكَ اِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَوْلَا), (هلا) anlamında harfi tevbîh. (نَصَرَهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قُرْبَانًا آلِهَةً) ikinci mef'ûl ve bedel, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (ضَلُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (ضَلُّوا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِفْكُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, habere ma'tuf, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْتَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ) cümlesi, geçen isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّخَذُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...ضَلُّوا عَنْهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذٰلِكَ إِفْكُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَفْتَرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَفْتَرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 29

وَاِذْ صَرَفْنَآ اِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْاٰنَ ۚ فَلَمَّا
حَضَرُوهُ قَالُوٓا اَنْصِتُوا ۚ فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا اِلٰى قَوْمِهِمْ
مُنْذِرِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (صَرَفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (صَرَفْنَا) ye müteallık. (نَفَراً) mef'ûlü bih, mansub. (مِنَ الْجِنِّ) cârr-mecrur, (نَفَراً) ın mahzuf sıfatına müteallık. (يَسْتَمِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْقُرْآنَ) mef'ûlü bih,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (حَضَرُوهُ) fi'li mâzı ve fâili ile mef'ûlü. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنصِتُوا) fi'li emr ve fâili. (فَ) âtıfa. (لَمَّا) geçenki gibi. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (الْقُرْآنَ) e râci. (وَلَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى قَوْمِ) cârr-mecrur, (وَلَّوْا) e müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُنذِرِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...إِذْ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...صَرَفْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَسْتَمِعُونَ) cümlesi, (نَفَراً) dan hâl. Mahallen mansub.

(...حَضَرُوهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَنصِتُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُضِيَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...وَلَّوْا) cümlesi, ikinci (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

قَالُوا يَا قَوْمَنَآ اِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا اُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِى اِلَى الْحَقِّ وَاِلٰى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمَ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (كِتَاباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (كِتَاباً) e râci. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (مُصَدِّقاً) hâl veya sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا) cârr-mecrur, (مُصَدِّقاً) a müteallık. (بَيْنَ) zarf, mansub. mahzuf sıleye müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (كِتَاباً) e râci. (إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ) cârr-mecrurlar, (يَهْدِي) ye müteallıklar. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَا قَوْمَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّا سَمِعْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...سَمِعْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أُنزِلَ) cümlesi, (كِتَاباً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...يَهْدِي) cümlesi, (كِتَاباً) den hâl veya ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 31

يَا قَوْمَنَآ اَجِيبُوا دَاعِىَ اللّٰهِ وَاٰمِنُوا بِهِ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (قَوْمَ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجِيبُوا) fi'li emr ve fâili. (دَاعِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (يَغْفِرْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُم مِن ذُنُوبِ) cârr-mecrurlar, (يَغْفِرْ) e müteallıklar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُجِرْ), (يَغْفِرْ) e ma'tuf, onun gibi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ عَذَابٍ) cârr-mecrur, (يُجِرْ) e müteallık. (أَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَا قَوْمَنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...أَجِيبُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...آمِنُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَغْفِرْ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُجِرْكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِىَ اللّٰهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِى الْاَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ اَوْلِيَآءُ ۭ اُولٰٓئِكَ فِى ضَلٰلٍ مُبِينٍ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (يُجِبْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid.

(دَاعِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِ) harfi cerr zâid. (مُعْجِزٍ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (مُعْجِزٍ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْلِيَاءُ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَن لا يُجِبْ) cümlesi, geçen âyetteki (أَجِيبُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا يُجِبْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...لَيْسَ بِمُعْجِزٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(لَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللّٰهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلٰى أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتٰى ۚ بَلٰى إِنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm tevbîhi. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi.

(أَنَّ اللّٰهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْا) ın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعْيَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِخَلْقِ) cârr-mecrur, (يَعْيَ) ye müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harf cerr zâid. (قَادِرٍ), (أَنَّ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (عَلَى) harfi cerr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُحْيِيَ) fi'li muzâri,

mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْمَوْتَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(أَنْ يُحْيِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَادِرٍ) e müteallık. (بَلَى) harfi cevâb. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَرَوْا) cümlesi, (أغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَعْيَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ ۖ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ ۖ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يقال) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (يُعْرَضُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى النَّارِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ya müteallık. (أَ) harfi istifhâm. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (لَيْسَ) nin ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (الْحَقِّ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلَى) harfi cevâb. (وَ) harfi kasem ve cerr. (رَبِّ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (الْعَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَكْفُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذُوقُوا) ya müteallık.

Cümleler:

(...يَوْمَ "يقال") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُعْرَضُ الَّذِينَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ) cümlesi, mukadder (يقال) nün nâibi fâili. Mahallen merfu.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Makûlül'kavl mahzuf, (بَلَى هُوَ الْحَقّ) takdîrinde.

(...رَبِّنَا) kasem cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذُوقُوا) cümlesi, (إن أقررتم بالكفر) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(تَكْفُرُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 35

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ
لَهُمْ ۚ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ ۙ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً
مِنْ نَهَارٍ ۚ بَلَاغٌ ۚ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (صَبَرَ) fi'li mâzı. (أُولُوا) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (الْعَزْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. (مِنَ الرُّسُلِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık.

(مَا صَبَرَ أُولُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. mahzuf (صبراً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَسْتَعْجِلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (تَسْتَعْجِلْ) e müteallık. (كَأَنَّهُمْ) harfi teşbih ve nasb ile ismi. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَرَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُوعَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَلْبَثُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (سَاعَةً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَلْبَثُوا) ye müteallık. (مِنْ نَهَارٍ) cârr-mecrur, (سَاعَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (بَلَاغٌ) mahzuf (هَذَا) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(فَ) isti'nâfiyye. (هَلْ) harfi istifhâm, nefy anlamında. (يُهْلَكُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (الْقَوْمُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْفَاسِقُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, (إِنْ أُوذِيتَ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لا تَسْتَعْجِلْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(كَأَنَّهُمْ ... لَمْ يَلْبَثُوا) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَرَوْنَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يُوعَدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَلْبَثُوا) cümlesi, (كَأَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...هَذَا بَلاَغٌ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُهْلَكُ إِلاَّ الْقَوْمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

AHKÂF SÛRESİNİN SONU